

2026 M. BIRŽELIO 18 D.

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJOS VALDYMO SRIČIŲ GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS VERTINIMAS

GALUTINĖ VERTINIMO ATASKAITA

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Paslaugų pirkimo sutartis yra bendrai finansuojama iš 2021-2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos techninės paramos lėšų, o paslaugos teikiamos LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos užsakymu.

Sutarties informacija:

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo sričių gynybos ir saugumo pramonės vertinimo paslaugų sutartis Nr. 8-283/2025, sudaryta 2025 m. lapkričio 11 d. tarp Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir UAB „BGI Consulting“, veikiančios jungtinės veiklos sutarties su Baltijos pažangių technologijų institutu pagrindu (2025 m. liepos 15 d. jungtinės veiklos sutartis Nr. J-250715-01)

Perkančioji organizacija:

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija

Paslaugų teikėjas:

UAB „BGI Consulting“, veikiančios jungtinės veiklos sutarties su Baltijos pažangių technologijų institutu pagrindu (2025 m. liepos 15 d. jungtinės veiklos sutartis Nr. J-250715-01)

Paslaugas teikė UAB „BGI Consulting“ ir Baltijos pažangių technologijų instituto ekspertai:

Jonas Jatkauskas (projekto vadovas), Inga Bartkevičiūtė, Monika Venčkauskaitė, Marijonas Mikaitis ir Vytautas Šakalis

Vertinimo veiklos vykdytos: 2025 m. lapkričio 19 d. – 2026 m. birželio 18 d.

Dėl detalesnės informacijos kreiptis:

Jonas Jatkauskas

UAB „BGI Consulting“ direktorius

Aukštaičių g. 7, LT-11341, Vilnius

Tel. +370 696 79 852

El. p. jonas@bgiconsulting.lt

www.bgiconsulting.lt

Vertinimo ataskaitą redagavo:

Brigita Kulikovskė

TURINYS

Turinys.....	3
Paveikslų ir lentelių sąrašas.....	5
Trumpinių sąrašas.....	6
Pagrindinės Vertinimo išvados.....	8
Įvadas.....	15
1. Vertinimo požiūris.....	17
1.1 Vertinimo objektas ir tikslas.....	17
1.2 Dvejopos paskirties samprata.....	18
1.3 Vertinimo teorinė priega.....	20
1.4 Vertinimo metodologija.....	22
2. Vertinimo kontekstas.....	23
2.1 ES ir nacionalinis strateginis kontekstas.....	23
2.2 Gynybos ir saugumo pramonės situacija Lietuvoje 2020–2025 m.....	26
2.3 2021–2027 m. ES fondų Investicijų programos pokyčiai.....	30
3. Gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos situacija 2026 m.....	33
3.1 Įmonių dalyvavimas EK programose, NATO, ILTE GIF priemonėse.....	33
3.2 Ekosistemos iššūkiai.....	35
4. 2021–2027 m. laikotarpiu įgyvendinamų investicijų vertinimas.....	40
4.1 Įgyvendinamos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios veiklos.....	40
4.2 Gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančių veiklų ir projektų apžvalga	46
4.2.1 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ (05-001-01-05-05).....	46
4.2.2 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“ (05-001-01-05-07).....	47
4.2.3 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ (05-001-01-06-03).....	52
4.2.4 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“ (05-001-01-11-04)	52
4.3 Intervencijų logikos analizė.....	55
4.3.1 Gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslų ir ekosistemos iššūkių apibendrinimas.....	55
4.3.2 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ (05-001-01-05-05).....	56
4.3.3 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“ (05-001-01-05-07).....	57
4.3.4 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ (05-001-01-06-03).....	58
4.3.5 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“ (05-001-01-11-04)	58
4.3.6 Apibendrinimas.....	59
4.4 Rezultatyvumo analizės rezultatai.....	63
4.5 Efektyvumo analizės rezultatai	66
5. PžP veiklos EK programų ir NATO, ILTE GIF priemonių kontekste	70
6. 2021–2027 m. laikotarpiu įgyvendinamų veiklų tolesnio finansavimo galimybės.....	76

7.	Rekomendacijos ir strateginiai siūlymai naujam 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpiui	79
7.1	ES strateginiai prioritetai gynybos ir saugumo pramonės plėtrai	79
7.2	Rekomendacijos ir strateginiai siūlymai, skirti užtikrinti stiprios ir inovatyvios Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą	80
7.2.1	1 uždavinys. Skatinti gynybos ir saugumo pramonės MTEPI veiklas ir stiprinti tarpsektorinį bendradarbiavimą	81
7.2.2	2 uždavinys. Didinti vietinės gynybos ir saugumo pramonės inovatyvių produktų ir paslaugų paklausą	82
7.2.3	3 uždavinys. Didinti nacionalinius gynybos ir saugumo pramonės pajėgumus	86
7.2.4	4 uždavinys. Stiprinti Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės integraciją į ES ir NATO gynybos ir saugumo pramonės vertės grandines	89
7.2.5	5 uždavinys. Užtikrinti nuoseklų gynybos ir saugumo pramonės plėtros strateginį planavimą	92
7.2.6	6 uždavinys. Plėtoti gynybos ir saugumo pramonės infrastruktūrą ir viešąsias paslaugas	93
7.3	Specifinės rekomendacijos 2021–2027 m. ES fondų investavimo laikotarpiui	94
8.	Vertinimo metu naudotos literatūros sąrašas	96
9.	Priedai	101
9.1	Priedas Nr. 1. Gynybos pramonės plėtros tikslų ir prioritetinių sričių sąrašas	101
9.2	Priedas Nr. 2. Anketinės įmonių apklausos rezultatai	103
9.3	Priedas Nr. 3. Rezultatyvumo analizė	109
9.3.1	„Skatinti įmones skaitmenizuotis“ (05-001-01-05-05)	109
9.3.2	„Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“ (05-001-01-05-07)	110
9.3.3	„Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ (05-001-01-06-03)	114
9.3.4	„Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“ (05-001-01-11-04)	114
9.4	Priedas Nr. 4. Efektyvumo analizė	117
9.4.1	„Skatinti įmones skaitmenizuotis“ (05-001-01-05-05)	118
9.4.2	„Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“ (05-001-01-05-07)	119
9.4.3	„Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ (05-001-01-06-03)	123
9.4.4	„Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“ (05-001-01-11-04)	123
9.5	Priedas Nr. 5. Suderinamumo ir papildomumo analizė	126
9.5.1	PžP veiklomis įgyvendinamos dotacijos ir FP	126
9.5.2	ILTE GIF, NATO ir EK programų priemonės	128
9.6	Priedas Nr. 6. PžP veiklų atitiktis ES konkurencingumo kelrodžio ir EK siūlomo 2028–2034 m. Sąjungos biudžeto kryptims	132
9.7	Priedas Nr. 7. Informacijos teikėjų sąrašas	135

PAVEIKSLŲ IR LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 PAVEIKSLAS. VERTINIMO OBJEKTAS.....	17
2 PAVEIKSLAS. GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS VYSTYMĄSI SKATINANČIŲ PŽP VEIKLŲ IR JŲ PROJEKTŲ ATRANKOS LOGIKA.....	21
3 PAVEIKSLAS. IDENTIFIKUOTŲ DVEJOPOS PASKIRTIES PROJEKTŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL PRIORITETINES GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTROS SRITIS.....	42
4 PAVEIKSLAS. ANALIZUOJAMŲ PŽP VEIKLŲ INTERVENCIJŲ LOGIKA.....	62
5 PAVEIKSLAS. EFEKTYVUMO ANALIZĖS REZULTATAI: DVEJOPOS IR NE DVEJOPOS PASKIRTIES PROJEKTŲ NUOKRYPIŲ NUO EFEKTYVUMO VIDURKIŲ PALYGINIMAS.....	67
6 PAVEIKSLAS. PŽP VEIKLŲ IR EGF, EH, NATO DIANA, NATO IF, ILTE GIF FINANSAVIMO FORMŲ IR INTERVENCIJŲ PALYGINIMAS	71
7 PAVEIKSLAS. ŠALYS, KURIOSE ĮSIKŪRĘ PAGRINDINIAI APKLAUSOJE ATSTOVAUTŲ ĮMONIŲ KURIAMŲ (GAMINAMŲ) PRODUKTŲ, TECHNOLOGIJŲ AR TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PIRKĖJAI	104
8 PAVEIKSLAS. APKLAUSOJE ATSTOVAUTŲ ĮMONIŲ VEIKLOS SRIČIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL GAIRIŲ PRIORITETINES PLĖTROS SRITIS.....	105
9 PAVEIKSLAS. APKLAUSOJE ATSTOVAUTŲ ĮMONIŲ DALYVAVIMAS ANALIZUOJAMŲ FONDŲ AR PROGRAMŲ PRIEMONĖSE (PROJEKTUOSE) 2020–2025 M.....	106
10 PAVEIKSLAS. KONKURSO 02-018-K PROJEKTŲ NUOKRYPIO NUO EFEKTYVUMO VIDURKIO PALYGINIMAS.....	119
11 PAVEIKSLAS. KONKURSO 02-020-K PROJEKTŲ NUOKRYPIO NUO EFEKTYVUMO VIDURKIO PALYGINIMAS (RODIKLIS „PARAMĄ GAVUSIUOSE SUBJEKTUOSE SUKURTOS MOKSLO TIRIAMOJO DARBO VIETOS“).....	121
12 PAVEIKSLAS. KONKURSO 02-057-K PROJEKTŲ NUOKRYPIO NUO EFEKTYVUMO VIDURKIO PALYGINIMAS.....	122
1 LENTELĖ. IDENTIFIKUOTOS 2021–2027 M. LAIKOTARPIU ĮGYVENDINAMOS PŽP VEIKLOS, KURIOS SKATINA GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS VYSTYMĄSI.....	43
2 LENTELĖ. REZULTATYVUMO ANALIZĖS REZULTATAI.....	64
3 LENTELĖ. GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTROS TIKSLAI IR PRIORITETINĖS SRITYS	101
4 LENTELĖ. PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ ĮMONĖS NEDALYVAVO ANALIZUOJAMŲ FONDŲ AR PROGRAMŲ PRIEMONĖSE (PROJEKTUOSE).....	107
5 LENTELĖ. PŽP VEIKLŲ ATITIKTIS 2028–2034 M. ES INVESTICINIAMS PRIORITETAMS (SRITIMS)	132
6 LENTELĖ. FOKUSUOTOS GRUPINĖS DISKUSIJOS DALYVIŲ SĄRAŠAS.....	135
7 LENTELĖ. VERTINIMO INFORMACIJOS TEIKĖJŲ SĄRAŠAS.....	135

TRUMPINIŲ SĄRAŠAS

AID	Prancūzijos Gynybos inovacijų agentūra (pranc. <i>Agence de l'innovation de défense</i>)
APV	Aukšta pridėtinė vertė
Baltoji knyga	Baltoji knyga dėl Europos gynybos parengties 2030 m.
CIHBw	Bundesvero kibernetinių inovacijų centras (vok. <i>der Cyber Innovation Hub der Bundeswehr</i>)
CPVA	VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra
Darbo grupė	Paslaugų teikimo priežiūros darbo grupė paslaugų įgyvendinimo priežiūrai atlikti
DI	Dirbtinis intelektas
EGADP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė
EGF	Europos gynybos fondas
EGPP	Europos gynybos pramonės programa
EH	„Europos Horizontas“
EIC	Europos inovacijų taryba (angl. <i>European Innovation Council</i>)
EIM	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
EK	Europos Komisija
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
ES	Europos Sąjunga
FP	Finansinė priemonė
Gairės	Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 m. gairės ¹
ILTE	UAB „ILTE“
ILTE GIF	ILTE Gynybos investicijų fondas
IP	2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programa
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
KAM	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
LGIPA	Lietuvos gynybos inovatorių pramonės asociacija
LGKPA	Lietuvos gynybos ir kosmoso pramonės asociacija
LGSPA	Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės asociacija

¹ Patvirtintos LR ekonomikos ir inovacijų, krašto apsaugos, užsienio reikalų ir vidaus reikalų ministrų įsakymais Nr. 4-299/V-447/V-171/1V-331, 2023 m. gegužės 31 d.

LK	Lietuvos kariuomenė
LPK	Lietuvos pramonininkų konfederacija
LR	Lietuvos Respublika
LRV	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
LVK	Lietuvos verslo konfederacija
MĮ	Labai mažos, mažos įmonės
MTEP	Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra
MTEPI	Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos
MVĮ	Labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės
NATO	Šiaurės Atlanto sutarties organizacija (angl. <i>North Atlantic Treaty Organization</i>)
NATO DIANA	NATO gynybos inovacijų akceleratorius (angl. <i>Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic</i>)
NATO IF	NATO Inovacijų fondas
PĮP	Projekto įgyvendinimo planas
PŽP	Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2022–2030 m. ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje suplanuotos pažangos priemonės 05-001-01-05-05; 05-001-01-05-07; 05-001-01-06-03 ir 05-001-01-11-04
S3 koncepcija	Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų (sumanosios specializacijos) koncepcija ²
STEP	Europos strateginių technologijų platforma
SVV	Smulkusis ir vidutinis verslas
TP	Tęstinės veiklos priemonė
TPL	Technologinio parengtumo lygis
TS	Techninė specifikacija
TUI	Tiesioginės užsienio investicijos
VB	Valstybės biudžetas
Vertinimas	Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valdymo sričių gynybos ir saugumo pramonės vertinimas
VVL	Vidurio ir Vakarų Lietuva

² Patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 835, 2022 m. rugpjūčio 17 d.

PAGRINDINĖS VERTINIMO IŠVADOS

Vertinimo klausimai:

9.1.1. Kokios Pažangos priemonės, gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios veiklos ir jų projektai, atskirai išskiriant dvejopo naudojimo technologijų kūrimą, gamybą, komercializavimą, eksporto skatinimą, buvo finansuoti 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 1 prioriteto [...] ir 10 prioriteto [...] lėšomis?

9.2.1. Kokios Pažangos priemonės, gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios veiklos ir jų projektai [...] buvo finansuojami kitų finansavimo šaltinių (EGADP, valstybės biudžeto) lėšomis?

2025 m. pabaigos duomenimis, pagal vertintas 2022–2030 m. ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemones³ (toliau – PžP) finansuoti 72 projektai, susiję su dvejopos paskirties technologijų ar produktų kūrimu, gamyba, komercializavimu ir (arba) eksporto skatinimu. Pagal 2021–2027 m. ES fondų investicijų programą (toliau – IP) šiems projektams skirtas finansavimas siekia 63,81 mln. Eur, iš kurių 36,47 mln. Eur sudaro Europos Sąjungos (toliau – ES) fondų lėšos, o 26,01 mln. Eur – valstybės biudžeto lėšos.

Didžiausia dalis finansuotų dvejopos paskirties projektų yra orientuoti į produktų ar technologijų kūrimą ir komercializavimą (37,5 proc.) arba tik į produktų ir technologijų kūrimą (29,2 proc.). Kiek mažesnė dalis projektų susiję su komercializavimu ir eksporto skatinimu (20,8 proc.) arba tik eksporto skatinimu (18,1 proc.). Mažiausiai projektų iki šiol finansuota produktų gamybos srityje – tik 2 projektai. Vis dėlto, tikėtina, kad 2026–2027 m. tokių projektų reikšmingai padaugės, nes pagal IP 10 prioritetą skirta 46,58 mln. Eur STEP technologijoms gynybos ir saugumo srityje skatinti.⁴

Daugiau nei trečdalis (34,7 proc.) identifikuotų dvejopos paskirties projektų yra susiję su lazerių ir optikos technologijomis⁵, maždaug kas septintas projektas (13,9 proc.) yra susijęs su išmaniosiomis ryšių valdymo, topografavimo, palydovinėmis ar vietovės nustatymo sistemomis, kas aštuntas (12,5 proc.) – su kibernetinio saugumo produktais ir procesais arba išmaniosiomis stebėjimo sistemomis bei davikliais, o 11,1 proc. projektų – su bepiločių orlaivių ir kitų nepilotuojamų transporto priemonių sprendimais. Be to, 5 projektai skirti nacionaliniams stendams tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose finansuoti, 2 projektai – „Baltic Miltech Summit“ renginiams.

Nors iki 2025 m. pabaigos finansuotas palyginti nedidelis skaičius dvejopos paskirties projektų, o išskirtinai prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros prisideda tik dvi PžP veiklos⁶ (iš 51), **reikšminga dalis kitų priemonių veiklų (poveiklių) turi potencialo ateityje prisidėti prie šio sektoriaus plėtros.** Planuojamos ar jau įgyvendinamos dotacijų bei finansinės priemonės sudaro galimybes finansuoti ir dvejopos paskirties produktus (technologijas) kuriančias, gaminančias ar eksportuojančias įmones. PžP veikloms ir poveiklėms, kurios planavimo požiūriu prisideda arba galėtų bent iš dalies prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, iš viso numatyta 1,08 mlrd. Eur finansavimo. Iš šios sumos

³ Pažangos priemonės 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“, 05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“, 05-001-01-06-03 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ ir 05-001-01-11-04 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“.

⁴ IP 10.1 konkretaus uždavinio veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“.

⁵ Čia ir toliau sritis išskirtos pagal Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 m. gairėse, patvirtintose LR ekonomikos ir inovacijų, krašto apsaugos, užsienio reikalų ir vidaus reikalų ministrų 2023 m. gegužės 31 d. įsakymais Nr. 4-299/V-447/V-171/1V-331, nustatytas prioritetingas sritis.

⁶ Veiklos „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“ ir „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“.

1,04 mlrd. Eur suplanuota pagal IP (iš jų 610,25 mln. Eur sudaro ES fondų lėšos, 397,83 mln. Eur – privačios lėšos, 31,82 mln. Eur – valstybės biudžeto lėšos), o 40,43 mln. Eur – iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (*toliau – EGADP*).

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 4.1 ir 4.2 poskyriuose.

Vertinimo klausimai:

9.1.3. Ar pasirinktos tinkamos PŽP gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios veiklos ir jų projektai, atskirai išskiriant dvejopo naudojimo technologijų kūrimą, gamybą, komercializavimą, eksporto skatinimą ir jų būdai tikslui pasiekti? Jeigu ne, ką reikėtų tobulinti ar keisti pasirinktą kryptį tikslui pasiekti?

9.1.4./9.2.2. Kokias PŽP problemas sprendė?

9.5.6. Ar 2021–2027 m. ES fondų investavimo laikotarpiu pasirinktos dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklos ir joms skirtos įgyvendinti lėšos tinkamos, kad būtų pasiekti nustatyti tikslai ir įvykdyti uždaviniai?

9.1.5./9.2.3. Jeigu tokių projektų finansuota nebuvo, nustatyti, kokios veiklos galėtų būti finansuojamos, kad spręstų identifikuotas problemas, susijusias su šiandienos iššūkiais?

Dalis PŽP veiklų, pagal kurias, siekiant pirmiausia bendrosios ekonomikos transformacijos ir Lietuvos tarptautinio konkurencingumo didinimo, investuojama į įmonių skaitmenizavimą, inovatyvių skaitmeninių sprendimų kūrimą, MTEPI veiklas, tarptautiškumą, darbo vietų kūrimą bei eksporto plėtrą, prisidės ir prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslų įgyvendinimo bei pagrindinių ekosistemos iššūkių sprendimo.

Finansuojamos veiklos orientuotos į aukštos pridėtinės vertės inovacijų kūrimą, startuolių ir labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių (*toliau – MVĮ*) plėtrą, STEP technologijų vystymą, tarptautinį bendradarbiavimą ir eksporto plėtrą bei Lietuvos įmonių integraciją į ES ir NATO gynybos ir saugumo pramonės vertės grandines. Didžiausias finansavimas numatytas inovatyvių technologijų ir produktų kūrimui, MTEPI veikloms ir startuolių ekosistemai stiprinti, kuriant prielaidas ilgalaikiam inovacijų potencialo augimui, taip pat ir dvejopos paskirties sprendimus kuriančiose, gaminančiose arba eksportuojančiose įmonėse. Reikšmingą potencialą gerinant galimybes Lietuvos įmonėms pritraukti investicijas ir plėsti tarptautines partnerystes dvejopos bei gynybos paskirties srityse turi STEP technologijų bei dalyvavimo NATO DIANA ir NATO Inovacijų fonde skatinimo veiklos. Taigi, identifikuotomis veiklomis bent iš dalies prisidedama prie beveik visų pagrindinių gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslų: lietuviškos kilmės prekių eksporto didinimo, įmonių integracijos į tarptautines gynybos ir saugumo pramonės pridėtinės vertės grandines, tarpsektorinio bendradarbiavimo skatinimo bei inovatyvių ir konkurencingų dvejopos paskirties produktų ir technologijų kūrimo.⁷

Vis dėlto, dalis suplanuotų intervencijų sričių sulaukia mažiau investicijų. Santykinai mažesnis finansavimas suplanuotas dvejopos paskirties produktų eksportui skatinti, trūksta ilgalaikių ir kompleksinių tarptautiškumo skatinimo priemonių, o dalis įgyvendinamų finansinių priemonių šiuo metu nesulaukia pakankamo tinkamų pareiškėjų aktyvumo. Taip pat išlieka poreikis stiprinti paramą ankstyvųjų technologinio parengtumo lygių (1–6) veikloms, prototipų įsigijimams ir testavimo infrastruktūros plėtrai, dvejopos paskirties produktų licencijavimui bei rizikos kapitalo prieinamumui didinti.

Svarbu pažymėti, kad suplanuotos PŽP intervencijos neapima visų gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos iššūkių. Tolesniam sektoriaus vystymui svarbus aktyvesnis Lietuvos kariuomenės ir Krašto apsaugos ministerijos įsitraukimas į inovacijų kūrimą, aiškesnis ilgalaikių poreikių planavimas, stipresnis

⁷ Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 m. gairėse numatyti tikslai.

grįžtamasis ryšys pramonei, efektyvesnė tarpinstitucinė koordinacija bei nuoseklesnis strateginis gynybos ir saugumo pramonės planavimas.

Bendrai vertinama, kad pasirinktos veiklų kryptys ir didžioji dalis joms skirtų lėšų yra tinkamos nustatytiems tikslams pasiekti, tačiau didesniai poveikiui ateityje reikalingas nuoseklesnis balansas tarp intervencijų į inovacijų kūrimą, gamybos pajėgumų plėtrą, eksporto skatinimą ir praktinį inovacijų diegimą bei didesnę orientaciją į gynybos ir saugumo pramonės ekosistemą.

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 4.3 poskyryje.

Vertinimo klausimai:

9.1.2./9.2.4. Koks yra PŽP nurodytų tikslų ir rezultatų pasiekimo laipsnis?

9.2.6. Kokia tikimybė, kad tikslai bus pasiekti?

9.2.5. Kas lėmė tokį tikslų pasiekimo laipsnį (sėkmės veiksniai ir probleminės sritys)?

9.2.7. Kokie yra sėkmės ir rizikos veiksniai (vidiniai ir išoriniai)?

Didžioji dalis gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančių PŽP veiklų iki investavimo laikotarpio pabaigos turėtų pasiekti vidutinį arba aukštą rezultatyvumo lygį. Nors vertinimo metu suplanuoti tikslai buvo pilnai pasiekti tik pagal dvi veiklas, beveik pusės veiklų (10 iš 22) atveju nustatyta didelė tikimybė ateityje pasiekti numatytus rezultatus. Tai daugiausia lemia aukštos siektinos stebėsenos rodiklių reikšmės, numatytos esamose projektų sutartyse, bei planuojami papildomi konkursai. Gana aukšta stebėsenos rodiklių reikšmių pasiekimo tikimybė nustatyta ir pagal veiklas, kuriomis finansuojamas finansinių priemonių įgyvendinimas. Ilgesnis finansinių priemonių įgyvendinimo terminas (iki 2029 m.) sudaro sąlygas pasiekti numatytus rodiklius, darant prielaidą, kad atsiras pakankamas skaičius aktualių pareiškėjų (siekiant didinti finansinių priemonių patrauklumą verslui, aktyviai siūlomi finansinių priemonių tobulinimai ir papildomos palengvinimo priemonės).

Tik vienos analizuotos veiklos, skirtos skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus), atveju nustatyta žema tikimybė pasiekti suplanuotas stebėsenos rodiklių reikšmes. Žemą rezultatyvumą daugiausia lemia menkas pareiškėjų susidomėjimas ir dalyvavimas skelbiamuose konkursuose.

Vis dėlto, svarbu pabrėžti, kad didžioji dalis projektų, finansuojamų pagal analizuotas PŽP veiklas, vis dar yra įgyvendinami, o pagal reikšmingą dalį veiklų 2026 m. bus skelbiami nauji konkursai. Maždaug trečdalis PŽP veiklų (8 iš 23) rezultatyvumo vertinimas šiuo metu negalėjo būti atliktas, nes kvietimai teikti projektų įgyvendinimo planus dar nepaskelbti arba nepasibaigę. Atsižvelgiant į tai, **ateityje tikslinga pakartotinai įvertinti faktinį šių veiklų rezultatų pasiekimo lygį.**

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 4.4 poskyryje.

Vertinimo klausimai:

9.5.1. Ar ir kokių lygiu investuoti 2021–2027 m. ES fondų investicijų programos ištekliai yra proporcingi pasiektiems rezultatams?

9.5.2. Ar su tomis pačiomis dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklomis buvo galima pasiekti geresnių rezultatų 2021–2027 m. ES fondų investavimo laikotarpiu?

9.5.4. Ar per 2021–2027 m. ES fondų investavimo laikotarpį vykusios dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklos įgyvendintos ekonomiškai naudojant išteklius?

Pagal visas vertintas IP lėšomis finansuotas PŽP veiklas iki 2025 m. pabaigos buvo atrinkti 689 projektai. Tik 4,8 proc. visų IP lėšomis finansuotų projektų sutarčių buvo nutrauktos, o dar 2,3 proc. projektų sutarčių nebuvo sudarytos. Santykinai didžiausia nutrauktų sutarčių dalis nustatyta konkurso „InoConnect“ (02-017-K) atveju – nutraukta 23,1 proc. sutarčių. Tačiau tai daugiausia lėmė projektus įgyvendinančių įmonių

bankrotai bei projektų vykdytojų sprendimai prioritetą teikti kitiems projektams. Kituose konkursuose nutrauktų sutarčių dalis neviršijo 7,4 proc. visų atrinktų projektų.

Atlikus projektų sąnaudų efektyvumo analizę, nustatyta, kad **dvejopos paskirties projektai vidutiniškai pasižymi kiek mažesniu sąnaudų efektyvumu nei ne dvejopos paskirties projektai, tačiau šis skirtumas nėra reikšmingas** ir jį iš dalies lemia mažesnė dvejopos paskirties projektų imtis bei didesnė projektų rezultatų įvairovė.

Svarbu pažymėti, kad **nebuvo nustatyta reikšmingų sisteminio neefektyvumo požymių** – skirtinguose projektuose investuojamos lėšos iš esmės yra proporcingos siekiamiems rezultatams. Nors dalies projektų atveju nustatyti reikšmingi nuokrypiai nuo bendro konkretaus kvietimo projektų efektyvumo vidurkio, juos daugiausia lemia specifinis projektų pobūdis. Pavyzdžiui, kai kurių projektų metu kuriami produktai negali būti gaminami masiškai, nes yra individualiai pritaikomi konkrečioms klientams, arba kuriamiems produktams taikomi specifiniai reikalavimai, ypač medicinos srityje. Dalies projektų vykdytojai dėl kuriamų produktų analogų trūkumo rinkoje ar kitų neapibrėžtumų taip pat taikė itin konservatyvias pajamų generavimo ir rezultatų pasiekimo prognozes, kurios lėmė santykinai mažesnę projektų efektyvumo įvertį. Tikėtina, kad tokiais atvejais faktinis projektų efektyvumas ateityje bus didesnis nei nustatyta atliktos analizės metu. Bendras ES fondų investicijų panaudojimo efektyvumas turi potencialo didėti ir dėl to, kad dalies finansinių priemonių lėšos yra perskirstomos didesnės paklausos priemonėms.

Atkreiptinas dėmesys, kad, kadangi vertinimo atlikimo metu didžioji dalis projektų dar nebuvo baigti įgyvendinti, sąnaudų efektyvumas vertintas remiantis projektų sutartyse numatytais siektinomis rodiklių reikšmėmis ir tinkamų finansuoti išlaidų sumomis. Atsižvelgiant į tai, **ateityje tikslinga pakartotinai įvertinti faktinį projektų sąnaudų efektyvumą**.

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 4.5 poskyryje.

Vertinimo klausimai:

9.4.1. Kaip PŽP veiklos dera su Europos Komisijos tiesiogiai valdomų programų („Europos Horizontas“ ir Europos gynybos fondas), NATO Inovacijų fondo priemonių, NATO DIANA, UAB ILTE Gynybos investicijų fondo priemonių veiklomis?

9.4.3. Ar PŽP ir Europos Komisijos tiesiogiai valdomose programose („Europos Horizontas“ ir Europos gynybos fondas), NATO Inovacijų fondo priemonių, NATO DIANA, UAB ILTE Gynybos investicijų fondo priemonių nurodytos veiklos yra suderintos tarpusavyje?

9.6.1. Kaip dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės PŽP ir testinių priemonių veiklų finansavimo formos (dotacijos ir (ar) finansinės priemonės) prisideda prie kitų Europos Komisijos programų („Europos Horizontas“ ir Europos gynybos fondas), NATO Inovacijų fondo, NATO DIANA, UAB ILTE Gynybos investicijų fondo?

9.6.3. Ar PŽP ir Europos Komisijos tiesiogiai valdomose programose („Europos Horizontas“ ir Europos gynybos fondas) nurodytos dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklų finansavimo formos (dotacijos ir (ar) finansinės priemonės) yra suderintos tarpusavyje?

9.4.2. Ar jos papildo kitas veiklas, ar jų nedubliuoja?

9.6.2. Ar dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklų finansavimo formos (dotacijos ir (ar) finansinės priemonės) papildo kitas Europos Komisijos programas („Europos Horizontas“ ir Europos gynybos fondas), jų nedubliuoja?

Vertinimo metu nustatyta, kad PŽP veiklos pasižymi aukštu suderinamumu su Europos Komisijos tiesiogiai valdomomis „Europos horizonto“ ir Europos gynybos fondo programomis, NATO DIANA, NATO Inovacijų fondo ir UAB „ILTE“ administruojamo Gynybos investicijų fondo priemonėmis. Daugeliu atvejų šios veiklos viena kitą papildo ir nėra dubliuojamos.

PŽP veiklos apima platesnę intervencijų spektrą skirtingose inovacijų vystymo stadijose ir dažniausiai yra geriau pritaikytos Lietuvos startuolių bei jaunų MVI poreikiams. Tuo tarpu EK ir NATO programos dažniau

orientuotos į tarptautinius konsorciumus, didelės apimties ilgalaikius projektus arba pažangiausių giliųjų technologijų vystymą, todėl praktikoje yra prieinamos siauresniam Lietuvos įmonių ratui. PŽP veiklos ir jų finansavimo formos ne tik papildo tarptautines programas, bet ir padeda užpildyti finansavimo spragas skirtinguose inovacijų vystymo etapuose. Didžiausias intervencijų papildomumas nustatytas prieš-ankstyvojoje ir ankstyvojoje inovacijų vystymo stadijose, kur PŽP finansuojamos dotacijos, paskolos, akceleravimo veiklos ir rizikos kapitalo investicijos sudaro palankesnes sąlygas kurti bei augti Lietuvos startuoliams ir MVĮ. NATO DIANA, NATO Inovacijų fondas, Europos gynybos fondas bei „Europos Horizonte“ programa dažniausiai orientuotos į didesnės technologinės brandos, tarptautinio konkurencingumo ir partnerystės pajėgumų reikalaujančias veiklas.

Nustatyta, kad skirtingos finansavimo formos (dotacijos ir įvairios finansinės priemonės) daugeliu atvejų yra tarpusavyje suderintos ir orientuotos į skirtingus įmonių poreikius bei inovacijų vystymo etapus. Vis dėlto, plėtros stadijoje išlieka paskolų priemonių, skirtų brandesnių gynybos ir dvejopos paskirties įmonių gamybos pajėgumų plėtrai, trūkumas. Taip pat nustatytas nepakankamas priemonių prieinamumas daliai jaunų ar specifinėse srityse veikiančių įmonių, kurios dėl riboto kapitalo ar veiklos retrospektyvos stokos negali pasinaudoti aktualiomis finansinėmis priemonėmis.

Kaip rodo papildomumo analizė, pagal PŽP finansuojamos eksporto skatinimo, sertifikavimo, gamybos plėtros ir tarptautiškumo veiklos daugeliu atvejų neturi tiesioginių alternatyvų NATO ar EK programose. Ekosistemos dalyviai taip pat identifikavo papildomą poreikį veikloms, orientuotoms į ankstyvuosius (1–5) ir vėlesnius (6–9) technologinio parengtumo lygius, taip pat didesnę dėmesį skirti praktiniam prototipų testavimui ir gamybos masto didinimui.

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 5 skyriuje.

Vertinimo klausimas: 9.5.3. Ar remiantis Europos Komisijos konkurencingumo kompasu ES, tos pačios veiklos galėtų būti finansuojamos ir naujuoju 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpiu lėšomis?

Beveik visos šiame vertinime analizuotos PŽP veiklos, kurios prisideda arba galėtų bent iš dalies prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, išlieka aktualios ir būsimuoju 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu. Tai lemia jų sąsajos su bent viena iš trijų ES konkurencingumo kelrodyje numatytų būtinųjų veiksmų krypčių. Didžioji dalis 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamų veiklų prisideda prie strateginių sektorių plėtros ES vidaus rinkoje, nes jomis remiamas aukštos pridėtinės vertės sektorių, įskaitant gynybos ir saugumo pramonę, augimas. Šios veiklos orientuotos į pramonės skaitmeninimą, eksporto plėtrą, STEP technologijų kūrimą ir gamybą, taip pat dirbtinio intelekto bei kitų pažangių technologijų sprendimų vystymą. Reikšminga dalis veiklų taip pat nukreipta į įmones, veikiančias pagal Sumaniosios specializacijos koncepcijos prioritetines tematinės kryptis, arba į šias kryptis atitinkančių sprendimų kūrimą. Dalis šių tematikų tiesiogiai siejasi su ES strateginiais sektoriais. Be to, didžioji dalis analizuotų PŽP veiklų prisideda prie ES konkurencingumo kelrodyje numatytos technologijų plėtros ir startuolių augimo krypties, nes padeda užtikrinti investicijų ir kitų paramos formų prieinamumą startuoliams bei investuoja į aukštos pridėtinės vertės technologijų ir produktų kūrimą, vystymą, gamybą ir eksporto plėtrą.

Beveik visos esamos PŽP veiklos taip pat atitinka planuojamo Europos konkurencingumo fondo investicines kryptis. Pramonės skaitmeninimą ir pažangių technologijų sprendimų kūrimą skatinančios veiklos tiesiogiai prisideda prie fondo „Skaitmeninės lyderystės“ prioriteto. Planuojamas Europos konkurencingumo fondo investicines sritis taip pat atitinka parama startuolių vystymui ir akceleravimui, moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, inovacijų pasiūlos didinimui, aukštos pridėtinės vertės produktų sertifikavimui bei produkcijos ar įmonių pristatymui užsienyje. Investicijos į STEP technologijų kūrimą ir gamybą tiesiogiai siejasi su visais Europos konkurencingumo fondo prioritetais, o tvarių investicijų pritraukimo veiklos Vidurio ir Vakarų Lietuvos regione – su išskirta „Švariosios pertvarkos ir pramonės dekarbonizacijos“ sritimi.

Pastaruoju metu ryškėjanti ES strateginė orientacija į rytinius ES regionus, besiribojančius su Rusija, Baltarusija ir Ukraina, taip pat leidžia tikėtis, kad būsimoju investavimo laikotarpiu gali susidaryti palankesnės sąlygos finansuoti veiklas, nukreiptas į nacionalinės gynybos ir saugumo pramonės plėtrą.

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 6 skyriuje.

Vertinimo klausimai:

9.3.1. Kiek Lietuvos gynybos ir saugumo sektoriaus įmonių dalyvavo Europos Komisijos tiesiogiai valdomose programose („Europos Horizontas“ ir Europos gynybos fondas), NATO inovacijų fondo priemonėse, NATO DIANA, bei UAB ILTE Gynybos investicijų fondo priemonėse, susijusiose su dvejojo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo sritimi?

9.3.2. Kokios veiklos dominavo?

2021–2027 m. investavimo laikotarpiu iš viso 49 Lietuvos įmonės dalyvavo Europos Komisijos tiesiogiai valdomose programose, NATO DIANA akceleravimo programoje bei UAB „ILTE“ administruojamo Gynybos investicijų fondo „MILInvest“ finansinės priemonės veiklose. 2025 m. pabaigos duomenimis, didžiausias unikalių įmonių skaičius (24 įmonės) ⁸ dalyvavo „MILInvest“ preakceleravimo bei akceleravimo veiklose ir (arba) sulaukė rizikos kapitalo investicijų. Tuo pačiu laikotarpiu Europos gynybos fondo projektuose dalyvavo 10 Lietuvos įmonių, kurių vykdomoms veikloms skirta 8,84 mln. Eur. „Europos Horizonto“ programoje dalyvavo bent 13 Lietuvos įmonių, kuriančių dvejosios paskirties produktus ar technologijas, – tai sudaro 14 proc. visų programoje dalyvavusių Lietuvos įmonių. NATO DIANA akceleravimo programoje dalyvavo 2 Lietuvos įmonės, tačiau tik pirmaisiais programos įgyvendinimo metais (2023 m.).

Nors analizuojamu laikotarpiu Lietuvos įmonių aktyvumas dalyvaujant tarptautinėse programose ir priemonėse buvo santykinai ribotas, jose daugiausia dalyvavo aukštos pridėtinės vertės technologinius produktus kuriančios įmonės. Vertinant visas programas ir priemones bendrai, iki 2025 m. pabaigos aktyviausiai dalyvavo Lietuvos įmonės, vystančios lazerių ir optikos technologijas, bepiločių orlaivių (dronų) sprendimus bei programinę įrangą, įskaitant dirbtinio intelekto technologijas.

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 3.1 poskyryje.

Vertinimo klausimai:

9.3.3. Kas paskatintų aktyvesnę gynybos ir saugumo sektoriaus įmonių dalyvavimą pirmiau išvardytose programose, NATO Inovacijų fondo priemonėse, NATO DIANA bei UAB ILTE Gynybos investicijų fondo priemonėse, susijusiose su dvejojo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo sritimi?

9.6.4. Kokios prielaidos bendradarbiavimo veikloms su kitomis šalimis, tokiomis kaip Vokietija, Prancūzija, Izraelis, Švedija dvejojo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės srityje?

Gynybos ir saugumo pramonės įmonių apklausos rezultatai (n=17) ir papildomų interviu su įmonių, verslo asociacijų bei viešojo sektoriaus atstovais metu surinktos išvalgos rodo, kad **aktyvesniam sektoriaus įmonių dalyvavimui tarptautinėse programose pirmausia reikalingi struktūriniai ekosistemos pokyčiai.**

Lietuvos įmonių išitraukimas iki šiol buvo ribotas, nes šalies gynybos ir saugumo pramonės ekosistema tebėra palyginti maža ir tik neseniai pradėjusi augti – reikšminga dalis inovatyvių verslų vis dar yra ankstyvoje raidos stadijoje. Europos Komisijos tiesiogiai valdomos programos, tokios kaip Europos gynybos fondas ar „Europos Horizontas“, pasižymi palyginti didele konkurencija ES mastu, ilga projektų įgyvendinimo trukme, ilgu laikotarpiu nuo tyrimų pradžios iki komercinės grąžos generavimo bei

⁸ Iš jų 21 – Lietuvoje registruota įmonė.

sudėtingais konsorcių reikalavimais. Šie veiksniai ypač apsunkina naujų ir ankstyvos stadijos gynybos ir saugumo pramonės įmonių įsitraukimą į tarptautines programas. Didesnes galimybes dalyvauti tokiuose projektuose turi įsitvirtinusios įmonės, turinčios stabilią apyvartą ir pakankamai žmogiškųjų išteklių.

Tikėtina, kad vidutiniu laikotarpiu daugės sėkmingai besiplečiančių gynybos ir saugumo pramonės įmonių, kurios formuos stipresnį nacionalinės ekosistemos branduolį. Tokios įmonės turėtų didesnius pajėgumus ir motyvaciją aktyviau įsitraukti į tarptautinius MTEPI projektus. Šios transformacijos požymiai jau yra matomi – vis daugiau Lietuvos įmonių įsitraukia į Europos gynybos fondo veiklas.

Aktyvesnį Lietuvos įmonių dalyvavimą tarptautinėse programose labiausiai paskatintų parama užmezgant partnerystes su didžiosiomis Europos gynybos pramonės įmonėmis ir konsorciomis. Valstybės institucijų ir verslo asociacijų bendradarbiavimas atstovaujant Lietuvos įmonėms bei proaktyviai remiant jų įsitraukimą į tarptautinius konsorciumus galėtų reikšmingai prisidėti prie Lietuvos įmonių dalyvavimo tarptautiniuose projektuose didinimo, ekosistemos tarptautiškumo stiprinimo ir eksporto apimčių augimo. Siekiant skatinti įmonių tarptautiškumą, taip pat svarbu spręsti kitus šiame ir kituose vertinimuose bei studijose identifikuotus iššūkius. Tarp jų – nepakankama Krašto apsaugos ministerijos vykdomų bandomųjų serijų įsigijimų apimtis, ribotas Lietuvos kariuomenės įsitraukimas į inovacijų kūrimą bei poreikis peržiūrėti perdavimo ir eksporto licencijavimo sistemą. Taip pat aktualu toliau įgyvendinti 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu finansuojamas ir ekosistemos dalyvių teigiamai vertinamas iniciatyvas (nacionalinių stendų finansavimas tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose bei tikslinių verslo misijų organizavimas).

Detalesnė informacija pateikiama ataskaitos 3.2 poskyryje.

Vertinimo klausimai:

9.5.7. Remiantis Europos Komisijos konkurencingumo kompasu ES, kokios 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpiu turėtų būti pasirinktos dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklos, kad būtų pasiekti nustatyti tikslai ir įvykdyti uždaviniai?

9.5.5. Remiantis Europos Komisijos konkurencingumo kompasu ES, ko reikėtų imtis, kad naujuoju 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpiu įgyvendinant veiklas, rezultatai būtų pasiekti ekonomiškai naudojant išteklius?

9.6.5. Pateikti užsienio valstybių (Vokietija, Prancūzija, Izraelis ar Skandinavijos šalys) gerosios patirties pavyzdžių analizę. Ar būtų galimybė tokius projektus (jei taip, pateikti konkrečius siūlymus) finansuoti iš ES fondų investicijų lėšų?

2028–2034 m. investavimo laikotarpiu aktualu toliau stiprinti veiklas, orientuotas ne tik į dvejopos, bet ir į gynybos paskirties produktų bei technologijų kūrimą, MTEPI veiklų ir tarpsektorinio bendradarbiavimo skatinimą, gynybos ir saugumo pramonės įmonių tarptautiškumo didinimą ir integraciją į tarptautines vertės grandines, gamybos pajėgumų plėtrą bei vietinės gynybos ir saugumo pramonės kuriamų inovatyvių produktų ir paslaugų paklausos stiprinimą. Taip pat svarbu plėtoti sektoriui aktualias viešąsias paslaugas ir infrastruktūrą, užtikrinti nuoseklesnį sektoriaus strateginį planavimą bei tęsti sėkmingai 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamas veiklas.

Specifinės rekomendacijos ir strateginiai siūlymai pateikiami ataskaitos 7 skyriuje.

IVADAS

Atsižvelgiant į pastaraisiais metais pasikeitusią Lietuvos Respublikos (*toliau – LR*) ir visos ES geopolitinę padėtį bei dėl Rusijos Federacijos agresijos prieš Ukrainą padidėjusio grėsmių lygio, šalyje tapo itin svarbu turėti greitai besivystančią bei efektyviai veikiančią gynybos ir saugumo pramonę.

XX LR Vyriausybės (*toliau – LRV*) programoje numatyta, kad gynybos ir saugumo pramonė yra „svarbus valstybės apginamumo ramstis“, ir ypatingas dėmesys turi būti skiriamas sudaryti tinkamas sąlygas šio sektoriaus plėtrai, įskaitant Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonių veiksmingą integraciją į ES gynybos pramonės rinką bei transatlantinės gynybos pramonės vertės grandines.⁹

Siekiant sustiprinti ES pramonės konkurencingumą, spręsti išaugusią gynybos ir saugumo sektoriaus produktų ir paslaugų paklausą, užtikrinti technologinę autonomiją bei inovacijų pajėgumų didinimą gynybos srityje, svarbu stiprinti vietinę, LR teritorijoje veikiančių ūkio subjektų, gamybą.¹⁰ Atitinkamai, siekiama sudaryti sąlygas skatinti inovacijas ir investicijas į gynybos ir saugumo pramonę, didinti gynybos ir saugumo pramonės konkurencingumą, lietuviškos kilmės produktų eksportą, užtikrinti glaudų mokslo įstaigų ir verslo bendradarbiavimą šioje srityje. Siekiant sektoriaus plėtros, Lietuvos įmonėms svarbu pačioms tiekti aukštos pridėtinės vertės (*toliau – APV*) produktus, vykdyti verslo sektoriui aktualių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (*toliau – MTEP*) ir prototipų kūrimo veiklas. Šios priežastys skatina ieškoti finansavimo galimybių inovacijomis grįstiems gynybos pramonės sprendimams, kurie galėtų sustiprinti šalies gynybinius pajėgumus ir padidinti Lietuvos galimybes tinkamai reaguoti į galimus karinius konfliktus. Tai ypač aktualu atsižvelgiant į artėjančią 2021–2027 m. ES fondų investavimo laikotarpio pabaigą bei pasirengimą naujam 2028–2034 m. investavimo laikotarpiui.

2024 m. gegužės 16 d. priimtas LR gynybos ir saugumo pramonės įstatymas nustato, kad už gynybos ir saugumo pramonės politikos formavimą, jos įgyvendinimą, organizavimą ir koordinavimą yra atsakingos LR krašto apsaugos ministerija (*toliau – KAM*) ir LR ekonomikos ir inovacijų ministerija (*toliau – EIM*).¹¹ Konkrečiai, EIM yra atsakinga už dvejojo naudojimo prekių eksporto politiką, gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, MTEP ir inovacinę veiklą gynybos ir saugumo srityje, šios srities produktų eksportą (įskaitant srityje veikiančių subjektų dalyvavimą tarptautiniuose renginiuose, parodose ir projektuose) ir tiesioginių užsienio investicijų (*toliau – TUI*) pritraukimą.

Pagrindinis šio **Vertinimo objektas** yra keturių EIM 2022–2030 m. ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje suplanuotų PŽP¹² veiklos, finansuojamos IP lėšomis ir finansuotinos būsimosios 2028–2034 m. ES fondų investicijų finansinio periodo lėšomis (žr. 1.1 poskyrį). Šios veiklos susijusios su LR gynybos ir saugumo pramonės įstatyme numatytais EIM atsakomybių įgyvendinimu, kadangi intervencijomis siekiama skatinti MTEP, inovacijas, eksportą, investicijų pritraukimą ir verslo skaitmenizaciją.

⁹ *Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XV-439, 2025 m. rugsėjo 25 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/568b271299f611f0a8bbd1e98310677d>.

¹⁰ Remiantis Vertinimo techninėje specifikacijoje pateikta informacija.

¹¹ *Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymas*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIV-2647, 2024 m. gegužės 16 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abdb66e01e5911ef8b14c5bcce136045/asr>.

¹² Pažangos priemonės 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“, 05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“, 05-001-01-06-03 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ ir 05-001-01-11-04 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“.

Vertinimo užsakovas – Ekonomikos ir inovacijų ministerija. **Vertinimo vykdytojas** (Paslaugų teikėjas) – UAB „BGI Consulting“, 2025 m. liepos 15 d. jungtinės veiklos sutarties Nr. J-250715-01 pagrindu veikiantis su Baltijos pažangių technologijų institutu.

Remiantis 2025 m. lapkričio 11 d. sudaryta sutartimi Nr. 8-283/2025 dėl EIM valdymo sričių gynybos ir saugumo pramonės vertinimo (*toliau – Vertinimas*) paslaugų bei 2026 m. sausio 8 d. pateiktoje patikslintoje įvadinėje Vertinimo ataskaitoje detalizuotu darbo planu, teikiama galutinė Vertinimo ataskaita. Galutinė Vertinimo ataskaita parengta atsižvelgiant į Vertinimo techninės specifikacijos (*toliau – TS*) reikalavimus ir apima atliktos analizės rezultatus bei pateiktus atsakymus pagal visus TS nurodytus Vertinimo uždavinius ir klausimus, taip pat rekomendacijas ir strateginius siūlymus 2021–2027 m. ir 2028–2034 m. investavimo laikotarpiams.

Galutinė Vertinimo ataskaita skirstoma į septynis pagrindinius skyrius.

Pirmajame skyriuje pateikiamas Vertinimo požiūris – detalizuojami Vertinimo objektas, tikslas, uždaviniai, aptariama taikoma dvejopos paskirties samprata, taip pat pristatoma Vertinimo teorinė prieiga ir taikyta metodologija.

Antrajame skyriuje apžvelgiamas ES ir nacionalinis strateginis kontekstas bei Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės situacija iki 2025 m., įskaitant aktualius IP pokyčius.

Trečiajame skyriuje, remiantis Vertinimo metu surinkta informacija, analizuojama esama gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos situacija, įskaitant įmonių dalyvavimą tarptautinėse Europos Komisijos (*toliau – EK*) ir NATO programose bei priemonėse, taip pat UAB „ILTE“ (*toliau – ILTE*) administruojamoje „MILInvest“ finansinėje priemonėje. Šiame skyriuje taip pat aptariami pagrindiniai veiksniai, ribojantys įmonių dalyvavimą tarptautiniuose projektuose, bei bendresni ekosistemos plėtros iššūkiai.

Ketvirtajame skyriuje analizuojamos 2021–2027 m. laikotarpiu įgyvendinamos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios veiklos ir finansuoti dvejopos paskirties projektai, pateikiama intervencijų logikos analizė bei rezultatyvumo ir efektyvumo vertinimo išvados.

Penktajame skyriuje pateikiamos analizuotų veiklų ir NATO fondų, EK programų ir ILTE gynybos investicijų fondo suderinamumo bei papildomumo analizės išvados.

Šeštajame skyriuje aptariamos identifikuotų veiklų, skatinančių gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, tęstinumo galimybės 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu.

Septintasis skyrius skirtas rekomendacijoms ir strateginiams siūlymams, suformuotiems remiantis atlikto Vertinimo rezultatais ir išvadomis. Skyriuje pateikiamos tiek rekomendacijos ir siūlymai, skirti stiprios ir inovatyvios Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtrai užtikrinti, tiek specifinės rekomendacijos dėl 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamų veiklų bei Europos gynybos fondo projektų.

Vertinimo pabaigoje (aštuntajame skyriuje) pateikiamas Vertinimo metu naudotos literatūros sąrašas. Ataskaitos prieduose taip pat pateikiami įmonių anketinės apklausos rezultatai (Priedas Nr. 2), detalūs rezultatyvumo (Priedas Nr. 3), efektyvumo (Priedas Nr. 4), suderinamumo ir papildomumo (Priedas Nr. 5) analizės rezultatai, taip pat PŽP veiklų atitikties ES konkurencingumo kelrodžio ir EK siūlomo 2028–2034 m. Sąjungos biudžeto kryptims analizė (Priedas Nr. 6). Paskutiniame priede (Priedas Nr. 7) pateikiami fokusuotos grupinės diskusijos dalyvių bei asmenų, kurie Vertinimo metu dalyvavo interviu ar kitais būdais teikė Vertinimui aktualią informaciją, sąrašai.

1. VERTINIMO POŽIŪRIS

1.1 VERTINIMO OBJEKTAS IR TIKSLAS

Pagrindinis šio **Vertinimo objektas** yra 4 EIM 2022–2030 m. ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje suplanuotų PžP (05-001-01-05-05; 05-001-01-05-07; 05-001-01-06-03; 05-001-01-11-04) veiklos, finansuojamos iš IP lėšų ir finansuotinos būsimojo 2028–2034 m. ES fondų investicijų finansinio periodo lėšomis. Kaip pavaizduota paveiksle toliau, Vertinimo objektas apima PžP, kuriomis įgyvendinami 2021–2030 m. nacionalinio pažangos plano pirmojo strateginio tikslo „Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą“ 1.5, 1.6 ir 1.11 uždaviniai. Šie **uždaviniai tiesiogiai siejasi su LR gynybos ir saugumo pramonės įstatyme apibrėžtomis EIM atsakomybių sritimis**, susijusiomis su MTEP ir inovacijų (*toliau – MTEPI*) skatinimu, įmonių eksporto plėtra, TUI (bei vietinių investicijų) pritraukimu.

1 PAVEIKSLAS. VERTINIMO OBJEKTAS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi TS

Šio **Vertinimo tikslas** yra įvertinti dvejopos paskirties technologijų, gynybos ir saugumo pramonės technologijų ir (ar) produktų finansavimo mastą iš IP lėšų, pateikti rekomendacijas dėl esamų finansuojamų veiklų tobulinimo bei siūlymus naujam 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpiui.

Norėdamas pasiekti minėtą Vertinimo tikslą, Vertinimo vykdytojas įsipareigojo išpildyti šiuos **uždavinius**:

1. **Įvertinti, ar** įgyvendinant PžP gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios **veiklos** ir jų **projektai**, atskirai išskiriant dvejopo naudojimo technologijų kūrimą, gamybą, komercializavimą, eksporto skatinimą, **buvo finansuojamos IP 1 prioriteto** „Konkurencingesnė ir pažangesnė Europa“ ir **10 prioriteto** „Europos strateginių technologijų platforma (STEP)“ **lėšomis**.
2. **Įvertinti, ar** įgyvendinant PžP gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios **veiklos** ir jų **projektai**, atskirai išskiriant dvejopo naudojimo technologijų kūrimą, gamybą, komercializavimą,

eksporto skatinimą, **buvo finansuojamos iš kitų finansavimo šaltinių** (EGADP, valstybės biudžeto (*toliau – VB*)).

3. **Ivertinti Lietuvos gynybos ir saugumo sektoriaus įmonių dalyvavimą EK tiesiogiai valdomose programose** („Europos Horizontas“ (*toliau – EH*) ir Europos gynybos fondas (*toliau – EGF*)), **NATO Inovacijų fondo** (*toliau – NATO IF*) priemonėse, **NATO DIANA, ILTE Gynybos investicijų fondo** (*toliau – GIF*) priemonėse, susijusiose su dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo sritimi.
4. **Pateikti siūlymus dėl PŽP veiklų ir EK tiesiogiai valdomų programų** (EH ir EGF), NATO IF priemonių, NATO DIANA, ILTE GIF priemonių, susijusių su gynybos ir saugumo sritimi, tarpusavio suderinamumo ir papildomumo.
5. **Parengti rekomendacijas ir siūlymus** dėl dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės veiklų, remiantis EK konkurencingumo kompasu (kelrodžiu) ES, kurios geriausiai atlieptų visomis PŽP siekiamus pokyčius ir kurios galėtų būti finansuojamos naujo 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpio lėšomis.
6. **Pateikti pasiūlymus** dėl dvejopo naudojimo technologijų, gynybos ir saugumo pramonės PŽP ir tęstinių priemonių veiklų finansavimo formų (dotacijų ir (ar) finansinių priemonių) taikymo galimybių suderinamumo su EK programomis (EH ir EGF), NATO IF, NATO DIANA, ILTE GIF. Pateikti pasiūlymus dėl galimų projektų vykdymo su partneriais iš kitų šalių.

Šie uždaviniai TS taip pat detalizuojami vertinimo klausimais, kurie užtikrina tikslų ir detalų uždavinių įgyvendinimą. Konkretūs vertinimo klausimai pateikiami Pagrindinių Vertinimo išvadų skyriuje, ataskaitos pradžioje.

1.2 DVEJOPOS PASKIRTIES SAMPRATA

Siekiant skatinti gynybos ir saugumo pramonės plėtrą PŽP veiklomis, kurios 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu finansuojamos IP lėšomis, susiduriama su struktūriniu iššūkiu – **ES fondų lėšos negali būti naudojamos tiesiogiai karinio pobūdžio tikslams**. Tai visų pirma riboja ES Sutarties 41 straipsnis, numatantis, jog Sąjungos biudžeto lėšomis negalima finansuoti išlaidų, atsirandančių dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų.¹³ Kita vertus, ES lėšomis galima finansuoti dvejopos paskirties produktus, prekes ir paslaugas, todėl šio **Vertinimo apimtyje gynybos ir saugumo pramonės sektorius yra apibrėžiamas plačiau, kaip dvejopos paskirties sektorius**.

Vertinime taikomas **dvejopos paskirties** (arba dvejopo naudojimo; dvigubos paskirties, angl. *dual-use*) sąvokos apibrėžimas remiasi Reglamente (ES) 2021/821, nustatančiame ES dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės režimą, pateikiama samprata, jog dvejopos paskirties technologijos, produktai arba paslaugos „**gali būti naudojamos ir civiliniams, ir kariniams tikslams**“.¹⁴ Toks dvejopos paskirties sąvokos apibrėžimas taikomas ir LR teisės aktuose.¹⁵ Nors Reglamentas (ES) 2021/821 išskiria konkrečias

¹³ *Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos (2016/C 202/01)*, Europos Sąjunga, 2016 m. birželio 7 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:12016ME/TXT>.

¹⁴ *Reglamentas (ES) 2021/821, nustatantis Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą*, Europos Parlamentas ir Taryba, 2021 m. gegužės 20 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32021R0821>.

¹⁵ Pavyzdžiui, *Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatymas*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. I-1022, 1995 m. liepos 5 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.AB5C4F8C996B/asr>.

prekes, kurios yra laikomos dvejetainio naudojimo ir kurioms ES lygiu yra taikoma eksporto kontrolė, šis sąrašas nėra baigtinis, o platus sąvokos apibrėžimas savaime numato, jog bet kuri civilinė technologija, kuri gali būti pritaikoma karinėms reikmėms (arba karinė technologija, kuri gali būti pritaikoma civilinėms reikmėms), yra laikytina dvejetainio paskirties.

Šis platesnis dvejetainio paskirties supratimas siejasi su LR gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 m. gairėse (*toliau – Gairės*) pateikiamu sektoriaus apibrėžimu. Remiantis Gairėmis, gynybos ir saugumo sričių veikla yra vykdoma atliekant gynybos ir viešojo saugumo reikmėms skirtų produktų (*įskaitant dvejetainio naudojimo prekes*) MTEP, projektavimą, kūrimą, gamybą ir (arba) teikiant susijusias techninės priežiūros, remonto, modernizavimo ir logistikos paslaugas.¹⁶ Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 m. programoje taip pat pabrėžiama, jog „gynybos pramonė apima ir dvejetainio paskirties produktų ir paslaugų mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą, projektavimą, kūrimą, plėtojimą, gamybą ir eksportą“.¹⁷

Svarbu pažymėti, jog su pateiktu dvejetainio paskirties apibrėžimu stipriai siejasi Gairėse išskiriami gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslai ir konkrečios prioritetinės sritys iki 2027 m. (žr. **Priedas Nr. 1**). Kituose planavimo dokumentuose, kaip prioritetiniams Lietuvos kariuomenės (*toliau – LK*) pajėgumams vystyti svarbios ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų sąrašė, išskiriamos sritys yra sietinos tik su karine paskirtimi (t. y. haubicos, tankai, minosvaidžiai ir pan.).¹⁸ Tuo tarpu Gairėse yra pateikiamos platesnio pobūdžio sritys, apimančios technologijas, paslaugas ir produktus, kurie gali būti naudojami ir kariniams, ir civiliniams tikslams. Šios **Gairių prioritetinės sritys taip pat apima ir keturias XX LRV prioritetines nacionalinės gynybos pramonės ir technologijų plėtros sritys**: amunicijos ir sprogmenų gamybą, bepiločių (dronų) ir kovos su jais sistemas, sunkiosios karinės technikos surinkimą ir jos aptarnavimą bei jūrinę gynybą.¹⁹

Ilguoju laikotarpiu dvejetainio paskirties sektorius turi potencialą kurti reikšmingesnę ir atsparesnę ekonominę naudą. Kitaip negu tik kariniams tikslams skirtų produktų, technologijų arba paslaugų kūrimas (gamyba), dvejetainio paskirties inovacijos ir produktai gali būti pritaikomi ir karinėms, ir civilinėms reikmėms, todėl nėra priklausomi tik nuo valstybinių užsakymų, o sumažėjus tokių produktų ar technologijų paklausai kariniams tikslams, jų kūrimas ar gamyba gali būti gana greitai perorientuoti į civilinę rinką.²⁰

Remiantis TS (9.1.–9.2. p.), **vienas pagrindinių šio Vertinimo tikslų yra įvertinti, ar įgyvendinant PŽP IP lėšomis ar kitais šaltiniais buvo finansuotos gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios veiklos ir jų projektai.** Atsižvelgiant į plačią dvejetainio paskirties sąvoką, galima taikyti įvairias prielaidas išskiriant, kokios konkrečios Vertinime analizuojamų PŽP veiklos prisideda prie gynybos ir

¹⁶ Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 metais gairės, patvirtinta LR ekonomikos ir inovacijų, krašto apsaugos, užsienio reikalų ir vidaus reikalų ministrų įsakymais Nr. 4-299/V-447/V-171/1V-331, 2023 m. gegužės 31 d. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5366f8b2ffee11edbc0bd16e3a4d3b97?jfwid=>.

¹⁷ Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 m. programa, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro nutarimu Nr. V-138, 2021 m. vasario 24 d. Prieiga internete: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5422e82076a411eb9601893677bfd7d8/asr>.

¹⁸ Ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, svarbių prioritetiniams Lietuvos kariuomenės pajėgumams vystyti, sąrašas, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 558, 2024 m. liepos 3 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/26fa8ab039f111efbdaea558de59136c>.

¹⁹ Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XV-439, 2025 m. rugsėjo 25 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/568b271299f611f0a8bbd1e98310677d>.

²⁰ Dvejetainio paskirties sektoriaus lankstumas, lyginant su tik kariniams tikslams skirtų technologijų ir produktų kūrimu ar gamyba, akcentuojamas: *Baltoji knyga dėl galimybių daugiau remti dvejetainio naudojimo potencialą turinčių technologijų mokslinius tyrimus ir plėtrą (COM(2024) 27 final)*, Europos Komisija, 2024 m. sausio 24 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52024DC0027>; *Unlocking the potential of dual-use research and innovation*, Europos Komisijos užsakymu parengė Izabela Albrycht, Johan Evers, Karl Hallding, Veronica Vella ir André Xuereb, 2025 m. birželis. Prieiga internete: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/e11c91be-5173-11f0-a9d0-01aa75ed71a1/language-en>. Remiantis Suomijos patirtimi, dvejetainio paskirties produktus ar technologijas kuriančios (gaminančios) įmonės taip pat pasižymi ženkliai didesniu pajamų augimu, lyginant su tik karinės paskirties produktus ar technologijas kuriančiomis (gaminančiomis) įmonėmis: *Defence. Market study on Finnish military product and dual use companies*, Tesi, 2024 m. Prieiga internete: <https://tesi.fi/wp-content/uploads/2024/09/Tesi-Defence-Study-2024.pdf>.

saugumo pramonės plėtros. Pavyzdžiui, **dvejopos paskirties srities veiklas galima identifikuoti pagal projektų vykdytojų (ar paramos gavėjų) priklausymą gynybos ir saugumo pramonės įmones vienijančioms asociacijoms**. Šiuo metu Lietuvoje yra trys pagrindinės tokio pobūdžio organizacijos: Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės asociacija (*toliau – LGSPA*), Lietuvos gynybos ir kosmoso pramonės asociacija (buvusi Nacionalinė gynybos pramonės asociacija, *toliau – LGKPA*) bei Lietuvos gynybos inovatorių pramonės asociacija (*toliau – LGIPA*). Visgi, tokia prieiga neapimtų dalies subjektų, kurie nėra šių organizacijų nariai, nes negamina arba nekuria konkrečiai gynybos paskirties produktų (technologijų), tačiau kuria ar gamina civilinės paskirties produktus (technologijas), pritaikomus ir kariniams tikslams. Tokių įmonių skaičius potencialiai yra labai didelis, kadangi, kaip iliustruoja Gairėse išskiriamos plačios prioritetinės sritys, didelė dalis civilinių technologijų ir produktų gali būti pritaikoma ir karinėms (gynybos, saugumo) reikmėms. Šis iššūkis neleidžia taikyti tik „mikro“ lygmens analizės, kuria būtų vertinami konkrečių projektų vykdytojai ar paramos gavėjai ir tokiu būdu „iš apačios“ atrenkamos gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančios PŽP veiklos.

Remiantis ES reglamentavimu bei moksline literatūra, taip pat galima išskirti kokybinius „**galutinio taikymo**“ (angl. *end-use*) **kriterijus**, kurie leidžia tiksliau įvertinti, ar technologijos arba produktai, kurių kūrimas, gamyba ar komercializavimas skatinami konkrečia PŽP veikla, yra dvejopos paskirties. Pirmasis būdas yra žvelgti į produkto ar technologijos **techninį potencialą** – dvejopo naudojimo technologija ar produktas turi turėti faktinį arba potencialų pritaikomumą ir karinėms, ir civilinėms reikmėms (nepaisant ketinimų juos kuriant). Antrasis būdas – žvelgti į technologijos ar produkto (**tikėtiną**) **taikymo siekį**: kai civilinėms reikmėms skirtą technologiją ar produktą yra (arba tikėtina, kad bus) siekiama taikyti karinėms reikmėms, arba atvirkščiai.²¹

Šiuos „galutinio taikymo“ kriterijus atliepia Gairėse išskiriamos prioritetinės sritys, kurios nurodo konkrečias technologijų arba produktų (paslaugų) rūšis, pritaikomas arba skirtas gynybos ir saugumo reikmėms, tačiau kartu plačiai taikomas ir civiliniams tikslams. Atitinkamai, siekiant identifikuoti, kuriomis intervencijomis skatinama gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtra, **pasitelkiama jungtinė prieiga, kurią sudaro du PŽP veiklų (poveiklių) atrankos etapai**, detalizuojami kitame poskyryje.

1.3 VERTINIMO TEORINĖ PRIEIGA

Šiame poskyryje apžvelgiama logika, kurią taikant vykdyta Vertinime analizuojamų PŽP veiklų ir poveiklių atranka, – t. y. kokiais kriterijais remiantis atrinktos PŽP veiklos arba poveiklės, kurios skatina šalies gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi.

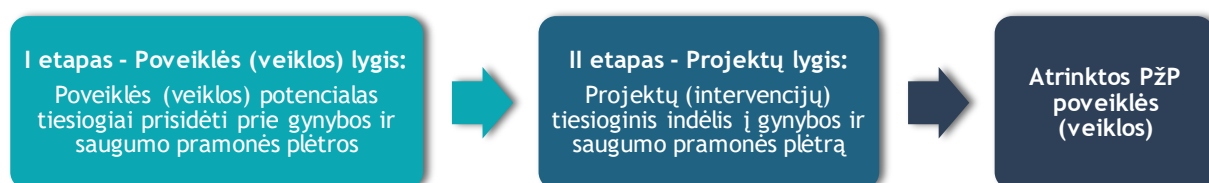
Gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi skatinančių intervencijų atranka susideda iš dviejų etapų. Pirmajame kiekvienos PŽP veiklos (arba poveiklės) lygiu buvo įvertinta intervencijų logika bei nustatyta, ar PŽP veikla (ar poveiklė) *gali* prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtros. Šiame etape atrinktos tos PŽP veiklos (poveiklės), kurių intervencijos, kuriame produktai arba rezultatai gali tiesiogiai prisidėti prie Gairėse išskirtų sričių produktų (ar technologijų, paslaugų) kūrimo, gamybos, komercializavimo arba eksporto skatinimo. Veiklos (poveiklės), kurios neapima Gairėse išskirtų sričių ir kuriomis kuriamos bendresnės prielaidos ne tik gynybos ir saugumo pramonės, tačiau ir kitų sektorių plėtrai, buvo pašalintos. Pavyzdžiui, jeigu konkrečia PŽP veikla finansuojamas kontaktų paieškos įrankių

²¹ *A Note on the Definition of “Dual Use”*, John Forge, *Sci Eng Ethics* 16: 111–118 (2010). Prieiga internete: <https://doi.org/10.1007/s11948-009-9159-9>; *Conceptualizing dual use: A multidimensional approach*, Martin Hähnel, *Research Ethics* 21(2): 205–227 (2025). Prieiga internete: <https://doi.org/10.1177/17470161241261466>.

užtikrinimas verslo plėtrai užsienyje, ši veikla nebuvo identifikuota kaip galimai skatinanti gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi, nes tokie įrankiai sukuria tik netiesiogines prielaidas gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtrai²² bei yra prieinami ir kitų verslo sektorių atstovams.

Antrajame etape atsižvelgta į atrinktų veiklų (poveiklių) projektų lygiu kuriamus produktus arba paramos gavėjus. **PŽP veikla (poveiklė) buvo identifikuota kaip skatinanti gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi, jeigu ja finansuojamais projektais kuriami, gaminami, komercializuojami arba eksportuojami Gairėse išskiriamų sričių produktai** (ar technologijos, paslaugos). Šiame etape papildomai atsižvelgta į projektų vykdytojus arba paramos gavėjus – jeigu dalis jų yra gynybos ir saugumo pramonės įmonės vienijančių asociacijų nariai arba jų vykdoma veikla apima dvejopos paskirties produktų (technologijų, paslaugų) kūrimą, gamybą, komercializavimą arba eksporto skatinimą, tokios PŽP veiklos (poveiklės) taip pat identifikuojamos kaip skatinančios gynybos ir saugumo pramonės vystymąsi.

Svarbu pažymėti, jog **nors analizė buvo atliekama detalesniu PŽP poveiklių lygmeniu, ataskaitoje yra laikomasi PŽP veiklų lygmens, išskyrus atvejus, kai po viena veikla įgyvendinamos intervencijų prasme skirtingos poveiklės arba tik dalis konkrečios PŽP veiklos poveiklių buvo aktualios analizei** – tokiais atvejais analizės rezultatai yra detalizuojami ir poveiklių lygiu.

2 PAVEIKSLAS. GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS VYSTYMĄSI SKATINANČIŲ PŽP VEIKLŲ IR JŲ PROJEKTŲ ATRANKOS LOGIKA

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“

Siekiant detaliai įvertinti PŽP tikslų įgyvendinimo prielaidas, analizuotas konkrečių veiklų potencialas prisidėti prie pageidaujamų pokyčių. Remiantis EK siūloma metodologija,²³ Vertinimas buvo atliekamas taikant **kaitos teorija grįstą požiūrį**. Kaitos teorijos tikslas – nustatyti priežastinius ryšius tarp skirtingų veiksmų (intervencijų) ir tikslo(-ų), kurio(-ų) yra siekiama. Šia prieiga yra dekonstruojama intervencijų logika ir analizuojama, kaip yra sprendžiamas identifikuotas iššūkis ar poreikis, kad būtų pasiektas **galutinis tikslas**, dėmesį skiriant svarbiausiems priežastiniams ryšiams (tarpiniams pokyčiams bei prielaidoms), kuriuos realizavus turėtų pasireikšti poveikis numatytiems tikslams pasiekti. Šiame Vertinime tarpiniai tikslai yra siejami su PŽP (veiklų arba poveiklių) rezultato rodikliais, o galutiniai tikslai – su Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtros tikslais, kurie yra EIM atsakomybėje (t. y. atsižvelgiant į LR gynybos ir saugumo pramonės įstatymą bei 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą).

²² Kadangi tiesiogiai nėra skatinamas Gairėse išskirtų sričių produktų ar technologijų kūrimas, gamyba, komercializavimas ar eksporto skatinimas.

²³ *Evalsed Sourcebook: Method and Techniques*, Europos Komisija, 2013 m. rugsėjo mėn. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/evaluation/guide/evaluation_sourcebook.pdf#page=172.

1.4 VERTINIMO METODOLOGIJA

Atsižvelgiant į TS išskeltus uždavinius ir vertinimo klausimus, Vertinime buvo derinami skirtingi kokybiniai ir kiekybiniai analizės metodai bei taikomi skirtingi vertinimo kriterijai.

Atliekant ES ir nacionalinio strateginio diskurso bei gynybos ir saugumo pramonės situacijos Lietuvoje iki 2025 m. analizę buvo taikoma kokybinė dokumentų analizė. Vertinimo metu analizuoti antriniai šaltiniai (ankstesni vertinimai, akademiniai tyrimai, studijos bei kitos publikacijos) bei pirminiai šaltiniai (nacionaliniai ir ES teisės aktai, strateginiai, planavimo ir kiti dokumentai, stebėsenos bei apklausų duomenys). Vertinimo metu analizuoti teisės aktai, dokumentai, studijos, tyrimai ir ankstesni vertinimai pateikiami 8 skyriuje („Vertinimo metu naudotos literatūros sąrašas“). Kitų Vertinimo metu naudotų pirminių ir antrinių internetinių šaltinių nuorodos pateikiamos Vertinimo ataskaitos išnašose.

Vertinant naujausią (2026 m.) gynybos ir saugumo pramonės situaciją Lietuvoje dokumentų analizė buvo papildyta empiriniais tyrimo metodais: pusiau struktūruotais interviu ir fokusuota grupine diskusija su Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos bei viešojo sektoriaus atstovais. Vertinimo informacijos teikėjų sąrašai, įskaitant fokusuotos grupinės diskusijos dalyvius, pateikiami **Priede Nr. 6**. Vertinimo tikslais 2026 m. sausio 19 – vasario 5 d. taip pat buvo atlikta anketinė gynybos ir saugumo pramonės įmonių apklausa (n=17), kurios rezultatų apžvalga pateikiama **Priede Nr. 2**.

Atliekant 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamų investicijų vertinimą buvo naudojami keli skirtingi duomenų šaltiniai. Analizėje taikyti VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros (*toliau – CPVA*) 2026 m. sausio 15–19 dienomis pateikti INVESTIS duomenys apie ES fondų lėšomis finansuojamiems kvietimams suplanuotas lėšas, pareiškėjų projektų įgyvendinimo planuose (*toliau – PIP*) prašomas lėšas, atrinktiems projektams skirtas lėšas (pagal sudarytas sutartis) ir projektų stebėsenos rodiklių pradines, siektinas ir pasiektas reikšmes. Vertinimo metu taip pat naudoti ILTE pateikti duomenys apie administruojamų finansinių priemonių (*toliau – FP*) paramos gavėjus ir jiems skirtas lėšas, Inovacijų agentūros pateikti duomenys apie administruojamas priemonių veiklas, poveikles ir kvietimus, taip pat papildoma informacija, Vertinimo metu surinkta iš projektus administruojančių įstaigų, ministerijų ir projektų vykdytojų. Vertinimo metu buvo analizuoti daugiau nei 1,5 tūkst. projektų, finansuojamų ES fondų lėšomis, duomenys, taip pat informacija apie EGADP ir VB lėšomis finansuotus projektus.

Vertinant PŽP veiklas ir jų intervencijų logiką buvo taikoma intervencijų logikos, priežastinių ryšių ir prisidėjimo analizė. Vertinimo metu taip pat atliktos trys užsienio valstybių atvejo studijos, kurios yra integruotos į pagrindinę ataskaitos dalį ir pateikiamos kaip užsienio valstybių gerosios patirties pavyzdžiai.

Vertinant veiklų rezultatyvumą buvo taikoma kiekybinė stebėsenos rodiklių analizė, kurios metu vertintas veiklų arba poveiklių tikslų ir rezultatų pasiekimo laipsnis. Kiekybinio vertinimo metu pasiektos arba projektų sutartyse numatytos siektinas rezultato ir produkto stebėsenos rodiklių reikšmės buvo lyginamos su planavimo dokumentuose numatytais siekiamomis (suplanuotomis pasiekti) reikšmėmis. Kiekybinis vertinimas taip pat buvo papildytas kokybine analize, kurios metu identifikuoti aukštą arba žemą rezultatyvumą lėmę veiksniai, rizikos sritys ir sėkmės veiksniai bei įvertinama tikimybė, kad suplanuoti tikslai ateityje bus sėkmingai pasiekti. Rezultatyvumo analizės rezultatai pateikiami **Priede Nr. 3**.

Atrinktų PŽP veiklų efektyvumas buvo vertinamas taikant projektų sąnaudų efektyvumo analizę, atliktą remiantis CPVA pateiktais projektų sutarčių duomenimis apie siektinas rodiklių reikšmes ir projektų tinkamų finansuoti išlaidų sumas. Efektyvumo analizės metu buvo vertinami tik įgyvendinami arba jau užbaigti projektai, tarpusavyje lyginant projektus, siekiančius to paties rezultato rodiklio. Detali efektyvumo vertinimo metodika ir analizės rezultatai pateikiami **Priede Nr. 4**.

2. VERTINIMO KONTEKSTAS

2.1 ES IR NACIONALINIS STRATEGINIS KONTEKSTAS

Kaip pabrėžiama EK Pirmininkės prašymu Sauli Niinistö parengtoje ataskaitoje apie Europos pasirengimą grėsmėms, tolesnės Rusijos Federacijos agresijos rizika regione reikalauja didesnio ES parengtumo siekiant išlaikyti taiką, o tam visų pirma **reikalinga stiprinti valstybių narių gynybinius pajėgumus**.²⁴

Ilgalaikį ES susitelkimą į gynybinių pajėgumų stiprinimą bei susijusios pramonės plėtrą indikuoja 2025 m. vasarą EK pateikti pasiūlymai dėl būsimojo 2028–2034 m. daugiamečio Sąjungos biudžeto. Siekiant sukurti Europos gynybos sąjungą, naujajame Europos konkurencingumo fonde planuojama numatyti per 131 mlrd. Eur gynybos ir kosmoso srities investicijoms – penkis kartus daugiau nei 2021–2027 m. laikotarpiu.²⁵ EK planai apima ir didesnę lankstumą, leidžiant atskiriems regionams pasirinkti ir finansuoti su gynyba susijusius prioritetinius projektus, o kariniam mobilumui stiprinti planuojama skirti dešimt kartų daugiau Europos infrastruktūros tinklų priemonės lėšų negu dabartiniu investavimo laikotarpiu.²⁶

2025 m. sausį EK parengtame **ES konkurencingumo kelrodyje**²⁷ gynybos pramonė yra išskiriama kaip „svarbus konkurencingumo veiksnys“ siekiant numatytų strateginių pokyčių – ES atotrūkio inovacijų srityje mažinimo, žaliosios transformacijos įgyvendinimo bei, ypač, strateginės priklausomybės mažinimo ir saugumo didinimo. 2025 m. kovą EK pristatytoje **Baltojoje knygoje dėl Europos gynybos parengties 2030 m.**²⁸ (*toliau – Baltoji knyga*) numatoma, jog, siekiant sukurti pakankamus atgrasymo pajėgumus, ES būtina stiprinti gynybos ir saugumo pramonės bazę (angl. *defence industrial base*) sudarant sąlygas didelio masto investicijoms į gynybos sektoriaus plėtrą nuo pačių ankstyviausių pramonės veiklos etapų – įskaitant naujų technologijų ir produktų kūrimą. Šiam tikslui sudarytas „ReArm Europe (Readiness 2030)“ planas, kuriuo siekiama paskatinti ES valstybių narių išlaidas gynybai sudarant sąlygas didesniai skolinimuisi (pasinaudojant nacionaline išimtimi iš Stabilizacijos ir augimo pakto), sukuriant 150 mlrd. Eur vertės SAFE (angl. *Security Action for Europe*) paskolų instrumentą bei mobilizuojant privatų kapitalą ir plečiant Europos investicijų banko skolinimo galimybes gynybos ir saugumo srities projektams.²⁹ Šiais sprendimais siekiama iki 2030 m. ES valstybių narių gynybos išlaidoms papildomai sutelkti iki 800 mlrd. Eur.

²⁴ *Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness*, Sauli Niinistö, 2024 m. spalio 30 d. Prieiga internete: https://commission.europa.eu/document/5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en.

²⁵ *Europe’s budget. Defence*, Europos Komisija, 2025 m. liepa. Prieiga internete: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/06a73675-d5d4-11f0-8da2-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Searchresult&WT.ria_c=55576&WT.ria_f=9125&WT.ria_ev=search&WT.URL=https%3A%2F%2Fcommission.europa.eu%2F.

²⁶ *An ambitious budget for a stronger Europe: 2028-2034**, Europos Komisija, 2025 m. liepos 16 d. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1847.

²⁷ *ES konkurencingumo kelrodis (COM(2025) 30 final)*, Europos Komisija, 2025 m. sausio 29 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025DC0030>.

²⁸ *White Paper for European Defence – Readiness 2030*, Europos Komisija, 2025 m. kovo 12 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/white-paper-european-defence-readiness-2030_en.

²⁹ Remiantis Europos Komisijos viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: https://commission.europa.eu/topics/defence/future-european-defence_en; *ReArm Europe Plan/Readiness 2030*, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2025 m. balandžio 3 d. Prieiga internete: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)769566](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)769566).

2025 m. gruodžio 8 d. ES Taryba taip pat patvirtino EK siūlytą **Europos gynybos pramonės programą (toliau – EGPP)**, skirtą praktiškai įgyvendinti 2024 m. Europos gynybos pramonės strategijai,³⁰ kurią vėliau papildė Baltoji knyga. EGPP 2025–2027 m. laikotarpiu būtų skiriama 1,5 mlrd. Eur dotacijoms, nukreiptoms į bendrą tarpvalstybinių pirkimų skatinimą, pramonės stiprinimo veiksmus (kai gaminami kritiškai svarbūs gynybos produktai), Europos bendro intereso gynybos projektų įgyvendinimą ir papildomus paramos veiksmus.³¹ Siekdama Baltojoje knygoje ir ES konkurencingumo kelrodyje numatytų tikslų greitinti gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, EK taip pat yra pateikusi pasiūlymų rinkinį administraciniai naštai mažinti (angl. *omnibus*) dėl gynybos parengties.³² EK taip pat siekia skatinti bendradarbiavimą su Ukrainos įmonėmis gynybos ir saugumo pramonės srityje – pavyzdžiui, „BraveTech EU“ iniciatyva, įgyvendinama per EGF ir kitas platformas, skatinamas mūšio lauke išbandytų inovatyvių gynybos technologijų kūrimas ir bendradarbiavimas tarp ES ir Ukrainos įmonių.³³

ES strateginėje darbotvarkėje gynybos ir saugumo pramonė, ypač plačiąja, dvejopos paskirties, prasme, yra išskiriama ne tik kaip būdas didinti valstybių narių gynybinius pajėgumus. Nors šis sektorius yra svarbus patenkinant dėl geopolitinių pokyčių išaugusią kariuomenėms reikalingų produktų paklausą, **investicijos į gynybos ir saugumo pramonę taip pat laikomos įrankiu didinti ES konkurencingumą ir strateginę autonomiją**. To visų pirma siekiama skatinant inovatyvių, APV produktų ir technologijų kūrimą bei jų diegimą ekonomikoje, taip pat vietinių strateginės reikšmės tiekimo grandinių formavimąsi. Taigi, investicijomis į gynybos ir saugumo pramonę ES siekia ne tik atgrasymo, bet ir platesnės ekonomikos transformacijos.

Baltojoje knygoje akcentuojama, jog nors ES įvairiais formatais remia ir papildo valstybių narių pastangas, **tinkamas pasirengimas grėsmėms visų pirma priklauso nuo pačių valstybių narių iniciatyvos**. Poreikis pirmiausia stiprinti nacionalinius pajėgumus artikuliuojamas ir 2025 m. Europos Vadovų Tarybos prašymu EK parengtose **pasirengimo gynybai iki 2030 m. gairėse** (angl. *Defence Readiness Roadmap 2030*).³⁴ Šiame dokumente išskiriamos devynios prioritetinės pajėgumų sritys, kurias būtina stiprinti visų ES valstybių narių mastu, o tarp jų patenka ir keturios **prioritetinės Lietuvos karinių pajėgumų plėtros sritys**: manevras sausumoje (gairėse – kova sausumoje), netiesioginės ugnies parama (gairėse – artilerijos sistemos), žvalgyba ir stebėjimas (gairėse – dronai ir antidronai) bei oro erdvės gynyba (gairėse – oro ir raketinė gynyba).³⁵

EK gairėse išskirti prioritetai taip pat tiesiogiai siejasi su **XX LRV programoje** numatytomis **prioritetinėmis kryptimis gynybos pramonės plėtrai**: amunicijos ir sprogmenų gamyba, dronų ir kovos su jais sistemos, sunkiosios karinės technikos surinkimas ir aptarnavimas, jūrinė gynyba.³⁶ **XX LRV programos nuostatų įgyvendinimo plane** gynybos ir saugumo pramonės vystymui yra skirtas atskiras prioritetas, kuriame EIM numatyta kaip atsakinga už finansinės paramos priemonių gynybos ir saugumo

³⁰ Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengtį, grindžiamą reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramonę (JOIN(2024) 10 final), Europos Komisija, 2024 m. kovo 5 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/ffd55236-6294-4f60-a2a5-293e3f577446_en?filename=JOIN_2024_10_1_LT_ACT_part1_v2.pdf.

³¹ *European Defence Industry Programme: Council gives final approval*, ES Taryba ir Europos Vadovų Taryba, 2025 m. gruodžio 8 d. Prieiga internete: <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2025/12/08/european-defence-industry-programme-council-gives-final-approval/>.

³² *Defence Readiness Omnibus*, Europos Komisija. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/defence-readiness-omnibus_en.

³³ *BraveTech EU. Advancing Defence Innovation hand-in-hand with Ukraine*, Europos Komisija. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/bravetech-eu_en.

³⁴ *Taikos išsaugojimas. Gynybos parengties užtikrinimo iki 2030 m. veiksmų gairės (JOIN(2025) 27 final)*, Europos Komisija, 2025 m. spalio 16 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025JC0027>.

³⁵ Ten pat; bei remiantis Gynybos resursų agentūros prie LR krašto apsaugos ministerijos skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://gra.lrv.lt/lt/isigijimu-planai-ir-prioritetai/>.

³⁶ *Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XV-439, 2025 m. rugsėjo 25 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/568b271299f611f0a8bbd1e98310677d>.

pramonės įmonių plėtrai, inovacijoms, investicijų pritraukimui ir eksportui skatinti sukūrimą (iki 2026 m. IV ketv.) bei gynybos ir saugumo pramonės produktų ir technologijų skatinimo, testavimo ir prototipavimo platformos (angl. *Miltech Sandbox*) sukūrimą, prioritetą teikiant LK poreikiams (iki 2028 m. III ketv.).³⁷ Pagal LRV nuostatų įgyvendinimo planą KAM taip pat yra atsakinga už tarpvalstybinių bendradarbiavimo programų gynybos technologijų vystymo srityje kūrimą, mokslo ir studijų institucijų ir pramonės dalyvavimo EGF projektuose skatinimą, valstybei strategiškai svarbių gynybos pramonės plėtros kryptių LK pajėgumams vystyti sukūrimą ir gynybos pramonės telkimą į klasterius, finansinės paramos priemonių gynybos produktų gamybai skatinti kūrimą. **Atnaujintoje Nacionalinio saugumo strategijoje**, palyginti su 2021 m. redakcija, yra skiriamas didesnis dėmesys kryptingai gynybos ir saugumo pramonės plėtrai, įskaitant gynybos srities MTEPI ir vietinės gamybos, tarpsektorinio bendradarbiavimo skatinimą.³⁸ Aktyvesnis valstybės dalyvavimas gynybos inovacijų srityje bei maksimalus mokslo ir pramonės potencialo panaudojimas gynybos reikmėms yra išskiriami kaip svarbūs uždaviniai **EIM bei KAM strateginiuose veiklos planuose**.³⁹

Pagrindiniai Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslai ir konkrečios prioritetinės sritys iki 2027 m. yra įtvirtintos Gairėse.⁴⁰ Dokumente yra numatytos trys pagrindinės nacionalinės gynybos ir saugumo pramonės plėtros kryptys:

1. gynybos ir saugumo pramonės vystymosi skatinimas **tobulinant teisinį reglamentavimą ir skiriant finansavimą** gynybos, viešojo saugumo ir dvejopo naudojimo produktams kurti ir tobulinti bei MTEPI veiklai vykdyti;
2. gynybos ir saugumo pramonės **tarptautinio konkurencingumo ir atsparumo didinimas, didesnės pridėtinės vertės kūrimas** ir atsakingo **eksporto skatinimas**;
3. **LR smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektų skatinimas dalyvauti EGF veikloje**, siekiant didinti gynybos ir saugumo pramonės augimą, tarptautinį konkurencingumą ir bendradarbiavimą gynybos ir saugumo srityje.

Gairėse taip pat išskiriami trys pagrindiniai **nacionalinės gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslai**:

1. naujų tarptautiniu mastu konkurencingų **gynybai ir saugumui skirtų produktų ir technologijų kūrimas, gamyba** vidiniam naudojimui ir eksportui, taip pat LR krašto apsaugos ir viešojo saugumo poreikius atitinkančių produktų ir technologijų **techninė priežiūra, remontas ir modernizavimas**;
2. **integracija į ES ir NATO** valstybių narių gynybos ir saugumo pramonės **pridėtinės vertės grandines**;
3. **priimančiosios šalies** nacionalinėms gynybos ir saugumo funkcijoms aktualių **pramonės gebėjimų stiprinimas**, užtikrinantis NATO gynybinių pajėgumų veikimą Lietuvoje.

Kiekvienam tikslui Gairėse papildomai numatytos specifinės **prioritetinės sritys**, detalizuojančios konkrečius produktus, technologijas ir paslaugas, kurių plėtra reikalinga tikslui pasiekti (žr. **Priedas Nr. 1**).

³⁷ *Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas*, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 895, 2025 m. gruodžio 10 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/01c09b12d97b11f08918e1adc7c5b1ec>.

³⁸ Remiantis Nacionalinės saugumo strategijos atnaujinimo projektu, kuris buvo patvirtintas LRV posėdžio 2026 m. vasario 25 d. metu. Prieiga internete: <https://lr.lt/lt/posedziai/lietuvas-respublikos-vyriausybes-posedis-1988/>.

³⁹ *Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro valdymo sričių 2026–2028 metų strateginis veiklos planas*, patvirtinta LR ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu Nr. 4-16, 2026 m. sausio 16 d. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/public/canonical/1768911607/6267/EIM%202026-2028%20m.%20SVP.pdf>; *Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro valdymo sričių 2025–2027 metų strateginis veiklos planas*, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. V-214, 2025 m. kovo 10 d. Prieiga internete: https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-03-10_Nr.-V-214.pdf.

⁴⁰ *Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 metais gairės*, patvirtinta LR ekonomikos ir inovacijų, krašto apsaugos, užsienio reikalų ir vidaus reikalų ministrų įsakymais Nr. 4-299/V-447/V-171/1V-331, 2023 m. gegužės 31 d. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5366f8b2ffee11edbc0bd16e3a4d3b97?jfwid=>.

Šios prioritėtinės sritys apima ir minėtas XX LRV prioritėtines nacionalinės gynybos pramonės ir technologijų plėtros sritys.

Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050““ pabrėžiama, jog šalies saugumo stiprinimas vystant tarptautines vertės grandines bei skatinant nacionalinės gynybos pramonės integraciją į ES ir NATO gynybos pramonės plėtrą yra vieni esminių žingsnių siekiant stiprinti valstybės atsparumą.⁴¹ Strategijoje taip pat numatyti 4 pagrindiniai **poveikio rodikliai, skirti ekonominei šalies pažangai matuoti:**

- darbuotojų pažangių ir vidutiniškai pažangių technologijų gamybos ir žinioms imlių paslaugų sektoriuose dalis nuo visų užimtų gyventojų;
- Lietuvos darbo našumas per dirbtą valandą pagal perkamosios galios standartą, palyginti su ES vidurkiu;
- prekių ir paslaugų eksportas, palyginti su BVP;
- prekybos globalizacija *de facto*.

Nacionaliniai gynybos ir saugumo pramonės srities plėtros tikslai ir prioritetai tiesiogiai siejasi su valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2050“ numatytais platesniais ekonominės raidos poveikio rodikliais. Keliami tikslai kurti naujus, konkurencingus gynybos ir saugumo srities produktus bei technologijas finansuojant MTEPI veiklas ir skatinant MVĮ dalyvavimą tarptautinėse programose tiesiogiai prisideda prie darbuotojų dalies augimo pažangių technologijų gamybos ir žinioms imlių paslaugų sektoriuose, taip pat prie darbo našumo augimo. Tuo tarpu siekis didinti Lietuvos įmonių tarptautiškumą ir integraciją į NATO ir ES gynybos ir saugumo pramonės pridėtinės vertės grandines tiesiogiai siejasi su prekių ir paslaugų eksporto didinimu bei didesne prekybos globalizacija.

2.2 GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS SITUACIJA LIETUVOJE 2020-2025 M.

2020 m. KAM užsakymu atliktame vertinime dėl FP panaudojimo galimybių ir poreikio gynybos pramonės sektoriuje⁴² nustatyta, jog sektoriaus ekosistema Lietuvoje buvo dar tik besikurianti, o didžioji dalis srityje veikiančių įmonių negamino sudėtingų, APV produktų ar technologijų, sunkiosios technikos ar ginkluotės. Vertinimo metu taip pat buvo identifikuoti įvairūs **iššūkiai tolesnei Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtrai**, įskaitant mažus LK pirkimus iš vietinės rinkos, per mažą valstybės įsitraukimą į kuriamų produktų testavimą, vystymą bei panaudojimą, taip pat ginkluotės prototipų testavimo platformų trūkumą, per mažą tarpsektorinį bendradarbiavimą ir nepakankamą prieigą prie rizikos kapitalo investicijų.

Siekiant spręsti pastarąją problemą, 2020 m. nacionalinė plėtros įstaiga ILTE (tuo metu UAB „INVEGA“) ir KAM įsteigė **Gynybos investicijų fondą (GIF)**, kuris Lietuvos gynybos ir saugumo srities įmonėms sudarė prieigą prie reikiamų rizikos kapitalo investicijų. Fondu investuojant į besikuriančias ir perspektyvias MVĮ siekiama skatinti eksperimentinę plėtrą ir inovacinę veiklą gynybos ir saugumo srityje. Fondo administruojama vertė siekia 15 mln. Eur, iš kurių **13,5 mln. Eur** skirta „MILInvest“ FP įgyvendinimui. Šia

⁴¹ Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050““, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIV-2466, 2023 m. gruodžio 23 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/3388adf0a55611eea5a28c81c82193a8>.

⁴² Finansinių priemonių panaudojimo galimybių ir poreikio gynybos pramonės sektoriuje išankstinis vertinimas, LR krašto apsaugos ministerijos užsakymu atliko UAB „BGI Consulting“, 2022 m. rugpjūčio 18 d. Prieiga internete: https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/KAM_ex-ante_keitimas_2022%2008%2003_svarei.pdf.

priemone vykdomos preakceleravimo programos, skirtos komandoms ir idėjoms formuoti; akceleravimo programos, apimančios mokymus ir kitą paramą bei pradines investicijas; taip pat įgyvendinamos rizikos kapitalo investicijos.⁴³ „MILInvest“ FP veikia per „ScaleWolf“ fondus, kuriuos įkūrė ILTE valdomas „Coinvest Capital“ fondas, taip pat teikiantis rizikos kapitalo investicijas gynybos ir saugumo pramonės įmonėms Lietuvoje. Svarbu pažymėti, jog „Coinvest Capital“ fondas gali investuoti į konkrečiai *kariniams tikslams* skirtų (t. y. ne dvejopos paskirties) produktų ir technologijų kūrimą ar gamybą. 2022 m. su ILTE GIF susijusias KAM teises ir pareigas perėmė EIM, o 2025 m. EIM ir KAM skyrė papildomai 40 mln. Eur naujai FP „MILInvest 2“ įgyvendinti.⁴⁴ Ankstesnėje „MILInvest“ FP buvo taikomi reikalavimai investuoti į įmones, kurių kuriami produktai atitinka Europos gynybos agentūros pajėgumų vystymo planus ir NATO gynybos MTEP 2025–2045 m. prioritetus. Nors šie reikalavimai išlieka, „MILInvest 2“ bus stipriau orientuota į nacionalinius gynybos ir saugumo iššūkius, kadangi FP schema numato prioritetą skirti LRV prioritetinėmis kryptimis gynybos pramonės plėtrai.⁴⁵

Siekiant skatinti Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės inovacijas, užtikrinti tęstines investicijas į šią sritį bei didinti sektoriaus konkurencingumą, **2024 m. buvo priimtas LR gynybos ir saugumo pramonės įstatymas**.⁴⁶ Šiuo teisės aktu siekiama ne tik užtikrinti krašto apsaugos sistemos ir viešąjį saugumą užtikrinančių institucijų aprūpinimą reikiama produktais, bet ir **skatinti** lietuviškos kilmės strateginių prekių, gynybos ir viešojo saugumo reikmėms skirtų **produktų eksportą** bei glaudų viešojo sektoriaus, mokslo ir studijų institucijų bei verslo **bendradarbiavimą**. Gynybos ir saugumo pramonės įstatyme numatyta, jog **KAM ir EIM** yra pagrindinės institucijos, atsakingos už gynybos ir saugumo pramonės politikos formavimą, įgyvendinimą, organizavimą ir koordinavimą.⁴⁷ Įstatymu taip pat reglamentuotas **pramoninis bendradarbiavimas** tarp KAM ar EIM (ar jų įgaliotų institucijų) ir tiekėjo, kai sutartimi nustatomos bendradarbiavimo priemonės. Šiomis priemonėmis įgyvendinami išpareigojimai dėl ginkluotės, karinės technikos ir įrangos (technologijų), svarbios prioritetiniams LK pajėgumams, vystymo LR teritorijoje, pasitelkiant ir vietinius subjektus.

LR gynybos ir saugumo pramonės įstatymas taip pat įtvirtino tarpsektorinio bendradarbiavimo platformą – **gynybos ir saugumo pramonės tarybą**, skirtą analizuoti sektoriaus padėtį ir teikti gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančioms ir įgyvendinančioms institucijoms bei kitiems srityje veikiantiems subjektams pasiūlymus dėl gynybos ir saugumo pramonės plėtros ir skatinimo. Šioje institucijoje atstovus turi gynybos ir saugumo pramonės subjektus vienijančios asociacijos, taip pat gynybos ir saugumo pramonės politiką formuojančios, ją formuojant dalyvaujančios ir įgyvendinančios institucijos bei įstaigos. Nors šios tarybos posėdžiai vyksta retai, ji formaliai išlieka pagrindine tarpsektorinio bendradarbiavimo institucija gynybos ir saugumo pramonės srityje. Svarbu pažymėti, jog LR finansų ministerija taip pat suformavo **darbo grupę, kuri koordinuos šalyje vystomus strateginius gynybos pramonės projektus** ir rengs sprendinius dėl valstybės kontroliuojamo gynybos pramonės **holdingo** steigimo.⁴⁸ Šia

⁴³ Remiantis UAB ILTE viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: [https://ilte.lt/paslaugos/25/milinvest-23; Fondų fondo „Gynybos investicijų fondas“ tarpinės finansinės ataskaitos už laikotarpį, pasibaigusį 2025 m. rugsėjo 30 d., UAB ILTE, 2025 m. lapkričio 19 d.](https://ilte.lt/paslaugos/25/milinvest-23;Fondų_fondo_„Gynybos_investicijų_fondas“_tarpinės_finansinės_ataskaitos_už_laikotarpį_2025_m._rugsėjo_30_d.,_UAB_ILTE,_2025_m._lapkričio_19_d._Prieiga_internete:_https://ilte.lt/data/public/uploads/2025/11/fa_vvp_2025.09.30_gif-pasirasytas.pdf) Prieiga internete: https://ilte.lt/data/public/uploads/2025/11/fa_vvp_2025.09.30_gif-pasirasytas.pdf.

⁴⁴ Lietuva stiprina investicijas į gynybą: 40 mln. eurų skirta Gynybos investicijų fondui, LR ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2025 m. liepos 23 d. Prieiga internete: https://eimin.lrv.lt/lt/ziniasklaidai/nauji_enos/lietuva-stiprina-investicijas-i-gynyba-40-mln-eu-ru-skirta-gynybos-investiciju-fondui-wyqh/.

⁴⁵ T. y. amunicijos ir sprogmenų gamyba, dronų ir kovos su jais sistemos, sunkiosios karinės technikos surinkimas ir aptarnavimas, jūrinė gynyba.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymas, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIV-2647, 2024 m. gegužės 16 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abdb66e01e5911ef8b14c5bcce136045/asr>.

⁴⁷ Konkrečiai, EIM yra atsakinga už dvejopo naudojimo prekių eksporto ir tranzito kontrolės politiką, taip pat už priemonių, skirtų gynybos ir saugumo pramonės plėtrai, MTEPI veiklai bei šioje srityje veikiančių subjektų dalyvavimui tarptautiniuose renginiuose, parodose ir projektuose, produktų eksportui ir TUI pritraukimui, rengimą ir jų įgyvendinimo koordinavimą.

⁴⁸ Finansų ministerija formuoja gynybos ir saugumo pramonės vystymą kuruosiančių darbo grupę, LR finansų ministerija, 2025 m. lapkričio 18 d. Prieiga internete: https://finmin.lrv.lt/lt/nauji_enos/finansu-ministerija-formuoja-gynybos-ir-saugumo-pramonės-

kontroliuojančiaja bendrove, kurią įkurti numatyta XX LRV programoje, būtų siekiama konsoliduoti valstybės investicijas, užtikrinti valstybės dalyvavimą pritraukiant privačius investuotojus ir efektyviau valdyti stambius gynybos pramonės projektus.

Priėmus LR gynybos ir saugumo pramonės įstatymą, įvyko svarbus pokytis gynybos paskirties inovacijų kūrimo srityje – teisiškai įtvirtintas **valstybės užsakymų mechanizmas gynybos ir saugumo technologijoms vystyti**. Šis mechanizmas sudaro sąlygas KAM inicijuoti valstybės užsakymus vystyti technologijoms, reikalingoms esminiams nacionalinio saugumo interesams užtikrinti, projektams įgyvendinti viešojo konkurso būdu atrenkant gynybos ir saugumo pramonės srityje veikiančius LR registruotus aktualius subjektus.⁴⁹ Valstybės užsakymai gali apimti fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą, inovacinę veiklą bei (ar) bandomosios partijos įsigijimą. Taigi, ši priemonė sudaro prielaidas spręsti tokias problemas kaip fragmentuotas inovacijų skatinimo ciklas, nepakankamas LK grįžtamasis ryšys ir ribotas prototipų įsigijimo mastas. Svarbu pažymėti, jog valstybės užsakymai orientuoti išskirtinai į gynybos paskirties technologijas ir produktus. Kuriami inovatyvūs sprendimai turi būti susiję su ginkluote, karine technika ir kita įranga ar technologijomis, įtrauktomis į LRV patvirtintą ginkluotės, karinės technikos ir kitų technologijų, svarbių prioritetiniams LK pajėgumams vystyti, sąrašą.⁵⁰ Vis dėlto, nors ši priemonė galėtų reikšmingai prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros bei gynybos inovacijų skatinimo, šiuo metu nėra numatyta konkretaus biudžeto ar aiškių įgyvendinimo priemonių valstybės užsakymams vykdyti. Iki šiol buvo skelbtas tik vienas konkursas – 2025 m. lapkritį.⁵¹

Nuo 2024 m. ILTE pradėjo administruoti paskolų FP „**Milijardas verslui**“, kuria taip pat finansuojami Lietuvoje įgyvendinami projektai, orientuoti į gynybos ir saugumo pramonę. Šia FP įvairaus dydžio gynybos ir saugumo sektoriaus įmonėms, turinčioms reikiamas licencijas, teikiamos iki 250 mln. Eur dydžio **investicinės ir apyvartinės paskolos**.⁵² Nors ši FP didžiąja dalimi finansuojama EGADP lėšomis (850 mln. Eur), gynybos ir saugumo sektoriuose veikiančių įmonių projektams finansuoti skirtos ILTE fondo lėšos (250 mln. Eur). Siekiant papildomai spartinti gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, 2025 m. EIM ir Inovacijų agentūra pristatė **iniciatyvą „Vytis“** – vieno langelio principu grįstą platformą, kurioje įmonėms suteikiama prieiga prie informacijos, finansavimo, pramoninio ir tarptautinio bendradarbiavimo galimybių bei reikiamos infrastruktūros.⁵³ Šia iniciatyva verslams suteikiama bendra prieiga prie daugiau nei **300 mln. Eur** vertės paskolų ir dotacijų priemonių, taip pat konsultavimo ir kitų viešųjų paslaugų.

Visgi, 2025 m. VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ įgyvendintos gynybos pramonės įmonių apklausos metu nustatyta, kad, nepaisant reikšmingų teisinių pokyčių ir augančių investicijų bei kitos paramos, vis dar susiduriama su problemomis siekiant tolesnės gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos plėtros. **Pagrindiniai iššūkiai sektoriaus įmonėms 2025 m. apėmė nepakankamas valstybės investicijas į MTEPI skatinimą, aiškaus ilgalaikio LK pirkimų plano trūkumą ir komplikuotus viešųjų pirkimų procesus, taip pat reguliacinius**

[vystyma-kuruosiancia-darbo-grupe-zTWX/](#); *Darbą pradeda Gynybos ir saugumo pramonės vystymo darbo grupė*, LR finansų ministerija, 2025 m. gruodžio 16 d. Prieiga internete: <https://finmin.lrv.lt/lt/naujienos/darba-pradeda-gynybos-ir-saugumo-pramones-vystymo-darbo-grupe-cRkU/>.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymas, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIV-2647, 2024 m. gegužės 16 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abdb66e01e5911ef8b14c5bcce136045/asr>.

⁵⁰ Valstybės užsakymų gynybos ir saugumo technologijoms vystyti inicijavimo ir vykdymo tvarkos aprašas, patvirtinta LR Krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. V-595, 2024 m. liepos 4 d. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7add7fc23a3c11efb121d2fe3a0eff27/asr>.

⁵¹ Remiantis Gynybos resursų agentūros prie KAM viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://gra.lrv.lt/public/canonical/1761225034/426/Paskelbti%20valstyb%C4%97s%20u%C5%BEsakym%C5%B3%20konkursai.pdf>.

⁵² Remiantis UAB ILTE viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://ilte.lt/paslaugos/25/paskolos-milijardas-verslui-200>.

⁵³ Gynybos ir saugumo skatinimo iniciatyva „Vytis“, Inovacijų agentūra. Prieiga internete: <https://inovacijuentura.lt/paslaugu-sarasas/iniciatyva-vytis.html?lang=lt>.

iššūkius prekių komercializavimo etape, susijusius su produktų sertifikavimu ir licencijavimu.⁵⁴ Remiantis apklausos rezultatais, dalis Lietuvos įmonių nedalyvauja NATO paramos ir pirkimų agentūros konkursuose, nes neturi **išbandytų ir sertifikuotų produktų**, trūksta **institucinės pagalbos**, o EGF projektuose – dėl ilgo projektų įgyvendinimo ciklo, sudėtingo **paraiškų teikimo proceso** bei reikalavimo dalyvauti tarptautiniuose **konsorciuose**. Galiausiai, vienu esminių iššūkių, kaip ir 2020 m., išlieka specializuotos **infrastruktūros gynybos produktų testavimui** ir aiškios informacijos apie testavimo bei sertifikavimo galimybes trūkumas. Šią infrastruktūrą planuojama sukurti tik 2026–2028 m.⁵⁵

VšĮ „Investuok Lietuvoje“ atlikta studija taip pat identifikavo **strateginio planavimo iššūkius**, su kuriais susiduriama gynybos ir saugumo pramonės srityje.⁵⁶ Reikalingas **sektorius Gairių atnaujinimas**, kadangi jos nebeatitinka sparčiai kintančių ekosistemos poreikių (pavyzdžiui, nėra įtvirtintos gynybos biudžeto dalies, kurią reikėtų skirti MTEPI); **trūksta nacionalinės gynybos ir saugumo pramonės inovacijų strategijos**, kuri apibrėžtų institucijų atsakomybes, numatytų strategines kryptis ir užtikrintų inovacijų ir technologijų integraciją į gynybos pramonę. Taip pat **nepakankamai skatinamas lietuviškų gynybos produktų naudojimas LK**, bandomieji projektai, prototipų testavimas. Galiausiai, identifiukuota, jog ekosistemos dalyviai kritiškai vertina dabartinės gynybos ir saugumo pramonės tarybos efektyvumą, **reikalingas platesnis tarpinstitucinis koordinavimas ir gynybos poreikių suderinimas** su Lietuvos pramonės atstovais. Šie trūkumai lemia fragmentuotą srities politiką, neužtikrina tęstinumo ir užkerta kelią platesniam proveržiui gynybos ir saugumo pramonės srityje.

Minėti ekosistemos iššūkiai buvo pakartotinai akcentuoti ir 2026 m. publikuotame Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtros kelrodyje, kuriame papildomai išskirti veiksniai, ribojantys ekosistemos plėtrą, yra **inovacijų kultūros krašto apsaugos sistemoje trūkumas**, fragmentuotas ir projektinis **(trumpalaikis) inovacijų skatinimo modelis** bei gynybos ir saugumo pramonės **asociacijų fragmentacija**.⁵⁷ Kelrodyje pateikiamos rekomendacijos EIM apima strateginių investicinių projektų vystymą, eksporto skatinimą ir TUI pritraukimą, teisinės (eksporto, licencijavimo ir kontrolės) aplinkos tobulinimą, koinvestavimą į gynybos ir dvejopos paskirties startuolius bei pilno ciklo vystymo programos sukūrimą, testavimo infrastruktūros plėtrą ir tolesnį „Miltech Sandbox“ platformos vystymą.

2025 m. Lietuvos mokslo taryba publikavo **gynybos paskirties mokslinių tyrimų Lietuvoje galimybių studiją**,⁵⁸ kuria siūloma sukurti gynybos paskirties mokslinių tyrimų programą, leidžiančią sistemingai koordinuoti tyrimų prioritetus, užtikrinti tyrimų aplinką, sudaryti sąlygas proveržiui prioritetinėse gynybai aktualesiose mokslo tematikose bei užtikrinti spartesnę mokslo rezultatų perkėlimą į praktinius gynybos sprendimus. Šios gynybos programos poreikis grindžiamas įvairiais iššūkiais, tarp jų – **tyrėjų kompetencijų gynybos srityje trūkumu** ir mokslinių tyrimų pritaikomumu gynybos ir dvejopos paskirties inovatyvių produktų kūrimui. **Esamos finansavimo priemonės**, nors ir formaliai atviros gynybos tematikai, nesudaro tinkamų sąlygų šios paskirties tyrimams, nes **daugiausia yra orientuotos į atskirus inovacijų ar technologijų kūrimo etapus** (eksperimentavimą, prototipavimą ir testavimą), taip pat sąlygų kryptingai finansuoti taikomuosius tyrimus, kurie sudarytų tvarią žinių ir technologijų bazę. Tuo

⁵⁴ Lietuvos gynybos ekosistemos stiprinimas: esamos situacijos analizė, Paulietis Darius Stasiulevičius ir Ignas Marcinkevičius, „Kurk Lietuvai“ programa, VšĮ „Investuok Lietuvoje“, 2025 m. birželio 30 d. Prieiga internete: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/05/Gynyba_Situacijos-Analize_FINAL.pdf.

⁵⁵ Remiantis Inovacijų agentūros viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://inovacijuaagentura.lt/paslaugu-sarasas/iniciatyva-vytis.html?lang=lt>.

⁵⁶ Lietuvos gynybos ekosistemos stiprinimas: rekomendacijos, Paulietis Darius Stasiulevičius ir Ignas Marcinkevičius, „Kurk Lietuvai“ programa, VšĮ „Investuok Lietuvoje“, 2025 m. rugsėjo 8 d. Prieiga internete: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/05/Gynybos-pramone_rekomendacijos.pdf.

⁵⁷ Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtros kelrodis, Justas Kazlauskas ir Rūta Mankevičienė, „Kurk Lietuvai“ programa, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2026 m. kovo 6 d. Prieiga internete: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/10/GPS_kelrodis_pilnas-dokumentas_2026-03-06.pdf.

⁵⁸ Gynybos paskirties mokslinių tyrimų Lietuvoje galimybių studija, Lietuvos mokslo taryba, 2025 m. Prieiga internete: <https://lmt.lrv.lt/public/canonical/1768976832/7266/LMT%20Gynybos%20GS%20el.%20leidiny.pdf>.

tarpu **tarptautinės programos, kaip EGF, reikalauja aukšto pasirengimo lygio, brandžių konsorciūmų ir nacionalinių prioritetų suderinimo su ES kryptimis.**

Studijoje išskiriama, jog didžiausia Lietuvoje numatytų kietosios galios gynybos pajėgumų stiprinimo prioritetų dalis tenka ugnies galios raketinėms, reaktyvinės traukos platformų ir šaudmenų technologijoms, taip pat stebimas ryškus oro erdvės sistemų, antžeminių sistemų ir kibernetinio saugumo technologijų tyrimų poreikis. Galimybių studijoje taip pat akcentuojama, jog Lietuva turėtų labiau išnaudoti NATO ir ES siūlomas galimybes ir dalyvauti tarptautinėse darbo grupėse, konferencijose bei parodose, kadangi tai skatintų tarpvalstybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą. Lietuvoje dar tik pradėdama siekti gynybos ekosistemos modelio, kuris pasižymėtų glaudžiu kariuomenės, pramonės, akademijos ir visuomenės bendradarbiavimu.

2025 m. pab. „MISTI Lithuania“ konsorciūmas Lietuvos bendradarbiavimui su Masačusetso technologijų institutu publikavo politikos rekomendacijas Lietuvos gynybai stiprinti, kurios apėmė ir gynybos bei saugumo pramonės plėtrą.⁵⁹ Šiame dokumente kaip esminis plėtros iššūkis buvo identifikuota **strateginė Lietuvos gynybos inovacijų ekosistemos fragmentacija**. Atitinkamai, trumpuoju laikotarpiu rekomenduojama vystyti ekosistemą sukuriant vieną langelį idėjoms pateikti ir finansuoti, įskaitant žemo technologinio parengtumo lygio (angl. *Technology readiness level arba TRL*) idėjų vystymui ir prototipų testavimui, remti mokslo ir studijų institucijas bei MVI, suteikiant galimybę gauti finansavimą jau nuo ankstyvųjų technologinės parengties stadijų, bei užtikrinti sistemingą karybos patirties ir ekspertinių žinių grąžinimą į inovacijų kūrimo ciklą, aktyviai įtraukiant atsargos karininkus, gynybos ekspertus ir kitus praktinės karybos patirties turinčius profesionalus.

Apibendrinant, nuo 2020 m. Lietuvoje stebima reikšminga pažanga formuojant gynybos ir saugumo pramonės ekosistemą – ją reglamentuojant, kuriant institucinių atsakomybių struktūras ir bendradarbiavimo platformas, lengvinant prieigą prie investicijų ir kitos viešosios paramos. Kaip ir ES lygiu, Lietuvoje gynybos ir saugumo pramonė tapo suvokiama plačiau negu vien gynybinių pajėgumų plėtros instrumentas. Šios ekosistemos plėtra yra neatsiejama nuo MTEPI skatinimo, tarpsektorinio bendradarbiavimo plėtros, inovatyvių produktų ir technologijų (bei paslaugų) kūrimo, jų eksporto ir reikšmingų TUI pritraukimo. Investicijomis į gynybos ir saugumo pramonę siekiama didinti ne tik Lietuvos saugumą, bet ir tarptautinį šalies konkurencingumą. Kita vertus, gynybos ir saugumo pramonės plėtra vis dar susiduria su reikšmingais iššūkiais, kuriems spręsti reikalingos papildomos viešosios intervencijos.

2.3 2021-2027 M. ES FONDŲ INVESTICIJŲ PROGRAMOS POKYČIAI

Atsižvelgiant į strateginių ES prioritetų pokyčius, pastaraisiais metais įgyvendinti svarbūs pakeitimai ir ES fondų investicijų kontekste. 2024 m. Europos Parlamentas ir Taryba išleido Reglamentą (ES) 2024/795, kuriuo buvo sukurta **Europos strateginių technologijų platforma (toliau – STEP)**, skirta Europos pramonei paremti ir investicijoms į ypatingos svarbos technologijų kūrimą ir gamybą paskatinti.⁶⁰ Šia platforma siekiama remti skaitmeninių ir giliųjų technologijų inovacijų, švarių ir efektyviai išteklius

⁵⁹ Lietuvos gynybos stiprinimas. Politikos rekomendacijų santrauka, parengė „MISTI Lithuania“ konsorciūmas Lietuvos bendradarbiavimui su MIT, dalyvaujant Lietuvos verslo, akademijos, rizikos kapitalo ir viešojo sektoriaus atstovams, 2025 m. gruodis. Prieiga internete: <https://lithuanianconsortium.vdu.lt/wp-content/uploads/2025/12/MIT-Lietuvos-gynybos-stiprinimas.pdf>.

⁶⁰ Reglamentas (ES) 2024/795 kuriuo sukuriamą Europos strateginių technologijų platforma (STEP), Europos Parlamentas ir ES Taryba, 2024 m. vasario 29 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024R0795>.

naudojančių technologijų, biotechnologijų bei gynybos technologijų sritis. STEP taip pat remia investicijas, orientuotas į pramoninės plėtros ir vertės grandinių stiprinimą, tokiu būdu mažinant ES strateginę priklausomybę.⁶¹

Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, **IP 2025 m. kovo mėn. buvo papildyta 10-u specialiu prioritetu** „Europos Strateginių Technologijų Platforma (STEP).“⁶² Pagal šį prioritetą įgyvendinamas vienas konkretus uždavinys – „10.1 Sudaryti sąlygas Lietuvos įmonėms kurti ir gaminti ES ypatingos svarbos technologijas“, pagal kurį Vidurio ir Vakarų Lietuvos (*toliau – VVL*) bei Sostinės regionuose planuojama skatinti aktyvesnį įmonių dalyvavimą ES tiesioginio valdymo programose ir STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje kūrimą. Iš viso pagal šį IP prioritetą planuojama įgyvendinti **tris veiklas**:

- pirmąją veiklą, **„skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“**, finansavimas bus skiriamas suverenumo (STEP) ženklą gavusiems įmonių arba verslo ir mokslo bendriems projektams, kai jie **gavę dalinį finansavimą** pagal Skaitmeninės Europos arba EH programas ir jais kuriamos ypatingos svarbos technologijos ar žaliavos, siekiama STEP tikslų, o veiklos atitinka Europos regioninės plėtros fondo (*toliau – ERPF*) tikslus;
- antrąją veiklą **„skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“** bus siekiama skatinti įmonių arba bendrus įmonių ir mokslo projektus, finansavimą skiriant suverenumo (STEP) ženklą gavusiems projektams, kurie pagal Skaitmeninės Europos, EH ar EGF programas dėl lėšų trūkumo **negavo finansavimo** STEP technologijoms ir (arba) žaliavoms kurti (tačiau projektai taip pat turės atitikti STEP ir ERPF tikslus);
- trečioji veikla yra skirta **„skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“**. Šia veikla investuojama į STEP technologijų MTEPI projektus **gynybos ir saugumo srityje**: skatinamas bendradarbiavimas ir technologijų perdavimas tarp įmonių bei įmonių ir mokslo ir studijų institucijų **kuriant ar gaminant** STEP technologijas gynybos ir saugumo srityje, taip pat investuojama į ypatingos svarbos žaliavų gamybą bei susijusių ypatingos svarbos (galutinių produktų kūrimui ar gamybai būtinų) paslaugų teikimą, finansuojami įmonių darbuotojų specializuotų įgūdžių **mokymai**.⁶³

Visos IP 10 prioriteto veiklos numatomos įgyvendinti pagal PžP 05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“.⁶⁴ 2025 m. gruodžio 5 d. Inovacijų agentūra paskelbė pirmąjį kvietimą pagal trečiąją veiklą „STEP technologijų kūrimas ir/arba gamyba gynybos ir saugumo srityje“ (Nr. 02-130-K), kuriam iš viso skirta **46,58 mln. Eur** IP lėšų (29,1 mln. Eur Sostinės regionui ir 17,48 mln. Eur VVL regionui).⁶⁵ Šis kvietimas buvo uždarytas 2026 m. balandžio 8 dieną. Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija, iš viso sulaukta 16 PĮP, kurių bendra prašoma finansavimo suma siekia 55,49 mln. Eur (iš jų 16,48 mln. Eur Sostinės regione ir 39,01 mln. Eur – VVL regione).⁶⁶ Pagal visas 3 remiamas veiklas (MTEP, gamyba ir mokymai) gauti 3 PĮP, pagal 2 veiklas (MTEP ir gamyba) gauti 6 PĮP, o pagal MTEP veiklą gauti 7 PĮP. Remiantis preliminaria informacija, kvietimą „STEP

⁶¹ Remiantis EIM viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/es-fondu-investicijos/2021-2027-m-programavimo-laikotarpis/2021-2027-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-programa-ios-prioritetai/#accordion-2>.

⁶² 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa (redakcija Nr. C(2025) 1502), Europos Komisija, 2025 m. kovo 4 d. Prieiga internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/dokumentai/2021-2027-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-programa>

⁶³ Ten pat.

⁶⁴ Remiantis PžP aprašu, 17., 18. Ir 19. veiklos.

⁶⁵ Kvietimas „STEP technologijų kūrimas ir/arba gamyba gynybos ir saugumo srityje“, Inovacijų agentūra, 2025 m. gruodžio 5 d. Prieiga internete: <https://inovacijuagentura.lt/finansavimo-kvietimai/kvietimas-step-technologiju-kurimas-ir-arba-gamyba-gynybos-ir-saugumo-srityje.html?lang=lt>.

⁶⁶ Remiantis 2026 m. gegužės 15 d. Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

kaupiamasis finansavimas“ planuojama paskelbti 2026 m. trečiąjį ketvirtį, o kvietimą „STEP alternatyvusis finansavimas“ – 2026 m. pirmąjį ketvirtį.⁶⁷

2026 m. vasario 25 d. IP buvo papildyta ir 11 prioritetu „Gynybos ir saugumo pramonės stiprinimas“, pagal kurį bus įgyvendinamos keturios veiklos:

- pirmąja veikla, **teikiant subsidijas MTEP**, planuojama skatinti įmonių investicijas į inovatyvių produktų, skirtų gynybos ir saugumo sektoriui, kūrimą ir vystymą (VVL ir Sostinės regionuose);
- antrąja veikla planuojama išvystyti gynybos ir saugumo pramonės įmonėms skirtą **viešos priedos eksperimentavimo, prototipavimo ir bandymų infrastruktūrą** (laboratorijas, testavimo poligonus, demonstravimo erdves ir kt.) ir tokiu būdu skatinti Lietuvos inovacijų ekosistemą (VVL regione);
- trečioji veikla bus nukreipta į inovacijų bendradarbiavimo partnerystės veiklų gynybos ir saugumo srityje skatinimą, finansuojant **bandomųjų partijų (prototipų) testavimą, vertinimą ir įsigijimą** (VVL ir Sostinės regionuose);⁶⁸
- ketvirtąja veikla planuojama investuoti į **vidutinio kalibro NATO standarto (30–35 mm) amunicijos gamybinių pajėgumų sukūrimą valstybės valdomoje AB „Giraitės ginkluotės gamykla“**, tokiu būdu užtikrinant svarbios amunicijos gamybos pajėgumus Lietuvos viduje (VVL regione).⁶⁹

Taigi, IP pakeitimai ir naujai kuriamos veiklos ir toliau prisidės prie dalies identifikuotų Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtros iššūkių sprendimo: skatins tarpsektorinį mokslo ir verslo bendradarbiavimą, finansuos MTEPI veiklas (įskaitant prototipų įsigijimus) bei investuos į reikiamos bandymų ir eksperimentavimo infrastruktūros kūrimą ir plėtrą.

⁶⁷ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija.

⁶⁸ Remiantis EIM viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/es-fondu-investicijos/2021-2027-m-programavimo-laikotarpis/2021-2027-m-europos-sajungos-fondu-investiciju-programa-ios-prioritetai/>.

⁶⁹ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija.

3. GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS EKOSISTEMOS SITUACIJA 2026 M.

Siekiant įvertinti naujausią Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos situaciją, identifikuoti esminius jos plėtros iššūkius bei atliepti TS keliamus klausimus, 2026 m. sausio 19 – vasario 5 d. buvo įgyvendinta anketinė gynybos ir saugumo pramonės įmonių apklausa. Detali apklausos rezultatų apžvalga pateikiama **Priede Nr. 2**. Nepaisant Vertinimo vykdytojo pakartotinių kvietimų, įmonių aktyvumas dalyvaujant anketinėje apklausoje buvo mažas – apklausą pilnai užpildė tik 17 įmonių (7 LGSPA, 7 Lietuvos pramonininkų konfederacijos (*toliau – LPK*) bei 3 Lietuvos verslo konfederacijos (*toliau – LVK*) nariai). Kita vertus, gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos įmonės įprastai nėra aktyvios dalyvaujant apklausoje, kadangi joms tai nesuteikia greitos, tiesioginės naudos.⁷⁰ Siekiant kompensuoti apklausos būdu surinktos informacijos trūkumą, Vertinimo vykdytojas papildomai įgyvendino individualius interviu su Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonių, kurios 2021–2027 m. laikotarpiu įgyvendino EGF arba EH projektus, atstovais. Papildomi interviu buvo įgyvendinti ir su viešojo sektoriaus (EIM, Inovacijų agentūros ir Gynybos resursų agentūros prie KAM) atstovais bei Lietuvos kariuomenės atsargos karininkais 2026 m. balandžio 20 – gegužės 6 dienomis. 2026 m. balandžio 24 d. Vertinimo vykdytojas taip pat įgyvendino fokusuotą grupinę diskusiją, kurioje dalyvavo pagrindinių Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmones ir organizacijas vienijančių asociacijų, verslo asociacijų, taip pat Inovacijų agentūros atstovai.

3.1 ĮMONIŲ DALYVAVIMAS EK PROGRAMOSE, NATO, ILTE GIF PRIEMONĖSE

Atlikta įgyvendinamų projektų bei paramos gavėjų analizė rodo, jog **ILTE GIF, NATO DIANA, EH bei EGF programų veiklose yra stebimas ribotas Lietuvos dvejetainis paskirties įmonių dalyvavimas**. Nors Lietuvos verslas nepasižymi dideliu aktyvumu dalyvaujant šiose priemonėse, **tačiau stebimas APV produktus kuriančių (gaminančių) įmonių įsitraukimas**. Visose programose (priemonėse) aktyviausiai dalyvauja bepiločius orlaivius (dronus), programinę įrangą, įskaitant DI sprendimus, arba lazerių ir optikos technologijas kuriančios (gaminančios) Lietuvos įmonės.

Remiantis ILTE pateiktais 2025 m. pab. duomenimis, **pagal ILTE GIF „MILInvest“ FP iš viso paremtos 24 unikalios įmonės** (iš jų 21 – Lietuvoje registruota įmonė) – jos dalyvavo preakceleravimo, akceleravimo veiklose ir (arba) sulaukė rizikos kapitalo investicijų. Didžioji dalis ILTE GIF investicijų sulaukusių įmonių **kuria bepiločius orlaivius arba antžemines transporto priemones, gamina susijusius komponentus ar teikia susijusias paslaugas** (maždaug 29 proc. visų įmonių) arba **kuria programinę įrangą ir DI sprendimus** (maždaug 25 proc. įmonių). Kitos investicijų pagal ILTE GIF sulaukusios įmonės veikia įvairiose srityse: palydovų (kosmoso) technologijų, lazerių, reaktyvinių variklių, energijos šaltinių, patobulintos realybės, aplinkos stebėsenos ir analizės bei kitose.

⁷⁰ Remiantis vienos iš gynybos ir saugumo pramonės įmones vienijančių asociacijų atstovų pateikta informacija.

Remiantis EK viešai skelbiamais duomenimis, 2021–2025 m. laikotarpiu įgyvendintuose (arba įgyvendinamuose) **EGF programos projektuose iš viso dalyvavo 10 Lietuvos įmonių** – jų įgyvendinamoms projektų veikloms buvo skirta 8,84 mln. Eur.⁷¹ Gynybos resursų agentūros prie KAM atstovų teigimu, EGF projektuose bandančių dalyvauti įmonių skaičius gali būti dvigubai didesnis, tačiau tik 10 įmonių tai daro sėkmingai. Iš viso Lietuvos įmonės 2021–2025 m. laikotarpiu prisidėjo prie 14 tarptautinių projektų įgyvendinimo, kurių bendra vertė siekia daugiau nei 280 mln. Eur. **Daugiau nei ketvirtadalis (28,6 proc.) šių projektų bent iš dalies priskirtini lazerių technologijų sričiai, maždaug penktadalis (21,4 proc.) yra susiję su DI technologijų kūrimu ir tiek pat (21,4 proc.) – su bepiločių orlaivių (dronų) sistemomis.** Beveik visuose projektuose Lietuvos įmonės užėmė mažesniųjų partnerių (dalyvių) vaidmenis – tik viename projekte UAB „Aktyvus Photonics“ buvo projekto koordinatorius.⁷² Kaip pastebima STRATA 2025 m. atliktoje analizėje, Lietuvos įmonės dažniau dalyvauja skirtinguose EGF projektuose, tačiau jų įsitraukimas yra minimalus (sutelktas į siauresnio pobūdžio funkcijas), o tai riboja jų galimybes pritraukti didesnę finansavimo dalį.⁷³ **Pusė (50 proc.) Lietuvos įmonių, dalyvaujančių EGF projektuose, pagal veiklos pobūdį yra priskirtinos optikos ir lazerių technologijų sričiai,**⁷⁴ po penktadalį – dronų sistemų⁷⁵ bei programinės įrangos (įskaitant DI)⁷⁶ sritims, o viena įmonė – kuria palydovų technologijas (produktus)⁷⁷. Svarbu pažymėti, kad 2024 m. dar 2 Lietuvos įmonės buvo atrinktos įgyvendinti EGF projektą, tačiau galiausiai buvo pašalintos iš konsorciumo, kadangi neatitiko nacionalinio saugumo reikalavimų.⁷⁸

Remiantis EK viešai skelbiama informacija, EH programos projektuose iš viso dalyvauja 195 unikalūs subjektai iš Lietuvos, iš kurių 92 – pelno siekiančios įmonės (neįtraukiant aukštojo mokslo institucijų).⁷⁹ Atlikus EK skelbiamų duomenų analizę nustatyta, jog **bent 13 EH programos projektuose dalyvaujančių Lietuvos įmonių (14 proc. visų įmonių) kuria dvejopos paskirties produktus ar technologijas. Didžioji dalis jų (61,5 proc.) veikia optikos ir (arba) lazerių srityse,**⁸⁰ o po vieną įmonę kuria (gamina) palydovines sistemas,⁸¹ civilinėje ir gynybos srityse taikomą elektroniką,⁸² bepiločių orlaivių sistemas,⁸³ aplinkos stebėsenos sistemas⁸⁴ bei orlaivių skrydžių saugą užtikrinančias priemones⁸⁵.

⁷¹ Remiantis EK skelbiama informacija apie projektus. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-results?order=DESC&pageNumber=1&pageSize=10&sortBy=es_SortDate&frameworkProgramme=44181033&countries=20000944.

⁷² Projektas „Additive Manufacturing of Lightweight Laser Target Designator“. Daugiau informacijos internete: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/44181033/101102480/EDF?order=DESC&pageNumber=1&pageSize=50&sortBy=es_SortDate&frameworkProgramme=44181033&countries=20000944.

⁷³ Lietuvos dalyvavimo Europos Sąjungos 2021-2027 m. daugiamečių finansinės programos sektorinėse programose analizė, STRATA (Vyriausybės strateginės analizės centras), 2025 m. Prieiga internete: <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2025/12/Lietuvos-dalyvavimo-Europos-Sajungos-2021-2027-m.-daugiametes-finansines-programos-sektorines-programose-analize.pdf>.

⁷⁴ UAB „Eksma Optics“, UAB „Lidaris“, UAB „Aktyvus Photonics“, UAB „ADOS-TECH“ ir UAB „Altechna Sensing“.

⁷⁵ UAB „Granta Autonomy“ ir UAB „RSI Europe“.

⁷⁶ UAB „Devslate Group“ ir UAB „Novian Pro“.

⁷⁷ UAB „Kongsberg Nanoavionics“.

⁷⁸ Remiantis Gynybos resursų agentūros prie KAM atstovų pateikta informacija, įmonės buvo atrinktos kaip konsorciumo nariai įgyvendinti NINJA2 (Non Interferable Non Jammable Accurate Ammunition) projektą. Daugiau informacijos internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/61b1ad3e-825c-4807-867d-fcdd6ddc7738_en?filename=FACTSHEET_EDF_2024_RA_GROUND_IWAS_101224095_NINJA2.pdf; <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/44181033/101224095/EDF>.

⁷⁹ Horizon Europe country profiles, Europos Komisija. Prieiga internete: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/framework-programme-facts-and-figures/horizon-europe-country-profiles_en.

⁸⁰ Įmonės UAB „Altechna R&D“, UAB „Ekspla“, UAB „Integrated Optics“, UAB „Akoneer“, UAB „Altechna“, UAB „Eksma Optics“, UAB „3 fotonai“ ir UAB „Optomenas“.

⁸¹ UAB „Kongsberg Nanoavionics“.

⁸² UAB „Kitron“.

⁸³ UAB „Aerodiagnostika“.

⁸⁴ UAB „Aispeco“.

⁸⁵ UAB „Oro navigacija“.

Remiantis viešai skelbiama informacija, pirmaisiais programos įgyvendinimo metais (**2023 m.) į NATO DIANA buvo sėkmingai atrinktos 2 Lietuvos įmonės**: UAB „Vistareader“ ir UAB „Astrolight“. Pastaroji buvo atrinkta ir į II programos fazę („Scale“), kurios metu skiriamos papildomos dotacijos iki 300 tūkst. Eur.⁸⁶ Abi įmonės buvo atrinktos pagal saugaus informacijos perdavimo iššūkį (angl. *Secure information sharing*), kadangi UAB „Astrolight“ kūrė lazerinio ryšio technologijomis grįstus sprendimus saugiau ir greičiau perduoti duomenis tarp karinių laivų, palydovų,⁸⁷ o UAB „Vistareader“ – dronų įgalintą vizualinio tyrimo ir situacinio suvokimo technologiją⁸⁸. Tačiau **nepaisant sėkmingų pirmųjų metų, tarp 2024 m. ir 2025 m. atrinktų NATO DIANA dalyvių Lietuvos įmonių nebuvo.**⁸⁹

NATO IF atveju nėra galimybės tiksliai nustatyti, kiek Lietuvos įmonių yra sulaukusios šio fondo investicijų, kadangi fondas įgyvendina ne tik tiesiogines investicijas į įmones, tačiau ir į kitus fondus.⁹⁰ Anketinėje apklausoje vienas respondentas nurodė, jog jų atstovaujama įmonė dalyvavo NATO IF veiklose. Kadangi nėra viešai prieinamos informacijos apie šio fondo investicijų sulaukusias Lietuvos įmones, tikėtina, jog tokių įmonių yra vienetai.

3.2 EKOSISTEMOS IŠŠŪKIAI

EGF projektai yra laikomi gera priemone Lietuvos įmonėms įsilieti į ES bei NATO tiekimo grandines, visų pirma dėl galimybių užmegzti kontaktus su didžiosiomis Europos gynybos pramonės įmonėmis. Tačiau interviu metu surinkta informacija patvirtina, kad **EGF projektai yra daugiau nukreipti į pagrindinius rangovus (didžiausias ES gynybos pramonės įmones)**. Lietuvos įmonės projektuose įprastai yra mažieji partneriai (subrangovai), todėl įmonių galimybės dalyvauti EGF veiklose stipriai priklauso nuo turimų ryšių su didžiausiomis Europos įmonėmis. Šie kontaktai dažnai būna užmegzti anksčiau, dar prieš EGF sukūrimą, arba įgyvendinant pirmuosius fondo projektus. Todėl besikuriančioms naujoms ir mažesnėms Lietuvos įmonėms yra ypač sunku būti pastebėtoms ir pakviestoms į konsorciumus. Pavyzdžiui, įmonių atstovai EGF „Info Days“ renginius įvardijo kaip geriausią būdą susipažinti su konsorciumais ir turėti galimybę dalyvauti projektuose, tačiau dalyvavimas šiuose renginiuose yra galimas tik su kvietimais, kurie naujai įsikūrusioms įmonėms yra sunkiai prieinami dėl riboto vietų skaičiaus. Atitinkamai, mažesnėms įmonėms yra prieinami tik nacionaliniai arba regioniniai informacinių dienų renginiai, kuriuose nėra tiesioginės prieigos prie didžiųjų ES gynybos pramonės įmonių atstovų. Naujų įmonių įsitraukimą dar labiau apsunkina tai, jog didelė dalis įgyvendinamų EGF projektų yra **ankstesniais metais įgyvendintų projektų tęsiniai**, todėl konsorciumai ieško labai specifinėse srityse veikiančių partnerių.

EGF projektus įgyvendinančių įmonių atstovų teigimu, **dalyvauti programos projektuose daugiau gali įsitvirtinusios įmonės, kurios turi stabilią apyvartą ir reikiamus žmogiškuosius išteklius**. Pavyzdžiui, vienos įmonės atstovo teigimu, laikotarpis nuo paraiškos pateikimo termino iki pirmojo skiriamo EGF finansavimo (sėkmingos paraiškos atveju) gali siekti ir 14 mėnesių, o Gynybos resursų agentūros skelbiama

⁸⁶ Remiantis NATO DIANA viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://www.diana.nato.int/about-diana/2024-cohort-of-companies.html>.

⁸⁷ Startuolis „Astrolight“ – tarp 10 geriausių NATO DIANA inovatorių, LR ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2024 m. rugsėjo 17 d. Prieiga internete: <https://ejmin.lrv.lt/lt/ziniasklaidai/naujienos/startuolis-astrolight-tarp-10-geriausiu-nato-diana-inovatorių/>.

⁸⁸ Remiantis UAB „Vistareader“ skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://www.vistareader.com/company-news.html>.

⁸⁹ Remiantis NATO DIANA viešai skelbiamais atrinktų įmonių sąrašais. Prieiga internete: <https://www.diana.nato.int/about-diana/2025-cohort-of-companies.html> ir <https://www.diana.nato.int/about-diana/2026-cohort-of-companies.html>.

⁹⁰ Daugiau informacijos internete: <https://www.nif.fund/about/>.

informacija – ir iki 24 mėnesių.⁹¹ Ilgas laikotarpis tarp kvietimo teikti paraiškas pradžios ir lėšų išmokėjimo buvo vienas esminių iššūkių, susijusių su EGF ir EH projektais, paminėtų ir anketinėje apklausoje. Atitinkamai, pareiškėjai turi būti pakankamai įsitvirtinę, kad galėtų planuoti veiklą ilgais terminais, o kuriamos inovacijos turi būti nukreiptos į ilgąjį laikotarpį, ne *ad hoc* iššūkių sprendimą.

Nacionalinio saugumo klausimai taip pat yra reikšmingas įmonių dalyvavimą ribojantis veiksnys, kadangi atitiktis saugumo reikalavimams yra tikrinama tik sėkmingų paraiškų atveju – todėl saugumo reikalavimų neatitinkančios įmonės yra pašalinamos iš konsorciųjų jau paskelbus laimėjusius projektus. Tokiais atvejais likę konsorciumo nariai turi dalytis pašalintų įmonių atsakomybes arba skubiai ieškoti naujų projekto narių. Ši rizika yra viena priežasčių, lemiančių didžiųjų partnerių skeptišką požiūrį į naujas ir mažiau žinomas įmones ir, atitinkamai, sudėtingesnes sąlygas jų įsitraukimui į konsorciumus.⁹²

Įmonių atstovai kaip vieną esminių aktyvesnių įsitraukimą į EGF projektus ribojančių veiksnių išskyrė **per siaurus KAM numatomus nacionalinius prioritetus EGF projektams**.⁹³ Kadangi pajėgumų vystymo projektuose privalomas bent 2 šalių gynybos ministerijų palaikymas vystomam produktui, Lietuvos įmonių gebėjimas pateikti KAM palaikymo laiškus (angl. *Letter of Support*) galimai padėtų patekti į konsorciumus. KAM kiekvienais metais, atsižvelgdama į paskelbtas atitinkamų metų EGF kvietimų temas, patvirtina nacionalines prioritetines temas, o palaikymo laišškai yra išduodami, jei projektai patenka į prioritetinių temų sąrašą. Visgi, įmonių atstovų teigimu, pastaraisiais metais prioritetinės temos buvo nustatomos nepagrįstai siaurai, nors Lietuvos įmonės turi pajėgumų dalyvauti ir kitų tematikų projektuose.

Kitas iššūkis, kuris įmonių buvo pastebimas įgyvendinant EGF projektus ankstesniais metais, yra **tarpinstitucinės komunikacijos trūkumas EGF ir susijusių reikalavimų atžvilgiu**. Pavyzdžiui, nors EK teigimu, EGF projektuose yra pakankama naudotis ES riboto naudojimo reikalavimais fizinėms patalpoms, LR valstybės saugumo departamentas ir KAM reikalavo atitikti ir nacionalinius riboto naudojimo žymos reikalavimus – tai sukeldavo papildomą reguliacinę ir administracinę naštą, kuri apsunkindavo projektų įgyvendinimą. Kitas susijęs iššūkis – **perteklinė administracinė našta ir ribojimai dėl prekių ir technologijų eksporto EGF projektų (konsorciųjų) partneriams**. Interviu metu pastebėta, jog EGF projektų įgyvendinimą įmonėms dažnai apsunkina vėlavimai konsorciųjų apimtyje (t. y. projektų partneriams) perduodant su gynyba susijusius produktus, kurie atsiranda dėl ilgų ir sudėtingų procesų, taikomų siuntimo ar eksporto licencijoms gauti. Pavyzdžiui, eksportuojant gynybos paskirties įrangą EGF projektų partneriams, kurie yra įsikūrę ES valstybėse narėse, reikalaujama įprastų eksporto licencijų, kurių išdavimas gali užtrukti iki 3 mėnesių. Nors siekiant efektyvesnio EGF projektų įgyvendinimo EK projektų apimtyje rekomenduoja taikyti bendrąsias perdavimo licencijas, numatytas Direktyvoje 2009/43/EB,⁹⁴ praktikoje KAM šių eksporto licencijų taikyti neleidžia.

Nors minėtų iššūkių sprendimai padėtų paskatinti aktyvesnę Lietuvos įmonių dalyvavimą EGF projektuose, taip pat **reikalingi struktūriniai pokyčiai, susiję su šalies gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos branda**. Įmonių atstovų teigimu, tikėtina, kad dalis Lietuvoje kuriamų startuolių, kurie kuria (gamina) APV dvejopos paskirties produktus ar technologijas, sėkmingai įsitvirtins ir vidutiniu laikotarpiu taps vidutinio dydžio įmonėmis. Tokios įmonės turės pakankamus išteklius (ir rinkos spaudimą) daugiau investuoti į MTEPI, todėl bus savaime labiau suinteresuotos dalyvauti EGF ir EH veiklose arba įgyvendinti bendrus projektus su užsienio šalimis. Šią dinamiką iliustruoja pastaraisiais metais stebimas augantis Lietuvos įmonių, dalyvaujančių EGF projektuose, skaičius – 5 naujos įmonės prie EGF projektų prisijungė 2025 m., o

⁹¹ Remiantis Gynybos resursų agentūros prie KAM viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://gra.lrv.lt/lt/tyrimai-ir-technologijos/europos-gynybos-fondas/>.

⁹² Gynybos resursų agentūros prie KAM atstovų teigimu.

⁹³ 2025 m., iš 33 EGF temų, KAM prioritetinėmis numatė tik 9.

⁹⁴ Direktyva 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo, Europos Parlamentas ir Taryba, 2009 m. gegužės 6 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:02009L0043-20250605>.

tai sudaro pusę visų EGF dalyvaujančių Lietuvos įmonių.⁹⁵ Siekiant toliau skatinti Lietuvos subjektų dalyvavimą EGF projektuose, KAM biudžeto lėšomis pagal Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 m. programą yra vykdomas EGF projektų kofinansavimas.⁹⁶ Kofinansavimo priemonė yra skirta paremti kuo didesnių projektų skaičių, vienam projektui skiriant iki 100 tūkst. Eur paramą, o prioritetas teikiamas projektams, dėl kurių KAM yra pasirašiusi ketinimų protokolus (angl. *Letter of Intent*) arba palaikymo laiškus.⁹⁷ 2025 m. buvo kofinansuoti 2022–2023 m. atrinkti projektai, o 2024 m. atrinktiems projektams parama, tikėtina, bus skiriama šiemet.⁹⁸

Anketinėje apklausoje įmonės, kurios 2020–2025 m. laikotarpiu įgyvendino EH, EGF, NATO IF ir (arba) NATO DIANA finansuotus projektus, nurodė, jog esminiai įmonių patirti iššūkiai projektų įgyvendinimo metu apėmė **slaptumo reikalavimus** (įskaitant specialių fizinių patalpų, infrastruktūros poreikį), **nepakankamai aiškius galutinių vartotojų poreikius** bei **ilgą projektų įgyvendinimo trukmę**, siejant su skiriamu finansavimu. Viena pagrindinių priežasčių, kodėl apklausoje atstovautos įmonės nedalyvauja EH, EGF, NATO DIANA ar NATO IF priemonėse (projektuose), yra **pernelyg sudėtingas paraiškų teikimo procesas** – šį iššūkį pasirinko 12 proc. visų apklaustųjų. Svarbu pažymėti, jog minėtos programos ir fondai yra gana plačiai žinomi tarp Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonių – nei vienas respondentas nenurodė, kad jų atstovaujama įmonė nežinojo apie galimybes dalyvauti tokiose priemonėse ar projektuose. Nei vienas respondentas kaip esminių nedalyvavimo priežasčių nepasirinko valstybės pagalbos trūkumo ar išbandytų arba sertifikuotų produktų trūkumo.

Apklausoje dalyviai nurodė, jog jų atstovaujamų įmonių dalyvavimą EK programų ar NATO, ILTE fondų priemonėse (projektuose) labiausiai paskatintų **pagalba rengiant paraiškas** arba paprastesnis paraiškos rengimo (teikimo) procesas. Dalis apklaustųjų nurodė, jog **pagalba užmezgant kontaktus su užsienio partneriais** (įmonėmis ar mokslo centrais, konsorciomis) taip pat palengvintų bei paspartintų paraiškų rengimo procesus ir padidintų norą dalyvauti tarptautiniuose projektuose. Dalies apklaustųjų nuomone, įmonių galimybes dalyvauti tarptautinių programų ar fondų priemonėse (projektuose) padidintų **platesni, net ir minimalios apimties, LK produkcijos pirkimai iš Lietuvos įmonių**, kurie atvertų kelią įmonėms registruotis NATO duomenų bazėje ir pretenduoti į NATO finansavimo instrumentus. Tokia „platesnė“ prototipų pirkimo sistema buvo įvardyta kaip galimas sprendimas ir interviu metu. Visgi, siekiant užtikrinti didesnio skaičiaus įvairių produktų pirkimą kartu svarbu išlaikyti ir kokybinius reikalavimus, kad į NATO rinką nepatektų prastesnės kokybės produktai, kurie būtų asocijuojami su Lietuvos įmonėmis.

LK aktyvesnis įsitraukimas į produktų testavimą, integravimą ir grįžtamojo ryšio teikimas taip pat įvardyti kaip veiksniai, kurie paskatintų įmonių veiklos plėtrą ir padidintų galimybes dalyvauti tarptautinėse programose, nes būtų sudarytos geresnės galimybės užtikrinti pajamų srautą, išlaikyti specialistus bei įgyvendinti ilgalaikes investicijas į MTEPI. Kita vertus, Vertinimo metu pastebėta, jog aktyvesnį LK įsitraukimą į inovacijų kūrimo veiklas reikšmingai riboja ir žmogiškųjų išteklių trūkumas, kurį būtų galima spręsti dalyje veiklų aktyviau įtraukiant aktyviojo rezervo karininkus, taip pat Lietuvos šaulių sąjungos narius.⁹⁹

⁹⁵ Įmonės, kurios dalyvauja EGF projektuose, pradėtuose įgyvendinti 2025 m.: UAB „Devslate Group“, UAB „Eksma Optics“, UAB „Lidaris“, UAB „Granta Autonomy“ ir UAB „RSI Europe“.

⁹⁶ *Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 m. programa*, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro nutarimu Nr. V-138, 2021 m. vasario 24 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5422e82076a411eb9601893677bfd7d8/asr?csrt=8250175774468503765>.

⁹⁷ *Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 metų programos finansavimo sąlygų aprašas*, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro nutarimu Nr. V-696, 2021 rugsėjo 20 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2709b5c01a0111ec93af8a5fb475d9bd>.

⁹⁸ Remiantis Gynybos resursų agentūros prie KAM atstovų pateikta informacija.

⁹⁹ Remiantis interviu ir fokusuotos grupinės diskusijos metu surinkta informacija.

Vertinimo metu nustatyta, kad vienas iš galimų sprendimų, siekiant užtikrinti aktyvesnį LK įsitraukimą į inovacijų kūrimą bei didinti prototipų ir bandomųjų serijų pirkimus iš Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonių, galėtų būti **valstybės užsakymų mechanizmo taikymas**. Ekosistemos dalyviai pažymi, kad valstybės užsakymai gynybos ir saugumo technologijoms vystyti galėtų tapti veiksminga priemone skatinti gynybos paskirties inovacijų kūrimą, kartu prototipų vystymo etape integruojant LK grįžtamąjį ryšį. Be to, šis mechanizmas galėtų būti naudojamas aiškesniam ilgalaikių KAM poreikių komunikavimui ir didesnio finansinio stabilumo užtikrinimui aktualias inovacijas kuriančioms įmonėms. Vis dėlto, šiuo metu valstybės užsakymų mechanizmas nėra efektyviai išnaudojamas – KAM neturi aiškiai apibrėžtų priemonių, biudžeto ir tikslų jo taikymui, taip pat trūksta skelbiamų konkursų.

Anketinės apklausos respondentai papildomai įvardijo įvairius Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos iššūkius, tačiau dauguma jų – individualūs, paminėti tik atskirų įmonių. Vienas pagrindinių ir dažniausiai atsikartojusių iššūkių yra **LK pirkimų trūkumas – ypač prototipų bei, sėkmingų, išbandytų produktų atveju, ilgalaikių sutarčių**. Nacionaliniai pirkimai dažnai įvardyti kaip esminė sąlyga, reikalinga įmonėms siekiant pateikti į užsienio šalių rinkas, dalyvauti NATO lygmens pirkimuose. Šiuo atveju, kaip gerasis inovatyvių sprendimų vystymo pavyzdys, įvardytas Muitinės departamento prie LR finansų ministerijos vykdomas DI paremtas projektas kontrabandai aptikti.¹⁰⁰ Respondentai taip pat akcentavo, jog konkurencingi LK viešieji pirkimai, nukreipti į nacionalinius tiekėjus, padėtų įmonėms užsitikrinti stabilias pajamas, kurios leistų daugiau orientuotis į MTEPI veiklas, dalyvavimą tarptautinėse fondų ar programų priemonėse (projektuose). Kiti respondentų įvardyti susiję iššūkiai – **erdvių (infrastruktūros) eksperimentinėms veikloms vykdyti trūkumas bei platformos, kurioje įmonės LK galėtų demonstruoti kuriamas inovacijas, poreikis**. Siekiant spręsti pastarąją problemą, 2026 m. pradžioje Krašto apsaugos sistemoje buvo sukurta vieno langelio principu veikianti platforma, kuria įmonės gali pristatyti savo sprendimus bei gauti tiesioginį kariuomenės grįžtamąjį ryšį.¹⁰¹ Tačiau nepaisant šių pavykių, gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos dalyvių teigimu, vyrauja nepakankamai aiškiai apibrėžtos bendravimo su KAM (įskaitant Gynybos resursų agentūrą) ir LK specialistais procedūros, reikalingi aiškesni priegios formatai. Viešosios ir privačios infrastruktūros trūkumo problemą taip pat spręsti padės planuojamos IP 11 prioriteto veiklos, skirtos remti įmonių investicijas į gynybos MTEP veiklas ir privačios bandymų ir eksperimentų infrastruktūros plėtrą bei išvystyti gynybos ir saugumo pramonės įmonėms skirtą viešos priegios eksperimentavimo, prototipavimo ir bandymų infrastruktūrą.¹⁰²

Respondentai taip pat minėjo **didės paramos eksportui skatinti poreikį**, neapsiribojant įmonių dalyvavimo parodose skatinimu, tačiau įgyvendinant verslo misijas ir ilgalaikę kryptingą (į dvejopos paskirties prekių ir paslaugų eksportą orientuotą) diplomatiją. Interviu ir fokusuotos grupinės diskusijos metu ekosistemos dalyviai taip pat minėjo, jog gynybos ir saugumo pramonės įmonių eksportui skatinti ypač aktualios Inovacijų agentūros įgyvendinamos verslo misijos, skirtos Lietuvos gynybos ir saugumo (ir kosmoso) pramonės įmonių įsitraukimui į ES vertės grandines ir papildančios nacionalinių stendų tarptautinėse parodose veiklas. Anketinės apklausos respondentai kelis kartus taip pat paminėjo **didės finansavimo inovacijoms remti poreikį** (pavyzdžiui, gynybos inovacijų skatinimui skiriant bent 2 proc. nuo visų valstybės išlaidų krašto apsaugai), siekiant užtikrinti aukštesnių technologinės parengties lygių inovacijų kūrimą. Interviu metu įmonių atstovai, kalbėdami apie investicijų prieinamumą, kaip vieną

¹⁰⁰ Daugiau informacijos internete: <https://muitine.lrv.lt/lt/programos-ir-projektai/muitines-rizikos-valdymo-modernizavimas-naujos-kartos-lietuva/>.

¹⁰¹ KAS Inovacijų ir pramonės grupė – „vienas langelis“ pristatyti savo idėjas, Krašto apsaugos ministerija, 2026 m. vasario 9 d. Prieiga internete: <https://kam.lt/kas-inovaciju-ir-pramones-grupe-vienas-langelis-pristatyti-savo-idejas/>.

¹⁰² Planuojamos IP 11 prioriteto veiklos „Didinti įmonių pajėgumus investuoti į inovatyvių produktų, skirtų gynybos ir saugumo sektoriui, kūrimą ir vystymą“ ir „Skatinti Lietuvos inovacijų ekosistemą, išvystant gynybos ir saugumo pramonės įmonėms skirtą viešos priegios eksperimentavimo, prototipavimo ir bandymų infrastruktūrą“.

esminių ekosistemos plėtros iššūkių įvardijo **vietinio plėtros kapitalo trūkumą**, kuris verčia rinktis užsienio investuotojus ir kartu perleisti jiems dalį nuosavo kapitalo.

UŽSIENIO VALSTYBĖS GEROSIOS PATIRTIES PAVYZDYS - ŠIAURĖS ŠALYS

Švedija ir Suomija istoriškai pasižymėjo glaudžiu bendradarbiavimu gynybos srityje, kuris dar labiau sustiprėjo po Rusijos agresijos prieš Ukrainą ir šalių prisijungimo prie NATO 2023-2024 m. Bendradarbiavimas kibernetinės gynybos, dronų technologijų ir kitose srityse yra įgyvendinamas pagal dvišales iniciatyvas, tačiau taip pat per Šiaurės šalių gynybos bendradarbiavimo formatą NORDEFCO (angl. *Nordic Defence Cooperation*), ES, NATO ir Jungtinių Tautų formatus bei dažnu atveju apima ir kitas kaimynines šalis (Daniją, Norvegiją, Islandiją).

Šiaurės šalių bendradarbiavimas gynybos srityje yra sutelktas ne tik į saugumo užtikrinimą regione, tačiau ir į efektyvesnį išteklių panaudojimą su gynyba susijusiose srityse.¹⁰³ Pavyzdžiui, 2025 m. Šiaurės šalys sutarė bendradarbiauti planuojant bendrus bepiločių orlaivių sistemų įsigijimus bei vystant jų gamybą, susijusias MTEP veiklas, mokymus ir dalijantis informacija. Švedijos ir Suomijos atstovai pastebi, jog toks tarpvalstybinis bendradarbiavimas ne tik stiprina regiono gynybinius pajėgumus ir vietinės gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, bet kartu sudaro sąlygas gauti geresnius siūlymus iš tiekėjų ir efektyviau įgyvendinti pirkimus.¹⁰⁴ Kibernetinio saugumo srityje, Suomija ir Švedija kartu vysto infrastruktūrą saugios komunikacijos sprendimų testavimui ir plėtrai, kuri galėtų būti taikoma naujų technologijų kūrimui NATO mastu.¹⁰⁵ Tarpvalstybinis Šiaurės šalių bendradarbiavimas stebimas ne tik viešajame sektoriuje - **partnerystės gynybos ir saugumo srityje aktyviai vysto ir verslas**. Pavyzdžiui, 2025 m. pagrindinės IRT sektoriaus įmonės vienijančios Danijos, Suomijos, Švedijos bei Norvegijos asociacijos sudarė bendrą iniciatyvą, skirtą stiprinti skaitmeniniam atsparumui regione. Iniciatyva siekiama stiprinti tarpvalstybinius ryšius technologijų sektoriuje, koordinuotai diegti ES ir vietinius saugumo reikalavimus, procedūras bei infrastruktūrą, taip pat stiprinti bendradarbiavimą suvaldant (ir reaguojant į) kibernetines grėsmes.¹⁰⁶

Lietuva, kartu su kitomis regiono šalimis, taip pat galėtų aktyviau įgyvendinti tarpvalstybines iniciatyvas, nukreiptas į gynybos ir saugumo pramonės plėtrą. ES fondų lėšomis būtų galima finansuoti bendrus projektus, skirtus skatinti valstybių institucijų ir pagrindinių verslo sektorių asociacijų bendradarbiavimą vystant dvejopos paskirties sprendimus regioniniams saugumo iššūkiams spręsti. Atsižvelgiant į ES strateginės darbotvarkės prioritetus, tokios iniciatyvos gali būti dar labiau skatinamos 2028-2034 m. laikotarpiu, pavyzdžiui, per Europos teritorinio bendradarbiavimo programą (INTERREG), kurioje numatomi uždaviniai stiprinti saugesnę Europą ir didinti regionų, besiribojančių su Rusija, Baltarusija ir Ukraina, atsparumą.¹⁰⁷ 2028-2034 m. laikotarpiu rytiniams ES pasienio regionams (kuriems taip pat priskiriami VVL ir Sostinės regionai) planuojama suteikti didesnę lankstumą bendradarbiaujant su kitomis ES valstybėmis narėmis (regionais), įskaitant Vakaruose.¹⁰⁸

¹⁰³ *Final reports on deepened defence cooperation between Finland and Sweden*, Švedijos Vyriausybė, n. d. Prieiga internete: <https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/forsvarsdepartamentet/final-reports-on-deepened-defence-cooperation-between-finland-och-sweden.pdf>.

¹⁰⁴ *Nordic Countries in Agreement on Joint Drone Procurements*, Nordic Defence Sector, 2025 m. spalio 23 d. Prieiga internete: <https://nordicdefencesector.com/en/article/nordic-countries-in-agreement-on-joint-drone-procurements>.

¹⁰⁵ *Bendra Suomijos ir Švedijos ministrų pirmininkų deklaracija dėl pirmųjų metų plečiant Švedijos ir Suomijos bendradarbiavimą*, Helsinkis, 2025 m. gruodžio 1 d. Prieiga internete: <https://www.government.se/contentassets/2e9dd37960664bb58517cf15db7909b5/swedish-finnish-declaration---one-year-of-enhanced-bilateral-cooperation.pdf>.

¹⁰⁶ *JOINT NORDIC Initiative for Digital Resilience*, IT-Branchen, IKT Norge, FiCom ir TechSverige, 2025 m. Prieiga internete: <https://techsverige.se/app/uploads/2025/06/JOINT-Nordic-Initiative-for-Digital-Resilience-1.pdf>.

¹⁰⁷ *What the European Commission's 2028-2034 budget proposal means for Interreg*, Interreg, 2025 m. rugsėjo 16 d. Prieiga internete: <https://interreg.eu/news-stories/what-the-european-commission-s-2028-2034-budget-proposal-means-for-interreg/>.

¹⁰⁸ *Komunikatas dėl ES rytinių regionų, besiribojančių su Rusija, Baltarusija ir Ukraina Stiprūs regionai – saugi Europa (COM(2026) 82 final)*, Europos Komisija, 2026 m. vasario 18 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52026DC0082&qid=1773401187385>.

4. 2021-2027 M. LAIKOTARPIU ĮGYVENDINAMŲ INVESTICIJŲ VERTINIMAS

4.1 ĮGYVENDINAMOS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTRĄ SKATINANČIOS VEIKLOS

Iš viso į Vertinimo analizės objektą patenkančioms PžP 2022–2030 m. laikotarpiu suplanuota skirti maždaug 1,5 mlrd. Eur, iš kurių IP lėšos sudaro 829,46 mln. Eur (653,24 mln. Eur suplanuota skirti VVL regionui, o 176,22 mln. Eur – Sostinės regionui), privačios lėšos – 481,14 mln. Eur, o EGADP lėšos – 70,25 mln. Eur. Dar 103,58 mln. Eur sudaro VB lėšos, 7,35 mln. Eur – ES bendrojo finansavimo lėšos, o 3,6 mln. Eur – savivaldybių lėšos.¹⁰⁹

Analizės metu nustatyta, jog PžP veikloms arba poveiklėms,¹¹⁰ kurios planavimo požiūriu prisideda¹¹¹ arba galėtų bent iš dalies prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, suplanuotas finansavimas iš viso siekia 1,08 mlrd. Eur (610,25 mln. Eur sudaro IP lėšos, 397,83 mln. Eur – privačios lėšos, 31,82 mln. Eur – VB lėšos, o 40,43 mln. Eur – EGADP lėšos). Visgi, identifikuotiems dvejopos paskirties projektams faktiškai skirtas finansavimas 2023–2025 m. laikotarpiu siekia tik 63,81 mln. Eur (36,47 mln. Eur sudaro IP lėšos, VB lėšos – 26,01 mln. Eur, o EGADP – 1,33 mln. Eur). 2026–2027 m. prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros papildomai prisidės iki 46,58 mln. Eur IP 10 prioriteto ir iki 16,08 mln. Eur privačių lėšų pagal veiklą „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“. Konkursas pagal šią veiklą baigtas įgyvendinti 2025 m. balandžio mėn.

Iš viso identifikuoti 72 finansuoti projektai, kurie buvo susiję su dvejopos paskirties technologijų arba produktų kūrimu, gamyba, komercializavimu ir (arba) eksporto skatinimu. Dėl dalies duomenų trūkumo, nebuvo galimybės itin tiksliai nustatyti visų aktualių projektų, todėl realus projektų, prisidedančių prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros, skaičius yra nežymiai didesnis. Visgi, konkretūs identifikuoti projektai daugiausia nukreipti į produktų (technologijų) kūrimo ir komercializavimo (27 projektai) arba tik kūrimo (21 projektas) veiklas. Kiek mažiau projektų nukreipta į komercializavimą ir eksporto skatinimą (15 projektų) arba tik eksporto skatinimą (13 projektų). Kol kas mažiausiai įgyvendinamų arba įgyvendintų projektų nukreipta į produktų gamybą – tik 2.

Svarbu pažymėti, jog didelė dalis PžP veiklų (poveiklių) turi potencialo prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros, kadangi planuojami arba įgyvendinami konkursai (ar FP) sudaro galimybes finansuoti ir dvejopos paskirties produktus (technologijas) kuriančias, gaminančias ir (ar) eksportuojančias įmones. Tačiau šių veiklų prisidėjimas prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo galiausiai priklausys nuo to, kiek pareiškėjų, veikiančių aktualiose dvejopos paskirties srityse,

¹⁰⁹ Remiantis PžP aprašuose (įsakymuose) pateikta informacija.

¹¹⁰ Jeigu gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinantys projektai buvo įgyvendinti tik pagal dalį pagal PžP veiklą įgyvendinamų poveiklių, vertinamos tik tai konkrečiai poveiklei, bet ne visai veiklai, suplanuotos lėšos.

¹¹¹ T. y. pagal PžP veiklą ar poveiklę buvo finansuotas bent vienas gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinantis projektas arba paramos gavėjas, veikiantis gynybos ir saugumo pramonės srityje.

bus suinteresuoti dalyvauti kvietimuose ir įgyvendinti projektus. **Vertinimo įgyvendinimo laikotarpiu tik dvi PŽP veiklos yra nukreiptos išskirtinai į gynybos ir saugumo pramonės sektorių:**

- VB lėšomis finansuojama **veikla „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“** (05-001-01-05-07-15), kuria yra finansuojamas Lietuvos dalyvavimas NATO DIANA ir NATO IF;
- IP 10 prioriteto lėšomis finansuojama **veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“** (05-001-01-05-07-19), kuria Sostinės ir VVL regionuose skatinama STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje kūrimas ir gamyba.

Remiantis Gairėse išskirtomis prioritetinėmis gynybos ir saugumo pramonės plėtros sritimis, **daugiau nei trečdalis (34,7 proc.) identifikuotų dvejetainės paskirties projektų yra susiję su lazerių ir optikos prietaisų (technologijų) kūrimu, gamyba, komercializavimu arba eksporto skatinimu.** Maždaug kas septintas dvejetainės paskirties projektas (13,9 proc.) yra susijęs su išmaniosiomis ryšių¹¹² valdymo, topografavimo, palydovinėmis arba vietovės nustatymo priemonėmis ar sistemomis. Kas aštuntas (12,5 proc.) identifikuotas projektas prisideda prie kibernetinio saugumo produktų ir procesų arba išmaniųjų stebėjimo sistemų bei daviklių kūrimo, gamybos arba eksporto skatinimo, o vienas iš devynių (11,1 proc.) projektų – prie bepiločių orlaivių ir kitų nepilotuojamų transporto priemonių srities. 5 įgyvendinti dvejetainės paskirties projektai (6,9 proc.) taip pat finansavo nacionalinius standus tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose, o dar 2 projektai – „Baltic Miltech Summit“ renginius. Pastarosios veiklos nėra tiesiogiai priskirtinos nei vienai iš Gairių prioritetinių gynybos ir saugumo pramonės plėtros sričių, todėl šie projektai nėra atvaizduoti toliau pateiktame grafike.

¹¹² Įskaitant lazerinio ryšio sprendimus.

3 PAVEIKSLAS. IDENTIFIKUOTŲ DVEJOPOS PASKIRTIES PROJEKTŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL PRIORITETINES GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTROS SRITIS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi atliktos analizės rezultatais

Kitame puslapyje pateiktoje lentelėje išvardytos visos analizės metu identifikuotos PžP veiklos arba poveiklės, kurios faktiškai prisideda arba gali (turi potencialą) prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo (žr. 1 lentelę). Lentelėje kiekvienos veiklos (poveiklės) lygiu nurodytas finansavimo šaltinis bei aktuali įgyvendinamų intervencijų kryptis – dvejopos paskirties technologijų (produktų) kūrimas, gamyba, komercializavimas arba eksporto skatinimas. Lentelėje taip pat identifikuota, ar konkrečios veiklos arba poveiklės **prisidėjimas** prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros yra „faktinis“ (kai pagal veiklą (poveiklę)) finansuotas bent vienas dvejopos paskirties projektas) arba „potencialus“ (kai projektų atrankos sąlygos leistų finansuoti dvejopos paskirties projektus ar pareiškėjus). Kiekviena iš lentelėje nurodytų atrinktų veiklų arba poveiklių detalčiau apžvelgiama kitame (4.2) poskyryje.

1 LENTELĖ. IDENTIFIKUOTOS 2021–2027 M. LAIKOTARPIU ĮGYVENDINAMOS PŽP VEIKLOS, KURIOS SKATINA GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS VYSTYMAŠI

PŽP	VEIKLOS (POVEIKLĖS) PAVADINIMAS IR NUMERIS	FINANSAVIMO ŠALTINIAI IR SUMOS, EUR.	INTERVENCIJŲ KRYPTIS	PRISIDĖJIMAS ¹¹³	PROJEKTŲ DALIS ¹¹⁴	PROJEKTAMS SKIRTOS LĖŠOS ¹¹⁵ , EUR.	
05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skatmenizuotis“	Veikla „Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03)	IP 1 prioriteto (45 mln.) ir privačios (7,94 mln.) lėšos	Gamyba	Potencialus	–	–	
	Veikla „Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“ (05-001-01-05-05-04)	IP 1 prioriteto (53 mln.) ir privačios (53 mln.) lėšos	Gamyba	Potencialus	–	–	
	Veikla „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05)	EGADP (15,96 mln.) ir VB (1,5 mln.) lėšos	Kūrimas	Faktinis	4,5 proc. (8 iš 177)	0,70 mln.	
	Veikla „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07)	IP 1 prioriteto (15 mln.) ir privačios (2,65 mln.) lėšos	Kūrimas ir komercializavimas	Potencialus	–	–	
05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“	Veikla „Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ (05-001-01-05-07-03)	Poveiklė „Pagerinti verslo prieigą prie finansinių šaltinių“ (05-001-01-05-07-03-04)	EGADP (20 mln.) ir VB (0,42 mln.) lėšos	Kūrimas ir komercializavimas	Faktinis	11,8 proc. (6 iš 51 ¹¹⁶)	0,63 mln.
		Poveiklė „Skatinti startuolių inovatyvių produktų ar inovatyvių produktų prototipų kūrimą“ (05-001-01-05-07-03-06)	EGADP (4,47 mln.) ir VB (0,8 mln.) lėšos	Kūrimas	Faktinis	N/D (3)	N/D
	Veikla „Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ (05-001-01-05-07-05)	Poveiklė „Sudaryti sąlygas startuoliams kurtis bei skatinti produkto idėjos vystymą per hakatonus ir inkubavimo paslaugas“ (05-001-01-05-07-05-01)	IP 1 prioriteto (17 mln.) lėšos	Kūrimas	Faktinis	N/D (1)	N/D
		Poveiklė „Skatinti produkto idėjos vystymą (akceleravimo veiklos), skatinti investicijas pagal startuolių brandos lygį“ (05-001-01-05-07-05-02)	IP 1 prioriteto (33 mln.) ir privačios (8,74 mln.) lėšos	Kūrimas ir komercializavimas	Faktinis	15 proc. (3 iš 20)	1,48 mln.
	Veikla „Skatinti inovacijų pasiūlą“ (05-001-01-05-07-06)	Poveiklė „Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas, sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose ir skatinti ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (Sostinės regionas)“ (05-001-01-05-07-06-01)	IP 1 prioriteto (53,89 mln.) ir privačios (80,84 mln.) lėšos	Kūrimas	Faktinis	12 proc. (3 iš 25)	4,85 mln.
		Poveiklė „Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas ir sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose, skatinti intelektinę nuosavybę, ankstyvąją sukurtų naujų	IP 1 prioriteto (155,76 mln.) ir privačios (135,80 mln.) lėšos	Kūrimas ir komercializavimas	Faktinis	6,3 proc. (12 iš 190)	8,9 mln.

¹¹³ PŽP veiklos arba poveiklės prisidėjimas prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo identifikuotas kaip faktinis arba potencialus. Faktinis prisidėjimas reiškia, jog pagal veiklą (poveiklę) buvo finansuotas bent vienas dvejopos paskirties produktų ar technologijų (paslaugų) kūrimo, gamybos, komercializavimo arba eksporto skatinimo projektas arba, FP atveju, bent vienas paramos gavėjas veikė gynybos ir saugumo pramonės srityje ir skirta parama buvo susijusi su dvejopos paskirties produktų ar technologijų (paslaugų) kūrimo, gamybos, komercializavimo arba eksporto veikla. Potencialus prisidėjimas reiškia, jog finansuotų dvejopos paskirties projektų arba paramos gavėjų nebuvo, kadangi kvietimai pagal veiklą (poveiklę) dar nėra paskelbti arba nėra pasibaigę, tačiau projektų atrankos sąlygos arba paramos mechanizmo logika leistų finansuoti ir dvejopos paskirties projektus arba pareiškėjus, jeigu tokių būtų.

¹¹⁴ Projektų (FP atveju – paramos gavėjų), analizės metu identifikuotų kaip prisidedančių prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, dalis nuo visų įgyvendinamų projektų (paramos gavėjų).

¹¹⁵ Tik IP, EGADP arba VB lėšos, t. y. neįtraukiant privačių lėšų ar nuosavo įnašo.

¹¹⁶ Neįtraukiami paramos gavėjai užsienio šalyse.

PŽP	VEIKLOS (POVEIKLĖS) PAVADINIMAS IR NUMERIS	FINANSAVIMO ŠALTINIAI IR SUMOS, EUR.	INTER- VENCIJŲ KRYPTIS	PRISIDĖJIMAS ¹¹³	PROJEKTŲ DALIS ¹¹⁴	PROJEKTAMS SKIRTOS LĖŠOS ¹¹⁵ , EUR.	
	produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (VVL regionas)" (05-001-01-05-07-06-02)						
	Veikla „Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)" (05-001-01-05-07-08)	IP 1 prioriteto (9 mln.) ir bendrojo finansavimo (3,6 mln.) lėšos	Kūrimas	Potencialus	–	–	
	Veikla „Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose" (05-001-01-05-07-09)	IP 1 prioriteto (4,65 mln.) ir privačios (4,65 mln.) lėšos	Kūrimas	Faktinis	10,7 proc. (3 iš 28)	0,38 mln.	
	Veikla „Skatinti TUI pritraukimą į MTEP" (05-001-01-05-07-10)	Poveiklė „Skatinti APV TUI: MTEP vykdymą ir bendradarbiavimą bei technologijų perdavimą tarp didelių įmonių ir MVĮ technologijų ir inovacijų srityse (VVL regionas)" (05-001-01-05-07-10-02)	IP 1 prioriteto (24 mln.) ir privačios (22,16 mln.) lėšos	Kūrimas	Faktinis	18,8 proc. (3 iš 16)	4,55 mln.
	Veikla „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose" (05-001-01-05-07-15)	VB lėšos (24,37 mln.)	Kūrimas ir komercializavimas	Faktinis	100 proc. (N/D)	24,37 mln.	
	Veikla „Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą" (05-001-01-05-07-17)	IP 10 prioriteto (5 mln.) ir privačios (0,56 mln.) lėšos	Kūrimas	Potencialus	–	–	
	Veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą" (05-001-01-05-07-18)	IP 10 prioriteto (5 mln.) ir privačios (0,56 mln.) lėšos	Kūrimas	Potencialus	–	–	
	Veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą" (05-001-01-05-07-19)	IP 10 prioriteto (46,58 mln.) ir privačios (16,08 mln.) lėšos	Kūrimas ir gamyba	Potencialus	100 proc. (N/D)	–	
05-001-01-06-03 „Gerinti konkurencinę aplinką" investicijų pritraukimo	Veikla „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse" (05-001-01-06-03-05)	Poveiklė „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Akmenės r. sav." (05-001-01-06-03-05-01)	IP 1 prioriteto (28 mln.) ir privačios (9,08 mln.) lėšos	Gamyba	Faktinis	8 proc. (2 iš 25)	15,51 mln.
		Poveiklė „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Jonavos r. sav." (05-001-01-06-03-05-02)	IP 1 prioriteto (42,71 mln.) ir privačios (13,97 mln.) lėšos	Gamyba	Potencialus		
		Poveiklė „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Telšių apskr." (05-001-01-06-03-05-03)	IP 1 prioriteto (45,66 mln.) ir privačios (14,8 mln.) lėšos	Gamyba	Faktinis		
05-001-01-11-04 „Igyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones"	Veikla „MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)" (05-001-01-11-04-01)	IP 1 prioriteto (3,72 mln. Eur) ir privačios (3,72 mln. Eur) lėšos	Komercializavimas ir eksporto skatinimas	Faktinis	31,1 proc. (14 iš 45)	1,16 mln.	
	Veikla „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)" (05-001-01-11-04-03)	IP 1 prioriteto (17 mln.) ir privačios (17 mln.) lėšos	Komercializavimas ir eksporto skatinimas	Faktinis	0,7 proc. (1 iš 155)	0,07 mln.	

PŽP	VEIKLOS (POVEIKLĖS) PAVADINIMAS IR NUMERIS	FINANSAVIMO ŠALTINIAI IR SUMOS, EUR.	INTER-VENCIJŲ KRYPTIS	PRISIDĖJIMAS ¹¹³	PROJEKTŲ DALIS ¹¹⁴	PROJEKTAMS SKIRTOS LĖŠOS ¹¹⁵ , EUR.
	Veikla „Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerystės plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07)	VB lėšos (1,39 mln.)	Eksporto skatinimas	Faktinis	N/D	N/D
	Veikla „Aukštųjų technologijų proveržio krypties plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08)	VB lėšos (1,15 mln.)	Eksporto skatinimas	Faktinis	10 proc. (2 iš 20)	N/D
	Veikla „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10)	VB lėšos (1,05 mln.)	Eksporto skatinimas	Faktinis	50 proc. (2 iš 4)	0,28 mln.
	Veikla „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11)	VB lėšos (1 mln.)	Eksporto skatinimas	Faktinis	N/D (5)	0,93 mln.
	Veikla „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12)	VB lėšos (0,14 mln.)	Eksporto skatinimas	Faktinis	8 proc. (4 iš 50)	N/D
	Veikla „MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas. (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-19)	IP 1 prioriteto (6,28 mln.) ir privačios (6,28 mln.) lėšos	Komercia- lizavimas ir eksporto skatinimas	Potencialus	–	–
		VB lėšų, Eur.: 31,82 mln. Eur				26,01 mln. Eur
		IP 1 prioriteto lėšų, Eur.: 553,67 mln. Eur				36,47 mln. Eur
		IP 10 prioriteto lėšų, Eur.: 56,58 mln. Eur				–
		EGADP lėšų, Eur.: 40,43 mln. Eur				1,33 mln. Eur
	IŠ VISO:					

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi PžP aprašais ir EIM, CPVA bei Inovacijų agentūros pateikta informacija

4.2 GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTRĄ SKATINANČIŲ VEIKLŲ IR PROJEKTŲ APŽVALGA

4.2.1 „SKATINTI ĮMONES SKAITMENIZUOTIS“ (05-001-01-05-05)

Analizės metu iš viso identifikuotos 4 pagal PŽP 05-001-01-05-05 įgyvendinamos veiklos, kurios prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo.

Veikla „Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03) finansuojamas ILTE valdomas fondų fondas „Inovacijų skatinimo fondas“, kurio tikslas yra skatinti MTEPI veiklas ir sudaryti ilgalaikes prielaidas jų skatinamajam finansavimui užtikrinti. Konkrečiai, pagal šią veiklą lėšos skiriamos FP „Pokytis „Skaitmeninimas VVL““ įgyvendinti, kuria nuo 2024 m. teikiamos paskolos, skirtos skatinti pramonės įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių VVL regione gamybos procesų automatizavimą ir skaitmeninimo technologijų diegimą. FP įgyvendinti iš viso skiriama 52,94 mln. Eur, iš kurių 45 mln. Eur sudaro ERPF lėšos, o 7,94 mln. Eur – privačios lėšos. Nors pagal šią veiklą kol kas nėra finansuotų dvejopos paskirties technologijas ar produktus gaminančių įmonių, intervencijos struktūra sudaro galimybę veiklai potencialiai prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, jeigu atsiras aktualių pareiškėjų. Tikimybė išlieka didelė, kadangi paskolų sutartys bus pasirašomos iki 2029 m. birželio 30 d.

Veikla „Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“ (05-001-01-05-05-04) taip pat finansuojamas fondų fondas „Inovacijų skatinimo fondas“, konkrečiai – lėšos skiriamos FP „Pokytis „Skaitmeninimas Sostinė““ įgyvendinti. Pagal šią FP, kuri pradėta įgyvendinti 2024 m., teikiamos paskolos, skirtos skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą Sostinės regione. FP įgyvendinti iš viso skiriama 106 mln. Eur, iš kurių 53 mln. Eur sudaro ERPF lėšos, o dar 53 mln. Eur – privačios lėšos. Pagal šią veiklą kol kas taip pat nėra finansuotų dvejopos paskirties technologijas ar produktus gaminančių įmonių, tačiau veikla gali potencialiai prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, jeigu atsiras aktualių pareiškėjų. Paskolų sutartys taip pat bus pasirašomos iki 2029 m. birželio 30 d.

Pagal veiklą „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05) įgyvendinamu konkursu (02-018-K) finansuojamas DI ir robotikos sprendimų (produktų) ir technologijų kūrimas – Gairėse išskiriamos prioritetinės gynybos ir saugumo pramonės plėtros sritys. Ši veikla faktiškai prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros vystymo, kadangi dalis projektų vykdytojų kuria dvejopos paskirties produktus. MB „AI drone“¹¹⁷, MB „Suriname“¹¹⁸, UAB

¹¹⁷ Projektas „DI pagrįstos objektų automatinio atpažinimo sistemos sukūrimas“ (02-018-K-0234). Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/di-pagristos-objektu-automatinio-atpazinimo-sistemos-sukurimas>.

¹¹⁸ Projektas „Naujos kartos AI stebėjimo sistema su keliais vaizdo jutikliais“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/naujos-kartos-ai-stebejimo-sistema-su-keliais-vaizdo-jutikliais>.

„BROSWARM“¹¹⁹ bei UAB „Autonomous safety systems“¹²⁰ kuria DI grįstus aplinkos stebėjimo ir objektų atpažinimo sprendimus. Tuo tarpu MB „Spaceconnect“ projektu kuria DI patobulintą mobilaus (antžeminio ir palydovinio) ryšio sistemą,¹²¹ MB „LEVEL ELEVEN STUDIO“ – išplėstinės bei virtualiosios realybės dronų simulatorių,¹²² o MB „MB Spacegn“ – DI paremtą palydovinių vaizdų analizės sistemą¹²³. Iš viso **veiklai suplanuota skirti 17,48 mln. Eur**, iš kurių 15,98 mln. Eur sudaro EGADP lėšos, o dar 1,5 mln. Eur – VB lėšos, o identifikuotiems **dvejos paskirties projektams skirta 695,7 tūkst. Eur** (dar 198,3 tūkst. Eur sudaro nuosavas įnašas).

Veikla „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07) įgyvendinamu konkursu (02-124-K) **VVL regione bus finansuojamas DI produktų ir (arba) sprendimų vystymas** – veikiančių DI produktų ir sprendimų bandomųjų versijų sukūrimas ir jų pateikimas į rinką (komercializavimas). Nors šiuo metu nėra informacijos apie įgyvendinamus projektus, ši veikla turi **potencialą prisidėti** prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros, kadangi DI technologijos ir sprendimai yra viena iš Gairėse išskiriamų prioritetinių sektoriaus plėtros sričių. Visgi, konkretus veiklos indėlis į sektoriaus plėtrą priklausys nuo įgyvendinamų projektų. Veiklai iš viso planuojama skirti **17,65 mln. Eur**, iš kurių 15 mln. Eur sudaro ERPF lėšos, o 2,65 mln. Eur – privačios lėšos.

4.2.2 „SUKURTI NUOSEKLIĄ INOVACINĖS VEIKLOS SKATINIMO SISTEMĄ“ (05-001-01-05-07)

Analizės metu identifikuota, jog **pagal PŽP 05-001-01-05-07 įgyvendinamas didžiausias skaičius (10) veiklų**, kurios (arba kurių atskiros poveiklės) faktiškai prisideda arba potencialiai prisidės prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo.

Veiklos „Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ poveikle „Pagerinti verslo prieigą prie finansinių šaltinių (Inovacijų fondas)“ (05-001-01-05-07-03-04) finansuojamas fondų fondas „Inovacijų skatinimo fondas“. Lėšos pagal šią poveiklę skiriamos FP „Akceleratorius 2“ įgyvendinti, kuria nuo 2022 m. EGADP lėšomis **įgyvendinamos startuolių preakceleravimo bei akceleravimo programos**.¹²⁴ Ši FP faktiškai prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros, kadangi **dalį paramos gavėjų yra dvejos paskirties technologijas ar produktus kuriantys startuoliai**. Trys paremtos įmonės (UAB „Cyber upgrade“, UAB „Cyberalert“ ir UAB „Buck4Bug“) kuria kibernetinio saugumo sprendimus, dvi įmonės (UAB „Airvolve“ ir UAB „Mapping Soil“) – dronų sistemas, o dar vienas startuolis (UAB „Brachydose“) kuria

¹¹⁹ Projektas „BROSWARM – autonominės objektų ant žemės paviršiaus ir grunte aptikimo sistemos sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/broswarm-autonominės-objektu-ant-zemės-paviršiaus-ir-grunte-aptikimo-sistemos-sukurimas>.

¹²⁰ Projektas „MB „Prevenicinių technologijų sistemos“ dirbtinio intelekto technologijomis paremtų produktų sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/mb-preveniciniu-technologiju-sistemos-dirbtinio-intelektu-technologijomis-paremtu-produktu-sukurimas>.

¹²¹ Projektas „DI paremtos ryšio parinkimo technologijos sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/di-paremtos-rysio-parinkimo-technologijos-sukurimas>.

¹²² Projektas „Išplėstinės bei virtualiosios realybės dronų simulatoriaus kūrimo projektas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/isplestines-bei-virtualios-realybes-dronu-simulatoriaus-kurimo-projektas>.

¹²³ Projektas „Palydovinių nuotraukų DI analizės platformos sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/palydoviniu-nuotrauku-di-analizes-platformos-sukurimas>.

¹²⁴ Preakceleravimo programa skirta idėjų generavimui ir komandų formavimui, ja teikiamos mentorystės paslaugos (idėjų vystymui, produktų ar paslaugų kūrimui komandoms), o atrinktiems programos dalyviams – finansinė pagalba. Tuo tarpu akceleravimo programą sudaro mokymai, paskaitos, konsultavimas įmonės kūrimo, teisės, lėšų pritraukimo, pardavimų ir kitais klausimais. Programos pagalba stiprinamos įmonės, auginamos kompetencijos ir vystomi produktai bei plėtojamas verslas, taip pat suteikiamos ir pradinės rizikos kapitalo investicijos labai mažoms, mažoms įmonėms (MI).

radiacijos matavimo įrankį. Iš viso **poveiklei skiriama 20,42 mln. Eur**, iš kurių 20 mln. Eur sudaro EGADP lėšos, o likusios – VB lėšos. Identifikuotiems **dvejos paskirties paramos gavėjams skirta 631,1 tūkst. Eur** fondų fondo lėšų (dar 724 tūkst. Eur sudaro privačios lėšos).

Kita veiklos **„Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“** poveikle **„Skatinti startuolių inovatyvių produktų ar inovatyvių produktų prototipų kūrimą“** (05-001-01-05-07-03-06) įgyvendinamas vienas Inovacijų agentūros administruojamas projektas, skirtas atrinkti bent 60 potencialių startuolių dalyvauti specializuotoje „EdTech“, „GameTech“ ir IRT akceleravimo programoje bei gauti paskatas (dotacijas) startuoliams vystyti prototipus ar inovatyvius produktus šiose srityse.¹²⁵ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateiktu projekto dalyvių sąrašu, iš 237 IRT akceleravimo programos dalyvių **bent 3 yra dvejos paskirties produktus ar technologijas kuriantys startuoliai**: MB „LEVEL ELEVEN STUDIO“, MB „AI Drone“ ir UAB „Unmanned dynamics“. Nors nėra galimybių išskirti, kiek lėšų skirta būtent šiems dalyviams, **iš viso poveiklei suplanuota 4,47 mln. Eur EGADP lėšų ir dar 0,8 mln. VB lėšų**.

Veiklos **„Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“** poveikle **„Sudaryti sąlygas startuoliams kurtis bei skatinti produkto idėjos vystymą per hakatonus ir inkubavimo paslaugas“** (05-001-01-05-07-05-01) įgyvendintas konkursas **„Startuolis“** (02-025-K), kuriuo finansuoti 4 projektai, skirti **įgyvendinti hakatonus, preakceleravimo bei akceleravimo programas ir kitas startuolių inkubavimo paslaugas**. Nors ir ribota apimtimi, ši poveiklė faktiškai prisidėjo prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros, kadangi vieno iš projektų vykdytojų (Tech-Park Kaunas) įgyvendintoje biotechnologijų ir IT sričių startuoliams skirtoje **preakceleravimo programoje dalyvavo (bei ją baigė) ir dvejos paskirties startuolis** MB „Battalia“, kuris kūrė gynybos reikmėms pritaikomą simulatorių.¹²⁶ Iš viso šiai poveiklei skiriama **17 mln. Eur IP lėšų**.

Kita **„Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“** poveikle **„Skatinti produkto idėjos vystymą (akceleravimo veiklos), skatinti investicijas pagal startuolių brandos lygį“** (05-001-01-05-07-05-02) finansuojamos kelios pagal fondų fondą „Inovacijų skatinimo fondas“ įgyvendinamos FP. Poveiklės lėšos skirtos iš dalies finansuoti FP **„Ankstyvosios stadijos ir plėtros fondas III“**,¹²⁷ kuria nuo 2025 m. investuojama į MVĮ (startuolius), kurios veikia sumanosios specializacijos kryptyse, turi augimo potencialą ir vykdo veiklą Lietuvoje arba kitose ES šalyse, bet investicijų naudą teikia Lietuvai (kuria darbo vietas, gamina prekes Lietuvoje, moka mokesčius į VB). Nors ši FP potencialiai galėtų finansuoti ir dvejos paskirties įmones, fondų valdytojo „Aneli Capital“ investicijų portfelyje dvejos paskirties įmonių kol kas nėra.¹²⁸ Poveiklės lėšomis taip pat finansuojama FP **„Ko-investicinis fondas“**, kuria siekiama **gerinti kapitalo prieinamumą didelį augimo potencialą turinčioms įmonėms**, prisidėti prie MTEPI (sumanosios specializacijos) prioritetų įgyvendinimo koncepcijos (*toliau – S3 koncepcija*), padidinti verslumo lygį ir MVĮ produktyvumą. 2025 m. lapkričio mėn. duomenimis, 3 iš 20 šios FP paramos gavėjų **kuria dvejos paskirties produktus**: UAB „Astrolight“ (kuria saugaus lazerinio ryšio technologijas),¹²⁹ UAB „Repsense“ (kuria dvejos paskirties duomenų analitikos įrankius informacijai sekti ir grėsmėms nustatyti)¹³⁰ bei „Starflight Dynamics“ GmbH (Vokietijos startuolis, kuriantis kosmoso (palydovų)

¹²⁵ Projektas „Skatinti startuolių inovatyvių produktų ar inovatyvių produktų prototipų kūrimą“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/skatinti-startuoliu-inovatyviu-produktu-ar-inovatyviu-produktu-prototipu-kurima>.

¹²⁶ Remiantis Tech-Park Kaunas atstovų pateikta informacija.

¹²⁷ FP „Ankstyvosios stadijos ir plėtros fondas III“ taip pat finansuojama pažangos priemonės 05-001-01-08-09 „Skatinti verslumą ir kurti paskatas įmonių augimui“ veiklos 2. „Skatinti pradedančiųjų SVV subjektų kūrimą, augimą ir plėtrą“ poveiklės 2.2. „SVV subjektų akceleravimas. Finansinių šaltinių prieinamumo SVV subjektų steigimui ir plėtrai užtikrinimas (Vidurio ir Vakarų Lietuvos regionas)“ lėšomis.

¹²⁸ Daugiau informacijos internete: <https://anelicapital.com/portfolio-companies>.

¹²⁹ Remiantis NATO DIANA skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://www.diana.nato.int/connect/astrolight-the-lithuanian-startup-transforming-naval-and-satellite-communications.html>.

¹³⁰ Daugiau informacijos internete: <https://www.eu-startups.com/2025/12/nato-deployed-information-analytics-platform-repsense-raises-e2-million-to-expand-threat-detection-capabilities>.

technologijas). Galiausiai, šia poveikle taip pat bus finansuojama FP „Akceleratorius 3“, kuriai 2025 m. vasario 12 d. paskelbta Fondų valdytojų atranka.¹³¹ Iš viso **poveiklei suplanuota skirti 41,74 mln. Eur** (30 mln. Eur IP lėšų ir 8,74 mln. Eur privačių lėšų), o minėtiems **dvejos paskirties projektams skirtas 1,48 mln. Eur finansavimas** – iš jų 1,05 mln. Eur IP lėšų bei 0,43 mln. Eur VB lėšų. EIM atstovų teigimu, atsižvelgiant į tai, kad per FP „Ankstyvosios stadijos ir plėtros fondas III“ vykdamas valdytojų atranką buvo atrinktas tik vienas valdytojas (nors planuota atrinkti du), dalis šios FP lėšų bus nukreipta į FP „Ko-investicinis fondas“ ir „Perspektyva“.

Pagal veiklą „**Skatinti inovacijų pasiūlą**“ įgyvendinamos dvi atskiros poveiklės. Pirmąją „**Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas, sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose ir skatinti ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (Sostinės regionas)**“ (05-001-01-05-07-06-01) finansavimas skiriamas fondų fondui „Inovacijų skatinimo fondas“, paskolų FP „Perspektyva“ įgyvendinti. Šia FP nuo 2024 m. finansuojami pramoniniai tyrimai, bandomosios taikomosios ir inovacinės veiklos. 3 iš 25 paramos gavėjų kuria **dvejos paskirties produktus** – lazerių technologijas ir (arba) optikos prietaisus, stebėsenos sistemas: UAB „Femtika“,¹³² UAB „Lilit“ ir UAB „Sprana“. Šioms **įmonėms skirta parama (paskolos ir dotacijos) iš viso siekia 4,85 mln. Eur**. Tuo tarpu finansavimas **visai poveiklei siekia 134,73 mln. Eur** (53,89 mln. Eur IP lėšų ir 80,84 mln. Eur – privačių lėšų).

Kita veiklos „**Skatinti inovacijų pasiūlą**“ poveikle „**Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas ir sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose, skatinti intelektinę nuosavybę, ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (VVL regionas)**“ (05-001-01-05-07-06-02) finansuojami **net 5 konkursai**: „InoPažanga“ (02-019-K), „InoBranda“ (02-020-K), „InoStartas“ (02-014-K), „InoStartas“ (02-057-K) ir planuojamas „INVEST MTEP“ (02-118-K). Tarp „**InoPažanga**“ konkursu finansuotų projektų vykdytojų yra **dvejos paskirties technologijas kibernetinio saugumo, robotikos, daiktų interneto bei lazerių ir optikos srityse kuriančios** UAB „Nord Robotics“,¹³³ UAB „Pulsetto“,¹³⁴ UAB „Cube Security Europe“,¹³⁵ UAB „8Devices“,¹³⁶ UAB „Peplink Pepwave“,¹³⁷ UAB „Optonas“¹³⁸. Pagal „**InoBranda**“ konkursą finansuoti 2 lazerių ir optikos technologijų (produktų) kūrimo projektai, kuriuos įgyvendino UAB „Integrated Optics“¹³⁹ ir UAB „Lilit“¹⁴⁰. Galiausiai, dviem „**InoStartas**“ konkursais finansuojami 4 **dvejos paskirties projektai**: UAB „LDSR sistemos“ kuriamas dronų misijų

¹³¹ Remiantis ILTE viešai skelbiama informacija: <https://ilte.lt/naujienuos/47/kvieciame-tapti-rizikos-kapitalo-priemones-akceleratorius-3-valdytoju:1873>.

¹³² Remiantis įmonės internetiniame puslapyje skelbiama informacija, įmonė kuria gynybos ir kosmoso srities sprendimus: oficialia i kuria **dvejos paskirties technologijas**: <https://femtika.com/industry/defence-aerospace>.

¹³³ Projektas „MEDICININĖS DIAGNOSTIKOS LABORATORIJOS ROBOTIZACIJA“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/medicininės-diagnostikos-laboratorijos-robotizacija>.

¹³⁴ Projektas „Pulsetto - vagus nervo stimuliatoriaus saugumo ir efektyvumo patvirtinimas klinikinų tyrimų metu“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/pulsetto-vagus-nervo-stimuliatoriaus-saugumo-ir-efektyvumo-patvirtinimas-klinikiniu-tyrimu-metu>.

¹³⁵ Projektas „Realaus laiko Web3 apsaugos platformos sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/realaus-laiko-web3-apsaugos-platformos-sukurimas>.

¹³⁶ Projektas „Inovatyvių gaminių kūrimas UAB „8devices““. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyviu-gaminiu-kurimas-uab-8devices>.

¹³⁷ Projektas „Inovatyvių gaminių kūrimas UAB „Peplink Pepwave““. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyviu-gaminiu-kurimas-uab-peplink-pepwave>.

¹³⁸ Projektas „Inovatyvių gaminių kūrimas UAB „Optonas““. Daugiau informacijos internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyviu-gaminiu-kurimas-uab-optonas>.

¹³⁹ Projektas „KVAntiniai Detektoriai ir Emiteriai ir jų Robotizuotos gAmybos celė (KVADERA)“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/kvantiniai-detektoriai-ir-emiteriai-ir-ju-robotizuotos-gamybos-cele-kvadera>.

¹⁴⁰ Projektas „Universalus Integruotas Daugiafotonis Mikroskopas Skirtas Plaçiam Taikymų Spektrui (MULTISKOPAS)“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/universalus-integruotas-daugiafotonis-mikroskopas-skirtas-placiam-taikymu-spektrui-multiskopas>.

planavimo modulis,¹⁴¹ UAB „Fibra Lasers“ kuriamas lazerinis sprendimas,¹⁴² UAB „Composite aviation“ kuriamos ugniai atsparios kompozitinės medžiagos¹⁴³ bei UAB „RSI Tech“ vystomas žemos galios ir plačios zonos, blokavimui atsparios komunikacijos modulis¹⁴⁴. Identifikuota, jog **iš viso pagal poveiklės kvietimus įgyvendinama 12 dvejopos paskirties projektų, kuriems skirta 8,9 mln. Eur IP lėšų.** Bendras poveiklei skirtas finansavimas siekia 291,56 mln. Eur, iš kurių 155,76 mln. Eur sudaro IP lėšos, o 135,8 mln. Eur – privačios lėšos.

Veikla „Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08) įgyvendinami du konkursai, skirti **sudaryti paskatas verslui kurti naujus produktus viešojo sektoriaus poreikiams tenkinti VVL ir Sostinės regionuose** – „Ikiprekybiniai pirkimai“ (02-055-K) ir „Ikiprekybiniai pirkimai“ (02-123-K). Inovacijų agentūros atstovų teigimu, pagal 2024–2025 m. įgyvendintą kvietimą 02-055-K nebuvo gauta nei vieno PĮP, o kvietimas 02-123-K vis dar įgyvendinamas, todėl nėra informacijos apie įgyvendinamus projektus. Visgi, remiantis projektų finansavimo sąlygų aprašu, veikla **turi potencialą** prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, kadangi projektuose suplanuotos veiklos privalo atitikti bent vieno MTEPI prioritetų tematiką, o tarp jų patenka ir Gairėse išskiriamos prioritetinės sritys kaip kibernetinio saugumo produktai ir paslaugos, lazeriai, DI sprendimai. **Veiklai numatytas finansavimas siekia 12,6 mln. Eur**, iš kurių 9 mln. Eur yra IP lėšos, o 3,6 mln. Eur – bendrojo finansavimo lėšos.

Pagal veiklą **„Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“** (05-001-01-05-07-09) **įgyvendintos 4 aktualios poveiklės.** Pagal 2 poveikles „Skatinti MVĮ tarptautinę tinklaveiką, įsitraukimą į MTEPI partnerystės tinklus“, kurios įgyvendintos Sostinės regione bei, atskirai, VVL regione, įgyvendintas bendras konkursas **„InoConnect“** (02-017-K), skirtas **finansuoti MVĮ dalyvavimą MTEPI renginiuose.** Tarp šiuo konkursu finansuotų projektų vykdytojų buvo ir **lazerių bei optikos srityje veikiančios UAB „ALTECHNA R&D“** (siekiama užmegzti ryšius su tarptautiniais partneriais lazerių, optikos srityse)¹⁴⁵ ir UAB „Beamera“ (siekiama rasti partnerių fotonikos srityje)¹⁴⁶. Šiems **projektams skirtas 34,6 tūkst. Eur IP finansavimas.** Kitomis 2 **poveiklėmis** „Stiprinti APV paremtų brandžių klasterių augimą, bendrų strategijų ir produktų kūrimą, dalyvavimą tarptautinėse programose, įsitraukimą į Baltijos jūros regiono, kitų tarptautinių MTEPI projektų rengimą ir dalyvavimą juose“ finansuotas konkursas **„InoKlaster“** (02-046-K). Tarp 8 šiuo konkursu finansuotų projektų, 1 yra skirtas lazerinių technologijų „Toolas“ klasterio stiprinimui ir plėtrai. Tarp šio klasterio narių yra ir dvejopos paskirties įmonių,¹⁴⁷ todėl projektas faktiškai prisideda ir prie dvejopos paskirties technologijų plėtros.¹⁴⁸ **Šiam projektui skirta 335,7 tūkst. Eur IP lėšų.** Iš viso **veiklai „Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“ suplanuotas finansavimas siekia 4,65 mln. Eur IP lėšų** ir dar tiek pat – privačių lėšų.

¹⁴¹ Projektas „Inovatyvus daugiakriterinis optimizuotas dronų misijų planavimo modulis“. Daugiau informacijos internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyvus-daugiakriterinis-optimizuotas-dronu-misiju-planavimo-modulis>.

¹⁴² Projektas „Šviesolaidinis femtosekundinis lazeris su plačiu centrinio bangos ilgio derinimo diapazonu“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/sviesolaidinis-femtosekundinis-lazeris-su-placiu-centrinio-bangos-ilgio-derinimo-diapazonu>.

¹⁴³ Projektas „Ugniai atsparių kompozitinių medžiagų ir jų gamybos technologijos sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/ugniai-atspariu-kompozitiniu-medziagu-ir-ju-gamybos-technologijos-sukurimas>.

¹⁴⁴ Projektas „UAB RSI Tech investicijos į APV produkto sukūrimo MTEP“. Daugiau informacijos internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-rsi-tech-investicijos-i-apv-produkto-sukurimo-mtep>.

¹⁴⁵ Projektas „UAB „Altechna R&D“ tarptautinės tinklaveikos, įsitraukimo į MTEPI partnerystės tinklus skatinimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/uab-altechna-r-d-tarptautines-tinklaveikos-isisitraukimo-i-mtepi-partnerystes-tinklus-skatinimas>.

¹⁴⁶ Projektas „UAB „Beamera“ tarptautinės tinklaveikos, įsitraukimo į MTEPI partnerystės tinklus skatinimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/uab-beamera-tarptautines-tinklaveikos-isisitraukimo-i-mtepi-partnerystes-tinklus-skatinimas>.

¹⁴⁷ Daugiau informacijos internete: <https://toolas.eu/our-companies/>.

¹⁴⁸ Projektas „Toolas klasterio stiprinimas ir plėtra“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/toolas-klasterio-stiprinimas-ir-pletra>.

Veikla „Skatinti TUI pritraukimą į MTEP“ įgyvendinama **poveikle „Skatinti APV TUI: MTEP vykdymą ir bendradarbiavimą bei technologijų perdavimą tarp didelių įmonių ir MVĮ technologijų ir inovacijų srityse (VVL regionas)“** (05-001-01-05-07-10-02) 2024 m. įgyvendintas konkursas „TUI Invest“ (02-048-K), kuriuo remtos užsienio investuotojų MTEP ir patentavimo veiklos. Tarp įgyvendinamų projektų yra **kuriami ir dvejopos paskirties sprendimai**: UAB „Ai socio“ kuria DI grįstą transporto valdymo sistemą¹⁴⁹ (atitinka Gairių antžeminio transporto saugaus eismo kontrolės priemonių prioritetinę sritį), UAB „Delavero technologijos“ – šifruotų telefonų tinklą, užtikrinantį saugumą ir anonimiškumą,¹⁵⁰ o UAB „IPXO HUB“ kuria pažangią IP adresų valdymo sistemą, paremtą geolokacija ir IP adresų reputacijos prognozavimu¹⁵¹. Šiems **projektams skirta 4,55 mln. Eur IP lėšų** (dar 2,51 mln. Eur sudaro privačios lėšos). Visai **veikla suplanuotas finansavimas siekia 46,15 mln. Eur**, iš kurių 24 mln. IP lėšos, o likusios – privačios lėšos.

Veikla „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“ (05-001-01-05-07-15) yra skirta **išskirtinai gynybos ir saugumo pramonės plėtrai skatinti** – ja įgyvendinamos dvi poveiklės, kurios skirtos **finansuoti Lietuvos dalyvavimui NATO DIANA ir NATO IF**. Didžioji dalis veiklos lėšų (**24,24 mln. Eur VB lėšų**) yra skiriama nuo 2023 m. finansuoti Lietuvos dalyvavimą NATO IF programoje sudarant galimybę gauti finansavimą Lietuvos startuoliams. ILTE pateikta informacija, iš viso Lietuvos įnašas į NATO IF siekia 28,8 mln. Eur. Kita poveikle **0,13 mln. Eur VB lėšų** yra skiriama Lietuvos dalyvavimo NATO DIANA mokesčio pervedimui.

Galiausiai, **pagal PžP 05-001-01-05-07 bus įgyvendinamos trys veiklos, finansuojamos IP 10 prioriteto lėšomis ir skirtos STEP technologijų kūrimui bei gamybai**. Kiekviena iš šių veiklų bus įgyvendinama ir VVL, ir Sostinės regione. **Veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“** (05-001-01-05-07-19) tiesiogiai ir **išskirtinai prisidės prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo**, kadangi yra nukreipta būtent į šio sektoriaus įmones. Jai iš viso skirtas **62,65 mln. Eur** finansavimas, iš kurių 46,58 mln. Eur sudaro IP lėšos, o dar 16,08 mln. Eur – privačios lėšos. Pagal šią veiklą 2025 m. gruodžio 5 d. – 2026 m. balandžio 6 d. įgyvendintas konkursas „STEP technologijų kūrimas ir/arba gamyba gynybos ir saugumo srityje“ (02-130-K). Kitos dvi **veiklos „Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“** (05-001-01-05-07-17) ir „**Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“** (05-001-01-05-07-18) nėra tiesiogiai nukreiptos į gynybos ir saugumo pramonės plėtrą. Visgi, jos **turi potencialą prisidėti prie sektoriaus vystymosi**, kadangi planuojamais įgyvendinti konkursais bus finansuojami tik tie projektai, kurie bus gavę suverenumo (STEP) ženklą.¹⁵² Šis EK ženklas suteikiamas projektams, kurie prisideda prie bet kurio iš STEP tikslų įgyvendinimo, o vienas iš keturių STEP tikslų yra

¹⁴⁹ Projektas „Inovatyvios, dirbtiniu intelektu grįstos, kontrolės nereikalaujančios kelių transporto valdymo sistemos sukūrimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/innovatyvios-dirbtiniu-intelektu-gristos-kontrolės-nereikalaujančios-kelių-transporto-valdymo-sistemos-sukurimas>.

¹⁵⁰ Projektas „Aukštos pridėtinės vertės TUI skatinimas: produkto Bitfi kūrimas vykdant MTEP veiklas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/aukštos-pridetines-vertes-tui-skatinimas-produkto-bitfi-kurimas-vykdam-mtep-veiklas>.

¹⁵¹ Projektas „Išmanioji IP adresų valdymo sistema, paremta geolokacija ir IP reputacijos prognozavimu“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/ismanioji-ip-adresu-valdymo-sistema-paremta-geolokacija-ir-ip-reputacijos-prognozavimu>.

¹⁵² Remiantis veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“ siūloma projektų specialiųjų ir prioritetinių atrankos kriterijų nustatymo ir (arba) keitimo bei vertinimo metodikos forma. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/es-fondu-investicijos/2021-2027-m-programavimo-laikotarpis/10-prioritetas-europos-strateginiu-technologiju-platforma-step/skiriant-kaupiamaji-finansavima-sudaryti-salygas-imoniu-investicijoms-i-step-technologiju-kurima/>; Taip pat remiantis veiklos „Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“ PFSA projektu. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/es-fondu-investicijos/2021-2027-m-programavimo-laikotarpis/10-prioritetas-europos-strateginiu-technologiju-platforma-step/skatinti-imoniu-step-technologiju-kurima-skiriant-alternatyvujį-finansavimą/>.

gynybos technologijų kūrimas arba gamyba.¹⁵³ Šioms veikloms numatyta skirti **11,11 mln. Eur lėšų** (10 mln. Eur IP lėšų ir 1,11 mln. Eur – privačių lėšų).

4.2.3 „GERINTI KONKURENCINĘ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO APLINKĄ“ (05-001-01-06-03)

Analizės metu identifikuota, jog pagal PŽP 05-001-01-06-03 **veiklą „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse“** (05-001-01-06-03-05) įgyvendinamos **3 poveiklės faktiškai prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo**. 2023 m. visos veiklos lygiu buvo įgyvendintas konkursas „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Akmenės r. sav., Jonavos r. sav. ir Mažeikių r. sav.“ (02-064-K), kuriuo finansuojamas tvarių investicijų pritraukimas labiausiai dėl perėjimo prie klimatui neutralios ekonomikos nukentėsiąsiose savivaldybėse bei investuotojų, investuojančių į gamybą ir (ar) paslaugas, darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas. **Iš 25 pagal šį konkursą įgyvendintų projektų, 2 tiesiogiai prisideda prie dvejopos paskirties produktų gamybos plėtros:** finansuota UAB „GLASST FIRE“ modernios priešgaisrinio stiklo gamyklos statyba ir įrengimas Jonavos rajone¹⁵⁴ (atitinka Gairėse išskirtą prioritetinę civilinės saugos ir gyventojų apsaugos priemonių sritį) bei naujos gamybos įrangos UAB „Optonas“ (specializuojasi optikos prietaisų gamyboje) diegimas ir darbuotojų apmokymas¹⁵⁵. **Šiems projektams skirtas 15,51 mln. Eur finansavimas.** Pagal veiklą taip pat įgyvendinami du atskiri papildomi kvietimai užsienio ir vietos investuotojams su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukti Kauno apskrityje (02-116-K ir 02-127-K), kurie **turi potencialą** prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros, jeigu dalis pareiškėjų bus dvejopos paskirties produktų ar technologijų kūrėjai arba gamintojai. Iš viso **šiai veiklai suplanuota skirti 154,23 mln. Eur**, iš kurių 116,37 mln. Eur yra IP lėšos, o 37,86 mln. Eur – privačios lėšos.

4.2.4 „ĮGYVENDINTI EKSPORTO KONKURENCINGUMO AUGIMĄ SKATINANČIAS PRIEMONES“ (05-001-01-11-04)

Analizės metu identifikuota, jog pagal PŽP 05-001-01-11-04 įgyvendinamos **8 veiklos**, kurios prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo.

Veikla „MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01) 2023 m. įgyvendintas konkursas „Expo galimybės pažangiems“ (02-037-K), kuriuo finansuotos įmonių dalyvavimo užsienyje vykstančiose parodose išlaidos bei APV produkcijos sertifikavimo išlaidos (įskaitant reikalingų bandymų ir tyrimų išlaidas) Sostinės regiono MVĮ. Ši veikla tiesiogiai prisidėjo prie gynybos ir saugumo pramonės produktų (technologijų) komercializavimo ir eksporto skatinimo, kadangi **14 iš 45 projektų vykdytojų gamina**

¹⁵³ Remiantis ES viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: https://strategic-technologies.europa.eu/about/step-nutshell_en.

¹⁵⁴ Projektas „Modernios gamyklos statyba ir įrengimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/modernios-gamyklos-statyba-ir-irengimas>.

¹⁵⁵ Projektas „Investicijos pritraukimas su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/investicijos-pritraukimas-su-dideliu-darbo-vietu-kurimo-potencialu>.

dvejopos paskirties produktus. Didžioji dalis tokių įmonių veikia lazerių ir optikos srityje: UAB „ADOS-Tech“,¹⁵⁶ UAB „Optonas“,¹⁵⁷ UAB „Femtika“,¹⁵⁸ UAB „Lidaris“,¹⁵⁹ UAB „Quantum light instruments“,¹⁶⁰ UAB „ALTECHNA“,¹⁶¹ UAB „ALTECHNA R&D“,¹⁶² UAB „Optogama“,¹⁶³ UAB „Ekspla“¹⁶⁴ ir UAB „Sprana“¹⁶⁵. Po vieną projektų vykdytoją taip pat veikia radiacijos aptikimo prietaisų (UAB „Polimaster Europe“),¹⁶⁶ GPS stebėjimo (sekimo) sistemų (UAB „Monimoto“),¹⁶⁷ radijo ryšių priemonių (UAB „Commesh“)¹⁶⁸ bei biometrinio atpažinimo, robotikos, DI ir kitų technologijų (UAB „Neurotechnology“)¹⁶⁹ gamybos srityse. Iš viso šiems dvejopos paskirties produkcijos pristatymo ir (arba) sertifikavimo **projektams skirta 1,16 mln. Eur IP lėšų.** Suplanuotas visos veiklos finansavimas siekia **7,45 mln. Eur** (iš jų 3,72 mln. Eur sudaro IP lėšos, likusios – privačios lėšos).

Veikla „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03) 2023 m. buvo įgyvendintas panašus konkursas „Expo galimybės“ (02-036-K), kuriuo **finansuotas MVĮ produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose bei MVĮ planuojamų eksportuoti produktų ir paslaugų sertifikavimo paslaugų įsigijimas VVL regiono MVĮ.** Šiuo konkursu taip pat **finansuota dvejopos paskirties produktus gaminanti įmonė** – UAB „Zala Arms“, kurios specializacija – šaudmenų (medžioklei, sportui, pramoginiam–mokomajam šaudymui) gamyba. 2026 m. įmonė planuoja gamybos pajėgumų plėtrą. Įmonė dalyvavo tarptautinėse parodose, pristatė gaminius, mezgė bendradarbiavimo santykius, taip pat finansuotas įmonės gaminių sertifikavimas.¹⁷⁰ Šiam **projektui skirtas beveik 80 tūkst. Eur IP finansavimas.** Visgi, visos veiklos finansavimas yra ženkliai didesnis ir siekia **17 mln. Eur IP lėšų** (dar 17 mln. sudaro privačios lėšos).

Veikla „Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerysčių plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07) finansuojamas grupinis Lietuvos įmonių ir jų produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose ir mugėse. 2023–2025 m.

¹⁵⁶ Projektas „UAB „ADOS – tech“ produktų eksporto plėtros didinimas dalyvaujant parodose ir sertifikuojant APV produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-ados-tech-produktu-eksporto-pletros-didinimas-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-apv-produkcija>.

¹⁵⁷ Projektas „UAB „Optonas“ eksporto skatinimas dalyvaujant tarptautinėse parodose“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-optonas-eksporto-skatinimas-dalyvaujant-tarptautinese-parodose>.

¹⁵⁸ Projektas „Eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose ir sertifikuojant APV produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-apv-produkcija-1>.

¹⁵⁹ Projektas „UAB Lidaris eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-lidaris-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose>.

¹⁶⁰ Projektas „UAB „Quantum light instruments“ eksporto rinkų plėtra dalyvaujant tarptautinėse parodose“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-quantum-light-instruments-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-tarptautinese-parodose>.

¹⁶¹ Projektas „UAB „Altechna“ eksporto rinkų plėtra“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-altechna-eksporto-rinku-pletra>.

¹⁶² Projektas „UAB „Altechna R&D“ eksporto rinkų plėtra dalyvaujant tarptautinėse parodose“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-altechna-r-d-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-tarptautinese-parodose>.

¹⁶³ Projektas „UAB Optogama eksporto skatinimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-optogama-eksporto-skatinimas>.

¹⁶⁴ Projektas „EKSPLA inside“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/ekspla-inside>.

¹⁶⁵ Projektas „UAB „Sprana“ investicijos į konkurencingumo eksporto rinkose didinimą“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-sprana-investicijos-i-konkurencingumo-eksporto-rinkose-didinima>.

¹⁶⁶ Projektas „UAB Polimaster Europe eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose ir sertifikuojant APV produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-polimaster-europe-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-apv-produkcija>.

¹⁶⁷ Projektas „Eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose ir sertifikuojant APV produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-apv-produkcija-2>.

¹⁶⁸ Projektas „UAB „Commesh“ investicijos į konkurencingumo eksporto rinkose didinimą“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-commesh-investicijos-i-konkurencingumo-eksporto-rinkose-didinima>.

¹⁶⁹ Projektas „UAB Neurotechnology produktų pristatymo užsienio rinkose skatinimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-neurotechnology-produktu-pristatymo-uzsienio-rinkose-skatinimas>.

¹⁷⁰ Projektas „UAB „Zala Arms“ eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose ir sertifikuojant produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-zala-arms-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-produkcija>.

buvo įgyvendinti trys Inovacijų agentūros kvietimai,¹⁷¹ kurių galimi pareiškėjai – sumaniosios specializacijos srityje veikiančios verslo asociacijos, vienijančios bent 20 toje pačioje sumaniosios specializacijos srityje veikiančių įmonių. Ši veikla išskiriama kaip **prisidedanti prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros**, nes tarp projektų vykdytojų buvo ir Gairėse išskirtose prioritetinėse srityse veikiančios ir (potencialiai) dvejopos paskirties produktus ar technologijas kuriančias (gaminančias) įmones vienijančios Lietuvos lazerių asociacija, asociacija INFOBALT bei inžinerijos ir technologijų pramonės asociacija LINPRA. Iš viso šiai **veiklai suplanuotas finansavimas siekia 1,39 mln. Eur VB lėšų**.

Veikla „Aukštųjų technologijų proveržio kryptų plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08) finansuotas Silicio slėnyje įgyvendinamas Inovacijų agentūros projektas „InnoHub Lithuania“, skirtas padėti Lietuvos inovatyviems verslams, pažangių technologijų kūrėjams užmegzti ir plėtoti ryšius su partneriais Jungtinėse Amerikos Valstijose (*toliau – JAV*), o Lietuvos aukštųjų technologijų produktų ir paslaugų eksportuotojams – įsitvirtinti strategiškai svarbioje JAV rinkoje. Inovacijų agentūros atstovų teigimu, tarp 20 „InnoHub Lithuania“ narių 2024 ir 2025 m. **buvo ir dvejopos paskirties optikos produktus (technologijas) kurianti bei gaminanti įmonė UAB „Optoman“**. Remiantis viešai skelbiama informacija, „InnoHub Lithuania“ priklauso ir dvejopos paskirties produktus (technologijas) kurianti UAB „Pulsetto“.¹⁷² Iš viso šiai **veiklai suplanuotas finansavimas siekia 1,15 mln. Eur VB lėšų**.

Pagal **veiklą „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“** (05-001-01-11-04-10) 2023 ir 2025 m. buvo **organizuojami „Baltic Miltech Summit 2023“ ir „Baltic Miltech Summit 2025“ renginiai**, todėl veikla **tiesiogiai prisidėjo** prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo. Inovacijų agentūros atstovų teigimu, ši veikla 2025 m. buvo perkelta iš pažangos į tęstinę veiklą ir vykdoma tęstinės veiklos priemonės (*toliau – TP*) 05-001-01-11-01 „Organizuoti įsiskverbimo ir įsitvirtinimo tarptautinėse rinkose veiklą“ apimtyje. Iš viso **veiklai suplanuotas finansavimas siekia 1,05 mln. Eur VB lėšų**, tačiau konkrečiai „Baltic Miltech Summit“ renginiams skirta **mln. Eur 0,28 mln. Eur VB lėšų**. Pagal šią veiklą 2023 ir 2025 m. taip pat buvo organizuoti „Life Sciences Baltics“ renginiai.

Veiklos „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11) lėšomis buvo **finansuoti nacionaliniai stendai įvairiose tarptautinėse parodose, įskaitant gynybos ir saugumo pramonės parodas „DSEI 2023“, „Eurosatory 2024“, „Enforcetac 2025“, „MSPO 2025“ ir „DSEI 2025“**.¹⁷³ Šiuose stenduose dalyvavo įvairios Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonės. **Nacionaliniams stendams šiose parodose skirta 0,93 mln. Eur VB lėšų**, o visai **veiklai suplanuotas finansavimas siekia 1 mln. Eur VB lėšų**. Pagal šią veiklą taip pat buvo finansuoti nacionaliniai stendai ir kitose, su gynybos ir saugumo pramone nesusijusiose parodose. Ši veikla 2025 m. taip pat perkelta iš pažangos į tęstinę veiklą ir vykdoma TP 05-001-01-11-01 „Organizuoti įsiskverbimo ir įsitvirtinimo tarptautinėse rinkose veiklą“ apimtyje.

Veikla „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12) finansuotas įmonių dalyvavimas „ExportMasterclass“ programoje, kurioje 2023 m. iš viso dalyvavo 20 įmonių. Inovacijų agentūros atstovų teigimu, iš 20 įmonių, dalyvavusių 2023 m., 2 (UAB „Altechna R&D“ ir UAB „Optonas“) bei iš 30 įmonių, dalyvavusių 2025 m., 2 (UAB „Altechna“ ir UAB „RSI Europe“) **veikia gynybos ir saugumo**

¹⁷¹ Daugiau informacijos Inovacijų agentūros puslapyje: <https://inovacijuagentura.lt/finansavimo-kvietimai/lietuvos-imoniu-eksporto-konkurencingumo-augimo-skatinimas-igyvendinant-tarptautiniu-partnerysciu-pletros-iniciatyvas.html?lang=lt>; <https://inovacijuagentura.lt/finansavimo-kvietimai/eksporto-konkurencingumo-augimo-skatinimas-igyvendinant-tarptautiniu-partnerysciu-pletros-iniciatyvas.html?lang=lt>; <https://inovacijuagentura.lt/finansavimo-kvietimai/2-lietuvos-imoniu-eksporto-konkurencingumo-augimo-skatinimas-igyvendinant-tarptautiniu-partnerysciu-pletros-iniciatyvas.html?lang=lt>.

¹⁷² Remiantis viešai „InnoHub Lithuania“ skelbiama informacija: <https://innohublithuania.com/members/>.

¹⁷³ Daugiau informacijos Inovacijų agentūros puslapyje: <https://inovacijuagentura.lt/events-ext/view/836?lang=lt>; <https://inovacijuagentura.lt/events-ext/view/2015?lang=lt>; <https://inovacijuagentura.lt/events-ext/view/3593?lang=lt>; <https://inovacijuagentura.lt/events-ext/view/4039?lang=lt>; <https://inovacijuagentura.lt/events-ext/view/3540?lang=lt>.

pramonės srityje. Iš viso **veiklai suplanuotas finansavimas siekia 0,14 mln. Eur VB lėšų**, tačiau iš pateiktų duomenų negalima išskirti minėtiems paramos gavėjams skirto finansavimo. Ši veikla 2025 m. perkelta iš pažangos į tęstinę veiklą ir toliau vykdoma TP 05-001-01-11-01 „Organizuoti įsiskverbimo ir įsitvirtinimo tarptautinėse rinkose veiklą“ apimtyje.

Galiausiai, **veikla „MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“** (05-001-01-11-04-19) yra **tiesiogiai nukreipta į gynybos ir saugumo pramonės plėtrą**. Šia veikla įgyvendinamu konkursu „Pasirenk eksportui“ (02-121-K) yra **finansuojamas MVĮ VVL (Sostinės regione – APV MVĮ), įskaitant veikiančių gynybos ir saugumo pramonės sektoriuje, produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose**, planuojamos eksportuoti **produkcijos sertifikavimas** ir kitos paslaugos (eksporto vadybininko darbo užmokestis ir e. rinkodaros paslaugų įsigijimas). Kadangi dar nėra informacijos apie pagal šį konkursą įgyvendinamus projektus, veikla vertinama kaip **potencialiai prisidėsianti** prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros. Visas **veiklai suplanuotas finansavimas siekia 12,55 mln. Eur**, iš kurių 6,28 mln. Eur sudaro IP lėšos, o dar tiek pat – privačios lėšos.

4.3 INTERVENCIJŲ LOGIKOS ANALIZĖ

Siekiant įvertinti identifikuotų PžP veiklų, skatinančių gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, tinkamumą, šiame poskyryje pateikiama jų intervencijų logikos analizė. Poskyryje pateikiamas esminių gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslų bei pagrindinių ekosistemos iššūkių apibendrinimas, apžvelgiamas identifikuotų veiklų tinkamumas šių tikslų pasiekimui ir problemų sprendimui bei įvertinamas esamoms intervencijoms skirtų lėšų pakankamumas. Atsižvelgiant į TS reikalavimus, taip pat apžvelgiamas identifikuotų veiklų indėlis į PžP problemų sprendimą.

4.3.1 GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTROS TIKSLŲ IR EKOSISTEMOS IŠŠŪKIŲ APIBENDRINIMAS

Remiantis 2 skyriuje pateikta strateginės darbotvarkės apžvalga, **pagrindinius gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslus** Lietuvoje galima apibendrinti šiais siekais:

- kuriami ir gaminami nauji, konkurencingi dvejopos paskirties **produktai ir technologijos**;
- sustiprėjęs **tarpsektorinis bendradarbiavimas** gynybos ir saugumo pramonės srityje;
- užtikrinti reikiami vietiniai gynybos produktų ir technologijų techninės **priežiūros, remonto ir modernizavimo** (pramonės) **pajėgumai**;
- Lietuvos įmonės integruotos į tarptautines (ES, NATO) gynybos ir saugumo pramonės **pridėtinės vertės grandines**;
- išaugęs lietuviškos kilmės gynybos ir saugumo pramonės **prekių eksportas**.

Atsižvelgiant į 2 skyriuje atliktos strateginės darbotvarkės analizę bei anketinės įmonių anketinės apklausos ir interviu metu surinktą informaciją, **pagrindiniai iššūkiai tolesnei gynybos ir saugumo pramonės plėtrai** yra:

- nepakankamos investicijos į MTEPI skatinimą, ypač žemesniame technologinio parengtumo lygyje;
- plėtros kapitalo trūkumas;

- ilgalaikių LK poreikių planavimo ir jų suderinimo su Lietuvos pramonės pajėgumais trūkumas;
- griežti produktų (technologijų) licencijavimo ir sertifikavimo eksportui ribojimai;
- institucinės pagalbos įmonėms trūkumas;
- nepakankamas įmonių tarptautiškumas;
- gynybos produktų testavimo infrastruktūros trūkumas;
- ilgalaikio strateginio planavimo trūkumas gynybos ir saugumo pramonės srityje;
- nepakankami LK (KAM) lietuviškos kilmės gynybos produktų (įskaitant prototipus) pirkimai;
- nepakankamas LK (KAM) grįžtamasis ryšys dėl kuriamų produktų;
- tarpsektorinio bendradarbiavimo trūkumas;
- nepakankamos APV dvejopos paskirties produktų eksporto apimtys;
- tarpinstitucinės koordinacijos trūkumas.

4.3.2 „SKATINTI ĮMONES SKAITMENIZUOTIS“ (05-001-01-05-05)

PŽP 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ siekiama spręsti problemą, jog verslas neišnaudoja skaitmeninio potencialo. Bendrai PŽP intervencijomis šalinamos priežastys apima įmonių nesuvokiamą skaitmeninio nauda, per mažai diegiamą skaitmeninių technologijų infrastruktūrą įmonėse, kvalifikuotų ir specializuotų skaitmeninio viešųjų paramos paslaugų ir žinomumo apie jas trūkumą. Konkrečiai, identifiкуotos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios PŽP veiklos siekia didinti įmonių suvokimą apie skaitmeninio nauda ir jų integraciją, suteikti reikalingų žinių, spręsti skaitmeninio ekspertų trūkumą bei užtikrinti prieigą prie esminių skaitmeninio paslaugų,¹⁷⁴ mažinti užsakomosios gamybos dominavimą Lietuvos pramonėje,¹⁷⁵ didinti įmonių bendradarbiavimą bei užtikrinti prieigą prie bandymams (bandomajai gamybai) reikalingos infrastruktūros¹⁷⁶.

Iš gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos pusės, identifiкуotos PŽP veiklos daugiausia prisideda prie inovatyvių ir konkurencingų dvejopos paskirties produktų ir technologijų kūrimo tikslo, kadangi šioje srityje stebimi faktiniai rezultatai (finansuoti projektai).¹⁷⁷ Visgi, šis indėlis nėra didelis, nes veikla visų pirma yra nukreipta į verslo skaitmenizavimą, o finansuotiems dvejopos paskirties projektams skirta tik 0,7 mln. Eur. Atrinktos PŽP veiklos taip pat gali prisidėti prie dvejopos paskirties produktų ar technologijų komercializavimo¹⁷⁸ arba sektoriaus įmonių gamybos pajėgumų plėtros (FP „Pokyti“ paskolomis), tačiau tam reikalinga pritraukti aktualius pareiškėjus.

¹⁷⁴ Priežastys, prie kurių sprendimo prisideda veikla „Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03) ir veikla „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07).

¹⁷⁵ Priežastis, prie kurios sprendimo prisideda veikla „Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“ (05-001-01-05-05-04).

¹⁷⁶ Priežastis, prie kurios sprendimo prisideda veikla „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05).

¹⁷⁷ Veikla „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05).

¹⁷⁸ Veikla „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07).

4.3.3 „SUKURTI NUOSEKLIĄ INOVACINĖS VEIKLOS SKATINIMO SISTEMĄ“ (05-001-01-05-07)

PžP 05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“ siekiama spręsti 5 skirtingas problemas: mažų verslo sektoriaus **investicijų į MTEP**, nepakankamos **inovacinę veiklą** vykdančių įmonių dalies, nepakankamai konkurencingos **investicijų pritraukimo aplinkos**, per mažo **viešojo sektoriaus investicijų produktyvumo** bei verslo neišnaudojamų galimybių **prekes, paslaugas ir darbus pasiūlyti viešajam sektoriui**. Identifikuotos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios PžP veiklos prisideda prie įvairių šių problemų priežasčių sprendimo. Veiklomis siekiama gerinti aplinkybes verslui finansuoti MTEP veiklas, kurti efektyvesnę inovacijų paramos ir konsultavimo sistemą,¹⁷⁹ taip pat skatinti inovacijų paklausą ir pasiūlą,¹⁸⁰ didinti Lietuvos integraciją į tarptautines (mokslo, technologijų, inovacijų bei vertės) grandines ir stiprinti vietinius klasterius,¹⁸¹ taip pat skatinti verslo imlumą žinioms ir tarpsektorinį (mokslo ir verslo) bendradarbiavimą.¹⁸²

Identifikuotos PžP veiklos taip pat prisideda prie kelių gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslų siekimo bei esminių ekosistemos iššūkių sprendimo. PžP veiklomis finansuojamas hakatonų, startuolių preakceleravimo, akceleravimo ir inkubavimo programų bei rizikos kapitalo FP įgyvendinimas prisideda prie sektoriaus **tikslo – naujų, konkurencingų dvejos paskirties produktų ir technologijų kūrimo**.¹⁸³ Dalimi PžP veiklų finansuojami pramoniniai, bandomieji tyrimai ir kitos inovacinės veiklos (įskaitant ikiprekybinių pirkimų skatinimą), skirtos skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą, prisideda prie didesnio **tarpsektorinio bendradarbiavimo tikslo** ir nepakankamo bendradarbiavimo problemos sprendimo, taip pat nepakankamų investicijų į MTEPI skatinimą problemos sprendimo.¹⁸⁴ Finansuojamas MVĮ ir klasterių dalyvavimas tarptautiniuose MTEPI renginiuose, parama užsienio investuotojų MTEP ir patentavimo veikloms bei finansavimas Lietuvos dalyvavimui NATO IF ir NATO DIANA tiesiogiai prisideda prie **Lietuvos įmonių integracijos į ES ir NATO gynybos ir saugumo pramonės pridėtinės vertės grandines tikslo**.¹⁸⁵ Šios veiklos taip pat prisideda prie kelių sektoriaus **problemų sprendimo:** nepakankamų investicijų į MTEPI skatinimą, institucinės pagalbos įmonėms trūkumo, nepakankamo įmonių tarptautiškumo ir tarpsektorinio bendradarbiavimo trūkumo. Galiausiai, 10 IP prioriteto STEP veiklos prisidės prie **naujų konkurencingų dvejos paskirties produktų ir technologijų, stipresnio tarpsektorinio bendradarbiavimo ir integracijos į tarptautines pridėtinės vertės grandines tikslų**.

¹⁷⁹ Priežastys, prie kurių sprendimo prisideda veiklos „Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ (05-001-01-05-07-03), „Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ (05-001-01-05-07-05), „Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“ (05-001-01-05-07-17), „Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“ (05-001-01-05-07-18) ir „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“ (05-001-01-05-07-19).

¹⁸⁰ Priežastys, prie kurių sprendimo prisideda veiklos „Skatinti inovacijų pasiūlą“ (05-001-01-05-07-06), „Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08), „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“ (05-001-01-05-07-15) „Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“ (05-001-01-05-07-17), „Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“ (05-001-01-05-07-18) ir „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“ (05-001-01-05-07-19).

¹⁸¹ Priežastys, prie kurių sprendimo prisideda veikla „Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“ (05-001-01-05-07-09).

¹⁸² Priežastis, prie kurios sprendimo prisideda „Skatinti TUI pritraukimą į MTEP“ (05-001-01-05-07-10).

¹⁸³ Veiklos „Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ (05-001-01-05-07-03), „Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ (05-001-01-05-07-05)

¹⁸⁴ Veiklos „Skatinti inovacijų pasiūlą“ (05-001-01-05-07-06), „Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08).

¹⁸⁵ Veiklos „Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“ (05-001-01-05-07-09), „Skatinti TUI pritraukimą į MTEP“ (05-001-01-05-07-10) ir „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“ (05-001-01-05-07-15).

Jos taip pat spręstas minėtas nepakankamų investicijų į MTEPI skatinimą, nepakankamo įmonių tarptautiškumo ir tarpsektorinio bendradarbiavimo trūkumo iššūkius.

4.3.4 „GERINTI KONKURENCINĘ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO APLINKĄ“ (05-001-01-06-03)

PžP 05-001-01-06-03 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ siekiama iš dalies spręsti nepakankamai konkurencingos investicijų pritraukimo aplinkos ir nepakankamų ir neproduktyvių įmonių investicijų problemas. Identifikuota gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinanti PžP veikla „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse“ prisideda prie vienos iš nepakankamų ir neproduktyvių įmonių investicijų problemos priežasčių šalinimo – išorinio finansavimo trūkumo (ypač MVĮ). Suteikiant išorinį finansavimą, veikla siekiama sudaryti sąlygas pritraukti investuotojus labiausiai dėl perėjimo prie klimatui neutralios ekonomikos nukentėjančiuose regionuose.

Nors ir ribota apimtimi, atrinkta **PžP veikla taip pat prisideda prie naujų, konkurencingų dvejopos paskirties produktų ir technologijų kūrimo bei gamybos tikslo**, nes investicijomis tiesiogiai didinami 2 įmonių, gaminančių bei kuriančių dvejopos paskirties produktus, gamybos pajėgumai.

4.3.5 „ĮGYVENDINTI EKSPORTO KONKURENCINGUMO AUGIMĄ SKATINANČIAS PRIEMONES“ (05-001-01-11-04)

Galiausiai, **PžP 05-001-01-11-04 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“** siekiama iš dalies spręsti per mažai kuriamų aukštą potencialą turinčių verslų ir esamų įmonių augimo trūkumo bei nepakankamo eksporto konkurencingumo augimo problemas. Atrinktos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios PžP veiklos prisideda prie didesnės aukštųjų ir aukštesniųjų technologijų produktų ir daug žinių reikalaujančių paslaugų dalies eksporte, Lietuvos, kaip turinčios eksporto potencialą, žinomumo didinimo tikslinėse eksporto rinkose, taip pat klientų ir partnerių tinklo plėtros užsienyje,¹⁸⁶ įmonių bendradarbiavimo stiprinimo ir įsitraukimo į tarptautines vertės grandines¹⁸⁷ bei eksporto kompetencijų įmonėse didinimo¹⁸⁸.

Identifikuotos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios veiklos daugiausia prisideda prie didesnio lietuviškos kilmės gynybos ir saugumo pramonės prekių eksporto bei įmonių integracijos

¹⁸⁶ Priežastys, prie kurių sprendimo prisideda veiklos „MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01), „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10), „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11), „MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas. (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-19) ir „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03).

¹⁸⁷ Priežastys, prie kurių sprendimo prisideda veiklos „Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerystės plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07) ir „Aukštųjų technologijų proveržio kryptų plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08).

¹⁸⁸ Priežastys, prie kurios sprendimo prisideda veikla „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12).

į ES ir NATO pridėtinės vertės grandines tikslų. Tikslingiausiai prie šių tikslų prisidėjo nacionalinių stendų finansavimas tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose bei „Baltic Miltech“ renginių Lietuvoje įgyvendinimo veiklos.¹⁸⁹ Taip pat gana reikšmingą indėlį turi finansuojamas įmonių dalyvavimas užsienyje vykstančiuose renginiuose (parodose ir mugėse) bei produkcijos sertifikavimas,¹⁹⁰ taip pat įgyvendinami ryšių užmezgimo projektai užsienyje¹⁹¹ ir eksporto kompetencijų didinimo veiklos¹⁹², tarp kurių dalyvių yra ir dvejopos paskirties produktus ar technologijas kuriančios ar gaminančios įmonės. **Identifikuotos veiklos taip pat prisideda prie 4 sektoriaus problemų sprendimo:** licencijavimo ir sertifikavimo iššūkių, institucinės pagalbos įmonėms trūkumo, nepakankamo įmonių tarptautiškumo bei nepakankamų APV dvejopos paskirties produktų eksporto apimčių.

4.3.6 APIBENDRINIMAS

Apibendrinant, identifikuotos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančios veiklos prisideda prie įvairių identifikuotų PŽP problemų priežasčių sprendimo. Dauguma šių veiklų siekiama bendrųjų pokyčių visų įmonių (arba visos ekonomikos) lygiu: įmonių skaitmenizavimo ir inovatyvių skaitmeninių sprendimų kūrimo, MTEPI skatinimo ir tarptautiškumo didinimo, darbo vietų kūrimo bei eksporto skatinimo ir plėtos. Visgi, didelė dalis identifikuotų veiklų taip pat prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtos tikslų siekimo arba ekosistemos iššūkių sprendimo.

Dvejopos paskirties produktų (technologijų) kūrimo srityje aktualios veiklos daugiausia įgyvendinamos pagal PŽP 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuoti“ ir 05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“. Šios veiklos tinkamai prisideda prie naujų, konkurencingų dvejopos paskirties produktų ir technologijų kūrimo, nes didelė jų dalis yra orientuota į finansinės ir nefinansinės paramos teikimą APV inovatyvius sprendimus kuriantiems startuoliams. Tokia veiklų orientacija sudaro sąlygas finansuoti ir dalį pažangių gynybos ir saugumo pramonės prioritetinių sričių (kaip DI sprendimai, lazerių, optikos, robotikos ir dronų technologijos, ryšio sistemos). Į startuolius orientuotoms veikloms yra suplanuotas palyginti didelis finansavimas, siekiantis apie 93 mln. Eur, o artimoje ateityje prie naujų dvejopos paskirties produktų ir technologijų kūrimo reikšmingai prisidės ir STEP veiklos, kurioms suplanuotas 56,58 mln. Eur IP finansavimas. Prie naujų produktų ir technologijų kūrimo bei įmonių integracijos į ES ir NATO pridėtinės vertės grandines tikslų taip pat reikšmingai prisideda veiklos, kuriomis finansuojamas Lietuvos dalyvavimas NATO IF ir NATO DIANA. Tai inovatyvius produktus kuriančioms Lietuvos įmonėms suteikia papildomų galimybių siekti rizikos kapitalo investicijų ir nefinansinės paramos. Visgi, nors numatytos veiklos ir skiriamos lėšos yra tinkamos siekti minėtų tikslų, bendra projektų apžvalga indikuoja, jog veiklų reali įtaka gynybos ir saugumo pramonės tikslų pasiekimui priklausys nuo įmonių, kuriančių dvejopos paskirties sprendimus, suinteresuotumo dalyvauti konkursuose ar FP bei investicijų absorbcinio pajėgumo.

¹⁸⁹ Veiklos „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11) ir „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10).

¹⁹⁰ Veiklos „MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01), „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03), „Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerysčių plėtos iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07) ir „MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-19).

¹⁹¹ Veikla „Aukštųjų technologijų proveržio kryptų plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08).

¹⁹² Veikla „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12).

Dalis PŽP 05-001-01-05-07 veiklų, prisidedančių prie dvejopos paskirties produktų ir technologijų kūrimo skatinimo, taip pat prisideda ir prie didesnio tarpsektorinio bendradarbiavimo tikslo. Veikloms, nukreiptoms į APV produktų kūrimą ir tyrėjų dalyvavimą įmonių MTEP veiklose bei naujų produktų bandomąją gamybą ir komercializavimą, suplanuota skirti beveik 210 mln. Eur IP lėšų, o maždaug 7 proc. šiomis veiklomis finansuotų projektų kuria dvejopos paskirties produktus. Ateityje, jeigu atsiras aktualių pareiškėjų, prie gynybos ir saugumo pramonės MTEPI skatinimo dar gali prisidėti ir ikiprekybinių pirkimų skatinimo veiklos. PŽP veiklos, skirtos finansuoti MVĮ ir klasterių dalyvavimą tarptautiniuose MTEPI renginiuose bei užsienio investuotojų MTEP veiklas, prisideda ne tik prie dvejopos paskirties MTEPI skatinimo, tačiau ir prie Lietuvos įmonių integracijos į ES ir NATO gynybos ir saugumo pramonės pridėtinės vertės grandines. Kita vertus, šių veiklų finansinė apimtis (suplanuota skirti 28,65 mln. Eur IP lėšų) nėra pakankama reikšmingam proveržiui.

Prie **dvejopos paskirties produktų gamybos** skatinimo bei naujų, konkurencingų dvejopos paskirties produktų gamybos tikslo daugiausia prisideda PŽP 05-001-01-05-07 veikla, skirta skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje kūrimą arba gamybą. Šiai veiklai numatyta skirti 46,58 mln. Eur IP lėšų. Prie gamybos pajėgumų plėtros faktiškai prisideda ir PŽP 05-001-01-06-03 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“ veiklos, kuriomis pritraukiami investuotojai Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse. Visgi, nors šių veiklų finansinė apimtis yra pakankamai didelė (numatyta skirti apie 116 mln. Eur), tik 2 projektai identifikuoti kaip susiję su dvejopos paskirties produktų gamyba. PŽP 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ atveju finansuojamos FP „Pokytis“ paskolos turi potencialo prisidėti prie gynybos ir saugumo pramonės įmonių gamybos pajėgumų plėtros, kadangi sektoriaus įmonėms pagal šią FP prieinamas maždaug 100 mln. Eur siekiantis finansavimas. Visgi, šios FP sėkmingam indėliui į gynybos ir saugumo pramonės plėtrą bus reikalinga pritraukti aktualius pareiškėjus, kurių šiuo metu nėra. Bendrai, identifikuotos veiklos tinkamai prisideda prie gamybos plėtros tikslo ir pasižymi palyginti didele finansine apimtimi.

Dvejopos paskirties produktų (technologijų) komercializavimo srityje dauguma įgyvendinamų veiklų persidengia su minėtomis dvejopo naudojimo produktų ar technologijų kūrimo srityje. Taip yra todėl, kad intervencijos dažnai yra kompleksinės – skirtos ne tik remti inovatyvių produktų kūrimą, bet ir sėkmingų sprendimų komercializavimą. Dalis veiklų, įgyvendinamų pagal PŽP 05-001-01-11-04 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“, priskirtinos komercializavimui ir eksporto skatinimui, nes jomis finansuojamas ne tik įmonių produkcijos pristatymas užsienyje, bet ir jos sertifikavimas, atveriantis kelią į rinką. Šioms veikloms numatytas finansavimas siekia 27 mln. Eur IP lėšų.

Galiausiai, prie **dvejopos paskirties produktų eksporto skatinimo** prisideda 5 identifikuotos PŽP 05-001-01-11-04 veiklos, daugiausia skirtos remti įmonių ir jų produkcijos pristatymą užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose ir mugėse, renginių organizavimą Lietuvoje, ar eksporto kompetencijų plėtrą. Visgi, šioms veikloms numatytas finansavimas siekia tik 4,73 mln. Eur VB lėšų – mažiausiai iš visų išskirtų intervencijų sričių. Šios veiklos yra tinkamos siekiant integruoti Lietuvos įmones į tarptautines (ES, NATO) gynybos ir saugumo pramonės pridėtinės vertės grandines bei didinti lietuviškos kilmės gynybos ir saugumo pramonės prekių eksportą. Visgi, pastebimas daugiau ilgalaikių ir kompleksinių eksporto skatinimo veiklų poreikis (pavyzdžiui, verslo misijų, ilgalaikių diplomatinių priemonių).¹⁹³

Identifikuotos PŽP veiklos bent minimalia apimtimi prisideda prie didžiosios dalies gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos iššūkių sprendimo, kadangi intervencijomis siekiama didinti investicijas į MTEPI (įskaitant dvejopos paskirties) skatinimą, įmonių tarptautiškumą, tarpsektorinį bendradarbiavimą, APV produktų (įskaitant dvejopos paskirties) eksporto apimtį bei suteikti įvairiarūšę

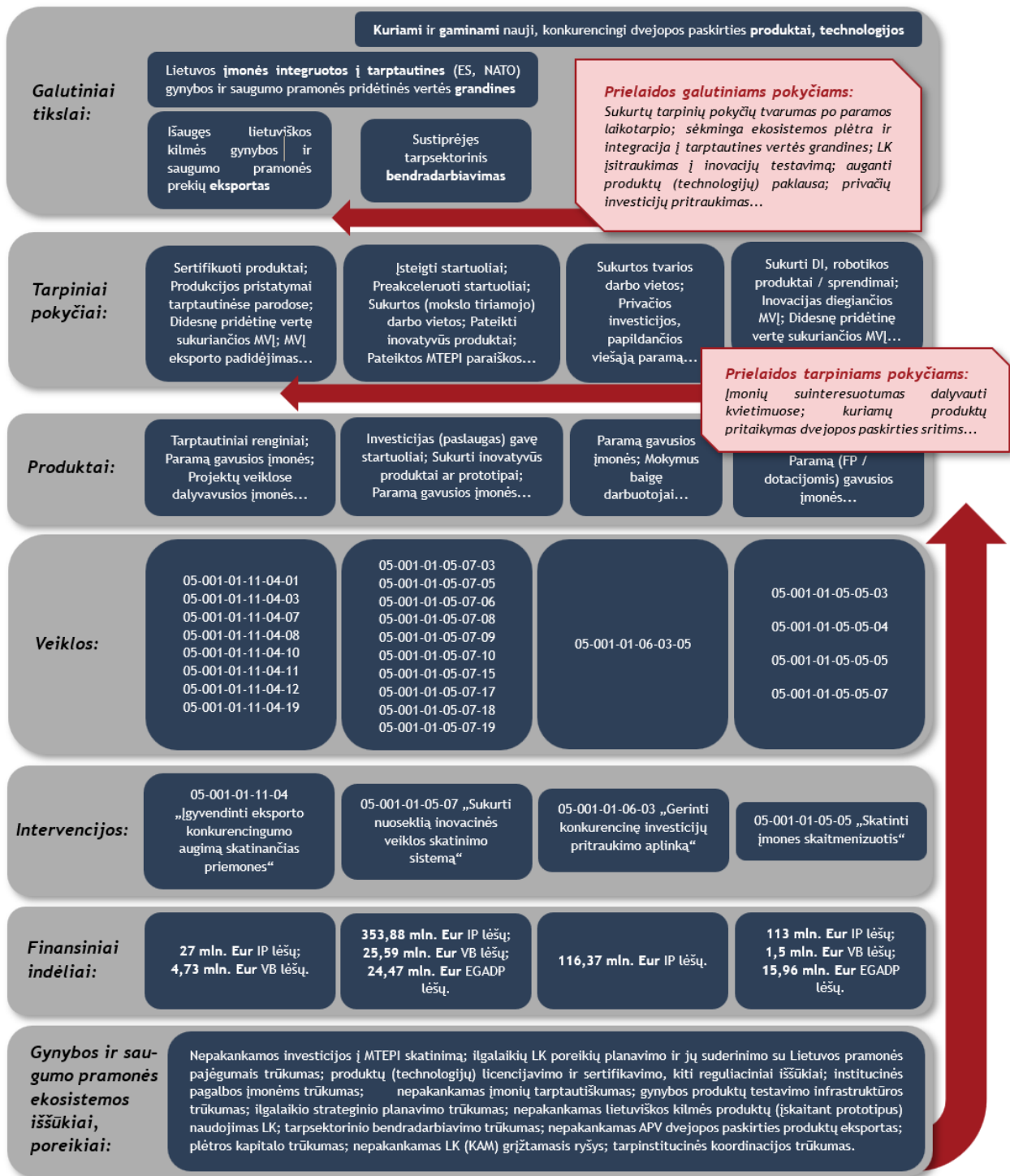
¹⁹³ Remiantis anketinės įmonių apklausos rezultatais.

institucinę pagalbą įmonėms (įskaitant produkcijos sertifikavimą). Visgi, esamos intervencijos neapima paramos (pagalbos) dvejetainos paskirties produktų licencijavimui, nesprendžia karinių ar dvejetainos paskirties produktų testavimo infrastruktūros trūkumo, nepakankamai skatina dvejetainos paskirties prototipų (produktų) pirkimus. Kita vertus, 2 pastarieji iššūkiai bus sprendžiami planuojamomis 11 IP prioriteto veiklomis (žr. skyrių 2.3).

Analizuojamos veiklos taip pat tik iš dalies prisideda sprendžiant įmonių veiklos masto plėtrai reikalingo kapitalo trūkumo problemą – teikiamos „Pokytis“ paskolos nėra prieinamos visoms dvejetainos paskirties sektoriaus įmonėms, taip pat trūksta rizikos kapitalo priemonių.¹⁹⁴ Nors dalis veiklų yra nukreipta į MTEPI investicijų skatinimą, vis dar trūksta žemesnių (1–6, t. y. iki prototipų kūrimo) technologinio parengtumo lygius orientuotų veiklų. Dalis išskirtų ekosistemos iššūkių taip pat nėra spręstini PŽP, kadangi yra daugiau politinio–strateginio lygmens – pavyzdžiui, LK nepakankamas ilgalaikių poreikių planavimas ir jų suderinimas su Lietuvos pramonės pajėgumais, nepakankamas LK (KAM) grįžtamasis ryšys dėl kuriamų produktų, ilgalaikio srities strateginio planavimo trūkumai, kiti reguliaciniai ir tarpinstitucinės (EIM ir KAM) koordinacijos iššūkiai. Svarbu pažymėti, jog **nei viena identifikuota veikla tiesiogiai neprisideda prie vietinių gynybos produktų ir technologijų techninės priežiūros, remonto ir modernizavimo (pramonės) pajėgumų užtikrinimo** – Gairėse išskiriama gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslas.

Atsižvelgiant į aprašytą intervencijų logikos analizę, **kitame puslapyje pateikiama visų identifikuotų gynybos ir saugumo pramonės plėtrą skatinančių PŽP veiklų apžvalga (apibendrinimas), paremta kaitos teorijos logika** (žr. 4 paveikslą). Schemoje atrinktų PŽP veiklų intervencijų logika (įgyvendinamos intervencijos, skirti finansiniai indėliai, veiklomis kuriami produktai ir tarpiniai pokyčiai) yra susieta su pagrindiniais Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslais, kurie yra EIM atsakomybėje (schemoje – galutiniai tikslai).

¹⁹⁴ Remiantis interviu su įmonių atstovais metu surinkta informacija.

4 PAVEIKSLAS. ANALIZUOJAMŲ PŽP VEIKLŲ INTERVENCIJŲ LOGIKA

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi PŽP aprašuose, pagrindimo aprašuose, Gairėse bei LR gynybos ir saugumo pramonės įstatyme pateikiama informacija, taip pat interviu ir anketinės apklausos būdu surinkta informacija

4.4 REZULTATYVUMO ANALIZĖS REZULTATAI

Pagal rezultatyvumo kriterijų vertinamas PžP veiklų (arba poveiklių) tikslų ir rezultatų pasiekimo laipsnis. Šis vertinimas atliekamas kiekybiniu būdu lyginant pasiektas arba, kai projektai dar nėra baigti įgyvendinti, projektų sutartyse numatytas siektinas rezultato ir produkto stebėsenos rodiklių reikšmes su planavimo dokumentuose numatytais siekiamomis (suplanuotomis pasiekti) reikšmėmis. Kiekybinis vertinimas yra papildomas kokybine analize, kuria identifikuojami aukštą arba žemą rezultatyvumą lėmę veiksniai, rizikos (probleminės) sritys ir sėkmės veiksniai bei įvertinama tikimybė, kad suplanuoti tikslai ateityje bus sėkmingai pasiekti.

Atlikus rezultatyvumo analizę, įvertinta, jog **didžioji dalis gynybos ir saugumo pramonės plėtra skatinančių PžP veiklų iki periodo pabaigos pasieks vidutinį–aukštą rezultatyvumo laipsnį**. Kadangi didžiosios dalies veiklų atveju atrinkti projektai dar nėra baigti įgyvendinti, rezultatų pasiekimas buvo daugiausia vertinamas pagal projektų sutartyse numatytas siektinas stebėsenos rodiklių reikšmes. Nors tik 2 veiklų atveju suplanuoti tikslai yra pilnai pasiekti, **beveik pusė veiklų (10 iš 22) pasižymi didele tikimybe ateityje pasiekti suplanuotus tikslus** – daugiausia dėl aukštų projektų sutartyse numatytų siektinų rodiklių reikšmių arba tų pačių veiklų apimtyje planuojamų įgyvendinti papildomų konkursų, kurių projektai prisidės prie suplanuotų rodiklių reikšmių pasiekimo. Dalies veiklų aukštą tikslų pasiekimo tikimybę taip pat lemia ilgai (iki 2029 m.) įgyvendinamos FP – šis terminas sudaro sąlygas pasiekti numatytas siektinas rodiklių reikšmes, jeigu atsiras pakankamas skaičius aktualių pareiškėjų. Siekiant didinti FP rezultatyvumą, ILTE kartu su EIM taip pat nuolatos stebi ir, esant poreikiui, siūlo FP patobulinimus arba palengvinimus, kurie didina jų patrauklumą verslui.¹⁹⁵

Svarbu pažymėti, jog ILTE administruojamų **FP atveju stebimi ženklūs skirtumai tarp PžP veiklų lygiu (t. y. IP) numatytų stebėsenos rodiklių reikšmių ir atnaujintoje Inovacijų skatinimo fondo sutartyje numatytų siektinų rodiklių reikšmių**. EIM atstovų teigimu, didžioji dalis IP nustatytų FP stebėsenos rodiklių tikslų yra per daug ambicingi, kadangi planuojant veiklas buvo remtasi ankstesnio investavimo laikotarpio patirtimi, kai FP buvo įgyvendinamos per finansų tarpininkus. 2021–2027 m. investicijų laikotarpiu, dėl per mažo finansų tarpininkų susidomėjimo, ILTE ėmėsi pati tiesiogiai įgyvendinti analizuojamas paskolų FP, todėl FP stebėsenos rodiklių planai, sutarus su Finansų ministerija, buvo sumažinti.¹⁹⁶ PžP veiklų, kuriomis įgyvendinamos šios FP, stebėsenos rodiklių planai bus atitinkamai sumažinti ir IP, todėl šių veiklų rezultatyvumas buvo vertinamas atsižvelgiant į Inovacijų skatinimo fondo sutartyje numatytas (sumažintas) reikšmes.

Pagrindinė rizika arba iššūkis, stebimas dalyje Inovacijų agentūros administruojamų veiklų, kurios finansuojamos VB lėšomis, yra **nepakankamas veikloms skiriamas finansavimas, lyginant su iš pradžių planuotu lėšų poreikiu**. Veikloms (arba poveiklėms) suplanuoti tikslai (rezultato rodiklių

¹⁹⁵ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija. Pavyzdžiui, FP „Pokytis „Skaitmeninimas Sostinė““ atveju planuojama atsakyti APV kuriančių sektorių reikalavimams, taip pat į skaitmenos veiklas įtraukti ir verslo paslaugų skaitmenizaciją, o FP „Startuok“ ir FP „Pokytis“ „Trumpos vertės grandinės“ pradėti įgyvendinti ir Sostinės regione.

¹⁹⁶ EIM atstovų teigimu, 2022 m. lapkričio 17 d. vykusiame susitikime su galimais finansų tarpininkais ILTE pristačius preliminarinius veikloms taikomus reikalavimus, rodiklius, finansavimo dydžius ir kitą informaciją, finansų tarpininkai informavo, kad siūlomų veiklų įgyvendinimas dėl įvairių reikalavimų ir dėl investicijų į palyginti siauras sritis jiems yra per rizikingas, kelia didelių administracinių, finansinių iššūkių. Finansų tarpininkai išsakė siūlymą, kad ILTE pati įgyvendintų minimas veiklas, o finansų tarpininkai, ILTE įvertinus visus formalius finansuojamiems projektams pagal veiklas keliamus reikalavimus, galimai galėtų suteikti dalį finansavimo. Tai buvo pagrindinis aspektas, kodėl paskolų FP yra įgyvendinamos tiesiogiai per ILTE ir kodėl stebėsenos rodiklių siektinos reikšmės buvo sumažintos.

reikšmės) buvo tiesiogiai susieti su planuotu lėšų poreikiu, tačiau dalies veiklų atveju kasmet skiriamos mažesnės, negu planuotos 2023 m., finansavimo sumos neleidžia pasiekti planuotų metinių tikslų, o tai lemia žemesnį veiklų rezultatyvumą. Atitinkamai, šių veiklų tikimybė ateityje pasiekti suplanuotus tikslus vertinama kaip vidutinė, kadangi ji stipriai priklausys nuo skiriamo finansavimo apimčių.

Tik 1 analizuotos veiklos atveju nustatyta žema tikimybė ateityje pasiekti suplanuotus stebėsenos rodiklių tikslus. Ši žemą rezultatyvumą lemia mažas pareiškėjų suinteresuotumas ikiprekybinių pirkimų kvietimais (pagal pirmąjį konkursą PĮP nebuvo sulaukta, o antrasis tebėra įgyvendinamas). Kadangi didžioji dalis projektų, finansuojamų pagal atrinktas veiklas, tebėra įgyvendinami, o pagal didelę dalį veiklų 2026 m. bus skelbiami nauji konkursai (dalis veiklų dar neturi nei vieno paskelbto konkurso), **ateityje bus reikalinga pakartotinai įvertinti faktinį veiklų rezultatų pasiekimo laipsnį.**

Detali rezultatyvumo analizė kiekvienos PŽP veiklos (poveiklės) lygiu yra pateikiama **Priede Nr. 3.** Lentelėje toliau pateikiama analizės rezultatų santrauka, kurioje pagal pasiektas arba siektinas stebėsenos rodiklių reikšmes įvertintas kiekvienos veiklos rezultatyvumas bei tikimybė, kad numatyti tikslai ateityje bus pasiekti. Svarbu pažymėti, jog **maždaug trečdalis (8 iš 23) veiklų rezultatyvumo įvertinti nebuvo įmanoma**, kadangi dėl dar nepaskelbtų arba neužbaigtų įgyvendinti kvietimų (nesulauktų paraiškų) nėra prieinamų stebėsenos rodiklių duomenų: siektinų arba pasiektų reikšmių. Tokiais atvejais prie rezultatyvumo ir (arba) tikslų pasiekimo tikimybės įverčių lentelėje nurodyta „N/D“. Analizei atlikti reikalingi projektų stebėsenos rodiklių duomenys buvo ištraukti iš INVESTIS sistemos – juos Vertinimo vykdytojui pateikė CPVA. Papildomą informaciją atskirų PŽP veiklų lygiu taip pat pateikė Inovacijų agentūra, o duomenis apie aktualias ILTE FP – EIM.

2 LENTELE. REZULTATYVUMO ANALIZĖS REZULTATAI

PŽP VEIKLOS PAVADINIMAS IR KODAS	REZULTATYVUMO ĮVERTIS ¹⁹⁷	TIKSLŲ PASIEKIMO TIKIMYBĖ
05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“		
„Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03)	Vidutinis	Aukšta
„Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“ (05-001-01-05-05-04)	N/D	Aukšta
„Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05)	Aukštas	Jau pasiekta
„Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07)	N/D	N/D
05-001-01-05-07 „Sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą“		
„Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ (05-001-01-05-07-03) ¹⁹⁸	Aukštas	Aukšta
„Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ (05-001-01-05-07-05) ¹⁹⁹	Vidutinis	Aukšta
„Skatinti inovacijų pasiūlą“ (05-001-01-05-07-06) ²⁰⁰	Vidutinis	Vidutinė

¹⁹⁷ Atsižvelgiant į 2025 m. pabaigos faktiškai pasiektas bei siektinas (pagal pasirašytas projektų sutartis) stebėsenos rodiklių reikšmes.

¹⁹⁸ Tik poveiklės „Pagerinti verslo prieigą prie finansinių šaltinių (Inovacijų fondas)“ (05-001-01-05-07-03-04) ir „Skatinti startuolių inovatyvių produktų ar inovatyvių produktų prototipų kūrimą“ (05-001-01-05-07-03-06).

¹⁹⁹ Tik poveiklės „Sudaryti sąlygas startuoliams kurtis bei skatinti produkto idėjos vystymą per hakatonus ir inkubavimo paslaugas“ (05-001-01-05-07-05-01) ir „Skatinti produkto idėjos vystymą (akceleravimo veiklos), skatinti investicijas pagal startuolių brandos lygį“ (05-001-01-05-07-05-02).

²⁰⁰ Tik poveiklės „Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas, sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose ir skatinti ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (Sostinės regionas)“ (05-001-01-05-07-06-01) ir „Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas ir sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose, skatinti intelektinę nuosavybę, ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (VVL regionas)“ (05-001-01-05-07-06-02).

PŽP VEIKLOS PAVADINIMAS IR KODAS	REZULTATYVUMO ĮVERTIS ¹⁹⁷	TIKSLŲ PASIEKIMO TIKIMYBĖ
„Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08)	N/D	Žema
„Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“ (05-001-01-05-07-09)	Vidutinis	Vidutinė
„Skatinti TUI pritraukimą į MTEP“ (05-001-01-05-07-10) ²⁰¹	Aukštas	Aukšta
„Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“ (05-001-01-05-07-15)	N/D	N/D
„Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“ (05-001-01-05-07-17)	N/D	N/D
„Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvų finansavimą“ (05-001-01-05-07-18)	N/D	N/D
„Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“ (05-001-01-05-07-19)	N/D	N/D
05-001-01-06-03 „Gerinti konkurencinę investicijų pritraukimo aplinką“		
„Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse“ ²⁰²	Aukštas	Aukšta
05-001-01-11-04 „Įgyvendinti eksporto konkurencingumo augimą skatinančias priemones“		
„MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01)	Aukštas	Aukšta
„MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03)	Vidutinis	Aukšta
„Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerystės plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07)	Aukštas ²⁰³	Vidutinė
„Aukštųjų technologijų proveržio krypties plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08)	Aukštas	Jau pasiekta
„Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10)	Vidutinis	Aukšta
„Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11)	Vidutinis	Aukšta
„Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12)	Vidutinis ²⁰⁴	Vidutinė
„MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-19)	N/D	N/D

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“

²⁰¹ Tik poveiklė „Skatinti APV TUI: MTEP vykdymą ir bendradarbiavimą bei technologijų perdavimą tarp didelių įmonių ir MVĮ technologijų ir inovacijų srityse (VVL regionas)“ (05-001-01-05-07-10-02).

²⁰² Tik poveiklės Nr. 05-001-01-06-03-05-01; 05-001-01-06-03-05-02; 05-001-01-06-03-05-03.

²⁰³ Nors faktiškai pasiekta rezultato rodiklio reikšmė siekia tik 56 proc. plano, veiklos rezultatyvumas vertinamas kaip aukštas, kadangi 2023–2025 m. laikotarpiu veiklai skirtas finansavimas siekia tik 22 proc. plano.

²⁰⁴ Nors pasiekta rezultato rodiklio reikšmė siekia tik 20 proc. plano, veiklai skirtas finansavimas siekia tik 46,5 proc. plano, todėl rezultatyvumas vertinamas kaip vidutinis.

4.5 EFEKTYVUMO ANALIZĖS REZULTATAI

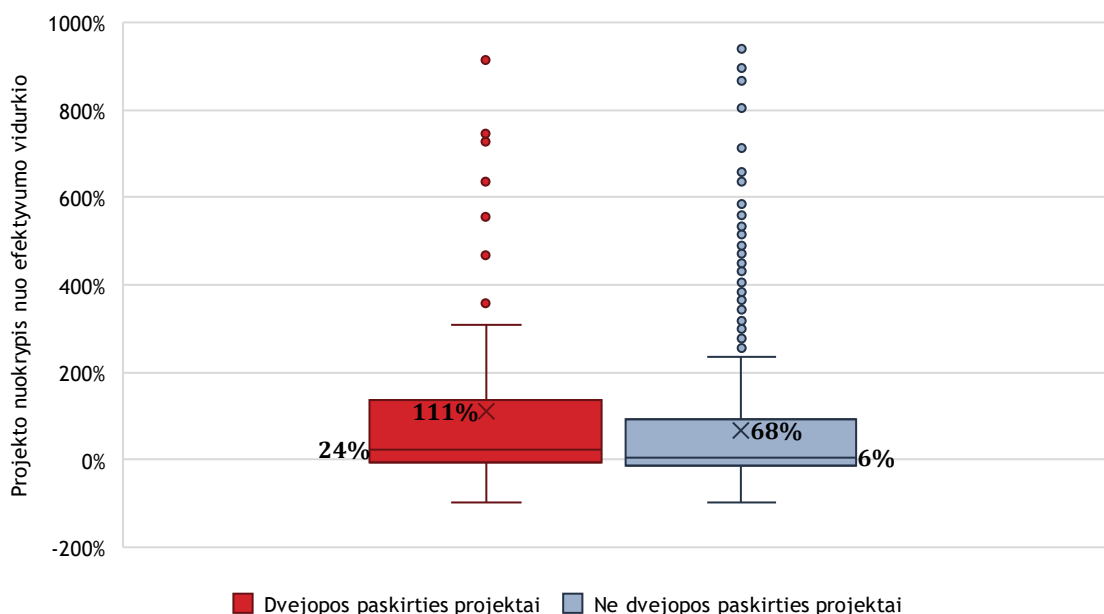
Pagal efektyvumo kriterijų paprastai vertinamas programos (ar jos dalies) finansinių ir kitų sąnaudų santykis su rezultatais. Efektyvumo vertinimas leidžia atsakyti į klausimus, ar ir koku lygiu sunaudoti išteklių yra proporcingi pasiektiems rezultatams, ar su tais pačiais (ar mažesniais) kaštais buvo galima pasiekti geresnių rezultatų bei ar finansuotos intervencijos buvo įgyvendintos ekonomiškai naudojant išteklius. **Atrinktų PŽP veiklų, kurios prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtos, efektyvumas įvertintas taikant projektų sąnaudų efektyvumo analizę.**

Sąnaudomis įprastai laikomos projektų išlaidos, tiesiogiai susijusios su tikslų pasiekimu, o efektyvumas vertinamas pagal tai, kiek kainavo pasiekti vieną vienetą projektų rezultatų matuojančio stebėsenos rodiklio reikšmės. Kadangi didžioji dalis projektų, finansuojamų analizuojamomis PŽP veiklomis, dar nėra baigti įgyvendinti, nėra pakankamai informacijos apie projektuose faktiškai panaudotas lėšas ir pasiektas rodiklių reikšmes. Atsižvelgiant į tai, **šio Vertinimo apimtyje efektyvumo analizė atlikta remiantis CPVA pateiktais projektų sutarčių duomenimis apie siektinas rodiklių reikšmes bei projektų tinkamų finansuoti išlaidų sumas.** Analizuojami buvo tik įgyvendinami arba baigti įgyvendinti projektai, tarpusavyje lyginant to paties rezultato rodiklio siekusių (siekiančių) projektų santykinius nuokrypius nuo **efektyvumo vidurkio** – t. y. konkretaus kvietimo projektų vidutinės išlaidų sumos rodiklio vienetui pasiekti. Efektyvumo analizėje taikyta metodika ir detalūs analizės rezultatai pateikiami **Priede Nr. 4.**

Iš viso sąnaudų efektyvumui įvertinti buvo analizuoti pagal 8 PŽP veiklas įgyvendinami 11 konkursų (pagal kuriuos projektams iš viso skirta 295,5 mln. Eur IP lėšų, 15,53 mln. Eur EGADP lėšų ir 1,5 mln. Eur VB lėšų), **22 rezultato rodikliai** (iš jų 12 unikalų) **bei 535 projektai, iš kurių 42 – dvejopos paskirties projektai** (t. y. 58,3 proc. visų Vertinimo metu identifikuotų dvejopos paskirties projektų).

Paveiksle toliau pateikiamas atliktos analizės apibendrinimas visų kvietimų ir projektų lygiu. Grafike 0 proc. horizontali (X) ašis žymi efektyvumo vidurkį,²⁰⁵ neigiamos reikšmės – projektus, kurių sąnaudos vienam rezultato rodiklio vienetui yra mažesnės nei atitinkamo kvietimo vidurkis (t. y. didesnis sąnaudų efektyvumas), o teigiamos reikšmės – projektus, kurių sąnaudos viršija kvietimo vidurkį (t. y. mažesnis sąnaudų efektyvumas). Svarbu pažymėti, jog vienas projektas grafike gali būti atvaizduotas daugiau nei vieną kartą, kadangi dalies kvietimų atveju buvo analizuojami 2 arba 3 skirtingi rezultato rodikliai. Šiame paveiksle nėra pažymėti nuokrypiai nuo efektyvumo vidurkio, didesni nei 1 000 proc. (tokių atvejų iš viso fiksuota 22). Tokius reikšmingus nuokrypius daugiausia lėmė išskirtinė projektų specifiška, kai kuriami produktai negali būti masiškai gaminami, nes yra kuriami klientams individualiai, jiems taikomi specifiniai reikalavimai (pavyzdžiui, medicinos srities produktams), dalies projektų vykdytojų taikytos itin atsargios pajamų generavimo ar kitų rezultatų pasiekimo prognozės (pavyzdžiui, dėl analogų rinkoje trūkumo) ar kitos individualios priežastys.

²⁰⁵ T. y. visų konkretaus kvietimo projektų vidutinę išlaidų sumą atitinkamo rezultato rodiklio vienetui.

5 PAVEIKSLAS. EFEKTYVUMO ANALIZĖS REZULTATAI: DVEJOPOS IR NE DVEJOPOS PASKIRTIES PROJEKTŲ NUOKRYPIŲ NUO EFEKTYVUMO VIDURKIŲ PALYGINIMAS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi CPVA pateiktais duomenimis

Atliktos analizės rezultatai rodo, jog **dvejopos paskirties projektai vidutiniškai pasižymi kiek mažesniu sąnaudų efektyvumu nei ne dvejopos paskirties projektai**. Per visus analizuotus konkursus dvejopos paskirties projektai pasižymi kiek didesniais medianiais ir vidutiniu nuokrypiais nuo efektyvumo vidurkio negu ne dvejopos paskirties projektai. **Visgi, šis sąnaudų efektyvumo skirtumas nėra itin didelis** – vidurkių skirtumas siekia 43 proc. p., o medianų skirtumas – 18 proc. p. (žr. 5 paveikslą).

Dvejopos paskirties projektai taip pat pasižymi didesniu heterogeniškumu, nes jų pasiskirstymas pagal nuokrypį nuo efektyvumo vidurkio yra platesnis. Tai indikuoja, jog tuose pačiuose kvietimuose dvejopos paskirties projektais dažnai kuriami skirtingi (pavyzdžiui, skirtingos technologinės brandos arba skirtingų sričių) produktai, o **įvardyti „tipinį“ arba „pavyzdinį“ dvejopos paskirties projektą, finansuotą analizuotais kvietimais, yra sudėtinga**. Tuo tarpu ne dvejopos paskirties projektai yra artimesni efektyvumo vidurkiui, todėl jų sąnaudos, reikalingos rezultatams kurti, yra lengviau prognozuojamos. Visgi, tarp ne dvejopos paskirties projektų taip pat yra nedidelis skaičius projektų, pasižyminčių išskirtinai dideliais nuokrypiais nuo efektyvumo vidurkio.

Pagal atskiras analizuotų veiklų intervencijų kryptis, **mažiausias dvejopos paskirties projektų sąnaudų efektyvumas stebimas dvejopos paskirties produktų ar technologijų kūrimo ir komercializavimo kategorijoje**, kurioje tik 1 iš 4 analizuotų konkursų atveju dvejopos paskirties projektai pasižymėjo didesniu sąnaudų efektyvumu negu ne dvejopos paskirties projektai. Taip pat mažas dvejopos paskirties projektų sąnaudų efektyvumas nustatytas ir dvejopos paskirties produktų gamybos kategorijoje, tačiau šioje kryptyje buvo analizuotas tik 1 konkursas, kuriuo finansuoti tik 2 dvejopos paskirties projektai. Tokia maža projektų imtis gamybos srityje neleidžia daryti tikslių išvadų apie šią kategoriją. Komercializavimo ir eksporto skatinimo srityje dvejopos paskirties projektai taip pat pasižymėjo palyginti mažesniu sąnaudų efektyvumu. **Didžiausias dvejopos paskirties projektų sąnaudų efektyvumas stebimas dvejopos paskirties produktų ar technologijų kūrimo kategorijoje**, kurioje finansuojamas DI ir robotikos sprendimų kūrimas, įmonių dalyvavimas MTEPI veiklose. Šioje srityje 2 iš 3 analizuotų konkursų pasižymėjo didesniu dvejopos paskirties projektų sąnaudų efektyvumu, palyginti su kitais projektais.

Svarbu pažymėti, jog **analizės metu nebuvo fiksuota reikšmingų sisteminių neefektyvumo apraiškų**. Skirtinguose projektuose investuojami IP ištekliai yra pakankamai proporcingi siekiamiems rezultatams, o dalyje projektų fiksuoti didesni nuokrypiai nuo efektyvumo vidurkio iš dalies yra nulemti projektų susitelkimo į kitus, negu analizuojamas, rezultato rodiklius. Pavyzdžiui, projektas gali stipriai nukrypti nuo efektyvumo vidurkio pagal kuriamas darbo vietas, tačiau pasižymėti dideliu sąnaudų efektyvumu pagal pajamų, gautų iš projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, santykį su skirtomis investicijomis. **Didžiausius atskirų projektų nuokrypius nuo efektyvumo vidurkio lemia projektais kuriamų produktų specifiška arba atsargesnis projektų rezultatų planavimas.**

Pagal visas IP lėšomis finansuotas PŽP veiklas, kurios įvertintos kaip prisidedančios prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, iki 2025 m. pab. iš viso buvo atrinkti 689 projektai. **Tik 4,8 proc. visų IP lėšomis finansuotų projektų sutarčių buvo nutrauktos, o dar 2,3 proc. visų projektų sutarčių nebuvo sudarytos.** Daugiausia projektų, kurių sutartys buvo nutrauktos, atrinkti pagal konkursus „Expo galimybės“ (02-036-K) (8 sutartys), „InoConnect“ (02-017-K) (6 sutartys) ir „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (02-018-K) (5 sutartys). Pagal konkursus 02-036-K ir 02-018-K buvo atrinktas labai didelis projektų skaičius (atitinkamai 183 ir 170), todėl šių kvietimų atveju didesnė sudarytų sutarčių imtis lėmė statistiškai didesnę tikimybę, jog dalis sutarčių gali būti nutrauktos. **Santykinai didžiausia dalis nutrauktų sutarčių stebima konkurso 02-017-K atveju (23,1 proc. sutarčių buvo nutrauktos)** – tai daugiausia lėmė projektus įgyvendinančių įmonių bankrotai (3 sutarčių atvejais), taip pat projektų vykdytojų prašymai, siekiant prioretizuoti kitus projektus (2 sutarčių atvejais), ir nevykdytos projekto veiklos (1 sutarties atveju).²⁰⁶ Kituose konkursuose nutrauktų sutarčių dalis neviršijo 7,4 proc. visų atrinktų projektų.

Inovacijų agentūros atstovų teigimu, į eksporto skatinimą nukreiptuose projektuose didžiausios santykinės išlaidos tenka proveržio renginiams ir nacionaliniams stendams, kadangi tai yra brangios ir kokybiško pristatymo reikalaujančios veiklos. Taip pat, nors įmonėms svarbiausia ir daugiausia vertės kurianti paslauga yra dalyvavimas tarptautinėse parodose, kurios pagrindinį rezultatą (pritraukti verslo partneriai) būtų galima pasiekti ir pigesnėmis priemonėmis, ši veikla įmonėms kartu kuria reikšmingą šalutinį, sunkiai pamatuojamą įvaizdžio ir reputacijos poveikį.²⁰⁷ Vertinimo metu įgyvendintų interviu ir fokusuotos grupinės diskusijos metu ekosistemos dalyviai taip pat akcentavo, jog gynybos ir saugumo pramonės įmonėms „yra būtina“ dalyvauti tarptautinėse sektoriaus parodose, kadangi siekiant užtikrinti tvarią veiklą šioje srityje yra ypač svarbi eksporto rinkų plėtra – visų pirma dėl riboto vidaus paklausos potencialo Lietuvoje.

FP atveju, kaip esminis efektyvumą ribojantis veiksnys, įvardyti reguliaciniai iššūkiai – pavyzdžiui, europinių teisės aktų reikalavimai, valstybės pagalbos taisyklės ir jų kaita.²⁰⁸ Siekiant suvaldyti šiuos iššūkius, EIM pritaiko iš FP grįžtančias lėšas, kurias gali lanksčiau skirti naujoms ar esamoms FP, nenumatant jose visų ES teisės aktuose esančių reikalavimų. Pavyzdžiui, FP „Milijardas verslui“ skirta papildomai 250 mln. Eur grįžusių lėšų gynybos ir saugumo sektoriaus finansavimui nenumatant DNSH („nedaryti reikšmingos žalos“) principo reikalavimo, kuris yra privalomas ES lėšomis finansuojamoms FP.²⁰⁹ **Siekiant užtikrinti efektyvų FP skiriamų ES lėšų panaudojimą taip pat aktyviai inicijuojami IP keitimai ir dalies FP lėšos yra perskirstomos daugiau paklausioms priemonėms.** Pavyzdžiui, planuojama sumažinti lėšas, skirtas mažiau paklausioms FP „Perspektyva“ Sostinės regionui ir FP „Pokytis

²⁰⁶ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

²⁰⁷ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija.

²⁰⁸ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija.

²⁰⁹ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija.

„Skaitmeninimas Sostinė“ bei padidinti daugiau paklausioms FP „Startuok“ ir FP „Pokytis „Trumpos vertės grandinės“ skiriamas lėšas.²¹⁰

Tuo tarpu **PŽP veiklų, kuriomis įgyvendinami VB lėšomis finansuojami konkursai, atveju, efektyvumą daugiausia riboja planavimo trūkumai.** Kasmet iš naujo vykstančios derybos dėl veikloms skiriamo finansavimo arba finansavimo skyrimas tik turint sutaupymus kitose srityse neleidžia užtikrinti nuoseklaus projektų įgyvendinimo.²¹¹ PŽP administravimo mechanizmas taip pat įvardytas kaip nepakankamai efektyvus ir keliantis perteklinę administracinę naštą, kadangi kvietimai teikti PĮP skelbiami kiekvienais kalendoriniais metais, tačiau finansavimas gaunamas tik II ketv. (I ketv. veiklos vykdomos iš skolintų lėšų), projektai kasmet turi būti užbaigiami iki gruodžio 15 d. – tai apriboja galimybes vykdyti ilgalaikes veiklas. PĮP formos taip pat vertinamos kaip sudėtingos ir reikalaujančios perteklinės informacijos. Dėl šių priežasčių siekiama vis didesnę PŽP veiklų dalį perkelti į TP, kurių administracinį mechanizmą Inovacijų agentūros atstovai vertina kaip efektyvesnį. **PŽP veiklų efektyvumą didinti padėtų ilgalaikis planavimas ir ilgalaikis finansavimo skyrimas,** biudžetą patvirtinant bent 3 metams į priekį, taip pat didesnę dalį projektų įgyvendinant ilgiau nei vienus kalendorinius metus.²¹²

²¹⁰ Remiantis EIM atstovų pateikta informacija.

²¹¹ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikiama informacija.

²¹² Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikiama informacija.

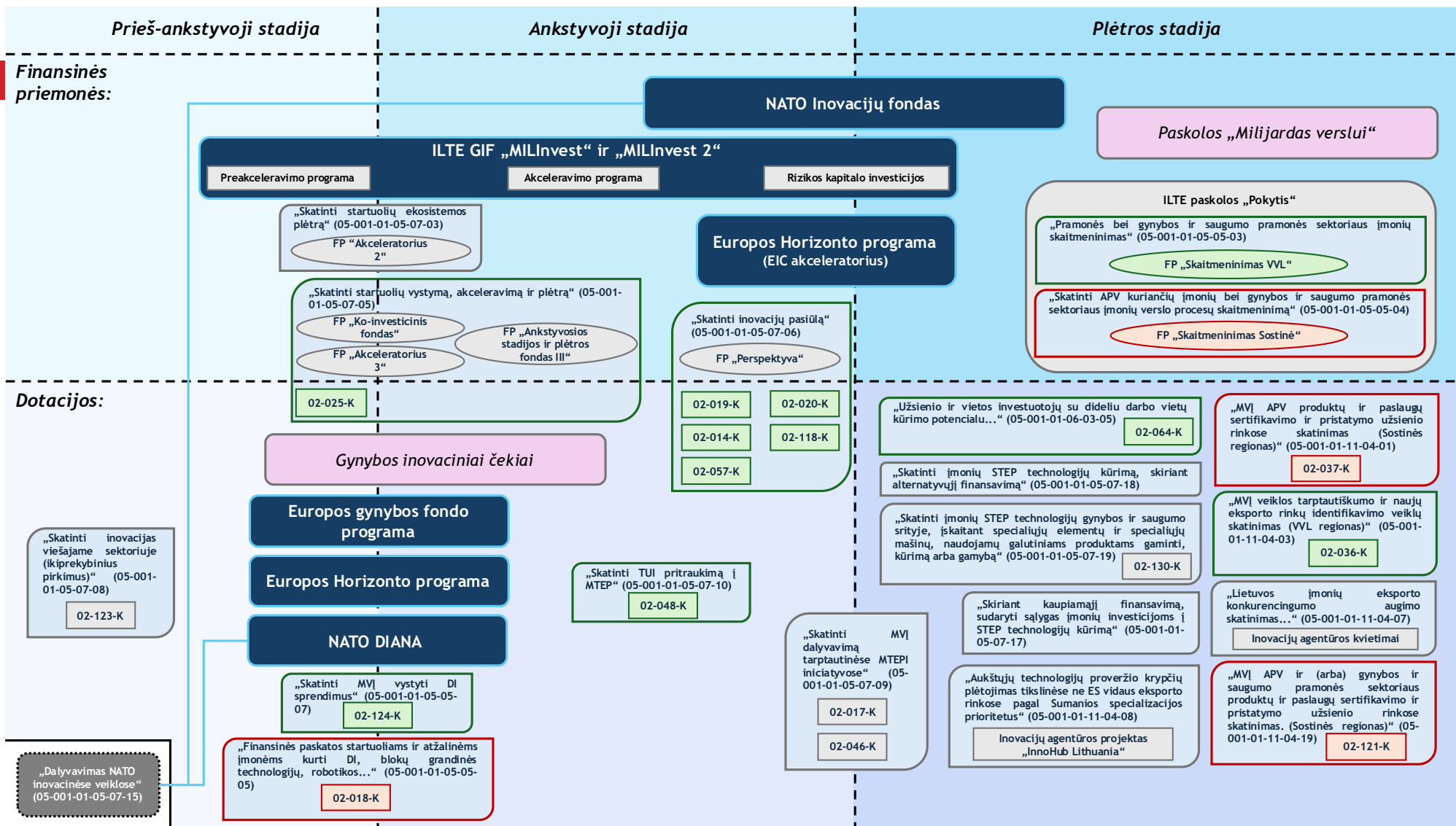
5. PŽP VEIKLOS EK PROGRAMŲ IR NATO, ILTE GIF PRIEMONIŲ KONTEKSTE

Siekiant sistemaiškai įvertinti plačią intervencijų apimtį, atliekant suderinamumo ir papildomumo analizę PŽP veiklos bei kitos (NATO, EK programų, ILTE GIF) intervencijos buvo klasifikuotos pagal 3 bendrąsias inovacijų vystymo stadijas, kurios atspindi technologijos, produkto, ar paslaugos kūrimo, komercializacijos ir plėtros etapus.²¹³ **Priešankstyvoji stadija** yra etapas, kuriame vystomos produktų (technologijų) idėjos ar koncepcijos, atliekami moksliniai ir (ar) taikomieji tyrimai bei kuriami pirmieji prototipai ar modeliai. **Ankstyvoji stadija** apima pasirengimą rinkai pateikti technologijos (produkto) prototipą, bandomąją gamybą (pilotavimą), demonstravimus lauko sąlygomis, verslo modelio vystymą bei komercializavimo pradžią. **Plėtros stadijos** etape jau komercializuoti produktai (technologijos) yra tiekami rinkai, plečiamos jų gamybos apimtys (pajėgumai) bei eksporto rinkos. Plėtros stadijai taip pat priskiriamos su eksportu susijusios produktų (paslaugų) sertifikavimo veiklos, kurios šiame Vertinime laikomos komercializavimo intervencijų krypties dalimi. Intervencijų papildomumo, suderinamumo ir nedubliavimo kriterijai buvo vertinami atsižvelgiant į inovacijų vystymo stadijas, finansavimo formas, tikslines grupes, tematinius prioritetus ir paramos sąlygas.

Atlikta intervencijų suderinamumo ir papildomumo analizė detalai aprašyta **Priede Nr. 5**. Šiame skyriuje pateikiamos analizės išvados. Kitame puslapyje esančiame 6 paveiksle pateikiamas vizualizuotas visų atrinktų PŽP veiklų, prisidedančių prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, bei ILTE GIF, NATO DIANA, NATO IF, EH ir EGF programų (priemonių) palyginimas. Schemoje nurodytos veiklos ir programos (priemonės) yra klasifikuotos pagal jomis įgyvendinamų intervencijų finansavimo formas (dotacijas ir FP) bei inovacijų vystymo stadijas, į kurias nukreiptos veiklos (programos). Pilkos spalvos rėmuose nurodytos veiklos, konkursai bei FP yra įgyvendinamos visoje Lietuvos teritorijoje, žalios spalvos rėmuose – tik VVL regione, o tamsiai raudonos spalvos rėmuose – tik Sostinės regione. Schemoje nėra nurodytos PŽP veiklos, kurios buvo perkeltos į TP.²¹⁴ Tamsiai mėlyna spalva žymimos programos (priemonės), kurios yra už analizuojamų PŽP veiklų ribų (t. y. NATO IF, NATO DIANA, EGF, EH ir ILTE GIF), o violetine spalva – nacionalinės priemonės, kurios nebuvo detalai analizuotos šio Vertinimo apimtyje, tačiau yra aktualios sektoriaus plėtrai (Inovacijų agentūros administruojami Gynybos inovaciniai čekiai ir ILTE paskolos „Milijardas verslui“).

²¹³ Nors taikyta prieiga yra pirmiausia skirta apibūdinti inovacijos vystymo etapams, jie dažnai taip pat koreliuoja su įmonės (veiklos) vystymosi stadijomis.

²¹⁴ Veiklos: „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10); „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11); „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12).

6 PAVEIKSLAS. PŽP VEIKLŲ IR EGF, EH, NATO DIANA, NATO IF, ILTE GIF FINANSAVIMO FORMŲ IR INTERVENCIJŲ PALYGINIMAS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi atliktos analizės rezultatais

Apibendrinant galima teigti, jog PŽP veiklos, prisidedančios prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, pasižymi aukštu suderinamumu su kitomis analizuotomis EK programų, NATO fondų ir ILTE GIF priemonėmis bei daugeliu atvejų jas papildo, o ne dubliuoja. PŽP veiklos apima platesnį intervencijų spektrą visose inovacijų vystymo stadijose ir dažnai yra labiau pritaikytos Lietuvos įmonių poreikiams, ypač startuoliams ir jaunosms MVĮ. Tuo tarpu EK ir NATO programos dažniau orientuotos į tarptautinius konsorciumus, didelės apimties projektus arba pažangiausias giliausias technologijas, todėl praktikoje yra prieinamos tik siauram įmonių ratui. Dėl šių priežasčių, PŽP veiklomis teikiamos dotacijos ir FP ne tik papildo tarptautines programas, bet ir padeda užpildyti finansavimo spragas skirtinguose inovacijų vystymo etapuose, sudarydamos palankesnes sąlygas Lietuvos dvejetainio paskirties sektoriaus įmonių kūrimuisi, augimui ir integracijai į tarptautines grandines.

Didesnė finansavimo dalis (apie 380 mln. Eur) yra suplanuota PŽP veikloms, kuriomis priešankstyvoje bei, ypač, ankstyvoje stadijose dotacijos yra skiriamos inovatyvių APV produktų (technologijų) kūrimui skatinti, įskaitant bandomąją gamybą ir parengimą rinkai, taip pat hakatonams ir startuolių inkubavimo paslaugoms įgyvendinti. Didžioji dalis finansavimo pagal šias veiklas yra numatyta VVL regiono įmonėms (Sostinės regione įgyvendinama tik viena veikla, kuriai suplanuota skirti 17,5 mln. Eur).

PŽP veiklomis finansuojamos FP taip pat yra kiek daugiau nukreiptos į priešankstyvąją bei ankstyvąją inovacijų vystymostadijas. Finansine apimtimi, daugiausia lėšų skiriama FP „Perspektyva“ (134,7 mln. Eur), kuria teikiamos lengvatinės paskolos pramoniniams tyrimams, bandomosioms taikomosioms ir inovacinėms veikloms. Perpus mažiau lėšų (67,4 mln. Eur) yra nukreipta į FP, kuriomis įgyvendinamos rizikos kapitalo investicijos į MVĮ (įskaitant startuolius), ikiakceleravimo ir akceleravimo programos. Atskirai plėtros stadijoje įgyvendinamai FP „Pokyti“ yra skiriamas didžiausias finansavimas (159 mln. Eur) – šia FP yra teikiamos paskolos, skirtos VVL ir Sostinės regionų pramonės įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių gamybos procesų skaitmeninimui (robotizavimui). Svarbu pažymėti, jog nors didelė dalis veiklų pagal finansinę apimtį yra nukreipta į ankstyvosios ir plėtros stadijų MTEPI veiklas, ekosistemos atstovų teigimu, **gynybos ir saugumo pramonės srityje vyrauja trūkumas veiklų, orientuotų tiek į ankstesnius (1–5), tiek į vėlesnius (6–9) technologinės parengties lygius.**²¹⁵

Visos PŽP veiklos, kuriomis skiriamos dotacijos priešankstyvoje ir ankstyvojoje inovacijų vystymo stadijose, remia tik S3 koncepcijos prioritetų tematikas atitinkančių sprendimų kūrimą.²¹⁶ Į priešankstyvąją ir ankstyvąją stadijas nukreiptų EGF, NATO DIANA ir EH dotacijų priemonių finansavimo prioritetai turi tam tikrą persidengimą su dalimi S3 koncepcijos prioritetų tematikų, tačiau programų dizainas praktikoje lemia mažą intervencijų dubliavimą. Pavyzdžiui, NATO DIANA iššūkiu 2026 m. žmogaus atsparumo ir biotechnologijų, energijos, duomenimis grįsto sprendimų priėmimo bei kritinės infrastruktūros ir logistikos srityse siejasi su dalimi S3 koncepcijos prioritetų tematikų.²¹⁷ Visgi, konkurencija dėl dalyvavimo NATO DIANA programoje yra ypač didelė (2024 m. buvo atrinkti tik apie

²¹⁵ Remiantis įgyvendintų interviu ir fokus grupės metu surinkta informacija.

²¹⁶ S3 koncepcijos prioritetų tematikos: molekulinės technologijos medicinai ir biofarmacijai; pažangios taikomios technologijos asmens ir visuomenės sveikatai; pažangi medicinos inžinerija ankstyvai diagnostikai ir gydymui; saugus maistas ir tvarūs agrobiologiniai ištekčiai; fotonika ir lazerinės technologijos; pažangiosios medžiagos ir konstrukcijos; lanksčios produktų kūrimo, gamybos ir procesų valdymo, dizaino technologijos; energijos vartojimo efektyvumas, išmanumas; atsinaujinantys energijos ištekčiai; dirbtinis intelektas, didieji ir paskirstytieji duomenys, įvairiarūšė analizė, apdorojimas ir diegimas; daiktų internetas; kibernetinis saugumas; finansinės technologijos ir blokų grandinės; audiovizualinių medijų technologijos ir socialinės inovacijos; išmaniosios transporto sistemos. 1 iš 7 veiklų atveju finansuojami projektai apima ne tik DI ir blokų grandinės technologijų, tačiau ir robotikos procesų automatizavimo produktų ir sprendimų kūrimą – pastarieji nepatenka į S3 koncepcijos prioritetų tematikas.

²¹⁷ Konkrečiai: Molekulinės technologijos medicinai ir biofarmacijai; Pažangios taikomios technologijos asmens ir visuomenės sveikatai; Pažangi medicinos inžinerija ankstyvai diagnostikai ir gydymui; Energijos vartojimo efektyvumas, išmanumas; Atsinaujinantys energijos ištekčiai; Dirbtinis intelektas, didieji ir paskirstytieji duomenys, įvairiarūšė analizė, apdorojimas ir diegimas; Išmaniosios transporto sistemos.

3 proc. pareiškėjų iš visų NATO valstybių narių).²¹⁸ Todėl nepaisant dalies prioritetų persidengimo, PŽP veiklomis finansuojami konkursai suteikia ženkliai geresnes sąlygas kurtis ir plėstis Lietuvos MVĮ, kurioms būtų sudėtinga konkuruoti su kitų aljanso šalių įmonėmis pažangiausių technologijų kūrimo srityje.

EH ir EGF finansavimo prioritetai tik iš dalies persidengia su S3 koncepcijos prioritetų tematikomis – daugiausia energetikos ir DI bei duomenų analizės srityse, iš dalies biotechnologijų ir sveikatos, kibernetinio saugumo srityse. **EGF programa yra nukreipta į ilgalaikių, tarpvalstybinių MTEP projektų įgyvendinimą su užsienio šalių konsorciumais, todėl praktikoje yra labiau prieinama jau įsitvirtinusioms įmonėms**, turinčioms stabilų apyvartą ir pakankamus (žmogiškuosius, infrastruktūros) išteklius bei užmegztus ryšius su didžiaisiais partneriais kitose šalyse.²¹⁹ Tuo tarpu maždaug pusė PŽP veiklomis įgyvendinamų konkursų yra orientuoti į startuolius ir jaunas MVĮ, todėl suteikia galimybę kurtis jauniems inovatoriams bei užtikrinti greitesnį produktų (ar idėjų) vystymą, pateikimą rinkai. EGF prioritetai taip pat yra stipriai orientuoti į gynybą, todėl papildo, bet ne dubliuoja S3 koncepcijos prioritetų temas, kurios yra daugiau civilinės arba dvejopos paskirties.²²⁰

EH atveju finansavimo prioritetai pagal klasterių kvietimus yra daug platesni negu S3 prioritetų tematikos (nors dalį jų aprėpia),²²¹ tačiau pagrindiniai Lietuvos įmonių dalyvavimą ribojantys veiksniai yra konsorciumų reikalavimai bei didelė konkurencija. Pavyzdžiui, nors beveik penktadalis (15–20 proc.) EH antrojo ramsčio kvietimų paraiškų būna sėkmingos, įmonėms, siekiančioms dalyvauti šiuose kvietimuose, yra būtini konsorciumai, vienijantys bent 3 organizacijas iš skirtingų ES arba asocijuotų šalių. Kita vertus, Europos inovacijų tarybos (*toliau – EIC*) dotacijų priemonės, kurioms įmonės paraiškas gali teikti ir individualiai (be užsienio partnerių), pasižymi didele konkurencija – 2025 m. pagal šias priemones finansavimo sulaukė tik 2,1–6,5 proc. pareiškėjų.²²²

Ankstyvojoje ir priešankstyvojoje stadijose PŽP veiklomis finansuojamos FP intervencijų prasme papildo dotacijas, sudarydamos sąlygas startuolių kūrimuisi ir užtikrindamos prieigą prie pirminių rizikos kapitalo investicijų bei yra kiek mažiau apribotos atitiktis S3 koncepcijai reikalavimų.²²³ ILTE GIF finansuojama FP „MILInvest“ savo struktūra yra panaši į PŽP veiklomis finansuojamą „Akceleratorius 2“ FP, kuria taip pat vykdomos preakceleravimo, akceleravimo programos ir teikiamos pradinės rizikos kapitalo investicijos. Visgi, „MILInvest“ daugiau papildo negu dubliuoja „Akceleratorius 2“, kadangi sudaro sąlygas finansuoti MVĮ, gaminančias ar kuriančias ne vien dvejopos, bet ir išskirtinai gynybos paskirties produktus (ar teikiančias gynybos paskirties paslaugas). „MILInvest“ taip pat prioretizuoja investicijas į įmones, kurių kuriami sprendimai atitinka Europos gynybos agentūros pajėgumų vystymo planus ir NATO gynybos MTEP prioritetus.²²⁴

²¹⁸ Remiantis NATO skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2024/03/14/diana-natos-innovation-accelerator-doubles-the-size-of-its-transatlantic-network>.

²¹⁹ Remiantis interviu su įmonių atstovais metu surinkta informacija.

²²⁰ Remiantis EGF 2026 m. darbo programoje numatytais temomis ir jų kategorijomis. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edf-work-programme-2026_en.

²²¹ Remiantis EH 2026–2027 m. darbo programoje numatytais kvietimų klasteriais. Prieiga internete: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/horizon-europe-work-programmes_en.

²²² Remiantis Europos inovacijų tarybos viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: https://eic.ec.europa.eu/news/eic-selects-40-new-transition-projects-bring-research-results-closer-market-2026-02-09_en; https://eic.ec.europa.eu/news/over-eu-140-million-awarded-under-eic-pathfinder-2025-turn-visionary-science-breakthrough-innovation-2025-10-23_en.

²²³ Reikalavimai dėl projektų prisidėjimo prie S3 koncepcijos prioritetų tematikų taikomi iš dalies, pavyzdžiui, FP „Perspektyva“ atveju tik finansuojant projektus Sostinės regione, o FP „Ko-investicinis fondas“ ir „Ankstyvosios stadijos ir plėtros fondas III“ atvejais – tik investuojant ES fondų lėšas, kurios sudaro dalį fondų lėšų.

²²⁴ Remiantis FP schema, priešankstyvosios stadijos fondo ir rizikos kapitalo fondo investicijos yra skiriamos įmonėms, kurios kuria (gamina ar teikia) gynybos ir (ar) dvigubos paskirties produktus (paslaugas), kurie yra inovatyvūs, pasižymi eksporto potencialu ir atitinka Europos gynybos agentūros pajėgumų vystymo planus ir NATO gynybos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros 2020–2040 m. prioritetus: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7723d7b0a7aa11ed8df094f359a60216/ctpmjqrQGn>.

Ankstyvojoje ir plėtos inovacijų vystymo stadijose įgyvendinamos „MILInvest“ rizikos kapitalo investicijos, nukreiptos į inovatyvius gynybos ar dvejopos paskirties produktus kuriančias ar gaminančias (ar paslaugas teikiančias) MVĮ, papildo, bet ne dubliuoja FP „Perspektyva“ teikiamas paskolas pramoniniams tyrimams, bandomosioms taikomosioms ir inovacinėms veikloms. Pastarosios paskolos yra nukreiptos ne tik į MVĮ, bet ir į dideles įmones VVL regione. Tuo tarpu ankstyvojoje ir plėtos stadijose veikiantis NATO IF yra NATO DIANA papildanti investicinė priemonė – šis rizikos kapitalo fondas investuoja į pažangiausias „giliausias“ dvejopos paskirties technologijas kuriančius startuolius. Nors nemaža dalis NATO IF investicinių prioritetų stipriai siejasi su S3 koncepcijos prioritetų tematikomis (biotechnologijų, pažangių medžiagų, energijos, duomenų ir kompiuterijos, DI ir autonominių sprendimų srityse), didelės fondo investicijų apimtys, siekiančios iki 15 mln. Eur vienai įmonei, yra ženkliai didesnės, negu siūlo mos „MILInvest“. Remiantis ILTE pateiktais duomenimis, „MILInvest“ rizikos kapitalo investicijos į vieną įmonę varijuoja nuo 95 tūkst. iki 1,75 mln. Eur. Nors NATO IF neskelbia viešų duomenų, atsižvelgiant į didelę konkurenciją NATO DIANA programoje, tikėtina, jog Lietuvos įmonėms sulaukti investicijų pagal NATO IF taip pat būtų sudėtinga – tai gebėtų tik pavienės MVĮ. Panaši situacija stebima ir su ankstyvojoje bei plėtos stadijose pagal EH programą įgyvendinamą EIC akceleratoriumi. Šia FP MVĮ (įskaitant startuolius) yra teikiamos didesnės apimties dotacijos (iki 2,5 mln. Eur) ir rizikos kapitalo investicijos (iki 10 mln. Eur), o konkurencija dėl investicijų tarp pareiškėjų yra didelė (2024 m. tik 6,37 proc. įmonių, teikusių paraiškas, sulaukė finansavimo).²²⁵ Taigi, **Lietuvos įmonėms NATO IF arba EIC akceleratorius yra daugiau plėtos stadijos priemonės, prieinamos tik sėkmingiausioms giliųjų technologijų įmonėms, tačiau nėra alternatyvos „MILInvest“ FP.**

Plėtos stadijoje, šalia NATO IF, EH bei „MILInvest“ rizikos kapitalo investicijų taip pat įgyvendinamos PŽP veiklomis finansuojamos „Pokytis“ paskolos gamybos procesų skaitmenizavimui (robotizacijai). Kiekybine prasme, didžioji dalis atrinktų PŽP veiklų, kuriomis skiriamos dotacijos, priskirtinos būtent plėtos stadijai bei yra fokusuotos į komercializavimą (produktų ir paslaugų sertifikavimo veiklas) ir (arba) eksporto skatinimą (produktų pristatymą užsienio rinkose, dalyvavimą parodose). Šių veiklų finansavimas 2021–2027 m. laikotarpiu iš viso siekia 56,5 mln. Eur. Plėtos stadijoje dotacijomis taip pat finansuojamas STEP technologijų vystymas ir gamyba arba gamybos pajėgumų plėtra, pritraukiant investicijas VVL regione, – šioms veikloms iš viso numatyta skirti 228 mln. Eur. Pastarosios veiklos priskiriamos plėtos stadijai, kadangi, atsižvelgiant į projektams skiriamą finansavimo apimtį, prioretizuojamą pareiškėjų patirtį įgyvendinant MTEP veiklas ir kitus reikalavimus, yra daugiau nukreiptos į jau įsitvirtinusias įmones. Į ankstyvąją bei plėtos stadijas taip pat nukreiptos dotacijos, skirtos skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEP iniciatyvose, tačiau jų finansavimas siekia tik 9,3 mln. Eur. Vertinant bendrai, plėtos stadijoje PŽP veiklomis įgyvendinamoms eksporto skatinimo, sertifikavimo bei gamybos plėtos dotacijoms EK programos arba ILTE GIF, NATO priemonės realių alternatyvų nesiūlo, todėl intervencijų dubliavimo nėra nustatyta.

Vis dėlto, plėtos stadijoje vyrauja trūkumas paskolų priemonių, kurios būtų orientuotos į brandesnių pramonės įmonių veiklos (gamybos pajėgumų) plėtrą. Šiuo metu „Milijardas verslui“ FP teikia investicines ir apyvartines paskolas tik karinės, tačiau ne dvejopos paskirties produktus gaminančioms (eksportuojančioms) įmonėms.²²⁶ Tuo tarpu ES fondų lėšomis finansuojamos „Pokytis“ paskolos yra orientuotos į pramonės įmonių gamybos procesų skaitmenizaciją (automatizaciją), tačiau ne į gamybos apimčių plėtrą ar persiorientavimą į dvejopos ar gynybos paskirties produkcijos gamybą. Taip pat svarbu pažymėti, jog nors šiuo metu įmonėms yra prieinamos įvairios ILTE administruojamos paskolų priemonės,

²²⁵ Daugiau informacijos internete: <https://www.strata.team/eic-accelerator-summary-results-of-the-2024-calls/>.

²²⁶ Remiantis ILTE viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://ilte.lt/paslaugos/25/paskolos-milijardas-verslui-200>.

■ dalis jaunų arba specifinėse (pavyzdžiui, paslaugų) srityse veikiančių gynybos ar dvejopos paskirties įmonių jomis negali pasinaudoti, kadangi neturi reikiamo kapitalo ar aktualios veiklos retrospektyvos.

6. 2021–2027 M. LAIKOTARPIU ĮGYVENDINAMŲ VEIKLŲ TOLESNIO FINANSAVIMO GALIMYBĖS

Atsižvelgiant į 2024 m. Sauli Niinistö, Mario Draghi²²⁷ ir Enrico Letta²²⁸ pranešimuose identifikuotus struktūrinius iššūkius, su kuriais ES susidurs vidutiniu laikotarpiu, 2025 m. sausį EK pristatė **ES konkurencingumo kelrodį**²²⁹ (arba konkurencingumo kompasą). Dokumente išskiriama, jog inovacijų ir konkurencingumo stoka lemia ES atotrūkį nuo JAV ir Kinijos, Europa išlieka priklausoma nuo strateginių išteklių importo ir koncentruotų tiekimo grandinių, o geopolitinė konkurencija bei iki galo neišbaigtas bendrosios rinkos projektas didina Sąjungos pažeidžiamumą. Siekiant įveikti šiuos iššūkius ir didinti ES konkurencingumą, kelrodyje išskiriamos **3 būtinų veiksmų kryptys**:

- 1) naikinti atotrūkį inovacijų srityje, paprastinant taisykles ir skatinant technologijų plėtrą bei startuolių augimą (įskaitant prieigos prie rizikos kapitalo didinimą);
- 2) mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir užtikrinti prieinamą švarią energiją konkurencingai pramonei;
- 3) mažinti priklausomybę ir didinti saugumą diversifikuojant tiekimo grandines ir teikiant pirmenybę *svarbiems sektoriams* vidinėje rinkoje.

Papildomai kelrodyje išskiriami penki horizontalūs įgalinantieji veiksniai, reikalingi ES konkurencingumui visuose sektoriuose didinti, apimantys reglamentavimo paprastinimą ir administracinės naštos mažinimą, bendrosios rinkos išnaudojimą, finansavimą santaupų ir investicijų sąjungos ir perorientuoto ES biudžeto lėšomis, įgūdžių ugdymą ir kokybiškų darbo vietų kūrimą bei geresnį politikos koordinavimą.

2025 m. vasarą EK pateikė siūlymus dėl būsimojo 2028–2034 m. daugiamečio Sąjungos biudžeto, kuris apimtų beveik 1,8 trilijono Eur (iš jų 149,3 mlrd. Eur bus skirta „Naujos kartos Europa“ lėšų grąžinimui). EK pasiūlymas reikšmingai perkonstruotų ES biudžetą, investicijas sutelkiant į **4 ramsčius**:²³⁰

- **Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, žemės ūkis, kaimo, žuvininkystės bei jūrų gerovės ir saugumo užtikrinimas.** Šiam ramsčiui numatyta skirti daugiau nei pusę viso finansavimo (946,4 mlrd. Eur), iš kurių didžioji dalis (771 mlrd. Eur) bus skirta valstybių narių **nacionaliniams ir regioniniams partnerystės planams**, apimantiems žemės ūkio, žuvininkystės, sanglaudos, migracijos ir sienų saugumo bei socialinės politikos sritis. Šie planai rems investicijas ir reformas, kurios sieks ES tikslų, o skiriamas finansavimas priklausys nuo jų įgyvendinimo sėkmingumo. Šis ramstis taip pat apims „Naujos kartos Europa“ lėšų grąžinimą. Palyginti su 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu, visoms programoms skiriamas finansavimas turėtų sumažėti maždaug 10 proc.

²²⁷ *The future of European competitiveness: a competitiveness strategy for Europe*, Mario Draghi, 2024 m. rugsėjo 9 d. Prieiga internete: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059.

²²⁸ *Much more than a market. Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens*, Enrico Letta, 2024 m. balandžio mėn. Prieiga internete: <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3i24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

²²⁹ *ES konkurencingumo kelrodis (COM(2025) 30 final)*, Europos Komisija, 2025 m. sausio 29 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025DC0030>.

²³⁰ *EU budget 2028-2034: Overview of the Commission's proposal*, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2025 m. liepos 25 d. Prieiga internete: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)775885](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)775885).

- **Konkurencingumas, gerovė ir saugumas** – ES konkurencingumui stiprinti skirtas ramstis, kuriamas pergrupuojant 33 dabartinio investavimo laikotarpio programas. Šio ramsčio intervencijos, apimančios 522 mlrd. Eur vertės finansavimą, būtų nukreiptos į strategines investicijas, skirtas ilguoju laikotarpiu skatinti ES produktyvumą, atsparumą ir saugumą. Pagrindinis šio ramsčio instrumentas yra planuojamas **Europos konkurencingumo fondas**, kuris prioretizuotų 360–400 mlrd. Eur investicijas į 4 sritis: švariają pertvarką ir pramonės dekarbonizaciją; sveikatą, biotechnologijas ir bioekonomiką; skaitmeninę lyderystę; atsparumą, gynybos pramonę ir kosmosą. Naujasis fondas apimtų 14 esamų programų, įskaitant EGF ir EGPP. Nors detali informacijos apie tai, kaip Europos konkurencingumo fondas funkcionuos, dar nėra paskelbta, jis turėtų būti įgyvendinamas per darbo programas (kaip šiuo metu EH ar EGF) ir orientuotas į įvairių stadijų investicijas nuo tyrimų iki startuolių kūrimo ir plėtros.²³¹ Po antruoju ramsčiu taip pat pateks EH programa – planuojama, jog EH finansavimas sieks 155 mlrd. Eur (63 proc. daugiau negu dabartiniu laikotarpiu), o būsima programa per antrąjį „Konkurencingumas ir visuomenė“ bei trečiąjį „Inovacijos“ ramsčius skirs dar daugiau dėmesio gynybos ir dvejopos paskirties technologijų plėtrai, skatinant tarpvalstybines MTEPI veiklas, finansuojant didelės rizikos transformatyvaus pobūdžio projektus bei startuolius.²³²
- **Globali Europa** – ramstis bus įgyvendinamas Globalios Europos fondu, kurio finansavimas turėtų siekti 177 mlrd. Eur. Šio ramsčio veiklos bus skirtos prioritetiniams pasaulio regionams, taip pat bus sudarytas rezervas nenumatytiems iššūkiams ar prioritetams. Pagal trečiąjį ramsčių taip pat bus finansuojamos bendrosios užsienio ir saugumo politikos veiklos ir teikiama parama užjūrio šalims ir teritorijoms.
- **Administravimas**. Pagal šį ramsčių apie 104,5 mlrd. Eur būtų skirta ES institucijų veiklai finansuoti.

Nors EK siūlymai yra preliminarūs ir 2028–2034 m. investavimo laikotarpio detalės derybų metu dar gali keistis, tikėtina, jog pagrindinės investicijų sritys (arba prioritetai) išliks. Atitinkamai, vertinant esamų PŽP veiklų tęstinumą (galimybes tas pačias veiklas finansuoti ateityje), aktualiausia remtis ES konkurencingumo kelrodžio būtinų veiksmų kryptimis bei siūlomo 2028–2034 m. Sąjungos biudžeto pirmojo ir antrojo ramsčių prioritetinėmis finansavimo sritimis, ypač atsižvelgiant į Europos konkurencingumo fondo investicines kryptis. **Priede Nr. 6** pateiktoje lentelėje PŽP veiklos, kurios prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtros skatinimo, suskirstytos pagal atitiktą šioms pagrindinėms kryptims.²³³

Apibendrinant priede pateiktą informaciją, beveik visos atrinktos PŽP veiklos, skatinančios gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, galėtų būti finansuojamos ir naujuoju 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu, kadangi jos prisideda prie bent vienos iš trijų ES konkurencingumo kelrodyje numatytų būtinųjų veiksmų kryptių įgyvendinimo. Didžioji dalis įgyvendinamų intervencijų prisideda prie strateginių sektorių plėtros vidinėje rinkoje, nes veiklomis yra remiama APV sektorių plėtra (įskaitant inovacijų kūrimą). Dalis šių veiklų yra nukreiptos į gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus skaitmeninimą (robotizaciją) ir eksporto plėtrą, STEP technologijų kūrimą ir gamybą arba DI (bei blokų grandinės technologijų, robotikos) sprendimų kūrimą. Didelė dalis inovacijų kūrimą ir eksporto plėtrą skatinančių veiklų yra skirtos S3 koncepcijos prioritetų tematikose veikiančioms įmonėms ar tematikas atitinkantiems kuriamiems sprendimams remti. Dalis šių tematikų tiesiogiai siejasi su ES strateginiais sektoriais, nes apima DI ir duomenų analizę, kibernetinį saugumą, atsinaujinančius energijos išteklius ir

²³¹ *European competitiveness fund*, Europos Komisija, 2025 m. lapkričio 27 d.

Prieiga internete: [https://www.euro-parl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)779225](https://www.euro-parl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)779225).

²³² *Horizon Europe 2028 - 2034: twice bigger, simpler, faster and more impactful*, Europos Komisija, 2025 m. liepos 16 d.

Prieiga internete: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/horizon-europe-2028-2034-twice-bigger-simpler-faster-and-more-impactful-2025-07-16_en.

²³³ Lentelėje nėra pavaizduotos PŽP veiklos, kurios buvo perkeltos į TP: „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10); „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11); „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12).

energetikos technologijas, biotechnologijas ir sveikatos technologijas.²³⁴ Didžioji dalis PŽP veiklų taip pat tiesiogiai prisideda prie kelrodžio technologijų plėtros ir startuolių augimo krypties, nes padeda užtikrinti investicijų ir kitos paramos prieinamumą startuoliams, APV (S3 koncepcijos ar STEP prioritetų tematikas atitinkančių) technologijų ir produktų kūrimą, vystymą bei gamybą, eksporto plėtrą. Finansuojamas Lietuvos dalyvavimas NATO IF ir NATO DIANA taip pat netiesiogiai prisideda prie giliųjų technologijų plėtros. Vienintelė veikla, skirta VVL regiono MVĮ produktų ir paslaugų sertifikavimui ir pristatymui užsienio rinkose (05-001-01-11-04-03), pagal intervencijų struktūrą neprisideda prie kelrodyje numatytų krypčių, kadangi finansuojamos įvairiose srityse veikiančios įmonės, kurių veikla neprivalo prisidėti prie S3 koncepcijos prioritetų tematikų.

Beveik visos PŽP veiklos (išskyrus minėtą 05-001-01-11-04-03) taip pat prisideda prie planuojamų Europos konkurencingumo fondo investicinių sričių. Veiklomis skatinamas pramonės skaitmeninimas, DI (ar blokų grandinės technologijų, robotikos) sprendimų kūrimas ir vystymas tiesiogiai prisideda prie fondo „Skaitmeninės lyderystės“ srities. Parama startuolių vystymui, akceleravimui ir plėtrai, MTEP skatinimui ir inovacijų pasiūlos didinimui bei APV produktų sertifikavimui ir produkcijos (įmonių) pristatymui užsienyje, dėl reikalavimų projektams atitikti S3 koncepcijos prioritetų tematikas, taip pat lemia atitiktą fondo investicinėms sritims. STEP technologijų kūrimas (gamyba) tiesiogiai siejasi su visais fondo prioritetais, o tvarių investicijų pritraukimo VVL regione veiklos siejasi su „Švariosios pertvarkos ir pramonės dekarbonizacijos“ sritimi. Finansuojamas Lietuvos dalyvavimas NATO IF ir NATO DIANA netiesiogiai siejasi su fondo „Sveikata, biotechnologijos ir bioekonomika“, „Skaitmeninė lyderystė“ bei „Atsparumas, gynybos pramonė ir kosmosas“ sritimis, nes sudaro galimybes Lietuvos įmonėms dalyvauti NATO programose, kurių prioritetai tiesiogiai atitinka šias sritis.

2026 m. vasarį paskelbtame EK komunikate dėl ES rytinių regionų, besiribojančių su Rusija, Baltarusija ir Ukraina, akcentuojama, kad valstybės narės galės geriau susieti nacionalinius ir regioninius partnerystės planus su pasienio regionams būdingais saugumo ir ekonominio vystymosi iššūkiais.²³⁵ Komunikate numatyta, jog „rytiniai pasienio regionai yra labai svarbūs ES saugumui užtikrinti, jiems reikėtų teikti pirmenybę kuriant atsparią regioninės gynybos ir pramonės ekosistemą“, o dvejopos paskirties sektoriai kaip kibernetinis saugumas, stebėjimo technologijos, energetinis saugumas ir į transporto infrastruktūrą orientuotos pramonės šakos išskiriami strategiškai svarbiais. Kadangi **Lietuva priskiriama ES rytiniams pasienio regionams, tai gali sudaryti papildomų galimybių ES fondų lėšomis toliau finansuoti veiklas, prisidedančias prie gynybos ir saugumo pramonės** (bei dvejopos paskirties technologijų) plėtros.

²³⁴ Remiantis Europos strateginių technologijų platformos prioritetais: https://strategic-technologies.europa.eu/about/step-scope_en.

²³⁵ Komunikatas dėl ES rytinių regionų, besiribojančių su Rusija, Baltarusija ir Ukraina *Stiprūs regionai – saugi Europa (COM(2026) 82 final)*, Europos Komisija, 2026 m. vasario 18 d.

Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52026DC0082&qid=1773401187385>.

7. REKOMENDACIJOS IR STRATEGINIAI SIŪLYMAI NAUJAJAM 2028-2034 M. ES FONDŲ INVESTAVIMO LAIKOTARPIUI

7.1 ES STRATEGINIAI PRIORITETAI GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTRAI

Dvejos paskirties bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriai užima svarbią poziciją bendroje ES strateginėje darbotvarkėje. Šie sektoriai yra laikomi svarbia priemone siekiant didinti ne tik Sąjungos saugumą ir strateginę autonomiją, bet ir ekonominę konkurencingumą ir inovacinius pajėgumus. Remiantis atlikta strateginių dokumentų analize, **pagrindiniai ES gynybos ir saugumo pramonės plėtros tikslai yra šie:**

- **Didesnis valstybių narių bendradarbiavimas** įvairiuose ES strateginiuose dokumentuose yra akcentuojamas kaip būtina sąlyga, siekiant pasauliniu mastu didinti ES konkurencingumą (įskaitant dvejopos paskirties technologijų kūrimo srityje) ir strateginę autonomiją. Pavyzdžiui, ES konkurencingumo kelrodyje pabrėžiama, jog gynybos pramonė yra svarbus konkurencingumo veiksnys, tačiau jo potencialas nėra pakankamai išnaudojamas dėl sektoriaus susiskaldymo ir nepakankamo valstybių narių bendradarbiavimo.²³⁶ Šiam iššūkiui spręsti reikalinga skatinti bendrus MTEP ir vystyti bendrus gynybos projektus. Poreikis valstybėms narėms investuoti daugiau drauge, siekiant mažinti strategines priklausomybes bei plėsti Europos gynybos technologijų ir pramonės bazę (įskaitant bendrą viešųjų pirkimų įgyvendinimą), yra akcentuojamas ir Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje 2024–2029 m.²³⁷ Platesnio bendradarbiavimo poreikis tarp ES valstybių narių (bei Ukrainos) siekiant gynybos pramonės plėtros minimas ir EK siūlymuose dėl EGPP²³⁸ bei Europos gynybos pramonės strategijoje²³⁹.
- **Susitelkimas į pažangiausių kritinių technologijų kūrimą** yra išskiriamas kaip būtina sąlyga konkurencingumui ir strateginei autonomijai užtikrinti. Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje 2024–2029 m. akcentuojamas DI, kosmoso, kvantinių, puslaidininkių, sveikatos ir biotechnologijų, žaliosios transformacijos, pažangiųjų medžiagų ir kitų technologijų prioretizavimas. EK konkurencingumo kelrodyje išskiriamos DI, švrios technologijos, ypatingos

²³⁶ *ES konkurencingumo kelrodis (COM(2025) 30 final)*, Europos Komisija, 2025 m. sausio 29 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025DC0030>.

²³⁷ *Strategic Agenda 2024-2029*, Europos Vadovų Taryba, 2024 m. gruodžio 1 d. Prieiga internete: https://www.consilium.europa.eu/media/yxrc05pz/sn02167en24_web.pdf.

²³⁸ *Pasiūlymas dėl reglamento dėl EGPP*, Europos Komisija, 2024 m. kovo 5 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edip-proposal-regulation_en?prefLang=lt&etrans=lt; ir *Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl EGPP*, Europos Komisija, 2024 m. liepos 8 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/commission-staff-working-document-edip_en?prefLang=lt&etrans=lt.

²³⁹ *Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengti, grindžiamą reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramonę (JOIN(2024) 10 final)*, Europos Komisija, 2024 m. kovo 5 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52024JC0010>.

svarbos žaliavos, energijos kaupimo, kvantinės kompiuterijos, puslaidininkų technologijos, gyvybės mokslai ir neurotechnologijos. Baltojoje knygoje išskiriamos prioritetinės karinių pajėgumų sritys taip pat glaudžiai siejasi su naujausiomis technologijomis.

- **Vietinių (Europos) tiekimo grandinių stiprinimas** (įskaitant dvejopos ir gynybos paskirties produktus bei komponentus) yra akcentuojamas kaip strateginis tikslas EK konkurencingumo kelrodyje, Europos gynybos pramonės strategijoje bei Europos Vadovų Tarybos strateginėje darbotvarkėje.
- **Inovatyvių startuolių kūrimas ir greitesnis technologijų komercializavimas** EK konkurencingumo kelrodyje yra išskiriamas kaip svarbus bendrojo ekonominio konkurencingumo augimo ramstis. Tačiau, kaip pastebima Europos gynybos pramonės strategijoje, į gynybos ar dvejopos paskirties produktų (technologijų) kūrimą orientuotų startuolių skaičiaus augimas taip pat yra svarbi priemonė stiprinti gynybos pajėgumus, inovacijų ekosistemą ir integruoti Ukrainos gynybos pramonės patirtį.
- **Esamų pramonės pajėgumų išnaudojimas** ES konkurencingumo kelrodyje yra išskiriamas kaip vienas esminių sprendimų, kuris padėtų užtikrinti greitą gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus pajėgumų plėtrą.
- **Investicijos į gynybos sektoriaus plėtrą nuo pačių ankstyviausių pramonės veiklos etapų** (įskaitant naujų technologijų ir produktų kūrimą) Baltojoje knygoje yra akcentuojamas kaip vienas esminių prioritetų.

Atsižvelgiant į ES strateginius prioritetus gynybos ir saugumo pramonės srityje bei Vertinimo metu identifikuotus Lietuvos ekosistemos iššūkius, toliau pateikiamos rekomendacijos dėl veiklų, kurias siūloma įgyvendinti 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu. Taip pat pateikiami strateginiai siūlymai ir rekomendacijos dėl papildomų veiksmų, kurie padėtų užtikrinti tolesnę Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtrą.

7.2 REKOMENDACIJOS IR STRATEGINIAI SIŪLYMAI, SKIRTI UŽTIKRINTI STIPRIOS IR INOVATYVIOS LIETUVOS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTRĄ

Toliau šiame skyriuje pateikiamos rekomendacijos ir strateginiai siūlymai, suformuoti remiantis atlikto Vertinimo rezultatais. Rekomendacijos buvo aptartos su suinteresuotomis pusėmis interviu ir fokusuotos grupinės diskusijos²⁴⁰ metu bei patobulintos, atsižvelgiant į ekosistemos dalyvių, įskaitant už rekomendacijų įgyvendinimą atsakingų institucijų atstovų, pateiktas išvalgas ir siūlymus.

²⁴⁰ Fokusuotą grupinę diskusiją Paslaugų teikėjas įgyvendino 2026 m. balandžio 24 d. Diskusijoje dalyvavo pagrindinių Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonės ir organizacijos vienijančių asociacijų, verslo asociacijų, taip pat Inovacijų agentūros atstovai. Papildomi interviu rekomendacijų aptarimui buvo įgyvendinami su Gynybos resursų agentūros prie KAM, EIM ir Inovacijų agentūros atstovais bei Lietuvos kariuomenės atsargos karininkais 2026 m. balandžio 20–gegužės 6 dienomis.

Poskyryje pateikiamos rekomendacijos ir strateginiai siūlymai struktūruoti pagal siūlomus nacionalinius strateginio planavimo uždavinius (poskyrių pavadinimai), kurių tikslas – užtikrinti stiprios ir inovatyvios Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės, kuriančios pridėtinę vertę šalies ekonomikai bei prisidedančios prie nacionalinio saugumo užtikrinimo, plėtrą. Atskiros rekomendacijos ir strateginiai siūlymai papildomai suskirstyti į temines grupes, atspindinčias siūlomų intervencijų (veiklų/veiksmų) sritis.

7.2.1 1 UŽDAVINYS. SKATINTI GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS MTEPI VEIKLAS IR STIPRINTI TARPSEKTORINĮ BENDRADARBIAVIMĄ

1. Aukštos pridėtinės vertės (APV) dvejos ir gynybos paskirties produktų kūrimo, gamybos ir eksporto skatinimas	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklas, nukreiptas į APV (įskaitant dvejos ar gynybos paskirties) produktų ir technologijų kūrimo, komercializavimo, gamybos ir eksporto skatinimą.²⁴¹ 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklas, sudarančias sąlygas Lietuvos įmonėms dalyvauti NATO ir kitose tarptautinėse programose (fonduose), skirtose APV gynybos arba dvejos paskirties technologijų kūrimui ir plėtrai.²⁴² Ateityje planuojant veiklas, konkursus ir FP rekomenduojama taikyti „gynybos“ paskirties technologijų (produktų) sąvokas, tokiu būdu gynybos ir saugumo pramonės įmonėms suteikiant didesnę aiškumą dėl dalyvavimo galimybių. Siekiant papildomai skatinti gynybos ir saugumo pramonės įmonių dalyvavimą dalyje į APV produktų kūrimą, gamybą ir eksportą nukreiptų veiklų, rekomenduojama apsvaistyti prioritetinių projektų atrankos kriterijų nustatymą šio sektoriaus įmonėms arba įgyvendinti šio sektoriaus įmonėms skirtus atskirus konkursus.
Atsakinga institucija:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

2021–2027 m. ES fondų investavimo laikotarpiu EIM įgyvendinamos PŽP veiklos, skirtos skatinti APV produktų (technologijų) kūrimą, komercializavimą, gamybą ir eksportą, sudaro geresnes sąlygas Lietuvos įmonių, įskaitant veikiančių dvejos paskirties ar gynybos srityse, kūrimuisi, augimui ir plėtrai neagu alternatyvūs EK programų ar NATO DIANA, IF mechanizmai. Pastarieji pasižymi didesne konkurencija,

²⁴¹ 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamos aktualios veiklos yra nukreiptos į: pramonės, APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimą; finansines paskatas MVĮ, startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI bei blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus; startuolių ekosistemos plėtros skatinimą; startuolių vystymo, akceleravimo ir plėtros skatinimą; inovacijų pasiūlos skatinimą (APV produktų kūrimą ir komercializavimą, tyrėjų pritraukimą įmonėse); ikiprekybinių pirkimų skatinimą; MVĮ dalyvavimo tarptautinėse MTEPI iniciatyvose skatinimą; TUI pritraukimą į MTEP; įmonių investicijų į STEP technologijų, įskaitant gynybos ir saugumo srityje, kūrimo (gamybos) skatinimą; investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimą; MVĮ APV bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimą; tarptautinių partnerystės plėtros iniciatyvų įgyvendinimą; APV (proveržio krypties) eksporto plėtojimą ne ES vidaus eksporto rinkose pagal S3 prioritetus.

²⁴² 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinama aktuali veikla yra nukreipta į Lietuvos įmonių dalyvavimą NATO inovacinėse veiklose (NATO DIANA ir NATO IF).

konsorcių reikalavimais arba nesiūlo analogiškos paramos (pavyzdžiui, eksporto skatinimui). Esamos PŽP veiklos taip pat padeda užtikrinti spartesnę inovacijų kūrimą ir komercializavimą, palyginti su EK programų alternatyvomis. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu užtikrinti panašių veiklų įgyvendinimą. Būsimuoju investavimo laikotarpiu taip pat aktualu įgyvendinti veiklas, kuriomis sudaromos galimybės Lietuvos įmonėms dalyvauti NATO ar kitose tarptautinėse programose (fonduose), skirtose APV gynybos arba dvejopos paskirties technologijų kūrimui ir plėtrai. Kadangi Vertinimo metu identifikuota, jog iki 2025 m. pabaigos analizuotomis EIM PŽP veiklomis buvo finansuoti tik 72 dvejopos paskirties projektai, ateityje aktualu aiškiau iškomunikuoti galimybes konkursuose dalyvauti ir gynybos ir saugumo pramonės įmonėms. Ateityje siekiant aktyvesnio gynybos ir saugumo pramonės įmonių įsitraukimo taip pat aktualu svarstyti prioritetinių projektų atrankos kriterijų nustatymą arba įgyvendinti atskirus konkursus šio sektoriaus įmonėms.

2. Gynybos ir saugumo srities fundamentinių bei taikomųjų mokslinių tyrimų skatinimas	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklą, skirtą 1–5 technologinio parengtumo lygio (<i>toliau – TPL</i>) dvejopos ir gynybos paskirties projektams, atrankos prioritetus siejant su nacionaliniais gynybos poreikiais ir įtraukiant organizacijas, galinčias identifikuoti perspektyvias technologijas bei prisidėti prie jų praktinio pritaikymo. Taip pat rekomenduojama užtikrinti aiškias projektų tęstinumo galimybes, sudarant sąlygas sėkmingoms iniciatyvoms pereiti į aukštesnių (6–9) TPL konkursus, apimančius prototipų kūrimą, testavimą, komercializavimą ir gamybą.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

Šiuo metu daugiausia EIM PŽP veiklomis įgyvendinamų konkursų yra skirta ankstyvajai stadijai (prototipų kūrimo skatinimui, produktų komercializavimui) arba plėtros stadijai (eksporto, produktų gamybos skatinimui). Tačiau vyrauja trūkumas į ankstesnio (<6) TPL projektus orientuotų konkursų priešankstyvoje inovacijų kūrimo stadijoje, kurie remtų fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus. Svarbu užtikrinti, kad ateityje tokie konkursai sietųsi su kitais, į prototipų kūrimą, komercializavimą ir gamybą (t. y. vėlesnius TPL) orientuotais konkursais ir kad sėkmingiausios idėjos galėtų būti vystomos toliau.

7.2.2 2 UŽDAVINYS. DIDINTI VIETINĖS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS INOVATYVIŲ PRODUKTŲ IR PASLAUGŲ PAKLAUSĄ

3. Inovacijų bendradarbiavimo partnerysčių ir įmonių MTEP gynybos ir saugumo srityje skatinimas	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklas, skirtas dvejopos arba gynybos paskirties produktų (technologijų) prototipų testavimui ir įsigijimui bei gynybos ir saugumo pramonės įmonių

	<p>MTEP veikloms skatinti, įskaitant privačios bandymų ir eksperimentų infrastruktūros plėtrą.²⁴³</p> <p>2. Įgyvendinant šias veiklas ateityje, rekomenduojama aktyviau pasitelkti klasterinius sąveikos modelius, tokiu būdu skatinant tarpsektorinį bendradarbiavimą tarp verslo, mokslo ir kitų organizacijų.</p>
Atsakinga institucija:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

Pagal IP 11 prioriteto veiklą „Skatinti inovacijų bendradarbiavimo partnerystės veiklas gynybos ir saugumo srityje“ planuojama skirti 6 mln. Eur VVL ir Sostinės regionuose investuoti į bandomųjų partijų (prototipų) testavimą, vertinimą ir įsigijimą (7–8 TPL). Veikla bus įgyvendinama taikant inovacijų partnerystės modelį, kuris leidžia viešajam pirkėjui kartu su tiekėju vystyti sprendimus etapais (nuo funkcinio reikalavimo iki prototipo išbandymo) su aiškia galimybe pereiti į bandomosios partijos įsigijimą. Kita planuojama IP 11 veikla „Didinti įmonių pajėgumus investuoti į inovatyvių produktų, skirtų gynybos ir saugumo sektoriui, kūrimą ir vystymą“ planuojama remti įmonių investicijas į gynybos MTEP veiklas ir privačios bandymų ir eksperimentų infrastruktūros plėtrą. Šios veiklos padeda spręsti esminius ekosistemos patiriamus iššūkius – infrastruktūros trūkumą bei LK vykdomų gynybos produktų prototipų, bandomųjų partijų įsigijimų trūkumą. Atitinkamai, tokias veiklas aktualu įgyvendinti ir 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu.

4. Platesnis valstybės užsakymų gynybos ir saugumo technologijoms vystyti bei inovatyviųjų pirkimų taikymas	
Strateginiai siūlymai:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Siūloma sukurti nuolatinį, prognozuojamą valstybės užsakymų gynybos ir saugumo technologijoms vystyti mechanizmą, kuris turėtų aiškų daugiametį biudžetą ir būtų orientuotas į konkrečius Lietuvos kariuomenės (LK) poreikius. 2. Taip pat siūloma aktyviau taikyti inovatyvius viešuosius pirkimus gynybos ir saugumo pramonės srityje, kai tokiu būdu kuriami dvejopos ar gynybos paskirties produktai (technologijos) gali prisidėti prie konkrečių valstybės saugumo iššūkių sprendimo.
Atsakinga institucija:	Krašto apsaugos ministerija

LR gynybos ir saugumo pramonės įstatyme numatyti valstybės užsakymai yra tikslingas būdas skatinti į šalies gynybinius prioritetus orientuotų gynybos paskirties inovacijų kūrimą, prototipų vystymo etape integruojant ir LK grįžtamąjį ryšį. Valstybės užsakymai gali būti išnaudojami kaip efektyvi priemonė aiškiai komunikuoti ilgalaikius KAM poreikius bei suteikti finansinį stabilumą aktualias inovacijas kuriančioms įmonėms. Tačiau šiuo metu nėra nustatyto konkretaus biudžeto ar priemonių, kuriomis būtų įgyvendinami valstybės užsakymai. Kol kas buvo įgyvendintas tik vienas valstybės užsakymų konkursas (2025 m. lapkritį).²⁴⁴ Siekiant gynybos paskirties inovacijų bei, bendrai, gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtros, svarbu užtikrinti ilgalaikį tokių konkursų planavimą ir aiškią komunikaciją galimiems dalyviams. Siekiant neapsiriboti tik MTEP veiklų skatinimu, taip pat aktualu ateityje plėsti inovatyviųjų viešųjų pirkimų taikymą gynybos ir saugumo pramonės srityje.

²⁴³ Aktualios IP 11 prioriteto apimtyje planuojamos įgyvendinti veiklos: „Skatinti inovacijų bendradarbiavimo partnerystės veiklas gynybos ir saugumo srityje“ ir „Didinti įmonių pajėgumus investuoti į inovatyvių produktų, skirtų gynybos ir saugumo sektoriui, kūrimą ir vystymą“.

²⁴⁴ Remiantis Gynybos resursų agentūros prie KAM viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://gra.lrv.lt/public/canonical/1761225034/426/Paskelbti%20valstyb%C4%97s%20u%C5%B5sakym%C5%B3%20konkursai.pdf>.

5. Didesnis Lietuvos kariuomenės (LK) įsitraukimas į inovacijų kūrimą

Strateginiai siūlymai:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Siūloma užtikrinti aktyvesnį LK grįžtamąjį ryšį su gynybos pramonės subjektais ir įsitraukimą dvejopos ir gynybos paskirties produktų (technologijų) kūrimo, testavimo ir tobulinimo etapuose. 2. Siekiant spręsti žmogiškųjų išteklių trūkumą ir skatinti LK įsitraukimą, technologijų vertinimo, testavimo ir bendradarbiavimo su pramone veiklose taip pat siūloma sistemingai įtraukti aktyviojo rezervo karininkus bei Lietuvos šaulių sąjungos narius. 3. Taip pat siūloma numatyti aiškesnes procedūras ir standartines praktikas (pavyzdžius), kaip gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos dalyviai gali tiesiogiai bendrauti su KAM ir Gynybos resursų agentūra.
Atsakingos institucijos:	Krašto apsaugos ministerija, Lietuvos kariuomenė ir Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos

Vienas esminių gynybos ir saugumo pramonės plėtros iššūkių, identifikuotas šio Vertinimo metu bei kitose atliktose studijose, – nepakankamas LK grįžtamasis ryšys ir įsitraukimas kuriant, testuojant bei tobulinant dvejopos ir gynybos paskirties produktus (technologijas). Kariuomenės įsitraukimas yra būtinas siekiant, kad kuriami sprendimai turėtų praktinį pritaikomumą, taip pat siekiant eksportuoti produktus užsienyje ir integruotis į NATO bei ES gynybos ir saugumo pramonės vertės grandines. Vertinimo metu identifikuota, kad vienas esminių veiksmų, ribojančių aktyvesnį LK įsitraukimą į inovacijų kūrimą, yra žmogiškųjų išteklių trūkumas. Siekiant spręsti šį iššūkį, atitinkamose veiklose siūloma aktyviau įtraukti aktyviojo rezervo karininkus bei Lietuvos šaulių sąjungos narius. Atsižvelgiant į gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos atstovų paminėtus iššūkius, susijusius su prieiga prie LK ir KAM specialistų, KAM ir jos pavaldžioms įstaigoms taip pat aktualu užtikrinti aiškesnes bendravimo (bendradarbiavimo) su verslo atstovais procedūras.

UŽSIENIO VALSTYBĖS GEROSIOS PATIRTIES PAVYZDYS - IZRAELIS

2019 m. Izraelio įsteigta **INNOFENSE programa** skirta skatinti inovatyvių sprendimų kūrimą ir diegimą karinėms reikmėms, įgalinant Izraelio gynybos ministeriją ir kariuomenę identifikuoti ir integruoti aktualias naujausias technologijas.²⁴⁵ Ši programa daugiausia nukreipta į dvejopos paskirties projektus - tik maždaug 12 proc. priimtų startuolių kuria išskirtinai karinės paskirties sprendimus.²⁴⁶ Į INNOFENSE programą pagal atrinktų (valstybei prioritetinių) iššūkių kvietimus kasmet aplikuoja šimtai startuolių, iš kurių 12-16 atrenkami dalyvauti akceleravimo programoje. Kiekvienai atrinktai įmonei skiriama apie 55 tūkst. Eur vertės dotacija ir suteikiama 6 mėnesių trukmės mentorystės programa, apimanti visas verslo plėtros stadijas. INNOFENCE programa įgyvendinama pasitelkiant 2 inovacijų centrus („iHLS“, kuris yra valstybės saugumo ir gynybos sričių startuolių akceleratorius, ir „SOSA“ - pasaulinis inovacijų centrų tinklas), kurie bendradarbiauja su valstybės institucijomis bei rizikos kapitalo investuotojais ir padeda sujungti startuolius su aktualiomis rinkomis.²⁴⁷

INNOFENSE programa taip pat yra kariuomenės (ir gynybos ministerijos) įsitraukimo į inovacijų kūrimą gerosios praktikos pavyzdys. Kartu su inovacijų centrais, mentorystės paslaugas įmonėms teikia ir Gynybos ministerijos bei kariuomenės atstovai, dirbantys kuriamai technologijai aktualiose srityse.²⁴⁸ Kariuomenė bei Gynybos ministerija taip pat sudaro sąlygas testuoti kuriamus sprendimus realiomis lauko sąlygomis, sulaukti

²⁴⁵ Defense Ministry launches innovation program for civilians, Israel National News, 2019 m. rugpjūčio 12 d. Prieiga internete: <https://www.israelnationalnews.com/news/267287>.

²⁴⁶ How Israel's military is prioritizing dual-use start-ups to accelerate defense tech, Breaking Defense, 2023 m. liepos 28 d. Prieiga internete: <https://breakingdefense.com/2023/07/how-israels-military-is-prioritizing-dual-use-start-ups-to-accelerate-defense-tech/>.

²⁴⁷ Defense Ministry launches innovation program for civilians, Israel National News, 2019 m. rugpjūčio 12 d. Prieiga internete: <https://www.israelnationalnews.com/news/267287>.

²⁴⁸ Ten pat.

grįžtamojo ryšio.²⁴⁹ Sėkmingiems prototipams yra sudaromos galimybės būti integruotiems į ginkluotąsias pajėgas, jų kūrėjams išlaikant intelektinę nuosavybę. 2024 m. daugiau nei 30 proc. INNOFENSE programos alumnų sulaukė tolesnių MTEP užsakymų iš Gynybos ministerijos, vertų daugiau nei 5 mln. JAV dolerių.²⁵⁰ Svarbu pažymėti, jog kariuomenės įsitraukimas inovacijų vystyme neužkerta kelio tolesnei įmonių plėtrai civilinėje rinkoje ar užsienio šalyse.²⁵¹

Lietuvoje būtų galima pritaikyti Izraelio modelį, skatinant aktyvų LK įsitraukimą į gynybos paskirties inovacijų kūrimą ir plėtrą, sėkmingų startuolių mentorystę verslo kūrimo srityje bei investicijų pritraukimą derinant su esminių valstybės saugumui iššūkių sprendimu. Kvietimų įgyvendinimas pagal kasmet peržiūrimus prioritetus, LK dalyvavimas testuojant ir tobulinant produktus, bei parama, apimanti visą inovacijų kūrimo ciklą, padėtų vystyti perspektyviausius, praktinę naudą valstybės saugumui kuriančius dvejopos paskirties startuolius.

UŽSIENIO VALSTYBĖS GEROSIOS PATIRTIES PAVYZDYS - VOKIETIJA

Vokietijoje 2017 m. įkurtas Bundesvero kibernetinių inovacijų centras (vok. *der Cyber Innovation Hub der Bundeswehr*, CIHBw) buvo vienas pirmųjų skaitmeninių gynybos inovacijų vienetų Europoje, sukurtas remiantis JAV ir Izraelio gynybos inovacijų ekosistemų gerosiomis praktikomis.²⁵² CIHBw skirtas realiomis (lauko) sąlygomis kartu su Bundesveru testuoti skaitmeninių inovacijų projektus, turinčius potencialą būti pritaikytiems gynybos reikmėms. Centras glaudžiai bendradarbiauja su įvairiais ginkluotųjų pajėgų padaliniais, o projektai įgyvendinami atsižvelgiant į iššūkius (problemas), su kuriais susiduria kariai ir Gynybos ministerijos tarnautojai. CIHBw taip pat aktyviai bendradarbiauja su startuoliais, technologijų įmonėmis ir mokslinių tyrimų institucijomis, siekdamas identifikuoti ir greitai adaptuoti civilines skaitmenines technologijas Bundesvero poreikiams.²⁵³

CIHBw yra gerosios praktikos pavyzdys, kaip kariuomenė gali būti efektyviai įtraukiama į inovacijų kūrimą nuo ankstyviausių idėjų vystymo etapų iki prototipų tobulinimo. CIHBw projektai įgyvendinami taikant „inovacijų piltuvėlio“ (angl. *innovation funnel*) principą. Pirmajame idėjų kūrimo ir validavimo etape yra analizuojama, ar idėja gali spręsti realias kariuomenės problemas arba prisidėti prie esminių pokyčių vystant ginkluotąsias pajėgas, o sprendimai yra tobulinami, atsižvelgiant į karių įžvalgas. Praktinės naudos ir pritaikomumo potencialą turinčios idėjos toliau vystomos kaip inovacijų projektai. Planavimo stadijoje numatomi reikalingi laiko, žmogiškieji ir kiti (pirkimų) poreikiai, o sukūrus sprendimo konceptą ir planą atliekama sprendimo peržiūra, kurios metu nusprendžiama, ar projektui verta skirti resursus. Priėmus teigiamą sprendimą, prototipo kūrimo etape skiriami reikiami ištekliai prototipui sukurti. Kūrimo ir eksperimentavimo stadijoje sukurtas prototipas yra testuojamas realiomis veiklos sąlygomis kartu su kariais, siekiant užtikrinti, kad sprendimas yra ne tik taikytinas, bet ir kuria pridėtinę vertę. Prototipai tobulinami atsižvelgiant į kariuomenės grįžtamąjį ryšį, o sėkmingiems sprendimams sudaromos sąlygos platesniam diegimui Bundesvere.

Atsižvelgiant į Vokietijoje stebimą sėkmingą kariuomenės įtraukimą į inovacijų kūrimo procesus, Lietuvoje būtų galima įgyvendinti panašų modelį, skirtą remti dvejopos ir gynybos paskirties inovacijų, pritaikomų kariuomenės reikmėms, vystymą. ES fondų lėšomis būtų galima finansuoti EIM veiklą, skirtą dvejopos paskirties technologijų idėjų vystymui, prototipų kūrimui ir testavimui, kiekviename etape įtraukiant LK ir KAM specialistus bei užtikrinant karių grįžtamąjį ryšį. Veiklos įgyvendinimas etapais, kaip CIHBw atveju, sudarytų sąlygas didesniai pirminių idėjų skaičiui būti pateiktoms LK vertinimui ir sulaukti grįžtamojo ryšio dėl technologijų pritaikomumo ne tik civilinėms, bet ir gynybos reikmėms, kartu užtikrinant, kad prototipų kūrimo ir testavimo stadiją pasiektų tik didžiausią praktinį potencialą turinčios idėjos. Veiklos apimtyje atrinkti sėkmingiausi

²⁴⁹ *The Israeli Ministry of Defense & SOSA Launch the 3rd Innofense Accelerator for Dual-Use Technologies*, SOSA, 2022 m. Prieiga internete: <https://pages.sosa.co/the-sosa-innofense-accelerator-for-dual-use-technologies-aug2022>.

²⁵⁰ *Innofense Demo Day showcases revolutionary defense startups*, Izraelio vyriausybė, 2024 m. liepos 22 d. Prieiga internete: <https://www.gov.il/en/pages/innofense-demo-day-showcases-revolutionary-defense-startups-22-jul-2024>.

²⁵¹ *Defense Ministry launches innovation program for civilians*, Israel National News, 2019 m. rugpjūčio 12 d. Prieiga internete: <https://www.israelnationalnews.com/news/267287>.

²⁵² Daugiau informacijos internete: <https://www.cyberinnovationhub.de/en/about-us/bundeswehrs-change-agent>.

²⁵³ Daugiau informacijos internete: <https://www.cyberinnovationhub.de/en>.

prototipai galėtų būti toliau tobulinami bendradarbiaujant su LK ir potencialiai integruojami į ginkluotąsias pajėgas.

7.2.3 3 UŽDAVINYS. DIDINTI NACIONALINIUS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PAJĖGUMUS

6. Rizikos kapitalo investicijos perspektyvių gynybos ir saugumo pramonės įmonių plėtrai	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklą, skirtą ES fondų lėšomis papildyti ILTE administruojamą rizikos kapitalo FP „MILInvest 2“, tokiu būdu užtikrinant didesnes investicijas plėtros stadijoje sėkmingiausioms Lietuvos dvejopos arba gynybos paskirties įmonėms. Jei nebūtų galimybės išplėsti rizikos kapitalo FP „MILInvest 2“, tokią veiklą rekomenduojama įgyvendinti ateityje įgyvendinant naują rizikos kapitalo FP „MILInvest 3“. Taip pat rekomenduojama užtikrinti, kad tokios rizikos kapitalo investicijos būtų derinamos kartu su esamomis, ILTE administruojamomis paskolų priemonėmis, siekiant efektyvaus investicijų panaudojimo.
Atsakinga institucija:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

Atsižvelgiant į esamų FP pasiūlą bei Vertinimo metu identifikuotą gynybos ir saugumo pramonės atstovų patirtį, Lietuvoje pagrindinis investicijų trūkumas gynybos ar dvejopos paskirties įmonėms pasireiškia plėtros (augimo, angl. *scale-up*) stadijoje, kai įmonėms reikalingas kapitalas gamybos pajėgumų ir veiklos masto plėtrai. Šiai problemai spręsti Lietuvos įmonės dažnai ieško nuosavo kapitalo investicijų užsienyje, o tai gali lemti sėkmingų Lietuvos startuolių veiklos perkėlimą į kitas šalis arba kontrolinių akcijų paketų perleidimą užsienio investuotojams. Nors šiuo metu yra įgyvendinamos ILTE administruojamos paskolų priemonės, dalis jaunų arba specifinėse (pavyzdžiui, paslaugų) srityse veikiančių gynybos ar dvejopos paskirties įmonių jomis negali pasinaudoti dėl riboto kapitalo ar veiklos retrospektyvos stokos. Įgyvendinant rekomenduojamą veiklą, taip pat svarbu užtikrinti, kad tokios rizikos kapitalo investicijos būtų derinamos kartu su esamomis, ILTE administruojamomis paskolų priemonėmis.

7. Paskolos pramonės pajėgumų pritaikymui ir plėtrai	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklą, skirtą išplėsti šiuo metu įgyvendinamas paskolų FP, ES fondų lėšomis finansuojant investicines ir apyvartines paskolas pramonės įmonėms, gaminančioms ar siekiančioms gaminti dvejopos ir gynybos paskirties produktus ar teikti susijusias paslaugas²⁵⁴, siekiant skatinti jų gamybos pajėgumų plėtrą. Rekomenduojama sudaryti sąlygas, kad šios paskolos galėtų finansuoti viso gamybos ciklo sąnaudinius elementus, susijusius su gamybos pajėgumų

²⁵⁴ Susijusioms paslaugoms priskiriami Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ir viešojo saugumo poreikius atitinkančių produktų ir technologijų techninės priežiūros, remonto ir modernizavimo pajėgumai.

	<p>plėtra, įskaitant reikalingą infrastruktūrą, įrangą ir kitas technines priemones.</p> <p>3. Taip pat rekomenduojama įvertinti poreikį numatyti papildomas paskolų FP, skirtas dvejopos paskirties rezervinių gamybos pajėgumų plėtrai, kurie galėtų būti operatyviai aktyvuojami krizės, nepaprastosios padėties arba karo atveju.</p> <p>4. Tokias paskolų FP rekomenduojama įgyvendinti visoje Lietuvos teritorijoje, tačiau papildomą dėmesį skirti Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityms, kurios susiduria su didžiausiomis perėjimo prie klimatui neutralios ekonomikos rizikomis, pasižymi išvystyta pramone, turinčia potencialą gaminti ir dvejopos ar gynybos paskirties produktus, bei kuriose formuojasi aktuali gynybos paskirties infrastruktūra (poligonai, bandymų infrastruktūra).</p> <p>5. Papildomai rekomenduojama paskolų instrumentais arba taikant kitą finansinę ar nefinansinę paramą skatinti bendras Lietuvos ir Ukrainos gynybos ir saugumo pramonės iniciatyvas (įskaitant ir bendrų įmonių steigimą (lokalizaciją) Lietuvoje), kurios išnaudotų Lietuvos pramonės potencialą, stiprintų vietinę gamybą bei leistų perimti naujausias inovacijas ir karo lauke sukauptą patirtį.</p>
Atsakinga institucija:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

Vertinimo metu identifikuota, kad vyrauja trūkumas paskolų priemonių, kurios būtų orientuotos į brandesnių pramonės įmonių veiklos (gamybos pajėgumų) plėtrą. Šiuo metu „Milijardas verslui“ FP teikia investicines ir apyvartines paskolas tik karinės, tačiau ne dvejopos paskirties produktus gaminančioms (eksportuojančioms) įmonėms. Tuo tarpu ES fondų lėšomis finansuojamos „Pokytis“ paskolos yra orientuotos į pramonės įmonių gamybos procesų skaitmenizaciją (automatizaciją), tačiau ne į gamybos apimčių plėtrą ar persiorientavimą į dvejopos ar gynybos paskirties produkcijos gamybą. Atitinkamai, 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu aktualu finansuoti investicines ir apyvartines paskolas pramonės įmonėms, kurios gamina arba siekia gaminti dvejopos ar gynybos paskirties produktus arba teikti susijusias paslaugas. Tokia veikla padėtų užpildyti egzistuojančią finansavimo spragą brandesnių pramonės įmonių plėtros stadijoje ir padėtų plėsti vietinius gynybos pramonės gamybos pajėgumus. Tokia veikla taip pat atitiktų EK rekomendaciją sukurti palankesnes skolinimo sąlygas ir mažinti privataus kapitalo investavimo riziką²⁵⁵ bei prisidėtų prie ES strateginio tikslo geriau išnaudoti esamus pramonės pajėgumus gynybos ir saugumo pramonės plėtrai. Ateityje taip pat aktualu įvertinti poreikį paskolų (ar kitų paramos) priemonių, skirtų plėsti dvejopos paskirties rezervinius gamybos pajėgumus, kurie galėtų būti aktyvuojami krizės, nepaprastosios padėties arba karo atveju, bei remti bendras Lietuvos ir Ukrainos gynybos ir saugumo pramonės iniciatyvas.

8. „MILInvest 3“ finansinės priemonės išankstinis planavimas

Strateginis siūlymas:	2028–2034 m. investavimo laikotarpiu siūloma iš anksto pradėti planuoti „MILInvest 3“ FP įgyvendinimą.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Krašto apsaugos ministerija

²⁵⁵ Komunikatas dėl ES rytinių regionų, besiribojančių su Rusija, Baltarusija ir Ukraina Stiprūs regionai – saugi Europa (COM(2026) 82 final), Europos Komisija, 2026 m. vasario 18 d.

Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52026DC0082&qid=1773401187385>.

„MILInvest“ ir „MILInvest 2“ FP yra pagrindiniai instrumentai, skirti priešankstyvosios stadijos ir rizikos kapitalo investicijoms į inovatyvių Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmonių kūrimą bei plėtrą. Siekiant užtikrinti šių FP ilgalaikį planavimą ir tęstinumą, aktualu iš anksto pradėti būsimos FP planavimą.

UŽSIENIO VALSTYBĖS GEROSIOS PATIRTIES PAVYZDYS - PRANCŪZIJA

Prancūzijos Gynybos inovacijų agentūra (pranc. *Agence de l'innovation de défense*, AID) buvo įkurta 2018 m. su tikslu sutelkti inovacijų veiklas vienoje institucijoje ir paspartinti technologijų diegimą kariuomenėje. Kaip dauguma didžiųjų organizacijų, Prancūzijos gynybos ministerija dažnai nepastebėdavo startuolių civilinėje rinkoje itin sparčiai kuriamų inovacijų, kurios gali turėti pritaikomumą ir kariniams tikslams. AID buvo sukurta siekiant kuo ankstyvesniame etape identifikuoti kuriamas dvejopos paskirties inovacijas, užmegzti ryšius su įmonėmis ir padėti vystyti produktus (technologijas) bei plėsti jų gamybą.²⁵⁶ AID veikla yra sutelkta tiek į ilgąjį laikotarpį (sudarant sąlygas įgyvendinti gynybos technologijų projektus, reikalingus planuojamiems kariniams pajėgumams vystyti), tiek į trumpąjį laikotarpį (išnaudojant kuriamas civilines inovacijas ir kuo sparčiau jas pritaikant karinėms reikmėms).²⁵⁷ AID remia startuolius, kurie potencialiai galėtų būti vertingi gynybos tikslais, bet neturi techninės ir ekonominės brandos, kad galėtų dalyvauti didžiuosiuose gynybos projektuose. Agentūros teikiama parama apima pagalbą komercializuojant produktus (įskaitant jų prototipavimą ir testavimą) bei plečiant jų taikymą ginkluotuosiose pajėgose. AID aktyviausiai ieško technologijų (produktų), kurių prioritetinėse temose, kurios yra reguliariai peržiūrimos.²⁵⁸ 2024 m. AID buvo pateikti 733 projektų pasiūlymai. Iš jų 328 sudarė inovacijų akceleravimo projektai (286 pateikti privačių įmonių), o 384 - MTEP projektai.²⁵⁹ 2024 m. agentūros finansavimas inovacijų projektams siekė 986,3 mln. Eur.²⁶⁰

Viena gerųjų AID patirčių yra 2021 m. sukurtas valdymo komitetas, skirtas plėtros (angl. *scale-up*) procesams koordinuoti (pranc. *Comité de gouvernance du pilotage de passage à l'échelle*).²⁶¹ Šio komiteto tikslas yra atrinkti perspektyviausius gynybos inovacijų projektus ir užtikrinti jų perėjimą nuo eksperimentavimo ar prototipų kūrimo stadijų prie platesnio diegimo, gamybos ir integravimo į ginkluotųjų pajėgų įsigijimų programas. Pirmaisiais įgyvendinimo metais šis komitetas užtikrino 7 projektų plėtrą - panašius rezultatus demonstruoja JAV karo departamento Gynybos inovacijų padalinys. AID taip pat pasižymi plačiu tarpsektoriniu bendradarbiavimu. Siekdama užtikrinti sėkmingą inovacijų vystymą visuose etapuose, agentūra yra sukūrusi platų bendradarbiavimo tinklą su akademiniais partneriais (tyrimų įstaigomis), civilinėmis valstybės institucijomis, pramonės ir prekybos asociacijomis, ekonominiais ir instituciniais partneriais šalies regionuose, taip pat startuolių akceleravimo ir plėtros programų vykdytojais, investuotojais ir užsienio partneriais.

Remiantis gera AID patirtimi, Lietuvoje būtų galima kurti panašų plėtros (angl. *scale-up*) mechanizmą, nukreiptą į perspektyviausius Lietuvos dvejopos ir gynybos paskirties startuolius. Toks mechanizmas galėtų veikti kaip tarpinstitucinis (ir tarpsektorinis) strateginis komitetas „MILInvest 2“ FP apimtyje, skirtas identifikuoti didžiausią potencialą turinčias dvejopos ar gynybos paskirties technologijas kuriančias įmones ir koordinuojant is jų perėjimą nuo prototipų ar eksperimentavimo stadijos prie plėtros, gamybos ir platesnio technologijų pritaikymo, įskaitant galimą integravimą į gynybinius pajėgumus.

²⁵⁶ *Reference Document Guiding Defence Innovation. DrOID 2023*, Prancūzijos gynybos ministerija, 2023 m. Prieiga internete: <https://www.defense.gouv.fr/sites/default/files/aid/DrOID%202023%20-%20ANGLAIS.pdf>.

²⁵⁷ *Innovation*, Prancūzijos gynybos ministerija, n. d. Prieiga internete: <https://www.defense.gouv.fr/sites/default/files/mini%20re%20armees/Innovation%20au%20minist%C3%A8re%20des%20Arm%C3%A9es%20-%20Innovation%20at%20the%20Ministry%20of%20the%20Armed%20Forces.pdf>.

²⁵⁸ *Defence Innovation: New Models and Procurement Implications. The French Case*, Armament Industry European Research Group, 2020 m. rugsėjis. Prieiga internete: <https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2020/09/63-Policy-Paper-Def-Innov-France-September-2020.pdf>.

²⁵⁹ *Innovation de Défense, Bilan D'activités 2024*, Prancūzijos gynybos ministerija, 2024 m. Prieiga internete: <https://www.defense.gouv.fr/sites/default/files/aid/Bilan%20d%27activite%CC%81s%20-2024-.pdf>.

²⁶⁰ Ten pat.

²⁶¹ *Open Innovation in Defense: Passing Fad or New Philosophy?*, Raphaël Briant, Briefings de L'ifri, 2022 m. spalio 26 d. Prieiga internete: https://www.ifri.org/sites/default/files/migrated_files/documents/atoms/files/briant_open_innovation_defense_2022.pdf.

7.2.4 4 UŽDAVINYS. STIPRINTI LIETUVOS GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS INTEGRACIJĄ Į ES IR NATO GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS VERTĖS GRANDINES

9. Dalyvavimo tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose skatinimas bei sektoriui aktualių renginių, verslo misijų organizavimas	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti tęstines veiklas, skirtas „Baltic Miltech Summit“ renginių organizavimui, nacionalinių stendų tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose finansavimui, taip pat susijusias veiklas, skirtas remti ekosistemos narių (t. y. įmonių ir asociatyvinių struktūrų) dalyvavimą šiose parodose. 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu taip pat rekomenduojama tęsti Inovacijų agentūros vykdomas verslo misijas, skirtas skatinti Lietuvos įmonių įsitraukimą į Europos gynybos, saugumo ir kosmoso tiekimo grandines. Ateityje siekiant įtraukti didesnį gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos dalyvių skaičių ir pristatyti platesnį produkcijos spektrą tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose, rekomenduojama apsvarstyti didesnio finansavimo skyrimą nacionaliniams stendams, kuris leistų išplėsti jų apimtį. 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu Krašto apsaugos ministerijai taip pat rekomenduojama aktyviau įsitraukti į bendrą nacionalinių stendų tarptautinėse gynybos ir saugumo pramonės parodose organizavimą kartu su Inovacijų agentūra, šiam tikslui skiriant reikiamus žmogiškuosius ir finansinius išteklius.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Inovacijų agentūra ir Krašto apsaugos ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

Nors 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu pagal analizuojamas PŽP įgyvendintos veiklos, skirtos „Baltic Miltech Summit“ renginių organizavimui ir nacionalinių stendų finansavimui, yra perkeltos į tęstinę veiklą, jos tiesiogiai prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės įmonių tarptautiškumo didinimo ir eksporto rinkų plėtos. Gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos atstovų teigimu, dalyvavimas tarptautinėse sektoriaus parodose yra būtinas, kadangi siekiant užtikrinti tvarią veiklą gynybos pramonės srityje svarbi eksporto rinkų plėtra. Tai visų pirma lemia palyginti ribotas vidaus paklausos potencialas Lietuvoje. Atitinkamai, šias veiklas yra aktualu įgyvendinti ir 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu. Įgyvendinant tokias veiklas ateityje taip pat siūloma efektyviau panaudoti verslo asociatyvinių struktūrų, vienijančių dvejopos paskirties ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės technologijas ir (ar) produktus kuriančius subjektus, potencialą. Būsimuoju investavimo laikotarpiu taip pat aktualu užtikrinti Inovacijų agentūros įgyvendinamų verslo misijų, skirtų Lietuvos gynybos ir saugumo (ir kosmoso) pramonės įmonių įsitraukimui į ES vertės grandines, kurios papildoma nacionalinių stendų tarptautinėse parodose veiklas.

10. Tarptautinių partnerysčių Europos konkurencingumo fondo projektams skatinimas	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklą, skirtą skatinti MVĮ, kuriančių arba gaminančių dvejopos arba gynybos paskirties technologijas ir turinčių potencialą dalyvauti Europos konkurencingumo fondo projektuose, partnerių paieškai. Šia veikla rekomenduojama ne tik identifikuoti Lietuvos įmonėms aktualius Europos konkurencingumo fondo kvietimus gynybos ir saugumo pramonės srityje, tačiau ir proaktyviai remti Lietuvos įmonių įsitraukimą į tarptautinius konsorciumus (pavyzdžiui, mezgant ryšius su didžiosiomis Europos gynybos

	<p>pramonės įmonėmis) bei užtikrinti aktualios informacijos viešinimą Lietuvos subjektams.</p> <ol style="list-style-type: none"> Jeigu Europos konkurencingumo fondo apimtyje bus kuriamas nacionalinių kontaktinių atstovų tinklas, tokią veiklą rekomenduojama siekti finansuoti Europos konkurencingumo fondo lėšomis ir įgyvendinti fondo apimtyje kaip dalį nacionalinio kontaktinio atstovo funkcijų (t. y. nekuriant atskiros veiklos). Šios veiklos vykdytojais rekomenduojama numatyti Inovacijų agentūrą ir Gynybos resursų agentūrą prie KAM, numatant aiškiai apibrėžtas agentūrų funkcijas ir atsakomybes, kurios efektyviai išnaudotų 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu sukauptas patirtis ir žinias (svarbu išnaudoti abiejų įvardytų subjektų stipriąsias puses – modernią vadybą ir orientaciją į rezultatą bei tematinę gynybos pramonės kompetenciją). Taip pat rekomenduojama užtikrinti verslo asociatyvinių struktūrų, vienijančių dvejopos paskirties ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės technologijas, produktus kuriančius subjektus, įtraukimą (pavyzdžiui, pasinaudojant šių subjektų turimais kontaktų tinklais).
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Inovacijų agentūra ir Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos
Įgyvendinimo terminas:	2028–2034 m.

Vertinimo metu identifikuota, jog vienas geriausių sprendimų didinti Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos dalyvių įsitraukimą į ES gynybos pramonės projektus bei, kartu, ES ir NATO gynybos pramonės vertės grandines, yra tarptautinių partnerysčių skatinimo veikla. Šia veikla 2028–2034 m. ES fondų investavimo laikotarpiu būtų identifikuojami Lietuvos įmonėms aktualūs Europos konkurencingumo fondo kvietimai gynybos ir saugumo pramonės srityje bei įgyvendinamos aktyvios partnerių paieškų veiklos, įskaitant aktualią (atsižvelgiant į veiklos sritis ir patirtį) Lietuvos įmonių siūlymą užsienio konsorciams ir partneriams. Tokia veikla perspektyvioms Lietuvos įmonėms padėtų užmegzti ryšius su potencialiais partneriais ir įsitraukti į tarptautinius konsorciumus bei projektus. Įgyvendinant šią veiklą svarbu įtraukti tiek Inovacijų agentūrą, tiek Gynybos resursų agentūrą prie KAM bei užtikrinti aiškiai apibrėžtas jų atsakomybes ir bendradarbiavimo formatus, kadangi abi agentūros turi sukaupusios veiklos vykdymui aktualią patirtį gynybos ir saugumo pramonės srityje.

11. Gynybos produktų perdavimo ir eksporto licencijavimas ES gynybos pramonės programų projektuose	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> Rekomenduojama ES gynybos pramonės programų finansuojamiems projektams priimti ir taikyti bendrąsias perdavimo licencijas, numatytas Direktyvoje 2009/43/EB, užtikrinant, kad jos apimtų visus su gynyba susijusius produktus ir visus projektui įgyvendinti būtinus perdavimus (tiek materialius, tiek nematerialius) per visą projekte sukurto produkto gyvavimo ciklą, įskaitant gamybos, priežiūros ir modernizavimo etapus. Rekomenduojama atsisakyti papildomų įsipareigojimų, tokių kaip galutinio naudojimo sertifikatų reikalavimai ar su gynyba susijusių produktų eksporto apribojimai, tais atvejais, kai pagal ES gynybos pramonės programą sudarytose finansavimo sutartyse ar kontraktuose jau yra numatyta, kad su konkreto projekto įgyvendinimu susiję (gynybos ar dvejopos paskirties) produktai nebus perduodami tretiesiems asmenims be leidimo. Rekomenduojama numatyti, kad ši licencijavimo sistema būtų taikoma ir vėlesniems projektų gyvavimo ciklo etapams, įgyvendinamiems po ES gynybos pramonės programos finansuojamų veiklų (etapų).
Atsakinga institucija:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Krašto apsaugos ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2027 m. I ketv.

Vertinimo metu identifikuota, kad ES gynybos pramonės programų, tokių kaip EGF, įgyvendinimą dažnai apsunkina vėlavimai konsorciūmų apimtyje (t. y. projektų partneriams) perduodant su gynyba susijusius produktus, kurie atsiranda dėl ilgų ir sudėtingų procesų, taikomų siuntimo ar eksporto licencijoms gauti. Šie vėlavimai neigiamai veikia gebėjimą laiku ir ekonomiškai efektyviai kurti reikalingus gynybos pajėgumus. Atitinkamai, ES gynybos pramonės programų projektų apimtyje aktualu užtikrinti EK siūlomų bendrųjų perdavimo licencijų taikymą ir sumažinti taikomus perteklinius išsipareigojimus. Šie sprendimai sudarytų sąlygas Lietuvos įmonėms efektyviau ir greičiau perduoti gynybos produktus projektų partneriams bei integruotis į ES ir NATO gynybos ir saugumo pramonės vertės grandines.

12. Įmonių dalyvavimo tarptautinėse parodose projektų planavimas

Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekomenduojama peržiūrėti veiklą, kuriomis finansuojamas įmonių dalyvavimas tarptautinėse parodose,²⁶² stebėsenos rodiklius ir užtikrinti didesnę projektų planavimo lankstumą 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu. 2. 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu taip pat rekomenduojama paramą MVĮ (APV) produkcijos sertifikavimui įgyvendinti atskirais tęstinės atrankos kvietimais, tokiu būdu finansuojant faktiškai patirtas išlaidas.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Inovacijų agentūra
Įgyvendinimo terminas:	2028 m.

Įmonių, dalyvavusių veiklose, skirtose finansuoti dalyvavimą tarptautinėse parodose, nuomone, esami stebėsenos rodikliai tinkamai nematuoja realios dalyvavimo parodose naudos įmonėms. Šiuo metu taikomi rezultato rodikliai kaip „MVĮ produkcijos pristatymai tarptautinėse parodose“ neįvertina parodų skirtingumo (dėl dalyvių skaičiaus, stendų lankytojų skaičiaus) ir poveikio įmonių eksporto augimui. Tinkamesnius rodiklius 2028–2034 m. investavimo laikotarpiui, kurie geriau matuotų dalyvavimo parodose pridėtinę vertę įmonėms, būtų galima nustatyti konsultuojantis su dabartinių projektų vykdytojais. Taip pat, minėtų veiklų atveju rengiant PĮP reikalaujama iš anksto pateikti detalius planus apie dalyvavimą tarptautinėse parodose (dėl parodų vietos, tikslų renginių datų, dalyvių) keleriems metams į priekį, nors tokia tiksli informacija PĮP rengimo metu nebūna prieinama. Ši informacija įprastai būna tikslinama projekto eigoje, atsižvelgiant į faktines aplinkybes dėl įgyvendinamų renginių, jų datų. Tokie reikalavimai sukuria perteklinę administracinę naštą pareiškėjams, todėl rekomenduojama jų atsisakyti ir apsvarstyti lankstesnius projektų planavimo sprendimus. Galiausiai, minėtomis veiklomis finansuojant produkcijos sertifikavimo išlaidas projektų veiklos taip pat turi būti planuojamos keleriems metams į priekį, nors produkcijos pritaikymas konkrečiai rinkai gali keistis ir jį numatyti iš anksto yra sudėtinga. Atitinkamai, 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu paramą MVĮ (APV) produkcijos sertifikavimui aktualu įgyvendinti atskirais tęstinės atrankos kvietimais, tokiu būdu finansuojant faktiškai patirtas išlaidas pagal poreikį.

²⁶² 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamos aktualios PŽP veiklos: „MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01) ir „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03).

7.2.5 5 UŽDAVINYS. UŽTIKRINTI NUOSEKLŲ GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTROS STRATEGINĮ PLANAVIMĄ

13. Gynybos ir saugumo pramonės tarybos veiklos stiprinimas

Strateginis siūlymas:	Siūloma užtikrinti aktyvesnę LR gynybos ir saugumo pramonės tarybos veiklą.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Krašto apsaugos ministerija

Pagal LR gynybos ir saugumo pramonės įstatymą įsteigta gynybos ir saugumo pramonės taryba sudaro prielaidas spręsti esminius ekosistemos plėtros iššūkius, tokius kaip ilgalaikio strateginio planavimo gynybos ir saugumo pramonės srityje trūkumas, nepakankamas tarpsektorinis bendradarbiavimas ir tarpinstitucinės koordinacijos trūkumas. Tačiau remiantis gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos dalyvių patirtimi, taryba yra nepakankamai aktyvi, posėdžiai organizuojami per retai, todėl tarybos potencialas nėra išnaudojamas ir jos realus poveikis – ribotas.

14. Ilgalaikių gynybos ir saugumo pramonės gairių rengimas

Strateginis siūlymas:	Siūloma užtikrinti ilgalaikių LR gynybos ir saugumo pramonės (plėtros) gairių parengimą, jose išlaikant orientaciją ir į dvejetainę paskirties technologijas. Rengiant dokumentą taip pat siūloma papildomą dėmesį skirti tiekimo grandinių saugumo ir energetikos, Lietuvos pramonėje taikomų komponentų rezervo vystymo, inovacijų ciklo trumpinimo temoms.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Krašto apsaugos ministerija

Atnaujintoje Nacionalinio saugumo strategijoje ilgalaikių gynybos ir saugumo pramonės gairių parengimas ir įgyvendinimas yra numatytas kaip nacionalinių karinių pajėgumų stiprinimo uždavinys. Atitinkamai, svarbu užtikrinti šių gairių parengimą, transformuojant LR gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 m. gaires į ilgojo laikotarpio planavimo dokumentą. Svarbu, kad ilgalaikėse gairėse išliktų orientacija ne tik į gynybos, bet ir dvejetainę paskirties (įskaitant kosmoso) technologijas, produktus ir paslaugas. Taip pat aktualu, kad gairės susietų šalies gynybinių pajėgumų poreikius su vietinės gynybos ir saugumo pramonės pajėgumais bei jos plėtros tikslais. Remiantis gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos dalyvių įžvalgomis, ilgalaikėse gairėse aktualu papildomą dėmesį skirti tiekimo grandinių saugumo ir energetikos, Lietuvos pramonėje taikomų komponentų rezervo vystymo bei inovacijų ciklo trumpinimo temoms.

15. Gynybos ir kosmoso technologijų išskyrimas S3 koncepcijoje

Strateginis siūlymas:	Siūloma įvertinti poreikį ir galimybes atnaujintoje 2028–2034 m. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų (sumanosios specializacijos) koncepcijoje išskirti gynybos ir kosmoso technologijų tematikas.
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

2021–2027 m. S3 koncepcijos prioritetų tematikose nėra išskiriamos gynybos ir saugumo technologijų ir kosmoso technologijų tematikos, nors šios sritys yra priskiriamos ES strateginiams sektoriams, kurių vystymas bus skatinamas 2028–2034 m. laikotarpiu, jų plėtra akcentuojama naujosios LR Nacionalinio saugumo strategijos projekte. Taip pat didžioji dalis 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamų EIM PŽP veiklų yra orientuotos būtent į S3 koncepcijos prioritetų tematikas atitinkančias technologijas arba jas (jomis grįstus sprendimus) kuriančias (gaminančias) įmones. Lietuvos įmonės, veikiančios kosmoso technologijų srityje, 2021–2027 m. laikotarpiu taip pat sėkmingai dalyvavo EH, EGF programų projektuose ir ILTE „MILInvest“ FP veiklose. Atsižvelgiant į augantį šių sričių strateginį aktualumą, formuojant 2028–

2034 m. S3 koncepciją aktualu įvertinti poreikį ir galimybes numatyti atskiras gynybos ir kosmoso technologijų tematikas, nekeičiant esamos sumaniosios specializacijos prioritetų struktūros.

16. Naudojamų lietuviškos kilmės gynybos ir saugumo pramonės produktų stebėsenos sistemos sukūrimas	
Strateginis siūlymas:	Siūloma sukurti stebėsenos sistemą, apimančią rodiklių, skirtų įvertinti lietuviškos kilmės produktų dalį Lietuvos kariuomenės naudojamose ginkluotėje ir karinėje technikoje, apskaičiavimą ir stebėseną. Svarbu užtikrinti, kad ši stebėsenos sistema būtų taikoma planuojant ir vertinant gynybos ir saugumo pramonės plėtrą, tačiau kartu atsižvelgiant į tokių produktų ilgalaikio tiekimo užtikrinimo potencialą ir operacinį karinį pranašumą.
Atsakingos institucijos:	Krašto apsaugos ministerija

Siekiant įvertinti realią Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės situaciją bei jos plėtrą ateityje, svarbu gebėti identifikuoti, kokią Lietuvos kariuomenėje naudojamos ginkluotės ir karinės technikos dalį sudaro lietuviškos kilmės produktai. Atsižvelgiant į informacijos jautrumą, tokia stebėsenos sistema galėtų būti vidinio KAM naudojimo, tačiau pagrindinio rodiklio rezultatai turėtų būti viešai prieinami ir taikomi planuojant bei vertinant gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtrą, kartu atsižvelgiant į kokybinius kriterijus, kaip produktų ilgalaikio tiekimo užtikrinimo potencialas ir operacinis karinis pranašumas. Ateityje taip pat svarbu sukurti stebėsenos sistemą, leidžiančią įvertinti Lietuvoje kuriamos (gaminamos) gynybos produkcijos eksporto apimtį. Vis dėlto, siekiant skatinti gynybos ir saugumo pramonės eksporto plėtrą, ypač svarbus „pirmojo pirkėjo“ vaidmuo vidaus rinkoje, sudarant sąlygas įmonėms išbandyti ir validuoti kuriamus produktus.

7.2.6 6 UŽDAVINYS. PLĖTOTI GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS INFRASTRUKTŪRĄ IR VIEŠĄSIAS PASLAUGAS

17. „Miltech Sandbox“ plėtros užtikrinimas	
Rekomendacijos:	<ol style="list-style-type: none"> 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama užtikrinti finansavimą „Miltech Sandbox“ platformos veikimui ir tolesnei plėtrai, stiprinant įmonėms skirtą centralizuotą ir patogią prieigą prie aktualios informacijos apie gynybos inovacijų ekosistemą, viešai prieinamą infrastruktūrą, krašto apsaugos sistemos teikiamas galimybes, kompetencijas bei susijusias institucijas ir partnerius. 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklą, skirtą iš dalies kompensuoti įmonių patiriamas išlaidas, susijusias su gynybos ar dvejopos paskirties produktų atitikties vertinimo, sertifikavimo ir kitais pasirengimo pateikti rinkai procesais pasirinktose užsienio įstaigose. 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu rekomenduojama įgyvendinti veiklą, skirtą teikti finansinę paramą įmonėms naudotis „Miltech Sandbox“ partnerių teikiamomis paslaugomis bei infrastruktūra prototipavimo, technologijų vystymo ir praktinio pritaikymo veikloms.²⁶³ Atsižvelgiant į augantį gynybos inovacijų ekosistemos aktyvumą ir didėjantį įmonių poreikį

²⁶³ 2021–2027 m. laikotarpiu įgyvendinta aktuali Inovacijų agentūros veikla „Skatinti gynybos technologijų testavimą ir prototipavimą, naudojantis „Miltech Sandbox“ partnerių infrastruktūra“.

	<p>naudotis specializuotomis partnerių kompetencijomis bei infrastruktūra, rekomenduojama įvertinti poreikį šiai veiklai skirti didesnę finansavimą, palyginti su 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu.</p> <p>4. Taip pat rekomenduojama sudaryti lankstesnes sąlygas naujiems partneriams prisijungti prie „Miltech Sandbox“ platformos, peržiūrint šiuo metu taikomą reikalavimą, kad naujo partnerio prisijungimui turi pritarti visi esami nariai.</p>
Atsakingos institucijos:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Inovacijų agentūra
Įgyvendinimo terminas:	2026–2034 m.

„Miltech Sandbox“ platforma padeda spręsti įvairius ekosistemos plėtrą ribojančius iššūkius, sudaro prielaidas didinti tarpsektorinį bendradarbiavimą, užtikrinti ekosistemos dalyvių informavimą apie prieinamas finansavimo priemones ir įgyvendinamus renginius, suteikti prieigą vieno langelio principu prie institucinės pagalbos, testavimo infrastruktūros, sertifikavimo ir kitų paslaugų. Tačiau šiuo metu prieinamos platformos paslaugos yra fragmentuotos, trūksta patogios, bendros ir aiškios prieigos prie jų, todėl reikalinga užtikrinti ne tik tolesnę platformos veikimą, bet ir jos paslaugų ir pajėgumų plėtrą. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje šiuo metu nėra pakankamo gynybos ar dvejopos paskirties produktų atitikties vertinimo ir sertifikavimo paslaugų prieinamumo, ateityje taip pat aktualu įgyvendinti veiklą, skirtą iš dalies kompensuoti įmonių patiriamas išlaidas, susijusias su gynybos ar dvejopos paskirties produktų atitikties vertinimu ir sertifikavimu pasirinktose užsienio įstaigose. Siekiant skatinti aktyvesnį tarpsektorinį bendradarbiavimą gynybos ir saugumo pramonės srityje, 2028–2034 m. investavimo laikotarpiu taip pat aktualu teikti finansinę paramą įmonėms naudotis „Miltech Sandbox“ partnerių teikiamomis paslaugomis bei infrastruktūra prototipavimo, technologijų vystymo ir praktinio pritaikymo veikloms. Galiausiai, ateityje siekiant užtikrinti sklandesnę „Miltech Sandbox“ plėtrą, aktualu peržiūrėti šiuo metu taikomus griežtus reikalavimus dėl naujų partnerių prisijungimo.

7.3 SPECIFINĖS REKOMENDACIJOS 2021–2027 M. ES FONDŲ INVESTAVIMO LAIKOTARPIUI

Šiame skyriuje pateikiamos papildomos specifinės rekomendacijos, suformuotos remiantis atlikto Vertinimo rezultatais ir skirtos 2021–2027 m. investavimo laikotarpiu įgyvendinamoms veikloms bei EGF projektams.

18. EGF projektų kofinansavimo tęstinumo užtikrinimas	
Rekomendacija:	Rekomenduojama užtikrinti tolesnį EGF projektų kofinansavimą, paramą skiriant 2024–2027 m. laikotarpiu atrinktiems projektams.
Atsakinga institucija:	Krašto apsaugos ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2026–2029 m.

KAM įgyvendinamas atrinktų EGF projektų kofinansavimas padeda skatinti Lietuvos įmonių (ir kitų subjektų) dalyvavimą fondo veikloje. 2025 m. buvo skirta parama 2022–2023 m. atrinktiems projektams, o 2024 m. atrinktiems projektams kofinansavimo konkursą planuojama skelbti 2026 m. Kadangi kvietimai pagal EGF bus įgyvendinami iki 2027 m. (imtinai), svarbu užtikrinti tolesnę paramą sėkmingų projektų kofinansavimui.

19. Palaikymo laiškų suteikimas perspektyviems EGF projektams

Rekomendacija:	Rekomenduojama palaikymo laiškus suteikti ir į nacionalinius prioritetus nepatenkantiems perspektyviems EGF projektams, kuriuose dalyvauja Lietuvos subjektai. Perspektyvūs projektai galėtų būti atrenkami atsižvelgiant į jų atitiktį Lietuvos kariuomenės poreikiams, projekto metu kuriamų technologijų (produktų) technologinę ir operacinę vertę bei projekto galimybę stiprinti ilgalaikius Lietuvos gynybos pramonės pajėgumus ir integraciją į ES gynybos tiekimo grandines.
Atsakinga institucija:	Krašto apsaugos ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2027 m. I ketv.

Gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos atstovai kaip vieną aktyvesnį įsitraukimą į EGF projektus ribojančių veiksnių išskyrė per siaurus KAM numatomus nacionalinius prioritetus fondo projektams. Kadangi pajėgumų vystymo projektuose privalomas bent 2 šalių gynybos ministerijų palaikymas vystomam produktui, Lietuvos įmonių gebėjimas pateikti KAM palaikymo laiškus (angl. *Letter of Support*) galimai padėtų didesniai skaičiui įmonių įsitraukti į konsorciumus. Gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos atstovų teigimu, dalis Lietuvos subjektų turi pajėgumų dalyvauti ir kitų tematikų projektuose, už šiuo metu nustatomų nacionalinių prioritetų ribų.

20. Rezultatyvumo ir efektyvumo kriterijų pakartotinis įvertinimas

Rekomendacija:	Įgyvendinus visus planuojamus kvietimus, rekomenduojama pakartotinai įvertinti 2021–2027 m. laikotarpiu ES fondų lėšomis finansuojamų ir šiame Vertinime analizuotų PŽP veiklų rezultatyvumą ir efektyvumą.
Atsakinga institucija:	Ekonomikos ir inovacijų ministerija
Įgyvendinimo terminas:	2027–2028 m.

Dėl projektų pasiektų stebėsenos rodiklių reikšmių bei faktinių išlaidų duomenų trūkumo šio Vertinimo apimtyje nebuvo galimybės tiksliai įvertinti realaus PŽP veiklų rezultatyvumo ar efektyvumo. Kadangi Vertinimo atlikimo metu maždaug trečdalis analizuotų PŽP veiklų atveju dar nebuvo paskelbtų arba baigtų įgyvendinti kvietimų, trūko ir siektinų projektų stebėsenos rodiklių reikšmių, todėl nebuvo galima įvertinti net potencialaus šių veiklų rezultatyvumo. Atitinkamai, rekomenduojama pakartotinai įvertinti PŽP veiklų rezultatyvumo ir efektyvumo kriterijus, kai bus prieinama daugiau faktinių duomenų apie projektų pasiektas stebėsenos rodiklių reikšmes ir patirtas išlaidas. Atliekant projektų efektyvumo vertinimą, siūloma pakartotinai palyginti dvejopos ir ne dvejopos paskirties projektų (faktinius) efektyvumo skirtumus.

8. VERTINIMO METU NAUDOTOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

Toliau pateikiamas Vertinimo metu naudotų teisės aktų, kitų dokumentų, studijų, tyrimų ir ankstesnių vertinimų sąrašas. Į šį sąrašą nėra įtraukti kiti pirminiai ir antriniai internetiniai šaltiniai, kurių nuorodos pateikiamos Vertinimo ataskaitos išnašose.

- *2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa (redakcija Nr. C(2025) 1502)*, Europos Komisija, 2025 m. kovo 4 d. Prieiga internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/dokumentai/2021-2027-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-programa>.
- *A Note on the Definition of “Dual Use”*, John Forge, *Sci Eng Ethics* 16: 111–118 (2010). Prieiga internete: <https://doi.org/10.1007/s11948-009-9159-9>.
- *An ambitious budget for a stronger Europe: 2028-2034**, Europos Komisija, 2025 m. liepos 16 d. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1847.
- *Baltoji knyga dėl galimybių daugiau remti dvejopo naudojimo potencialą turinčių technologijų mokslinius tyrimus ir plėtrą (COM(2024) 27 final)*, Europos Komisija, 2024 m. sausio 24 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52024DC0027>.
- *Bendra Suomijos ir Švedijos ministrų pirmininkų deklaracija dėl pirmųjų metų plečiant Švedijos ir Suomijos bendradarbiavimą*, Helsinkis, 2025 m. gruodžio 1 d. Prieiga internete: <https://www.government.se/contentassets/2e9dd37960664bb58517cf15db7909b5/swedish-finnish-declaration---one-year-of-enhanced-bilateral-cooperation.pdf>.
- *Conceptualizing dual use: A multidimensional approach*, Martin Hähnel, *Research Ethics* 21(2): 205-227 (2025). Prieiga internete: <https://doi.org/10.1177/17470161241261466>.
- *Defence Innovation: New Models and Procurement Implications. The French Case*, Armament Industry European Research Group, 2020 m. rugsėjis. Prieiga internete: <https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2020/09/63-Policy-Paper-Def-Innov-France-September-2020.pdf>.
- *Defence. Market study on Finnish military product and dual use companies*, Tesi, 2024 m. Prieiga internete: <https://tesi.fi/wp-content/uploads/2024/09/Tesi-Defence-Study-2024.pdf>.
- *Direktyva 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo*, Europos Parlamentas ir Taryba, 2009 m. gegužės 6 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:02009L0043-20250605>.
- *Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XV-439, 2025 m. rugsėjo 25 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/568b271299f611f0a8bbd1e98310677d>.
- *Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas*, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 895, 2025 m. gruodžio 10 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/01c09b12d97b11f08918e1adc7c5b1ec>.
- *EDF Work Programme 2026*, Europos gynybos fondas, 2025 m. gruodžio 17 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edf-work-programme-2026_en.
- *ES konkurencingumo kelrodis (COM(2025) 30 final)*, Europos Komisija, 2025 m. sausio 29 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025DC0030>.

- *EU budget 2028-2034: Overview of the Commission's proposal*, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2025 m. liepos 25 d. Prieiga internete: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)775885](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)775885).
- *Europe's budget. Defence*, Europos Komisija, 2025 m. liepa. Prieiga internete: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/06a73675-d5d4-11f0-8da2-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Searchresult&WT.ria_c=55576&WT.ria_f=9125&WT.ria_ev=search&WT.URL=https%3A%2F%2Fcommission.europa.eu%2F.
- *European competitiveness fund*, Europos Komisija, 2025 m. lapkričio 27 d. Prieiga internete: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)779225](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)779225).
- *European Defence Industry Programme: Council gives final approval*, ES Taryba ir Europos Vadovų Taryba, 2025 m. gruodžio 8 d. Prieiga internete: <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2025/12/08/european-defence-industry-programme-council-gives-final-approval/>.
- *Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos (2016/C 202/01)*, Europos Sąjunga, 2016 m. birželio 7 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:12016ME/TXT>.
- *Evalsed Sourcebook: Method and Techniques*, Europos Komisija, 2013 m. rugsėjo mėn. Prieiga internete: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/evaluation/guide/evaluation_sourcebook.pdf#page=172.
- *Final reports on deepened defence cooperation between Finland and Sweden*, Švedijos Vyriausybė, n. d. Prieiga internete: <https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/forsvarsdepartementet/fin-al-reports-on-deepened-defence-cooperation-between-finland-och-sweden.pdf>.
- *Finansinių priemonių panaudojimo galimybių ir poreikio gynybos pramonės sektoriuje išankstinis vertinimas*, LR krašto apsaugos ministerijos užsakymu atliko UAB „BGI Consulting“, 2022 m. rugpjūčio 18 d. Prieiga internete: https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/KAM_ex-ante_keitimas_2022%2008%2003_sviri.pdf.
- *Fondų fondo „Gynybos investicijų fondas“ tarpinės finansinės ataskaitos už laikotarpį, pasibaigusį 2025 m. rugsėjo 30 d.*, UAB ILTE, 2025 m. lapkričio 19 d. Prieiga internete: https://ilte.lt/data/public/uploads/2025/11/fa_vvp_2025.09.30_gif-pasirasytas.pdf.
- *Gynybos paskirties mokslinių tyrimų Lietuvoje galimybių studija*, Lietuvos mokslo taryba, 2025 m. Prieiga internete: <https://lmt.lrv.lt/public/canonical/1768976832/7266/LMT%20Gynybos%20GS%20el.%20leidinys.pdf>.
- *Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 m. programa, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro nutarimu Nr. V-138*, 2021 m. vasario 24 d. Prieiga internete: <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5422e82076a411eb9601893677bfd7d8/asr>.
- *Gynybos technologijų vystymo Lietuvoje 2021–2027 metų programos finansavimo sąlygų aprašas*, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro nutarimu Nr. V-696, 2021 rugsėjo 20 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2709b5c01a0111ec93af8a5fb475d9bd>.
- *Ginkluotės, karinės technikos ir kitos įrangos bei technologijų, svarbių prioritetiniams Lietuvos kariuomenės pajėgumams vystyti, sąrašas*, patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu Nr. 558, 2024 m. liepos 3 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/26fa8ab039f111efbdaea558de59136c>.
- *Horizon Europe Work programme (2026-27)*, Europos Komisija, 2025 m. gruodžio 11 d. Prieiga internete: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/horizon-europe-work-programmes_en.
- *Innovation de Défense, Bilan D'activités 2024*, Prancūzijos gynybos ministerija, 2024 m. Prieiga internete: <https://www.defense.gouv.fr/sites/default/files/aid/Bilan%20d%27activite%CC%81s%20-2024-.pdf>.
- *Interim Evaluation of the European Defence Fund, D4 – Final report*, EK užsakymu atliko PricewaterhouseCoopers, 2024 m. gruodis. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/b5166d96-2231-4dcf-aa3b-fb2a13c63973_en?filename=D4%20-%20Interim%20Evaluation%20of%20EDF_Final%20Report.pdf.

- *JOINT NORDIC Initiative for Digital Resilience*, IT-Branchen, IKT Norge, FiCom ir TechSverige, 2025 m. Prieiga internete: <https://techsverige.se/app/uploads/2025/06/JoInt-Nordic-Initiative-for-Digital-Resilience-1.pdf>.
- *Komisijos tarnybų darbinis dokumentas dėl EGPP*, Europos Komisija, 2024 m. liepos 8 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/commission-staff-working-document-edip_en?prefLang=lt&ettrans=lt.
- *Komunikatas dėl ES rytinių regionų, besiribojančių su Rusija, Baltarusija ir Ukraina Stiprūs regionai – saugi Europa (COM(2026) 82 final)*, Europos Komisija, 2026 m. vasario 18 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52026DC0082&qid=1773401187385>.
- *Lietuvos dalyvavimo Europos Sąjungos 2021-2027 m. daugiametės finansinės programos sektorišose programose analizė*, STRATA (Vyriausybės strateginės analizės centras), 2025 m. Prieiga internete: <https://strata.gov.lt/wp-content/uploads/2025/12/Lietuvos-dalyvavimo-Europos-Sajungos-2021-2027-m.-daugiametes-finansines-programos-sektorišose-programose-analizė.pdf>.
- *Lietuvos gynybos ekosistemos stiprinimas: esamos situacijos analizė*, Paulietis Darius Stasiulevičius ir Ignas Marcinkevičius, „Kurk Lietuvai“ programa, VŠĮ „Investuok Lietuvoje“, 2025 m. birželio 30 d. Prieiga internete: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/05/Gynyba_Situacijos-Analize_FINAL.pdf.
- *Lietuvos gynybos ekosistemos stiprinimas: rekomendacijos*, Paulietis Darius Stasiulevičius ir Ignas Marcinkevičius, „Kurk Lietuvai“ programa, VŠĮ „Investuok Lietuvoje“, 2025 m. rugsėjo 8 d. Prieiga internete: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/05/Gynybos-pramone_rekomendacijos.pdf.
- *Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės plėtros kelrodis*, Justas Kazlauskas ir Rūta Mankevičienė, „Kurk Lietuvai“ programa, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2026 m. kovo 6 d. Prieiga internete: https://data.kurk.lt/wp-content/uploads/2025/10/GPS_kelrodis_pilnas-dokumentas_2026-03-06.pdf.
- *Lietuvos gynybos stiprinimas. Politikos rekomendacijų santrauka*, parengė „MISTI Lithuania“ konsorciumas Lietuvos bendradarbiavimui su MIT, dalyvaujant Lietuvos verslo, akademijos, rizikos kapitalo ir viešojo sektoriaus atstovams, 2025 m. gruodis. Prieiga internete: <https://lithuanianconsortium.vdu.lt/wp-content/uploads/2025/12/MIT-Lietuvos-gynybos-stiprinimas.pdf>.
- *Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro valdymo sričių 2026–2028 metų strateginis veiklos planas*, patvirtinta LR ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu Nr. 4-16, 2026 m. sausio 16 d. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/public/canonical/1768911607/6267/EIM%202026-2028%20m.%20SVP.pdf>.
- *Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymas*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIV-2647, 2024 m. gegužės 16 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abdb66e01e5911ef8b14c5bcce136045/asr>.
- *Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 metais gairės*, patvirtinta LR ekonomikos ir inovacijų, krašto apsaugos, užsienio reikalų ir vidaus reikalų ministrų įsakymais Nr. 4-299/V-447/V-171/1V-331, 2023 m. gegužės 31 d. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5366f8b2ffee11edbc0bd16e3a4d3b97?jfwid=>.
- *Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro valdymo sričių 2025–2027 metų strateginis veiklos planas*, patvirtinta LR krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. V-214, 2025 m. kovo 10 d. Prieiga internete: https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-03-10_Nr.-V-214.pdf.
- *Lietuvos Respublikos strateginių prekių kontrolės įstatymas*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. I-1022, 1995 m. liepos 5 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.AB5C4F8C996B/asr>.
- *Lietuvos skaitmenizacijos rodikliai tarptautiniame kontekste*, Inovacijų agentūra, 2023 m. kovo mėn. Prieiga internete: https://inovacijuagentura.lt/site/binaries/content/assets/analitika/apzvalgos/2023/2023-03-31-skaitmenizacija_ataskaita_2022-04-12.pdf.
- *Much more than a market. Speed, security, solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens*, Enrico Letta, 2024 m. balandžio mėn. Prieiga internete: <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.
- *Nacionalinės saugumo strategijos atnaujinimo projektas*, patvirtintas LRV posėdžio 2026 m. vasario 25 d. metu. Prieiga internete: <https://lrv.lt/lt/posedziai/lietuvos-respublikos-vyriausybes-posedis-1988/>.

- *Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengtį, grindžiamą reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramone (JOIN(2024) 10 final)*, Europos Komisija, 2024 m. kovo 5 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/ffd55236-6294-4f60-a2a5-293e3f577446_en?filename=JOIN_2024_10_1_LT_ACT_part1_v2.pdf.
- *Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengtį, grindžiamą reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramone (JOIN(2024) 10 final)*, Europos Komisija, 2024 m. kovo 5 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52024JC0010>.
- *Open Innovation in Defense: Passing Fad or New Philosophy?*, Raphaël Briant, Briefings de L'ifri, 2022 m. spalio 26 d. Prieiga internete: https://www.ifri.org/sites/default/files/migrated_files/documents/atoms/files/briant_open_innovation_defense_2022.pdf.
- *Pasiūlymas dėl reglamento dėl EGPP*, Europos Komisija, 2024 m. kovo 5 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edip-proposal-regulation_en?prefLang=lt&etrans=lt.
- *ReArm Europe Plan/Readiness 2030*, Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2025 m. balandžio 3 d. Prieiga internete: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2025\)769566](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2025)769566).
- *Reference Document Guiding Defence Innovation. DrOID 2023*, Prancūzijos gynybos ministerija, 2023 m. Prieiga internete: <https://www.defense.gouv.fr/sites/default/files/aid/DrOID%202023%20-%20ANGLAIS.pdf>.
- *Reglamentas (ES) 2021/821, nustatantis Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą*, Europos Parlamentas ir Taryba, 2021 m. gegužės 20 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32021R0821>.
- *Reglamentas (ES) 2024/795 kuriuo sukuriama Europos strateginių technologijų platforma (STEP)*, Europos Parlamentas ir ES Taryba, 2024 m. vasario 29 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024R0795>.
- *Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness*, Sauli Niinistö, 2024 m. spalio 30 d. Prieiga internete: https://commission.europa.eu/document/5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en.
- *Strategic Agenda 2024-2029*, Europos Vadovų Taryba, 2024 m. gruodžio 1 d. Prieiga internete: https://www.consilium.europa.eu/media/yxrc05pz/sn02167en24_web.pdf.
- *Taikos išsaugojimas. Gynybos parengties užtikrinimo iki 2030 m. veiksmų gairės (JOIN(2025) 27 final)*, Europos Komisija, 2025 m. spalio 16 d. Prieiga internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52025JC0027>.
- *The European Defence Fund: supporting the development of the defence capabilities of tomorrow. Interim evaluation of the European Defence Fund (COM(2025) 299 final)*, Europos Komisija, 2025 m. birželio 17 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/50cb88a0-7a4b-4f41-9649-f6272ca987ca_en?filename=COM_2025_299_1_EN_ACT.pdf.
- *The future of European competitiveness: a competitiveness strategy for Europe*, Mario Draghi, 2024 m. rugsėjo 9 d. Prieiga internete: https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/draghi-report_en#paragraph_47059.
- *Unlocking the potential of dual-use research and innovation*, Europos Komisijos užsakymu parengė Izabela Albrycht, Johan Evers, Karl Hallding, Veronica Vella ir André Xuereb, 2025 m. birželis. Prieiga internete: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/e11c91be-5173-11f0-a9d0-01aa75ed71a1/language-en>.
- *Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050““*, patvirtinta LR Seimo nutarimu Nr. XIV-2466, 2023 m. gruodžio 23 d. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/3388adf0a55611eea5a28c81c82193a8>.

- *Valstybės užsakymų gynybos ir saugumo technologijoms vystyti inicijavimo ir vykdymo tvarkos aprašas*, patvirtinta LR Krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. V-595, 2024 m. liepos 4 d. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/7add7fc23a3c11efb121d2fe3a0eff27/asr>.
- *White Paper for European Defence – Readiness 2030*, Europos Komisija, 2025 m. kovo 12 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/white-paper-european-defence-readiness-2030_en.

9. PRIEDAI

9.1 PRIEDAS NR. 1. GYNYBOS PRAMONĖS PLĖTROS TIKSLŲ IR PRIORITETINIŲ SRIČIŲ SĄRAŠAS

3 LENTELĖ. GYNYBOS IR SAUGUMO PRAMONĖS PLĖTROS TIKSLAI IR PRIORITETINĖS SRITYS

GAIRIŲ P.	PLĖTROS TIKSLAS / PRIORITETINĖ SRITIS
TIKSLAS – naujų tarptautiniu mastu konkurencingų gynybai ir saugumui skirtų produktų ir technologijų kūrimas, gamyba vidiniam naudojimui ir eksportui, taip pat Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ir viešo saugumo poreikius atitinkančių produktų ir technologijų techninė priežiūra, remontas ir modernizavimas.	
9.1.1.	Puslaidininkiai, lazeriai ir optikos prietaisai.
9.1.2.	Kibernetinio saugumo produktai, paslaugos ir procesai, išmaniosios signalizacinės ir stebėjimo sistemos bei davikliai.
9.1.3.	Informacinės technologijos ir informacinį atsparumą didinantys produktai (<i>pavyzdžiui, optoelektroninės saugumo sistemos, skirtos asmens tapatybei automatizuotai nustatyti, taikant biometriją, naudojant DI, ir kt.</i>).
9.1.4.	Virtualiosios ir papildytosios realybės technologijos ir sprendimai, DI technologijos ir sprendimai.
9.1.5.	Išmaniosios elektroninės kovos priemonės, išmaniosios ryšių valdymo, topografavimo, palydovinės ir vietovės nustatymo priemonės ir sistemos.
9.1.6.	Ginklai, šaudmenys ir sprogmenys, specialiosios priemonės, masinio naikinimo ginklo (branduolinio, radiologinio, cheminio, biologinio ir bakteriologinio) aptikimo, nustatymo ir švarinimo priemonės.
9.1.7.	Oro ir vandens eismo valdymo sistemos, radarai, priešlėktuvinės gynybos ir apsaugos nuo dronų sistemos.
9.1.8.	Antžeminio transporto saugaus eismo kontrolės priemonės, orlaivių skrydžių ir laivybos saugą užtikrinančios priemonės.
9.1.9.	Civilinės saugos ir gyventojų apsaugos priemonės.
9.1.10.	Bepiločiai orlaiviai, nepilotuojamos antžeminės transporto priemonės, gynybai ir viešajam saugumui skirti robotai ir transportavimo mašinos, speciali gynybai ir saugumui skirta technika ir transportas, nepilotuojami antvandeniniai ir povandeniniai laivai.
9.1.11.	Amunicija, ekipuotė, karių ir pareigūnų apsaugos priemonės, specializuoti maisto produktai, išgyvenimo priemonės.
9.1.12.	Aukštos pridėtinės vertės gynybos ir saugumo pramonės produktai, kurie veikia žmonių smegenis, jausmus, pojūčius ir yra susiję su neuromokslu (neuroginklai, psichotroniniai, elektromagnetiniai ir kt.).
9.1.13.	Dokumentų, transporto priemonių ir prekių patikros, pasislėpusių asmenų, ribotos apyvartos daiktų paieškos ir nustatymo priemonės ir įranga, rentgeno sistemos, kosmoso įranga ir jos komponentai.
TIKSLAS – integracija į ES ir NATO valstybių narių gynybos ir saugumo pramonės pridėtinės vertės grandines.	
9.2.1.	Paslaugos, skirtos ES ir NATO valstybių narių pagrindinių ginkluotės gamintojų produktų gamybai, kūrimui ir tyrimams.
9.2.2.	Komponentai ES ir NATO valstybių narių pagrindinių ginkluotės gamintojų kuriamoms ir gaminamoms ginkluotės sistemoms.
TIKSLAS – priimančiosios šalies nacionalinėms gynybos ir saugumo funkcijoms aktualių pramonės gebėjimų stiprinimas, užtikrinantis NATO gynybinių pajėgumų veikimą Lietuvoje.	
9.3.1.	Gynybos ir saugumo produktų priežiūros ir remonto paslaugos bei modernizavimo pajėgumų stiprinimas.

GAIRIŲ P.	PLĖTROS TIKSLAS / PRIORITETINĖ SRITIS
9.3.2.	Kibernetinio saugumo produktų, paslaugų ir procesų diegimo paslaugos.
9.3.3.	Gynybos ir saugumo infrastruktūros kūrimas ir jos aprūpinimas prekėmis, darbais ir paslaugomis.
9.3.4.	Techninės priežiūros mokymai ir pratybos.

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi LR gynybos ir saugumo pramonės plėtros 2023–2027 m. gairėmis

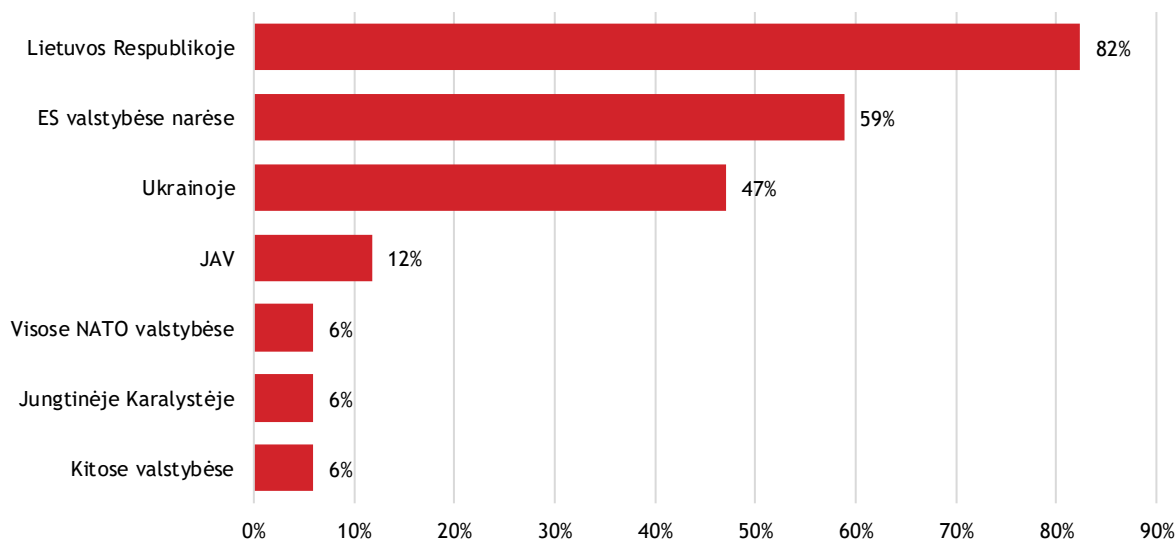
9.2 PRIEDAS NR. 2. ANKETINĖS ĮMONIŲ APKLAUSOS REZULTATAI

Anketinė įmonių apklausa buvo įgyvendinta 2026 m. sausio 19 – vasario 5 dienomis, pasitelkiant automatizuotą internetinę apklausų vykdymo sistemą *Survey Monkey*®. Įvadinės Vertinimo ataskaitos derinimo metu apklausos klausimynas buvo pakoreguotas bei papildytas atsižvelgiant į Darbo grupės pastabas. Kvietimai pildyti anketinę apklausą buvo išsiųsti LGSPA, LPK bei LVK. Vertinimo vykdytojas šių asociacijų prašė kvietimais pildyti apklausą pasidalinti su asociacijų (LPK atveju – šakinių asociacijų, įskaitant LGKPA) nariais (įmonėmis). Visgi, įmonių aktyvumas dalyvaujant anketinėje apklausoje buvo mažas – nepaisant Vertinimo vykdytojo pakartotinio raginimo, anketinę apklausą pilnai užpildė tik 17 įmonių (7 LGSPA, 7 LPK ir 3 LVK nariai).

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA

Didžioji dalis (65 proc.) apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, jog jų atstovaujama įmonė kuria dvejopos paskirties technologijas, o maždaug du penktadaliai (po 41 proc.) – jog jų atstovaujama įmonė kuria dvejopos paskirties produktus arba teikia dvejopos paskirties paslaugas. Maždaug trečdalis (po 35 proc.) respondentų nurodė, jog atstovauja dvejopos paskirties produktus gaminančias (pavyzdžiui, naktinio matymo kameras) arba karinės paskirties produktus kuriančias (kaip šarvuotas transporto priemonės) įmones, o kiek mažesnė dalis (29 proc.) – karinės paskirties technologijas kuriančias įmones. Tik po ketvirtadalį (po 24 proc.) apklaustųjų nurodė, jog jų atstovaujama įmonė gamina karinės paskirties produktus arba teikia karinės paskirties paslaugas.

Kaip pavaizduota grafike žemiau, **keturi iš penkių (82 proc.) respondentų nurodė, jog jų atstovaujamos įmonės kuriamų (gaminamų) produktų, technologijų ar teikiamų paslaugų pirkėjai yra įsikūrę LR** (t. y. įskaitant LR institucijas). Daugiau nei pusė (59 proc.) apklaustųjų nurodė, jog pirkėjai yra įsikūrę ES valstybėse narėse, o beveik pusės (47 proc.) apklaustųjų įmonių atstovai nurodė, kad pirkėjai yra įsikūrę ir Ukrainoje.

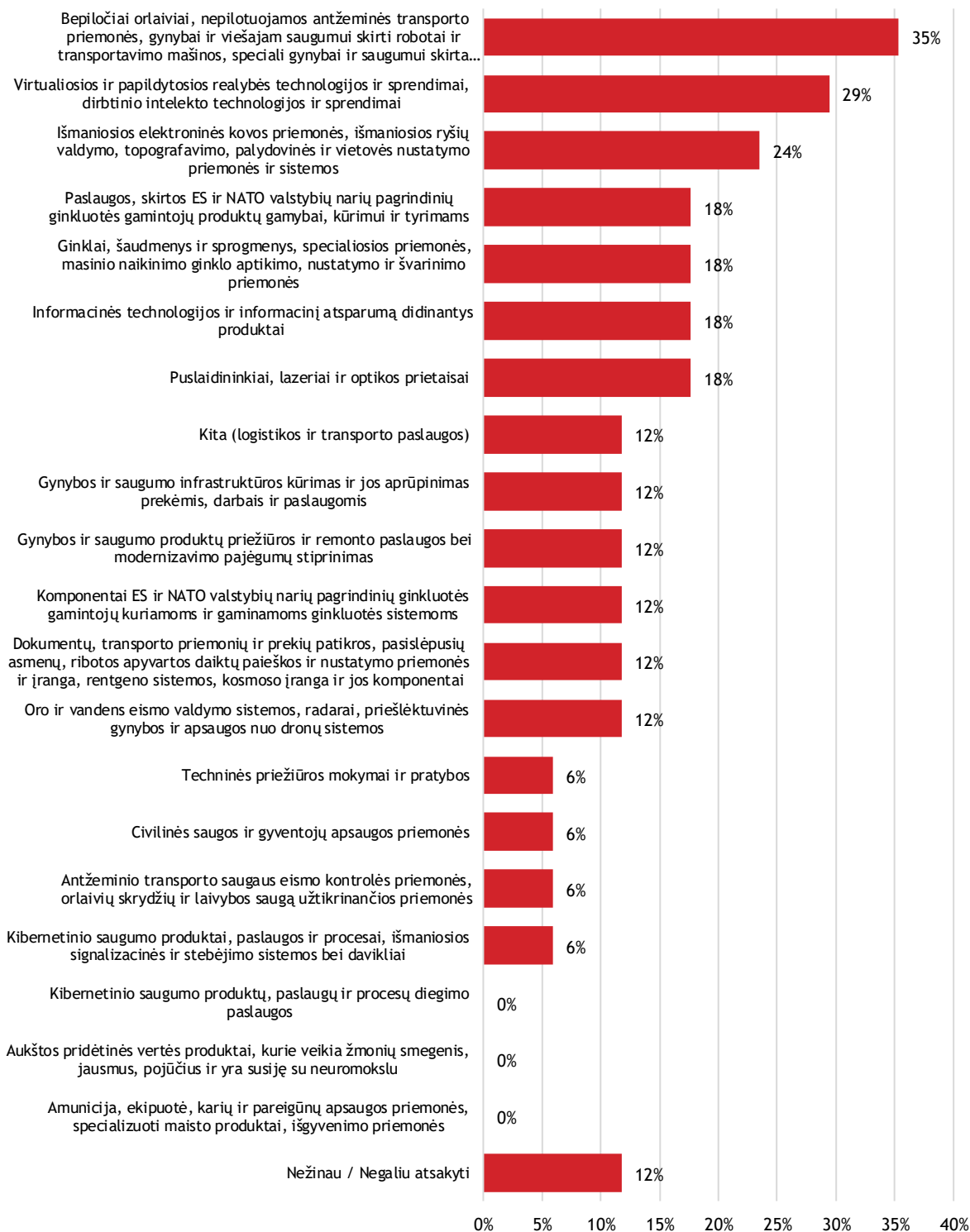

7 PAVEIKSLAS. ŠALYS, KURIOSE ĮSIKŪRĘ PAGRINDINIAI APKLAUSOJE ATSTOVAUTŲ ĮMONIŲ KURIAMŲ (GAMINAMŲ) PRODUKTŲ, TECHNOLOGIJŲ AR TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PIRKĖJAI

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi įmonių anketinės apklausos metu surinkta informacija

Pagal darbuotojų skaičių, **mažiausiai apklausoje dalyvavo vidutinių įmonių, kuriose yra 50–249 dirbantieji, atstovų** (12 proc. respondentų), o labai mažas, mažas ir didelė įmones atstovavo po 29 proc. respondentų. **Visgi, pagal pajamas beveik pusė (47 proc.) respondentų atstovavo labai mažas įmones**, kurių metinės pajamos yra mažesnės nei 2 mln. Eur. **Didžioji dalis (71 proc.) apklausoje atstovautų įmonių yra įsikūrusios Sostinės regione** ir tik mažiau nei trečdalis (29 proc.) – VVL regione. **Daugiau nei keturios iš penkių (82 proc.) apklausoje atstovautų įmonių yra lietuviško kapitalo**, maždaug kas aštunta – lietuviško ir užsienio kapitalo. Tik 6 proc. respondentų nurodė, kad jų atstovaujama įmonė yra užsienio kapitalo.

Apklausoje atstovautos **įmonės veikia įvairiose Gairėse nurodytose prioritetinėse gynybos ir saugumo pramonės plėtros srityse**, tačiau daugiausiai – bepiločių orlaivių ir transporto priemonių, robotų ir transportavimo mašinų, gynybai ir saugumui skirtos technikos ir transporto, nepilotuojamų antvandeninių ir povandeninių laivų srityse. Dvi apklausoje atstovautos įmonės (12 proc. nuo visų respondentų) veikia Gairėse neišskirtoje – su gynyba susijusių logistikos ir transporto paslaugų srityje.

8 PAVEIKSLAS. APKLAUSOJE ATSTOVAUTŲ ĮMONIŲ VEIKLOS SRIČIŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL GAIRIŲ PRIORITETINES PLĖTROS SRITIS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi įmonių anketinės apklausos metu surinkta informacija

REGULIACINĖ APLINKA

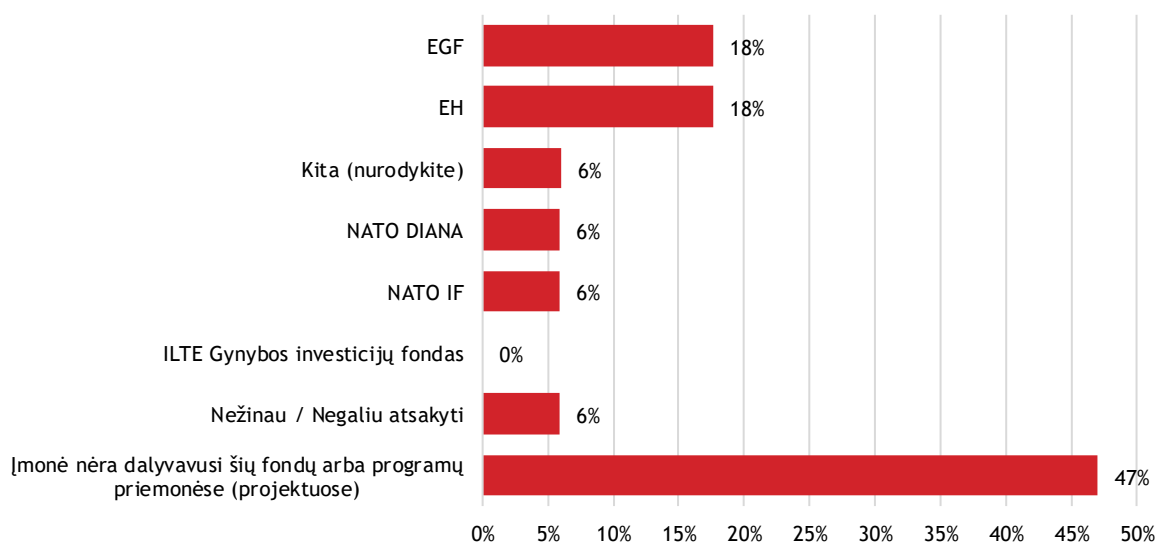
Tik maždaug ketvirtadalis (24 proc.) respondentų nurodė, jog jų atstovaujamai įmonei yra tekę siekti NATO STANAG sertifikatų. Vieninteliai respondentų išskirti iššūkiai, susiję su NATO STANAG

sertifikacijos procesu, yra **reikalingos įrangos trūkumas** arba **finansavimo reikalingai įrangai ir akreditacijos palaikymui trūkumas**.

Taip pat tik ketvirtadalis (24 proc.) respondentų nurodė, jog jų atstovaujama įmonei yra tekę siekti strateginių prekių (dvejopo naudojimo prekių ir karinės įrangos) licencijų ar sertifikatų kuriamiems, gaminamiems ar eksportuojamiems produktams ar technologijoms. Visgi, apklausos dalyviai neišskyrė jokių susijusių sunkumų.

ĮMONIŲ DALYVAVIMAS EK PROGRAMŲ, NATO IR ILTE PRIEMONĖSE

Kiek daugiau nei trečdalis apklausoje atstovautų įmonių (36 proc.) 2020–2025 m. laikotarpiu įgyvendino EH ir (arba) EGF projektus arba juose dalyvavo. Po vieną respondentą (po 6 proc.) nurodė, jog jų atstovaujama įmonė dalyvavo NATO DIANA arba NATO IF veiklose. Dar viena apklausoje atstovauta įmonė (6 proc.) dalyvavo Europos infrastruktūros tinklų priemonės projektuose (ar juos įgyvendino). Maždaug pusė apklaustųjų (47 proc.) nurodė, jog jų atstovaujamos įmonės nėra dalyvavusios nei viename iš šių fondų arba programų projektų, o dar 6 proc. respondentų atsakyti į klausimą negalėjo.

9 PAVEIKSLAS. APKLAUSOJE ATSTOVAUTŲ ĮMONIŲ DALYVAVIMAS ANALIZUOJAMŲ FONDŲ AR PROGRAMŲ PRIEMONĖSE (PROJEKTUOSE) 2020–2025 M.

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi įmonių anketinės apklausos metu surinkta informacija

Projektus įgyvendinusių (ar juose dalyvavusių) įmonių atstovai nurodė, jog projektų apimtyje kūrė produktus (šarvinių liemenių audinius, antžeminio transporto nuotolinio valdymo sprendimus) bei įgyvendino MTEP veiklas (pavyzdžiui, išmaniosios apsauginės tekstilės srityje). Viena apklausoje atstovauta įmonė vykdo(-ė) daugiau nei 10 dvejopos paskirties projektų. **Esminiai įmonių patirti iššūkiai projektų įgyvendinimo metu apima slaptumo reikalavimus (įskaitant specialių fizinių patalpų, infrastruktūros poreikį), nepakankamai aiškius galutinių vartotojų poreikius bei ilgą projektų įgyvendinimo trukmę, santykyje su skiriamu finansavimu.**

Viena pagrindinių priežasčių, kodėl įmonės nedalyvavo analizuojamų programų ar fondų priemonėse (projektuose) yra pernelyg sudėtingas paraiškų teikimo procesas – šį iššūkį pasirinko 12 proc. visų apklaustųjų (tik ILTE GIF atveju jį pasirinko 6 proc. apklaustųjų). Prie kitų priežasčių dalis respondentų įvardijo per jauną įmonės amžių, o dalis – nenurodė konkrečių argumentų. Svarbu pastebėti, jog nei vienas respondentas nenurodė, kad jų atstovaujama įmonė nežinojo apie galimybes dalyvauti tokiose priemonėse ar projektuose. Taip pat nei vienas respondentas kaip esminių priežasčių nepasirinko valstybės pagalbos trūkumo ar išbandytų arba sertifikuotų produktų

trūkumo. Kaip atskiras priežastis dėl nedalyvavimo ILTE GIF priemonėse viena įmonė nurodė keliamus reikalavimus, jog dalyvauti gali tik 2–3 metus veikiančios įmonės, kurių metinė apyvarta siekia bent 300 tūkst. Eur (todėl jaunos, inovacijas kuriančios įmonės negali dalyvauti).

4 LENTELĖ. PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ ĮMONĖS NEDALYVAVO ANALIZUOJAMŲ FONDŲ AR PROGRAMŲ PRIEMONĖSE (PROJEKTUOSE)

PRIEŽASTIS	EH	EGF	NATO IF	NATO DIANA	ILTE GIF
Įmonė arba kuriami (gaminami) produktai / technologijos / paslaugos neatitiko keliamų reikalavimų	6%	6%	6%	6%	6%
Trūko reikalaujamų užsienio valstybių partnerių (konsorciumo)	6%	6%	6%	6%	0%
Trūko išbandytų arba sertifikuotų produktų	0%	0%	0%	0%	0%
Trūko valstybės institucijų ar įstaigų pagalbos	0%	0%	0%	0%	0%
Pernelyg sudėtingas paraiškų teikimo procesas	12%	12%	12%	12%	6%
Žmogiškųjų išteklių trūkumas	6%	6%	0%	0%	0%
Pernelyg ilga projektų trukmė	6%	6%	0%	0%	0%
Įmonė nežinojo apie galimybes dalyvauti tokiose priemonėse ar projektuose	0%	0%	0%	0%	0%
Dalyvavimas tokiose priemonėse ar projektuose nebuvo aktualus įmonės veiklai	6%	6%	6%	6%	6%
Nežinau / Negaliu atsakyti	12%	12%	12%	12%	18%
Kitos priežastys	12%	18%	12%	12%	18%

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi įmonių anketinės apklausos metu surinkta informacija

Įmonių atstovai nurodė, jog jų dalyvavimą įvardytose programų ar fondų priemonėse (projektuose) daugiausia paskatintų paprastesnis paraiškos rengimo (teikimo) procesas arba pagalba rengiant paraiškas. Dalis apklaustųjų nurodė, jog **pagalba užmezgant kontaktus su užsienio partneriais (įmonėmis ar mokslo centrais, konsorciumais)** taip pat palengvintų bei paspartintų paraiškų rengimo procesus. Vienas respondentas nurodė, jog įmonių galimybes dalyvauti tarptautinių programų ar fondų priemonėse (projektuose) padidintų **platesni, net ir minimalios apimties, LK pirkimai iš Lietuvos įmonių**, kurie atvertų kelią registruotis NATO duomenų bazėje ir pretenduoti į NATO finansavimo instrumentus, drąsiau imti paskolas. **LK aktyvesnis įsitraukimas į produktų testavimą, integravimą ir grįžtamojo ryšio teikimas** taip pat įvardyti kaip veiksniai, kurie paskatintų įmonių veiklos plėtrą ir padidintų galimybes dalyvauti tarptautinėse programose, nes būtų paprasčiau užtikrinti pajamų srautą, išlaikyti specialistus, vykdyti ilgalaikes investicijas į MTEPI.

EKOSISTEMOS IŠŠŪKIAI

Respondentai apklausoje įvardijo įvairius Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės ekosistemos iššūkius, tačiau dauguma jų – individualūs, paminėti tik pavienių įmonių. Vienas pagrindinių (dažniausiai atsikartojusių) iššūkių yra **LK pirkimų trūkumas – ypatingai prototipų bei, sėkmingų, išbandytų produktų atveju, ilgalaikių sutarčių**. Nacionaliniai pirkimai dažnai įvardyti kaip esminė sąlyga, reikalinga įmonėms siekiant pateikti į užsienio šalių rinkas, dalyvauti NATO lygmens pirkimuose. Šiuo atveju kaip **gerasis inovatyvių sprendimų vystymo pavyzdys** įvardytas **Muitinės departamento prie LR finansų**

ministerijos vykdomas DI paremtas projektas kontrabandos aptikimui.²⁶⁴ Respondentai taip pat akcentavo, jog konkurencingi LK viešieji pirkimai, nukreipti į nacionalinius tiekėjus, padėtų įmonėms užsitikrinti stabilias pajamas, kurios leistų daugiau orientuotis į MTEPI veiklas, dalyvavimą tarptautinėse fondų ar programų priemonėse (projektuose). Kiti respondentų įvardyti susiję iššūkiai – **erdvių (infrastruktūros) eksperimentinėms veikloms vykdyti trūkumas** bei **platformos, kurioje įmonės LK galėtų demonstruoti kuriamas inovacijas, poreikis**.

Respondentai taip pat minėjo **didesnės paramos eksporto skatinimui poreikį**, neapsiribojant įmonių dalyvavimo parodose skatinimu, tačiau įgyvendinant **verslo misijas** ir ilgalaikę kryptingą (į dvejopos paskirties prekių ir paslaugų eksportą orientuotą) **diplomatiją**. Kelis kartus taip pat paminėtas **didesnio finansavimo inovacijoms remti poreikis** (pavyzdžiui, gynybos inovacijų skatinimui skiriant bent 2 proc. nuo visų valstybės išlaidų krašto apsaugai), siekiant užtikrinti aukštesnių technologinės parengties lygių inovacijų kūrimą.

Kaip vienas esminių iššūkių, kuris apriboja pažangiausių ir itin sparčia raida pasižyminčių sričių (DI, dronų, kosmoso, robotikos) plėtrą buvo įvardytas **ilgas laikotarpis tarp kvietimo teikti paraišką pradžios ir lėšų išmokėjimo**. Vienas respondentas išskyrė trūkumą priemonių (projektų), nukreiptų į mažesnės pridėtinės vertės, tačiau taip pat svarbias šalies gynybai, prekes ar technologijas. Dar vienas apklaustasis nurodė, kad reikėtų sudaryti galimybes finansuoti ne tik naujų technologijų ar produktų kūrimą, tačiau ir turimų technologijų pritaikymą ir diegimą gynybos ir saugumo sektoriaus klientams. Reikalavimai dėl įmonių amžiaus ir pajamų taip pat išskirti kaip vienas įmonių dalyvavimą ribojančių veiksnių. Strateginiu lygmeniu, akcentuota regioninio bendradarbiavimo stoka (derantis dėl ES finansavimo bei įgyvendinant bendrus projektus) ir Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės įmones vienijančių asociacijų susiskaldymas.

²⁶⁴ Daugiau informacijos internete: <https://muitine.lrv.lt/lt/programos-ir-projektai/muitines-rizikos-valdymo-modernizavimas-naujos-kartos-lietuva/>

9.3 PRIEDAS NR. 3. REZULTATYVUMO ANALIZĖ

9.3.1 „SKATINTI ĮMONES SKAITMENIZUOTIS“ (05-001-01-05-05)

Visos analizei atrinktos veiklos PžP lygiu siekia **bendrojo rezultato rodiklio „Skaitmeninių technologijų integracija, vieta“**. Šis rodiklis yra Skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indekso (*angl. Digital Economy and Society Index*) dalis, apimanti įvairius verslo skaitmeninės transformacijos subrodiklius. Remiantis naujausiais 2024 m. duomenimis,²⁶⁵ pagal atskirus subrodiklius Lietuvos vidutinė apskaičiuota vieta ES mastu yra 13–14 – t. y. panaši, kokia buvo ir 2022 m. (13-ta).²⁶⁶ Taigi, PžP lygiu reikšminga pažanga kol kas nėra stebima.

Veiklos „Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03) atveju siekiama 3 rezultato rodiklių. FP „Pokytis „Skaitmeninimas VVL““ teikiamomis paskolomis pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių VVL regione gamybos procesų automatizavimui ir skaitmeninimui siekiama **pritraukti 11 911 765 Eur privačių investicijų, papildančių viešąją paramą**²⁶⁷ (pagal pasirašytas sutartis **siektina reikšmė** siekia **104 proc.** plano arba 12 369 434 Eur) ir pasiekti, kad **produktų ar procesų inovacijas diegtų 113 MVĮ**²⁶⁸ (pagal pasirašytas sutartis **siektina reikšmė** siekia **48 proc.** plano arba 54 įmonės, o pasiekta reikšmė – 5 įmonės). Taip pat siekiama, jog **76 didelės įmonės diegtų produktų ar procesų inovacijas**,²⁶⁹ tačiau pasirašytų sutarčių su didelėmis įmonėmis nėra. Iš viso veikla finansuojama **FP siekiama paremti 210 įmonių**²⁷⁰ (pagal pasirašytas sutartis **siektina reikšmė** siekia **29 proc.** plano arba 60 įmonių, o pasiekta reikšmė – 3 proc. arba 6 įmonės). EIM atstovų teigimu, planuojama paremti mažesnių skaičių įmonių (60) bei pasiekti mažesnių produktų ar procesų inovacijas diegiančių MVĮ skaičių (54) bei nėra planuojama siekti produktų ar procesų inovacijų diegimo didelėse įmonėse, kadangi Inovacijų skatinimo fondo sutartyje buvo nustatytos mažesnės siektinos rodiklių reikšmės, negu numatytos IP. Šis keitimas buvo atliktas sutarus su Finansų ministerija. Atsižvelgiant į siektinas rodiklių reikšmes, bendras **veiklos rezultatyvumas vertinamas kaip vidutinis, tačiau tikimybė pasiekti** Inovacijų skatinimo fondo sutartyje **suplanuotas reikšmes ateityje vertinama kaip aukšta**, nes FP bus įgyvendinama iki 2029 m. kovo mėn.

Panaši situacija stebima ir **veiklos „Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“** (05-001-01-05-05-04) atveju. Ja finansuojamos FP „Pokytis „Skaitmeninimas Sostinė““ paskolos, skirtos skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą Sostinės regione. Šia veikla, pagal IP, siekiama **pritraukti 79,5 mln. Eur privačių investicijų, papildančių viešąją paramą**²⁷¹ (nors pagal Inovacijų skatinimo fondo sutartį **siektina reikšmė** siekia **21,4 proc.** plano arba 17 mln. Eur) ir pasiekti, kad

²⁶⁵ EK nėra paskelbusi dalies subrodiklių reikšmių už 2025 m.

²⁶⁶ Lietuvos skaitmenizacijos rodikliai tarptautiniame kontekste, Inovacijų agentūra, 2023 m. kovo mėn. Prieiga internete: https://inovacijuuagentura.lt/site/binaries/content/assets/analitika/apzvalgos/2023/2023-03-31-skaitmenizacija_ataskaita_2022-04-12.pdf

²⁶⁷ Rodiklis R-05-001-01-05-05-04 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

²⁶⁸ Rodiklis R-05-001-01-05-05-06 „Produktų ar procesų inovacijas diegiančios MVĮ, įmonės“.

²⁶⁹ Rodiklis R-05-001-01-05-05-23 „Produktų ar procesų inovacijas diegiančios didelės įmonės, įmonės“.

²⁷⁰ Rodiklis P-05-001-01-05-05-07 „Paramą finansinėmis priemonėmis gavusios įmonės, įmonės“.

²⁷¹ Rodiklis R-05-001-01-05-05-04 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

produktų ar procesų inovacijas diegtų 299 MVĮ²⁷² ir 200 didelių įmonių²⁷³ (pagal fondo sutartį bendra siektina reikšmė siekia tik 5,2 proc. plano arba 31 įmonę). Veikla taip pat planuojama pasiekti, kad dėl intervencijų 332 MVĮ bei 222 didelės įmonės kurtų didesnę vienam darbuotojui tenkančią pridėtinę vertę²⁷⁴ (pagal fondo sutartį bendra siektina reikšmė siekia 6,3 proc. plano arba 35 įmones). EIM atstovų teigimu, šios mažesnės siektinos rodiklių reikšmės taip pat buvo nustatytos sutarus su Finansų ministerija. Kadangi nėra duomenų apie pasiektas stebėsenos rodiklių reikšmes, rezultatyvumo įvertinti negalima, tačiau, atsižvelgiant į ilgą FP įgyvendinimo laikotarpį, išlieka aukšta tikimybė pasiekti fondo sutartyje nustatytas (mažesnes) rodiklių reikšmes.

Veikla „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05), kuria finansuojamas DI ir robotikos sprendimų (produktų) ir technologijų kūrimas, **siekia 70 sukurtų DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktų.**²⁷⁵ Pagal pasirašytas projektų sutartis rodiklio siektina reikšmė yra 253 proc. plano (arba 177 produktai), o pasiekta reikšmė – 164 proc. plano (sukurta 114,5 produktų). Iš viso šia veikla finansuoti 182 projektai, iš kurių 173 buvo baigti įgyvendinti.²⁷⁶ Taigi, ši veikla pasižymi aukštu rezultatyvumu.

Galiausiai, veiklos „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07), kuria VVL regione bus finansuojamas DI produktų ir (arba) sprendimų vystymas, atveju dar nėra pasirašytų projektų sutarčių ir duomenų apie siektinas reikšmes. Šia veikla planuojama paremti 93 įmones²⁷⁷ ir jose pasiekti aukštą skaitmeninio intensyvumo lygį²⁷⁸, pritraukti 2 647 059 Eur privačių investicijų, papildančių viešąją paramą,²⁷⁹ pasiekti 10 proc. pajamų padidėjimą investicijas gavusiose įmonėse²⁸⁰ bei pasiekti, kad sukurtas ir patobulintas skaitmenines paslaugas/produktus naudotų 1615 naudotojų²⁸¹. Inovacijų agentūros atstovų teigimu, įgyvendinamas DI sprendimų vystymo konkursas pasižymi mažesne paklausa, negu planuota, tačiau DI sprendimų diegimui įmonėse bus įgyvendintas atskiras konkursas. Dauguma rezultato rodiklių yra susiję su DI sprendimų diegimu, todėl išlieka tikimybė pasiekti suplanuotus tikslus.

9.3.2 „SUKURTI NUOSEKLIĄ INOVACINĖS VEIKLOS SKATINIMO SISTEMĄ“ (05-001-01-05-07)

Veiklos „Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ poveikle „Pagerinti verslo prieigą prie finansinių šaltinių (Inovacijų fondas)“ (05-001-01-05-07-03-04), kuria finansuojama FP „Akceleratorius 2“,

²⁷² Rodiklis R-05-001-01-05-05-06 „Produktų ar procesų inovacijas diegiančios MVĮ, įmonės“.

²⁷³ Rodiklis R-05-001-01-05-05-23 „Produktų ar procesų inovacijas diegiančios didelės įmonės, įmonės“.

²⁷⁴ Rodikliai R-05-001-01-05-05-08 „Didesnę vienam darbuotojui tenkančią pridėtinę vertę sukuriančios MVĮ, įmonės“ ir R-05-001-01-05-05-24 „Didesnę vienam darbuotojui tenkančią pridėtinę vertę sukuriančios didelės įmonės, įmonės“.

²⁷⁵ Rodiklis R-05-001-01-05-05-20 „Sukurti dirbtinio intelekto, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktai ir (arba) sprendimai pagal atitinkamos stadijos rezultata, vienetai“

²⁷⁶ Rodiklis P-05-001-01-05-05-11 „Įsigaliojusios sutartys dėl finansinių paskatų kurti verslą ir skaitmenines inovacijas, vienetai“.

²⁷⁷ Rodiklis P-05-001-01-05-05-01 „Paramą gavusios įmonės (iš kurių: labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės), įmonės“.

²⁷⁸ Rodiklis R-05-001-01-05-05-02 „Aukštą skaitmeninio intensyvumo lygį pasiekusios įmonės, įmonės“.

²⁷⁹ Rodiklis R-05-001-01-05-05-04 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

²⁸⁰ Rodiklis R-05-001-01-05-05-21 „Investicijas gavusios įmonės pajamų padidėjimas, proc.“.

²⁸¹ Rodiklis R-05-001-01-05-05-03 „Įmonių sukurtų naujų ir patobulintų skaitmeninių paslaugų, produktų ir procesų naudotojai, metinis naudotojų skaičius“

siikiama paremti 32 startuolius, o pasiekta reikšmė siekia 113 proc. plano arba 36 įmones.²⁸² Kita poveikle „Skatinti startuolių inovatyvių produktų ar inovatyvių produktų prototipų kūrimą“ (05-001-01-05-07-03-06), kuria finansuojamas Inovacijų agentūros administruojamas projektas, skirtas startuolių dalyvavimui specializuotoje EdTech, GameTech ir IRT akceleravimo programoje, siekiama sukurti 71 inovatyvų produktą ar prototipą²⁸³ bei suteikti paslaugas ar investicijas 71 startuoliui²⁸⁴. Abiejų rodiklių siektinos reikšmės jau siekia 100 proc., o pasiektos – 27 proc. plano. Bendrai, veikla pasižymi aukštu rezultatyvumu ir didele tikimybe pasiekti suplanuotus tikslus.

Pagal veiklą „Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ analizuojamos dvi įgyvendinamos poveiklės. Poveikle „Sudaryti sąlygas startuoliams kurtis bei skatinti produkto idėjos vystymą per hakatonus ir inkubavimo paslaugas“ (05-001-01-05-07-05-01) įgyvendintu konkursu „Startuolis“ (02-025-K) finansuoti hakatonai, preakceleravimo bei akceleravimo programos ir kitos startuolių inkubavimo paslaugos. Šia poveikle siekiama paremti 566 įmones (pagal projektų sutartis siektina reikšmė yra 69 proc. plano arba 390 įmonių, o pasiekta – 17 proc. plano (95 įmonės)),²⁸⁵ projektų metu įsteigti 20 startuolių (kol kas nėra siektinų ar pasiektų reikšmių),²⁸⁶ preakceleruoti 140 startuolių (siektina reikšmė siekia 136 proc. plano, o pasiekta – 68 proc.)²⁸⁷ ir pasiekti 10 proc. startuolių išgyvenamumą (kol kas nėra siektinų ar pasiektų reikšmių)²⁸⁸. Suplanuotos reikšmės dar gali būti pasiektos, kadangi 2026 m. suplanuota įgyvendinti naują „Startuolis“ konkursą (02-073-K), kuriam suplanuota skirti 5 mln. Eur. Poveikle „Skatinti produkto idėjos vystymą (akceleravimo veiklos), skatinti investicijas pagal startuolių brandos lygį“ (05-001-01-05-07-05-02), kuria finansuojamos kelios pagal fondų fondą „Inovacijų skatinimo fondas“ įgyvendinamos FP, siekiama paremti 19 įmonių (pagal fondo sutartį siektina reikšmė siekia 532 proc. plano arba 101 įmonė),²⁸⁹ pritraukti 8 735 294 Eur privačių investicijų (pagal sutartis siektina reikšmė – 73,9 proc. plano arba 6,45 mln. Eur)²⁹⁰ bei sukurti 194 darbo vietas (siektina reikšmė – 46,4 proc. plano arba 90 darbo vietų)²⁹¹. Kaip ir ankstesnių FP atveju, siektinos rodiklių reikšmės, numatytos Inovacijų skatinimo fondo sutartyje, skiriasi nuo numatytų IP. Visgi, atsižvelgiant į visas siektinas rodiklių reikšmes, veiklos rezultatyvumas vertinamas kaip vidutinis, o tikslų (numatytų Inovacijų skatinimo fondo sutartyje) pasiekimo tikimybė – aukšta.

Veiklos „Skatinti inovacijų pasiūlą“ atveju taip pat analizuojamos dvi poveiklės. Poveikle „Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas, sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose ir skatinti ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (Sostinės regionas)“ (05-001-01-05-07-06-01) finansuojama FP „Perspektyva“, skirta finansuoti pramoninius tyrimus, inovacines veiklas. Šia poveikle siekiama pritraukti 80 836 839 Eur privačių investicijų (pagal Inovacijų skatinimo fondo sutartį siektina reikšmė siekia 25 proc. plano arba 20,17 mln. Eur)²⁹² bei paramą gavusiuose subjektuose sukurti 92 mokslo tiriamojo darbo vietas (siektina reikšmė pagal fondo sutartį siekia 13 proc. plano arba 12 darbo vietų)²⁹³. Poveikle „Investuoti į naujų APV produktų

²⁸² Rodikliai R-05-001-01-05-07-17 „Paramą gavusios įmonės, iš jų: mažos ir labai mažos, vienetai“ ir P-05-01-01-05-07-04 „Investicijas gavusių startuolių skaičius, vienetai“.

²⁸³ Rodiklis P-05-001-01-05-07-29 „Sukurtų inovatyvių produktų ar inovatyvių produktų prototipų skaičius, vienetai“.

²⁸⁴ Rodiklis P-05-01-01-05-07-04 „Investicijų arba paslaugų gavusių startuolių skaičius, vienetai“.

²⁸⁵ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės (labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės), įmonės“.

²⁸⁶ Rodiklis R-05-001-01-05-07-38 „Projekto įgyvendinimo metu įsteigti startuoliai, vienetai“.

²⁸⁷ Rodiklis R-05-001-01-05-07-27 „Preakceleruotų startuolių skaičius projekto įgyvendinimo metu, vienetai“.

²⁸⁸ Rodiklis R-05-001-01-05-07-39 „Startuolių išgyvenamumas, procentai“.

²⁸⁹ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

²⁹⁰ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

²⁹¹ Rodiklis R-05-001-01-05-07-04 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos, vienu metų etato ekvivalentai“.

²⁹² Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

²⁹³ Rodiklis R-05-001-01-05-07-05 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos mokslo tiriamojo darbo vietos, vienu metų etato ekvivalentai“.

kūrimo veiklas ir sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose, skatinti intelektinę nuosavybę, ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (VVL regionas)“ (05-001-01-05-07-06-02) finansuojamais konkursais **siekiami paremti 446 įmonės (siekta reikšmė siekia 42 proc. plano arba 189 įmonės),²⁹⁴ pritraukti 135 800 367 Eur privačių investicijų (siekta reikšmė yra 51 proc., pasiekta – 2 proc. plano)²⁹⁵ ir paramą gavusiuose subjektuose sukurti 168 mokslo tiriamojo darbo vietas (siekta reikšmė yra 432 proc., pasiekta – 16 proc. plano)²⁹⁶. Poveikle taip pat siekiamas rezultato rodiklis „Investicijas gavusios įmonės pajamų, gautų iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, santykis su skirtomis investicijomis, procentai“, tačiau šio rodiklio siektina reikšmė pagal projektų sutartis sistemoje apskaičiuota neteisingai. Kadangi šia poveikle 2026 m. planuojama įgyvendinti dar vieną konkursą „INVEST MTEP“ (02-118-K), kuriam suplanuota skirti 19,36 mln. Eur, **išlieka tikimybė, jog didžiąją dalį suplanuotų tikslų pavyks pasiekti.****

Veikla „Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08), kuria įgyvendinamais konkursais verslui skatinamas kurti naujus produktus viešojo sektoriaus poreikiams tenkinti, **siekiami iš viso paremti 70 įmonių,²⁹⁷ pritraukti 4 552 942 Eur privačių investicijų,²⁹⁸ įvykdyti 26 inovatyvius viešuosius pirkimus²⁹⁹ bei pateikti rinkai 26 inovatyvius produktus³⁰⁰. Kadangi pagal šią veiklą projektai dar nėra įgyvendinami, nėra informacijos apie siektinas rodiklių reikšmes. Visgi, Inovacijų agentūros atstovų teigimu, pagal vieną iš 2 šia veikla įgyvendintų konkursų PĮP nebuvo sulaukta (kitas konkursas Vertinimo metu įgyvendinamas). Atsižvelgiant į tokią žemą pareiškėjų suinteresuotumą pirmojo konkurso metu bei į tai, jog antrasis konkursas yra labai panašus į pirmąjį, vertinama, jog šios veiklos tikslų pasiekimo tikimybė yra žema.**

Pagal veiklą **„Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“** (05-001-01-05-07-09) **įgyvendintos 4 aktualios poveiklės.** Poveiklėmis „Skatinti MVĮ tarptautinę tinklaveiką, įsitraukimą į MTEPI partnerystės tinklus“ Sostinės regione bei, atskirai, VVL regione, **siekiami paremti 52 įmonės (pagal projektų sutartis siektina reikšmė siekia 38 proc. plano arba 20 įmonių, o pasiekta – 17 proc.),³⁰¹ pritraukti 467 087 Eur privačių investicijų (siekta reikšmė siekia 27 proc. plano, o pasiekta – 6 proc.)³⁰² ir pasiekti 90 pateiktų paraiškų MTEPI iniciatyvoms (siekta reikšmė siekia 119 proc. plano)³⁰³. Poveiklės taip pat siekia rezultato rodiklio „Investicijas gavusių įmonių MTEP išlaidų padidėjimas projekto įgyvendinimo metu ir per 3 metus po projekto įgyvendinimo, procentai“, tačiau šio rodiklio siektina reikšmė pagal projektų sutartis sistemoje apskaičiuota neteisingai. Kadangi daugiau kvietimų pagal šias poveiklės nebėra numatyta, **tikslų paremti 52 įmonės bei pritraukti 467 tūkst. Eur privačių investicijų pasiekti nepavyks.³⁰⁴ Kitos poveiklės, įgyvendintos Sostinės regione ir VVL regione, yra „Stiprinti APV paremtų brandžių klasterių augimą, bendrų strategijų ir produktų kūrimą, dalyvavimą tarptautinėse programose, įsitraukimą į Baltijos jūros regiono, kitų tarptautinių MTEPI projektų rengimą ir dalyvavimą juose“. Jomis siekiama iš viso **paremti 8 įmonės (pagal sutartis siektina reikšmė yra 100******

²⁹⁴ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

²⁹⁵ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

²⁹⁶ Rodiklis R-05-001-01-05-07-05 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos mokslo tiriamojo darbo vietos, vienu metų etato ekvivalentai“.

²⁹⁷ Rodiklis R-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

²⁹⁸ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

²⁹⁹ Rodiklis R-05-001-01-05-07-33 „Įvykdytas inovatyvus viešasis pirkimas, vienetai“.

³⁰⁰ Rodiklis R-05-001-01-05-07-09 „Ikiprekybinio pirkimo dalyvio pateiktas rinkai inovatyvusis produktas, vienetai“.

³⁰¹ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

³⁰² Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

³⁰³ Rodiklis R-05-001-01-05-07-20 „Pateiktos paraiškos konkrečiai MTEPI iniciatyvai, vienetai“.

³⁰⁴ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

proc. plano),³⁰⁵ **pritraukti 4,19 mln. Eur privačių investicijų** (pagal sutartis siektina reikšmė – 85 proc. plano arba 3,56 mln. Eur)³⁰⁶ bei pasiekti, kad **10 MVĮ diegtų produktų ar procesų inovacijas** (siektina reikšmė – 500 proc. plano)³⁰⁷. Poveiklės taip pat siekia kitų rezultato rodiklių, tačiau jų siektinų reikšmių duomenys sistemoje nėra tikslūs.³⁰⁸ Šioms poveiklėms dar **gali pavykti pasiekti visus numatytus tikslus**, kadangi 2026 m. planuojama įgyvendinti naują kvietimą už 625 tūkst. Eur – „InoKlaster (BJR)“.

Analizuojama veiklos „**Skatinti TUI pritraukimą į MTEP**“ poveiklė „**Skatinti APV TUI: MTEP vykdymą ir bendradarbiavimą bei technologijų perdavimą tarp didelių įmonių ir MVĮ technologijų ir inovacijų srityse (VVL regionas)**“ (05-001-01-05-07-10-02) siekia iš viso **paremti 10 įmonių** (pagal projektų sutartis **siektina reikšmė** siekia **160 proc. plano**),³⁰⁹ **pritraukti 22 153 846 Eur privačių investicijų** (**siektina reikšmė** siekia **39 proc. plano**)³¹⁰ ir paramą gavusiuose subjektuose **sukurti 16 mokslo tiriamojo darbo vietų** (**siektina reikšmė** yra **169 proc. plano**)³¹¹. Poveiklės taip pat siekia rezultato rodiklio „Investicijas gavusios įmonės pajamos, gautos iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, eurai“, tačiau šio rodiklio siektina reikšmė pagal projektų sutartis sistemoje apskaičiuota neteisingai. Šios poveiklės tikslas pritraukti privačias investicijas ateityje dar **gali būti sėkmingai pasiektas**, kadangi 2026 m. poveiklė dar prisidės prie konkurso „INVEST MTEP“ (02-118-K) įgyvendinimo.

Veikla „Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“ (05-001-01-05-07-15), kuria finansuojamas Lietuvos dalyvavimas NATO DIANA ir NATO IF, neturi atskirų stebėsenos rodiklių ir **prisideda tik prie bendrojo PŽP rezultato rodiklio „Produktų ar procesų inovacijas diegiančios MVĮ, proc.“**

Veiklos „Skiriamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“ (05-001-01-05-07-17) ir „**Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvų finansavimą**“ (05-001-01-05-07-18) dar nėra pradėtos įgyvendinti, todėl nėra pasiektų arba projektų sutartyse numatytų siektinų rodiklių reikšmių. Visgi, šiomis **veiklomis planuojama paremti bent 6 įmones**,³¹² **pritraukti 1 111 112 Eur privačių investicijų**³¹³ ir **pateikti 4 patentų paraiškas**³¹⁴.

Galiausiai, veiklos „**Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą ar bagamybą**“ (05-001-01-05-07-19) konkursas buvo paskelbtas neseniai, todėl taip pat dar nėra duomenų apie pasiektas arba projektų sutartyse numatytas siektinas rodiklių reikšmes. Šia veikla planuojama **paremti 3 įmones**,³¹⁵ **pritraukti 16 076 840 Eur privačių investicijų**,³¹⁶ **pateikti 6 patentų**

³⁰⁵ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

³⁰⁶ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

³⁰⁷ Rodiklis R-05-001-01-05-07-06 „Produktų ar procesų inovacijas diegiančios MVĮ, įmonės“.

³⁰⁸ Rodiklis R-05-001-01-05-07-30 „Brandaus inovacijų klasterio narių MTEP išlaidų padidėjimas, procentai“ ir R-05-001-01-05-07-31 „Brandaus inovacijų klasterio naujų užsienio narių skaičius, vienetai“.

³⁰⁹ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

³¹⁰ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

³¹¹ Rodiklis R-05-001-01-05-07-05 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos mokslo tiriamojo darbo vietos, vienu metų etato ekvivalentai“.

³¹² Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

³¹³ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

³¹⁴ Rodiklis R-05-001-01-05-07-35 „Pateiktos patentų paraiškos, vienetai“.

³¹⁵ Rodiklis P-05-001-01-05-07-08 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

³¹⁶ Rodiklis R-05-001-01-05-07-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, eurai“.

paraiškas,³¹⁷ apmokyti 144 darbuotojus,³¹⁸ paramą gavusiuose subjektuose sukurti 282 darbo vietas,³¹⁹ iš kurių 23 – mokslo tiriamojo darbo vietas³²⁰.

9.3.3 „GERINTI KONKURENCINĘ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO APLINKĄ“ (05-001-01-06-03)

Pagal PžP 05-001-01-06-03 analizuojamos trys vienos veiklos „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse“ (05-001-01-06-03-05) poveiklės: „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Akmenės r. sav.“ (05-001-01-06-03-05-01); „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Jonavos r. sav.“ (05-001-01-06-03-05-02); bei „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Telšių apskr.“ (05-001-01-06-03-05-03). Šia veikla suplanuota **pasiekti, kad 404 darbuotojai baigtų mokymus**, skirtus pramonės pertvarkai reikalingiems įgūdžiams ugdyti (pagal projektų sutartis **siektina reikšmė** siekia net **761 proc. plano** arba 3076 darbuotojus)³²¹. Veikla taip pat suplanuota **sukurti 475 tvarias darbo vietas** paramą gavusiose įmonėse (**siektina reikšmė** siekia **470 proc. plano**)³²² ir **pritraukti 36 821 583 Eur privačių investicijų (siektina reikšmė** siekia **160 proc. plano** arba 59 158 290 Eur)³²³. Atsižvelgiant į siektinas rodiklių reikšmes bei į tai, jog visi projektai vis dar yra įgyvendinami, ši veikla pasižymi **aukštu rezultatyvumu** ir **didele tikimybe pasiekti suplanuotus tikslus**.

9.3.4 „ĮGYVENDINTI EKSPORTO KONKURENCINGUMO AUGIMĄ SKATINANČIAS PRIEMONES“ (05-001-01-11-04)

Veikla „**MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)**“ (05-001-01-11-04-01), kuria finansuojamos įmonių dalyvavimo užsienyje vykstančiose parodose išlaidos bei APV produkcijos sertifikavimo išlaidos, siekiama **paremti 27 įmones** (pagal projektų sutartis **siektina reikšmė** yra **167 proc. plano**)³²⁴ bei **suteikti dotacijas 45 įmonėms (siektina reikšmė** siekia **100 proc. plano**)³²⁵. Pagrindiniai veikla siejami rezultatai: **pritraukti 3 723 441 Eur privačių investicijų** (pagal projektų sutartis **siektina reikšmė** siekia **105 proc. plano**),³²⁶ **sertifikuoti 175 MVĮ produktus** (projektų **siektina reikšmė** yra **65 proc. plano**),³²⁷ **pristatyti 523 MVĮ**

³¹⁷ Rodiklis R-05-001-01-05-07-35 „Pateiktos patentų paraiškos, vienetai“.

³¹⁸ Rodiklis R-05-001-01-05-07-36 „Įmonių darbuotojai, baigę mokymus, susijusius su STEP ypatingos svarbos technologijų gamyba, dalyviai“.

³¹⁹ Rodiklis R-05-001-01-05-07-04 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos, vienu metų etato ekvivalentai“.

³²⁰ Rodiklis R-05-001-01-05-07-05 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos mokslo tiriamojo darbo vietos, vienu metų etato ekvivalentai“.

³²¹ Rodiklis R-05-001-01-06-03-07 „Įmonių darbuotojai, baigę mokymus, skirtus pramonės pertvarkai reikalingiems įgūdžiams ugdyti (pagal įgūdžio rūšį: techninis, valdymo, ekologijos, kitas)“.

³²² Rodiklis R-05-001-01-06-03-02 „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos tvarios darbo vietos“.

³²³ Rodiklis R-05-001-01-06-03-03 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės“.

³²⁴ Rodiklis P-05-001-01-11-04-01 „Paramą gavusios įmonės, iš kurių labai mažos, mažos, vidutinės ir didelės įmonės, įmonės“.

³²⁵ Rodiklis P-05-001-01-11-04-05 „Paramą dotacijomis gavusios įmonės, įmonės“.

³²⁶ Rodiklis R-05-001-01-11-04-01 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, Eur“.

³²⁷ Rodiklis R-05-001-01-11-04-03 „MVĮ sertifikuoti produktai, vnt“.

produkcijos vienetus tarptautinėse parodose (siektina reikšmė – 99 proc. plano)³²⁸ bei **pasiekti, kad 45 MVĮ kurtų didesnę pridėtinę vertę vienam darbuotojui (siektina reikšmė – 100 proc. plano)**³²⁹. Kadangi projektų veiklų planuojamos pabaigos datos yra 2026 m., tikėtina, jog suplanuoti veiklos **tikslai bus pasiekti**.

Veikla „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03) yra finansuojamas MVĮ produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose, planuojamų eksportuoti produktų ir paslaugų sertifikavimo paslaugų įsigijimas. Šia veikla **dotacijomis planuojama paremti 240 įmonių** (pagal projektų sutartis **siektina reikšmė** siekia **65 proc. plano**, o pasiekta – 8 proc.),³³⁰ **sertifikuoti 276 MVĮ produktus (siektina reikšmė** siekia **70 proc. plano**, o pasiekta – 10 proc.),³³¹ **pristatyti 1 776 MVĮ produkcijos vienetus tarptautinėse parodose (siektina reikšmė – 77 proc. plano**, o pasiekta – 38 proc.)³³² bei **pritraukti 17 001 140 Eur privačių investicijų** (pagal projektų sutartis **siektina reikšmė** siekia **61 proc. plano**, pasiekta – 5 proc.)³³³. Kadangi pagal šią veiklą dar bus įgyvendinami konkurso „Pasirenk eksportui“ (02-121-K) projektai³³⁴, išlieka **didelė tikimybė, jog suplanuoti tikslai bus pasiekti**.

Toliau nurodytos veiklos siekia bendrųjų PŽP lygmens rezultatų: padidinti aukštųjų ir aukštesniųjų technologijų produktų ir daug žinių reikalaujančių paslaugų dalį lietuviškos kilmės eksporte (iki 52 proc. 2030 m.); padidinti lietuviškos kilmės prekių ir paslaugų su nuosavu prekės ženklu dalį bendrame lietuviškos kilmės eksporte (iki 50 proc. 2030 m.); padidinti lietuviškos kilmės prekių ir paslaugų eksporto dalį BVP (iki 85 proc. 2030 m.).

Veikla „Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerysčių plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07), kuria finansuojamas grupinis Lietuvos įmonių ir jų produkcijos pristatymas tarptautinėse parodose ir mugėse, siekiama, kad **projektų veiklose sudalyvautų iš viso 360 įmonių**³³⁵ – tačiau **pasiekta reikšmė** (201 įmonė) siekia tik **56 proc. plano**. Šis reikšmingas skirtumas reiškia, jog faktiškai įgyvendinama mažiau arba mažesnės apimties projektų, negu planuota. Inovacijų agentūros atstovų teigimu, pagal šią veiklą plėtros programoje 2023–2025 m. laikotarpiu planuotas lėšų poreikis siekė 6,4 mln. Eur (su planu, kad priemonėje sudalyvaus ne mažiau kaip 360 įmonių), tačiau faktiškai skirta tik 1,4 mln. Eur ir pasiekta 201 įmonių reikšmė. **Atsižvelgiant į mažesnį, negu planuotas, skirtą finansavimą, šios veiklos rezultatyvumas yra santykinai aukštas**. Veiklą planuojama toliau įgyvendinti iki 2030 m., tačiau sėkmingas **suplanuoto rezultato pasiekimas priklausys nuo skiriamo finansavimo**.³³⁶ 2026 m. asignavimai veiklai nėra numatyti – juos planuojama skirti, jeigu metų eigoje bus sutaupymų EIM biudžete ir juos bus nuspręsta skirti būtent šiai priemonei.

Veikla „Aukštųjų technologijų proveržio kryptų plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08), kuria finansuotas Silicio slėnyje įgyvendinamas Inovacijų agentūros projektas „InnoHub Lithuania“, suplanuota pasiekti, kad **projekto veiklose dalyvautų 40 įmonių**, o rodiklio **pasiekta reikšmė** jau siekia **150 proc. plano**.³³⁷ Taigi, šios veiklos **rezultatyvumas yra aukštas**.

³²⁸ Rodiklis R-05-001-01-11-04-02 „MVĮ produkcijos pristatymai tarptautinėse parodose, vnt.“.

³²⁹ Rodiklis R-05-001-01-11-04-05 „Didesnę vienam darbuotojui tenkančią pridėtinę vertę sukuriančios MVĮ, įmonės“.

³³⁰ Rodiklis P-05-001-01-11-04-05 „Paramą dotacijomis gavusios įmonės, įmonės“.

³³¹ Rodiklis R-05-001-01-11-04-03 „MVĮ sertifikuoti produktai, vnt.“.

³³² Rodiklis R-05-001-01-11-04-02 „MVĮ produkcijos pristatymai tarptautinėse parodose, vnt.“.

³³³ Rodiklis R-05-001-01-11-04-01 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, Eur“.

³³⁴ Konkursas „Pasirenk eksportui“ (02-121-K) įgyvendinamas bendrai pagal veiklas 05-001-01-11-04-03 ir 05-001-01-11-04-19.

³³⁵ Rodiklis P-05-001-01-11-04-06 „Projekto veiklose dalyvavusios įmonės, vnt.“.

³³⁶ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

³³⁷ Rodiklis P-05-001-01-11-04-06 „Projekto veiklose dalyvavusios įmonės, vnt.“.

Pagal veiklą „**Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas**“ (05-001-01-11-04-10), kuria buvo organizuojami „Baltic Miltech Summit“ renginiai, **planuojama įgyvendinti 6 tarptautinius renginius**, o **pasiekta reikšmė siekia 67 proc. plano** arba 4 renginius – 2 iš jų buvo „Baltic Miltech Summit“ renginiai.³³⁸ Inovacijų agentūros atstovų teigimu, nors ši PŽP veikla buvo perkelta į tęstinę veiklą, numatyta tęsti renginių organizavimą, o iki 2030 m. planuojama suorganizuoti dar 4 renginius: „Baltic Miltech Summit“ 2027 m. ir 2029 m. bei „Life Sciences Baltics“ 2027 m. ir 2029 m. Taigi, iki 2030 m. **veiklai suplanuoti tikslai turėtų būti pasiekti ir viršyti**.

Veikla „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11), kuria finansuoti nacionaliniai stendai įvairiose tarptautinėse parodose, **siekama, kad projektų veiklose sudalyvautų 448 įmonės**.³³⁹ 2025 m. pab. duomenimis, gynybos srities parodose dalyvavo 69 įmonės, o iš viso tarptautinėse parodose dalyvavo 289 įmonės – taigi, **pasiekta rodiklio reikšmė siekia 64,5 proc. plano**.³⁴⁰ Visgi, Inovacijų agentūros atstovų teigimu, šios veiklos mastas kasmet plečiasi (kasmet auga veiklai skiriamas finansavimas ir finansuojamų stendų kiekis), todėl planuojama, kad iki 2029 m. nacionaliniuose stenduose iš viso sudalyvaus daugiau nei 700 įmonių ir **suplanuota rodiklio reikšmė bus viršyta**.

Veikla „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12), kuria finansuotas įmonių dalyvavimas „ExportMasterclass“ programoje, **siekama, kad iš viso sudalyvautų 400 įmonių**.³⁴¹ Esama **pasiekta rodiklio reikšmė siekia tik 20 proc. plano** – 80 įmonių. Inovacijų agentūros atstovų teigimu, ši **mažesni, negu planuota, veiklos rezultatyvumą lemia veiklai skiriamas mažesnis, negu planuota, finansavimas**. Nors 2023–2030 m. veiklai buvo planuotas 1,4 mln. Eur lėšų poreikis (po 175 tūkst. Eur kas metus), faktiškai skiriamos mažesnės sumos (2023 m. – 64 tūkst. Eur, 2024 – 80 tūkst. Eur, o 2025 m. – 100 tūkst. Eur), todėl nors buvo planuota apmokėti po 50 įmonių kasmet, faktiškai 2023 m. apmokėta tik 20 įmonių, 2024 m. ir 2025 m. – po 30 įmonių per metus.³⁴² 2026 m. planuojama apmokėti dar 30 įmonių, numatant mokymams skirti iki 100 tūkst. Eur asignavimų. Taigi, **nors išlieka tikimybė pasiekti suplanuotą rodiklio reikšmę, tai bus įmanoma tik patenkinant veiklai numatytą lėšų poreikį**.

Galiausiai, **veikla „MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)**“ (05-001-01-11-04-19) yra finansuojamas MVĮ, įskaitant veikiančių gynybos ir saugumo pramonės sektoriuje, produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose, planuojamos eksportuoti produkcijos sertifikavimas ir kitos paslaugos. Dar nėra informacijos apie pagal šį konkursą įgyvendinamus projektus, todėl nėra duomenų apie siektinas (pagal projektų sutartis) arba pasiektas rodiklių reikšmes. Visgi, veikla **planuojama dotacijomis paremti 205 įmones**,³⁴³ **pasiekti 10 proc. investicijas gavusių MVĮ lietuviškos kilmės gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produkcijos eksporto bei APV produkcijos eksporto padidėjimą**,³⁴⁴ **sertifikuoti 730 MVĮ produktų vienetų**,³⁴⁵ **pristatyti 574 vienetus produkcijos tarptautinėse parodose**³⁴⁶ bei **pritraukti 6 276 559 Eur privačių investicijų**.³⁴⁷

³³⁸ Rodiklis P-05-001-01-11-04-08 „Tarptautiniai renginiai, vnt.“.

³³⁹ Rodiklis P-05-001-01-11-04-06 „Projekto veiklose dalyvavusios įmonės, vnt.“.

³⁴⁰ Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

³⁴¹ Rodiklis P-05-001-01-11-04-06 „Projekto veiklose dalyvavusios įmonės, vnt.“.

³⁴² Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

³⁴³ Rodiklis P-05-001-01-11-04-05 „Paramą dotacijomis gavusios įmonės, įmonės“.

³⁴⁴ Rodikliai R-05-001-01-11-04-10 „Investicijas gavusių MVĮ lietuviškos kilmės aukštos pridėtinės vertės produkcijos eksporto padidėjimas, proc.“ ir R-05-001-01-11-04-12 „Investicijas gavusių MVĮ lietuviškos kilmės gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produkcijos eksporto padidėjimas, proc.“.

³⁴⁵ Rodiklis R-05-001-01-11-04-03 „MVĮ sertifikuoti produktai, vnt.“.

³⁴⁶ Rodiklis R-05-001-01-11-04-02 „MVĮ produkcijos pristatymai tarptautinėse parodose, vnt.“.

³⁴⁷ Rodiklis R-05-001-01-11-04-01 „Privačios investicijos, papildančios viešąją paramą, iš kurių dotacijos, finansinės priemonės, Eur“.

9.4 PRIEDAS NR. 4. EFEKTYVUMO ANALIZĖ

Pagal efektyvumo kriterijų paprastai vertinamas programos (ar jos dalies) finansinių ir kitų sąnaudų santykis su rezultatais. Efektyvumo vertinimas leidžia atsakyti į klausimus, ar ir koku lygiu sunaudoti ištekliai yra proporcingi pasiektiems rezultatams, ar su tais pačiais (ar mažesniais) kaštais buvo galima pasiekti geresnių rezultatų bei ar finansuotos intervencijos buvo įgyvendintos ekonomiškai naudojant išteklius. **Atrinktų PŽP veiklų, kurios prisideda prie gynybos ir saugumo pramonės plėtos, efektyvumas įvertintas taikant projektų sąnaudų efektyvumo analizę.**

Sąnaudomis įprastai laikomos projektų išlaidos, tiesiogiai susijusios su tikslų pasiekimu, o efektyvumas vertinamas pagal tai, kiek kainavo pasiekti vieną vienetą projektų rezultatus matuojančio stebėsenos rodiklio reikšmės. Kadangi didžioji dalis projektų, finansuojamų analizuojamomis veiklomis, dar nėra baigti įgyvendinti, nėra pakankamai informacijos apie projektuose faktiškai panaudotas lėšas ir pasiektas rodiklių reikšmes. Atsižvelgiant į tai, **šio Vertinimo apimtyje efektyvumo analizė atlikta remiantis CPVA pateiktais projektų sutarčių duomenimis apie siektinas rodiklių reikšmes bei projektų tinkamų finansuoti išlaidų sumas.** Analizuoti tik įgyvendinami arba baigti įgyvendinti projektai.

Efektyvumo analizė atlikta lyginant to paties rezultato rodiklio siekusius (siekiančius) projektus tarpusavyje. Analizuoti rezultato rodikliai buvo atrinkti Vertinimo vykdytojo pagal du kriterijus: jei rodiklio siekia bent 4 projektai bei rodiklis padeda įvertinti ne tik intervencijos mastą (*pavyzdžiui, paramą gavusių įmonių skaičius*), tačiau ir kuriamą ar siekiamą rezultatą (*pavyzdžiui, paramą gavusiose įmonėse sukurtos darbo vietos*). Kiekvieno kvietimo lygiu buvo apskaičiuota visų projektų vidutinė išlaidų suma rodiklio vienetui pasiekti (visų projektų lygiu vidutinę išlaidų sumą padalijant iš vidutinės siektinos atitinkamo rodiklio reikšmės) – šis dydis laikomas **efektyvumo vidurkiu** ir leidžia įvertinti atskirų projektų nuokrypius (t. y. projektų santykinį efektyvumą arba neefektyvumą).

Kiekvieno projekto atveju buvo apskaičiuota projekto išlaidų suma atitinkamo rezultato rodiklio vienetui (projekto išlaidų suma padalijama iš siektinos rodiklio reikšmės) bei projekto nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio (projekto išlaidų suma rodiklio vienetui padalijama iš vidutinės visų projektų išlaidų sumos rodiklio vienetui ir atimamas vienetą). Projektų nuokrypiai taip pat buvo paversti absoliučiais nuokrypiais ir jais remiantis apskaičiuotas rodiklio siekusių projektų vidutinis absoliutus nuokrypis, nurodantis, kiek stipriai varijuoja atskirų projektų išlaidos rodiklio vienetui. **Analizės metu laikytasi vieno kvietimo ir vieno rezultato rodiklio lygmens** – t. y. projektų procentiniai nuokrypiai nuo efektyvumo vidurkio buvo apskaičiuojami tik santykyje su kitais to paties kvietimo projektais (ir jų išlaidomis), kurie taip pat siekia atitinkamo rezultato rodiklio. Laikoma, kad santykinai efektyvios yra tos veiklos, kurių atveju atskirų projektų nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio vidutiniškai siekia ne daugiau 50 proc. Veiklos laikomos santykinai neefektyviomis, jeigu jų atveju projektų efektyvumas nuo visų projektų (siekusių atitinkamo rodiklio) efektyvumo vidurkio vidutiniškai nukrypsta 100 proc. ir daugiau. Šis kiekvienos veiklos kiekybinis įvertinimas buvo pakoreguotas, atsižvelgiant į papildomą kokybinę analizę – identifiuoti santykinai neefektyvūs projektai buvo įvertinti detalčiau, susisiekiant su projektų vykdytojais arba projektus administruojančiomis įstaigomis bei atliekant papildomą atvirų šaltinių analizę. Galutinis efektyvumo įvertis teikiamas įvertinus pagal aprašytą metodiką gautus rezultatus bei projektų neefektyvumo priežastis.

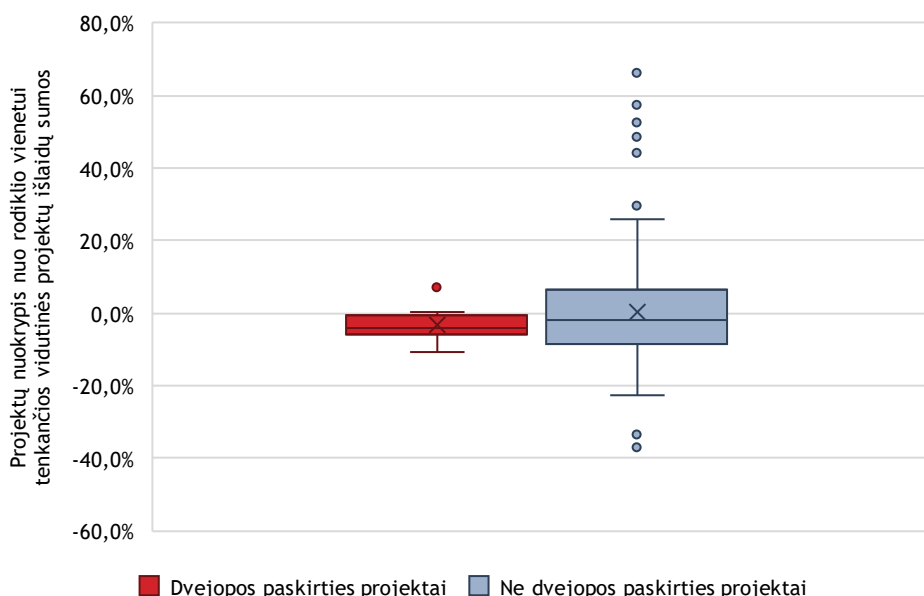
9.4.1 „SKATINTI ĮMONES SKAITMENIZUOTIS“ (05-001-01-05-05)

PŽP 05-001-01-05-05 „Skatinti įmones skaitmenizuotis“ atveju sąnaudų efektyvumo analizė buvo atlikta tik vienai veiklai, kadangi šia PŽP daugiausiai finansuojamos FP (kurių rezultatų negalima palyginti tarp atskirų paramos gavėjų), taip pat 1 konkursas,³⁴⁸ kurio atveju dar nėra informacijos apie įgyvendinamus projektus.

Pagal veiklą **„Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“** (05-001-01-05-05-05) įgyvendinamu tokio paties pavadinimo konkurse (02-018-K) yra finansuojamas DI ir robotikos sprendimų (produktų) ir technologijų kūrimas. Ši veikla pasižymi dideliu efektyvumu. Analizės metu identifiukuota, jog 8 pagal šį konkursą atrinktais projektais yra kuriami dvejos paskirties sprendimai. Šios veiklos atveju pasirinktas rezultato rodiklis, matuojantis esminius projektais kuriamus palyginamus rezultatus, yra „Sukurti dirbtinio intelekto, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktai ir (arba) sprendimai pagal atitinkamos stadijos rezultatą“. Darant prielaidą, jog visos projektų išlaidos yra priskirtinos šio rezultato, kaip pagrindinio tikslo, kūrimui, vidutinė projektų išlaidų suma vieno tokio produkto (sprendimo) vieneto sukūrimui siekia 115,6 tūkst. Eur. Bendrai, projektų santykinis efektyvumas varijuoja labai nedaug – vidutinis absoliutus projektų nuokrypis nuo vidutinės (visų projektų) išlaidų sumos siekia tik 10,2 proc. Kitaip tariant, **projektai pasižymi itin panašiu sąnaudų efektyvumu**. Didžiausias nuokrypis nuo santykinio efektyvumo vidurkio siekė tik 68,3 proc.³⁴⁹ Svarbu pastebėti, jog **šio konkurso atveju dvejos paskirties projektai pasižymi santykinai didesniu efektyvumu** – jų vidutinės išlaidos vieno rezultato vieneto sukūrimui, lyginant su visais projektais, yra maždaug 14 proc. mažesnės (siekia 99,3 tūkst. Eur). Tarp dvejos paskirties projektų taip pat yra mažiau nuo efektyvumo vidurkio nukrypstančių projektų (žr. 10 paveikslą).

³⁴⁸ Nr. 02-124-K.

³⁴⁹ Projekto „UAB "Mokslo tyrimų ir inovacijų klinika" dirbtinio intelekto produkto sukūrimas“ atveju. Daugiau informacijos inter nete: <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/mb-mokslo-tyrimu-i-r-inovaciju-klinika-dirbtinio-intelekto-produkto-sukurimas>

10 PAVEIKSLAS. KONKURSO 02-018-K PROJEKTŲ NUOKRYPIO NUO EFEKTYVUMO VIDURKIO PALYGINIMAS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi CPVA pateiktais duomenimis

9.4.2 „SUKURTI NUOSEKLIĄ INOVACINĖS VEIKLOS SKATINIMO SISTEMĄ“ (05-001-01-05-07)

PŽP 05-001-01-05-07 atveju analizuota daugiausiai veiklų, kadangi pagal šią PŽP įgyvendinta daugiausiai konkursų. Veiklos **„Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“** poveikle **„Sudaryti sąlygas startuoliams kurtis bei skatinti produkto idėjos vystymą per hakatonus ir inkubavimo paslaugas“** (05-001-01-05-07-05-01) įgyvendintu konkursu **„Startuolis“** (02-025-K) finansuoti 4 projektai, skirti įgyvendinti hakatonus, preakceleravimo bei akceleravimo programas ir kitas startuolių inkubavimo paslaugas. Vieno iš šių projektų metu įgyvendintoje biotechnologijų ir IT sričių startuoliams skirtoje preakceleravimo programoje dalyvavo (bei ją baigė) ir dvejos paskirties startuolis. Siekiant įvertinti šiuo konkursu finansuotų projektų sąnaudų efektyvumą pasirinktas rezultato rodiklis „Preakceleruotų startuolių skaičius projekto įgyvendinimo metu“. Šios poveiklės atveju **projektai pasižymi panašiu sąnaudų efektyvumu** – vidutinis absoliutus projektų nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio siekia 39 proc. Taigi, **veikla yra santykinai efektyvi**. Brangiausiai rezultato vieneta pasiekti kainuoja Saulėtekio slėnio mokslo ir technologijų parko įgyvendintame projekte³⁵⁰ – 73 proc. brangiau, negu vidutinė projektų išlaidų suma, tenkanti vienam siekiamo rodiklio vienetui. Visgi, šis nuokrypis nėra didelis.

Veiklos **„Skatinti inovacijų pasiūlą“** poveiklės **„Investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas ir sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose, skatinti intelektinę nuosavybę, ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai (VVL regionas)“** (05-001-01-05-07-06-02) atveju buvo **analizuoti 4 finansuoti konkursai** – kiekviename sąnaudų efektyvumą

³⁵⁰ Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/startuplab>

įvertinant pagal du rezultato rodiklius: „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos mokslo tiriamojo darbo vietos“ (R.B.2.2102) bei „Investicijas gavusios įmonės pajamų, gautų iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, santykis su skirtomis investicijomis“ (R.N.2.5640). **Visos veiklos lygiu nustatytas efektyvumas yra vidutinis** – nors visų 4 konkursų vidutinis projektų nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio siekia 134 proc., mažesnę efektyvumą daugiausiai lėmė keletas išskirtinų projektų.

Konkurso „InoPažanga“ (02-019-K) projektai pasižymi panašiu sąnaudų efektyvumu – nors dalis projektų turi santykinai didesnę nuokrypį nuo efektyvumo vidurkio pagal išlaidų sumas, tenkančias vienos mokslo tiriamojo darbo vietos sukūrimui (dalyje projektų siekiantį net 440–747 proc.), šie projektai pasižymi pakankamai nedideliu nuokrypiu pagal pajamų, gautų iš sukurtų produktų, santykį su skirtomis investicijomis. Tai indikuoja, jog dalis projektų yra daugiau fokusuoti ne į darbo vietų kūrimą, bet į produktų kūrimą ir jų pateikimą rinkai, siekiant didinti pajamas (arba atvirkščiai). Didžiausias nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio (siekiantis net 2 654 proc.) pagal pastarąjį rodiklį nustatytas projekte „Inovatyvių gaminių kūrimas UAB „DRE Design & Consulting“.³⁵¹ Ši nuokrypį lėmė projekto vykdytojo konservatyvi pajamų generavimo prognozė, kadangi projektu finansuotas APV medicininės paskirties sprendimo kūrimas, kuriam taikomi griežti reguliaciniai ir sertifikavimo reikalavimai bei klinikinio validavimo procesai. Atitinkamai, planuojant rezultato rodiklio reikšmę buvo atsižvelgta į ilgesnį produkto kūrimo, testavimo ir klinikinio validavimo ciklą, medicinos prietaisams taikomus reguliacinius ir sertifikavimo reikalavimus, ribotą ankstyvosios rinkos mastą bei nuoseklų įėjimą į tikslines rinkas, taip pat atsargią pajamų prognozę, vertinant naujo, technologiniu požiūriu kompleksinio sprendimo komercializavimo riziką.³⁵² Bendrai, **šio konkurso atveju dvejopos paskirties projektai pasižymi didesniu santykinu efektyvumu pagal įmonių pajamų, gautų iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, santykį su skirtomis investicijomis.** Visgi, ne dvejopos paskirties projektai pasižymi didesniu efektyvumu pagal sukurtų mokslo tiriamojo darbo vietų rodiklį. Tai indikuoja, jog **šio konkurso dvejopos paskirties projektai kiek labiau orientuoti į produktų komercializavimą.**

Konkurso „InoBranda“ (02-020-K) projektai taip pat pasižymi panašiu sąnaudų efektyvumu, tačiau **keli projektai turi išskirtinai didelius nuokrypius** nuo efektyvumo vidurkių. Kaip ir konkurso „InoPažanga“ atveju, dauguma pagal sukurtų mokslo tiriamojo darbo vietų rodiklį nuo efektyvumo vidurkio nukrypstančių projektų mažiau nukrypsta pajamų santykio su investicijomis rodiklio atveju arba atvirkščiai. Visgi, pagal abu rodiklius ženkliai nuo efektyvumo vidurkių nukrypsta (atitinkamai 493 proc. ir 1 858 proc.) projektas „Melanoma GEN – melanomos prognostinis modelis, paremtas individo konstitucinių, aplinkos ir genetinių veiksnių vertinimu“.³⁵³ Šio projekto atveju santykinai mažesnę pajamų santykio su investicijomis stebėsenos rodiklio reikšmę lėmė projekto vykdytojo planuojamo produkto pardavimų prognozė, paremta panašias kainas rinkoje turinčių įmonės produktų paklausa ir pardavimų apimtimi. Santykinai mažesnę sukurtų mokslo tiriamojo darbo vietų rodiklio reikšmę lėmė projekto vykdytojo planuojamas darbo vietų sukūrimas didesne apimtimi per 3 metus po projekto pabaigos, o ne projekto įgyvendinimo metu (minėtas rodiklis matuoja projekto metu sukurtas darbo vietas).³⁵⁴ Projekto vykdytojo teigimu, didesnes išlaidas lemia tinkamų metodų ir technologijos parinkimas ir optimizavimas, atliekami specifiniai molekuliniai tyrimai, kurie yra palyginti brangūs, IT veiklos, taip pat darbuotojų apmokymas. Projekto vykdytojo teigimu, tikėtina, kad galutinės projekto sąnaudos bus mažesnės nei numatyta PĮP. Pagal šį konkursą finansuojami 2 **dvejopos paskirties projektai pasižymi santykinai didesniu efektyvumu**

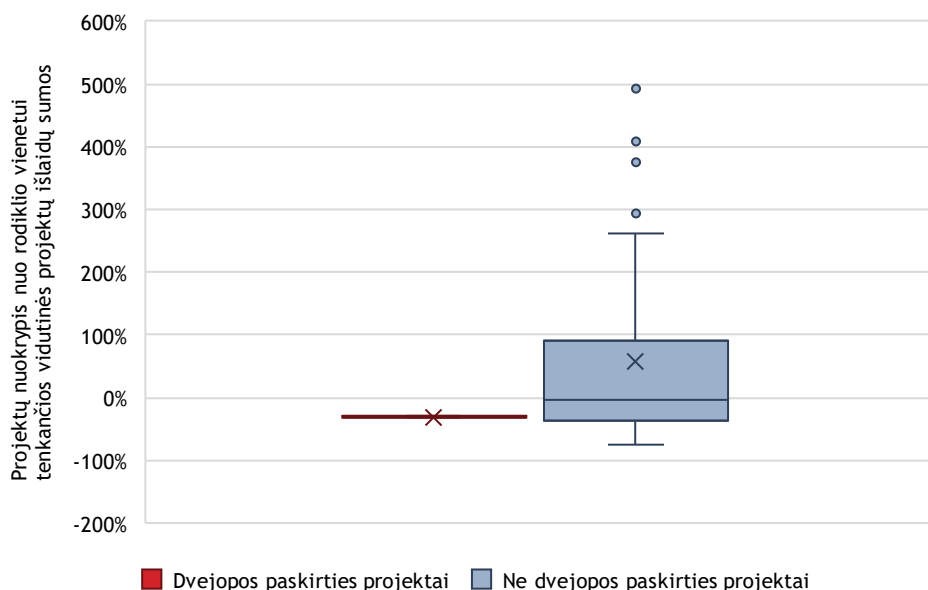
³⁵¹ Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyviu-gaminiu-kurimas-uab-dre-design-consulting>

³⁵² Remiantis projekto vykdytojo pateikta informacija.

³⁵³ Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/melanoma-gen-melanomos-prognostinis-modelis-paremtas-individo-konstituciniu-aplinkos-ir-genetiniu-veiksniu-vertinimu>

³⁵⁴ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

abiejų rodiklių atžvilgiu, ypač – pagal paramą gavusiuose subjektuose kuriamas mokslo tiriamojo darbo vietas (žr. 11 paveikslą).

11 PAVEIKSLAS. KONKURSO 02-020-K PROJEKTŲ NUOKRYPIO NUO EFEKTYVUMO VIDURKIO PALYGINIMAS (RODIKLIS „PARAMĄ GAVUSIUOSE SUBJEKTUOSE SUKURTOS MOKSLO TIRIAMOJO DARBO VIETOS“)

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi CPVA pateiktais duomenimis

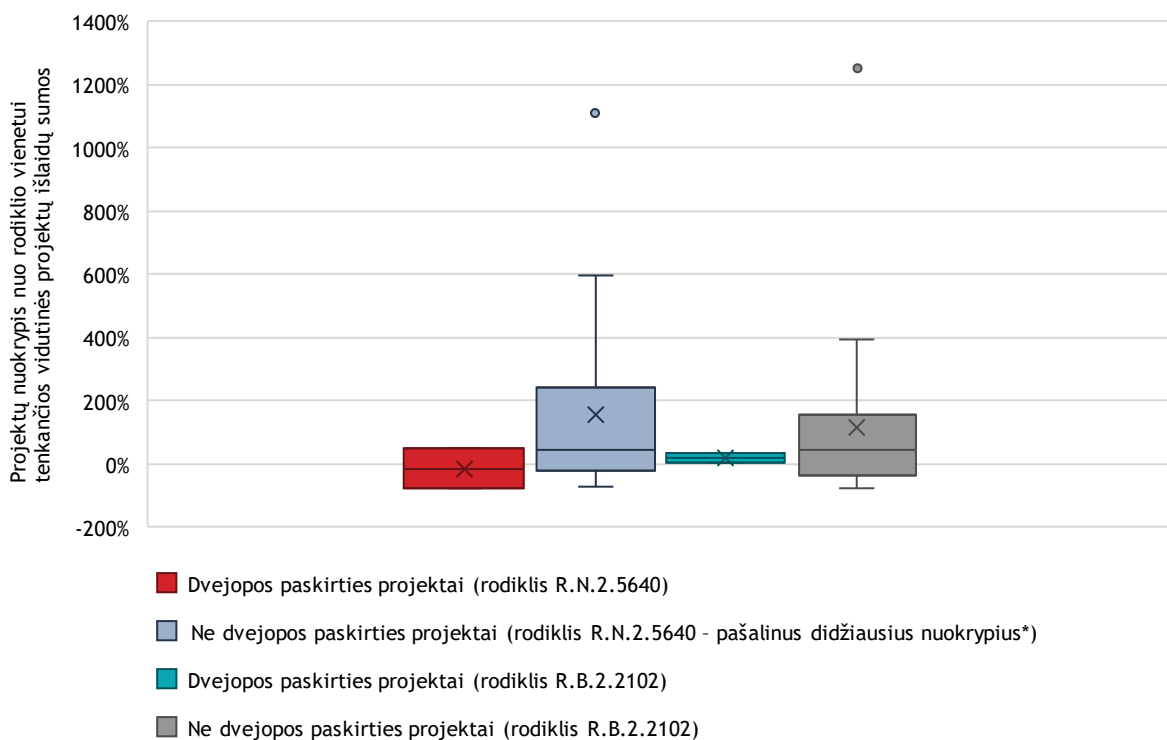
Konkursu „InoStartas“ (02-014-K) taip pat pasižymi panašiu sąnaudų efektyvumu. Rodiklio „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos mokslo tiriamojo darbo vietas“ atveju vidutinis absoliutus projektų nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio siekia 64 proc., o rodiklio „Investicijas gavusios įmonės pajamų, gautų iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, santykis su skirtomis investicijomis“ atveju – 184 proc. Visgi, pastarąjį nuokrypį daugiausiai lemia vienas projektas, kurio nuokrypis siekia net 2 134 proc.³⁵⁵ Šio projekto atveju, mažesnę rodiklio siektiną reikšmę lėmė verslo plane numatyta produkto kaina, nustatyta remiantis rinkoje egzistuojančių panašių produktų pasiūla, kadangi kuriamas sprendimas neturi analogų pasaulinėje rinkoje. Atitinkamai, projekto veiklų planavimo etape buvo sudėtinga tiksliai įvertinti paklausą ir nustatyti kainą, kadangi ji priklauso nuo tikslinės klientų grupės, produkto charakteristikų, projektų, apimančių diegimą ir sprendimo konfigūraciją stambioms įmonėms ir korporacijoms, techninių charakteristikų ir kitų faktorių.³⁵⁶ Šio konkurso atveju 2 įgyvendinami **dvejopos paskirties projektai nepasižymi didesniu sąnaudų efektyvumu.**

Galiausiai, **konkurso „InoStartas“ (02-057-K) atveju fiksuotas santykinai didesnis 2 finansuotų dvejopos paskirties projektų efektyvumas** – jų vidutinis nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio abiejų rezultato rodiklių atveju yra mažesnis (46–67 proc.), negu ne dvejopos paskirties projektų (žr. 12 paveikslą). Visgi, rodiklio „Investicijas gavusios įmonės pajamų, gautų iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, santykis su skirtomis investicijomis“ (R.N.2.5640) atveju 2 ne dvejopos paskirties projektai pademonstravo itin didelius nuokrypius (14 486 proc. ir 27 706 proc.), todėl buvo pašalinti iš

³⁵⁵ Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/autonomiskos-energiijos-vartojimo-efektyvumo-valdymo-priemones-technologiniu-igvveandinimo-galimybiu-tyrimas-bei-bandomojo-dirbtiniu-intelektu-ai-pagrsto-sprendimo-sukurimas>

³⁵⁶ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija. Projekto vykdytojas nepateikė papildomos informacijos ar komentarų (užklausa buvo išsiųsta 2026 m. vasario 25 d.).

analizės ir grafike nėra pavaizduoti. Šie projektai daugiau fokusuojasi į mokslo tiriamojo darbo vietų kūrimą (projektų išlaidų sumos vienos darbo vietos kūrimui yra 3–51 proc. mažesnės, negu efektyvumo vidurkis) bei, remiantis projektų veiklų aprašais, visų pirma siekia ne produktų komercializavimo ir pajamų augimo, o sukurti socialines inovacijas arba sumažinti CO2 emisijas ir degalų sąnaudas laivyboje.³⁵⁷

12 PAVEIKSLAS. KONKURSO 02-057-K PROJEKTŲ NUOKRYPIO NUO EFEKTYVUMO VIDURKIO PALYGINIMAS

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“, remdamasi CPVA pateiktais duomenimis

Pagal veiklą „Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“ (05-001-01-05-07-09) įgyvendintu konkursu „InoConnect“ (02-017-K) finansuojamas MVĮ dalyvavimas MTEPI renginiuose, o tarp jų 2 identifikuotos kaip dvejetainės paskirties įmonės. Šios veiklos santykinis efektyvumas yra vidutinis. Pagal rodiklį „Pateiktos paraiškos konkrečiai mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų iniciatyvai“ projektų vidutinis nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio siekia 85 proc., o pagal rodiklį „Investicijas gavusių įmonių MTEP išlaidų padidėjimas projekto įgyvendinimo metu ir per 3 metus po projekto įgyvendinimo“ – 201 proc. Visgi, pastarojo rodiklio atveju didesnę vidutinę nuokrypį lemia trys projektai (jų nuokrypiai siekia 484–665 proc.). Tik vieno iš šių projektų atveju stebimas ženklesnis nuokrypis abiejų rodiklių atžvilgiu (atitinkamai 322 ir 390 proc.).³⁵⁸ Šį santykinai mažesnę sąnaudų efektyvumą iš dalies gali lemti tai, jog projekto lėšomis finansuojamas dalyvavimas renginiuose tolimose šalyse (Japonijoje ir Tailande) bei kiti su įmonės vykdomų MTEPI veiklų specifika susiję veiksniai. Šio

³⁵⁷ Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyvaus-produkto-kurimas-mb-isometrika> ir <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/genplango>

³⁵⁸ Projektas „UAB BIOSYD tarptautinės tinklaveikos, ištraukimo į MTEPI partnerystės tinklus skatinimas“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-biosyvd-tarptautines-tinklaveikos-isitraukimo-i-mtepi-partnerystes-tinklus-skatinimas>

konkurso atveju, **dvejopos paskirties projektai pasižymi kiek didesniu sąnaudų efektyvumu** nei ne dvejopos paskirties projektai.

Pagal veiklos „**Skatinti TUI pritraukimą į MTEP**“ poveiklę „**Skatinti APV TUI: MTEP vykdymą ir bendradarbiavimą bei technologijų perdavimą tarp didelių įmonių ir MVĮ technologijų ir inovacijų srityse (VVL regionas)**“ (05-001-01-05-07-10-02) 2024 m. įgyvendintu konkursu „**TUI Invest**“ (02-048-K) finansuoti 3 dvejopos paskirties projektai. Bendrai, šios veiklos **santykinis efektyvumas yra vidutinis**, o konkurso projektai pasižymi **panašiu sąnaudų efektyvumu** paramą gavusiuose subjektuose sukurtų mokslo tiriamojo darbo vietų rodiklį bei investicijas gavusių įmonės pajamų, gautos iš tiesiogiai projekto metu sukurtų ir rinkai pateiktų produktų, rodiklį. Visgi, šiuo projektu finansuoti dvejopos paskirties projektai yra santykinai (50–60 proc.) mažiau efektyvūs negu ne dvejopos paskirties projektai. Tai daugiausiai lemia projekto „Inovatyvios, dirbtiniu intelektu grįstos, kontrolės nereikalaujančios kelių transporto valdymo sistemos sukūrimas“ didesnis nuokrypis nuo efektyvumo vidurkių abiejų rodiklių atžvilgiu.³⁵⁹ Įmonės atstovai nepateikė informacijos, kokie veiksniai galėjo lemti šiuos nuokrypius.³⁶⁰

9.4.3 „GERINTI KONKURENCINĘ INVESTICIJŲ PRITRAUKIMO APLINKĄ“ (05-001-01-06-03)

Pagal PŽP 05-001-01-06-03 analizuota viena veikla „**Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse**“ (05-001-01-06-03-05) įgyvendintas konkursas „**Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Akmenės r. sav., Jonavos r. sav. ir Mažeikių r. sav.**“ (02-064-K), kuriuo finansuojamas tvarių investicijų pritraukimas labiausiai dėl perėjimo prie klimatui neutralios ekonomikos nukentėsiąsiose savivaldybėse bei investuotojų, investuojančių į gamybą ir (ar) paslaugas, darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas. Šios veiklos atveju analizuoti rezultato rodikliai, „Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos tvarios darbo vietos“ ir „Įmonių darbuotojai, baigę mokymus, skirtus pramonės pertvarkai reikalingiems įgūdžiams ugdyti (pagal įgūdžio rūšį: techninis, valdymo, ekologijos, kita)“. Šio konkurso atveju stebimas **pakankamai nedidelis vidutinis projektų nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio**, siekiantis 41–50 proc., taigi – ir **santykinai didelis veiklos efektyvumas**. Visgi, 2 finansuoti **dvejopos paskirties projektai pasižymi kiek mažesniu sąnaudų efektyvumu** (3–22 proc.) negu ne dvejopos paskirties projektai.

9.4.4 „ĮGYVENDINTI EKSPORTO KONKURENCINGUMO AUGIMĄ SKATINANČIAS PRIEMONES“ (05-001-01-11-04)

Pagal PŽP 05-001-01-11-04 analizuoti dviejų konkursų projektai. Veikla „**MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)**“ (05-001-01-11-04-01) 2023 m. įgyvendintas konkursas „**Expo galimybės pažangiems**“ (02-037-K), kuriuo finansuotos įmonių dalyvavimo užsienyje vykstančiose parodose išlaidos bei APV produkcijos sertifikavimo išlaidos Sostinės

³⁵⁹ Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/inovatyvios-dirbtiniu-intelektu-gristos-kontrol-es-nereikalaujancios-keliu-transporto-valdymo-sistemos-sukurimas>

³⁶⁰ Vertinimo vykdytojas su projekto vykdytoju el. laišku susisieikė 2026 m. kovo 9 d., tačiau atsakymo nesulaukė.

regiono MVĮ. Šio konkurso atveju analizei pasirinkti trys rezultato rodikliai: „Investicijas gavusių labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių lietuviškos kilmės aukštos pridėtinės vertės produkcijos eksporto padidėjimas“, „Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių produktų pristatymas tarptautinėse parodose“ ir „Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių sertifikuoti produktai“. Projektų vidutinis nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio pagal įmonių produktų pristatymo tarptautinėse parodose rodiklį yra itin mažas – siekia tik 15 proc. Visgi, kitų dviejų rodiklių atvejais **stebimi dideli skirtumai tarp projektų**, kurie lemia **žemą veiklos santykinį efektyvumą. Mažiausiu sąnaudų efektyvumu pagal visus rodiklius pasižymi du dvejos paskirties projektai.**³⁶¹ Visgi, projektų vykdytojai Vertinimo vykdytojui nepateikė paaiškinimų, kokios priežastys galėjo lemti santykinį projektų neefektyvumą.³⁶² Dvejos paskirties įmonių sąnaudų efektyvumas mažiausias pagal sertifikuotų produktų skaičių (84 proc. didesnis, negu ne dvejos paskirties įmonių). Tai indikuoja, jog **dvejos paskirties įmonės finansuojamais projektais siekia produktų pristatymo tarptautinėse parodose ir eksporto didinimo.**

Kita PŽP veikla „**MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)**“ (05-001-01-11-04-03) 2023 m. buvo įgyvendintas konkursas „**Expo galimybės**“ (02-036-K), kuriuo finansuotas MVĮ produkcijos pristatymas užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose bei produktų ir paslaugų sertifikavimo paslaugų įsigijimas VVL regiono MVĮ. Viena šiuo konkursu finansuota įmonė gamina dvejos paskirties produktus. Šios veiklos atveju pasirinkta analizuoti rezultato rodiklius „Investicijas gavusių labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių lietuviškos kilmės produkcijos eksporto padidėjimas“, „Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių produktų pristatymas tarptautinėse parodose“ ir „Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių sertifikuoti produktai“. Mažiausias vidutinis projektų nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio nustatytas pagal produktų pristatymo tarptautinėse parodose rodiklį (34 proc.). Pagal šį rodiklį vienintelis projektas, pasižymintis didesniu (448 proc.) nuokrypiu nuo efektyvumo vidurkio, yra daugiau fokusuotas į produktų sertifikavimo bei eksporto didinimo veiklas.³⁶³ Rodiklio „Investicijas gavusių labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių lietuviškos kilmės produkcijos eksporto padidėjimas“ atveju, vieno projekto nuokrypis nuo efektyvumo vidurkio yra itin ženklus (sieki 1 748 proc.) – tačiau dėl to, jog projekto veiklos buvo daugiau fokusuotos į produktų sertifikavimą ir pristatymą tarptautinėse parodose (šių rodiklių atžvilgiu projekto sąnaudų efektyvumas buvo atitinkamai 17 ir 15 proc. didesnis, nei kitų projektų). Panaši situacija stebima ir kituose projektuose, kuriuose produkcijos eksporto padidėjimo sąnaudų efektyvumas yra mažesnis. Galiausiai, nors 15 iš 49 projektų sertifikuotų produktų rodiklio atveju pasižymi mažu sąnaudų efektyvumu (300–500 proc. didesnėmis išlaidomis rodiklio vienetai, negu vidutinės), beveik visi šie projektai pasižymi didesniu sąnaudų efektyvumu bent vieno iš kitų dviejų rodiklių atžvilgiu. Palyginti mažu sąnaudų efektyvumu (281–304 proc. daugiau nei visų projektų vidutinės išlaidos) visų rodikliu atžvilgiu pasižymi tik du projektai.³⁶⁴ Nors šiame konkurse identifiкуotas tik vienas dvejos paskirties projektas, jis visų rodiklių atžvilgiu pasižymi didesniu (22–79 proc.) santykiniu sąnaudų efektyvumu, lyginant su ne dvejos paskirties projektais.

³⁶¹ Projektai „UAB Neurotechnology produktų pristatymo užsienio rinkose skatinimas“ ir „UAB Polimaster Europe eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose ir sertifikuojant APV produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-neurotechnology-produktu-pristatymo-uzsienio-rinkose-skatinimas> ir <https://2021.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-polimaster-europe-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-apv-produkcija>

³⁶² Vertinimo vykdytojas su projektų vykdytojais 2026 m. vasario 25 d. susisiekė raštu, tačiau atsakymo į pateiktus klausimus nesulaukė.

³⁶³ Projektas „UAB Intelligent Solar eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose ir sertifikuojant produkciją“. Daugiau informacijos internete: <https://www.esinvesticijos.lt/sutartys/uab-intelligent-solar-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-ir-sertifikuojant-produkcija#projekto-sprendziamos-problemos>

³⁶⁴ Projektai „UAB "OVO daiktai" eksporto rinkų plėtra dalyvaujant parodose, sertifikuojant produkciją ir atnaujinant interneto svetainę“ ir „UAB „Desidus“ eksporto skatinimas“. Daugiau informacijos internete: <https://esinvesticijos.lt/sutartys/uab-ovo-daiktai-eksporto-rinku-pletra-dalyvaujant-parodose-sertifikuojant-produkcija-ir-atnaujinant-interneto-svetaine> ir <https://esinvesticijos.lt/sutartys/uab-desidus-eksporto-skatinimas>

Svarbu pastebėti, jog konkursų „Expo galimybės“ (02-036-K) ir „Expo galimybės pažangiems“ (02-037-K) atvejais projektų vykdytojai išreiškė nuomonę, kad esami stebėsenos rodikliai tinkamai nematuoja arba neįvertina realios dalyvavimo parodose naudos įmonėms ir jų eksporto apimtims.³⁶⁵ Šiuo metu taikomi rezultato rodikliai kaip „MVĮ produkcijos pristatymai tarptautinėse parodose“ neįvertina parodų skirtingumo (dėl dalyvių skaičiaus, stendų lankytojų skaičiaus) ir poveikio įmonių eksporto augimui. Tinkamesnius rodiklius šiems ir panašioms ateityje planuojamiems įgyvendinti konkursams, kurie geriau matuotų dalyvavimo parodose pridėtinę vertę įmonėms, būtų galima nustatyti konsultuojantis su dabartinių projektų vykdytojais.

Minėtų konkursų atvejais projektų vykdytojai taip pat atkreipė dėmesį, kad rengiant PĮP reikalaujama iš anksto pateikti detalius planus apie dalyvavimą tarptautinėse parodose (dėl parodų vietos, tikslų renginių datų, dalyvių) keliems metams į priekį. Tačiau PĮP rengimo metu tokia tiksli informacija įprastai nebūna prieinama. Minėtomis veiklomis finansuojant produkcijos sertifikavimo išlaidas projektų veiklos taip pat turi būti planuojamos keliems metams į priekį, nors produkcijos pritaikymas konkrečiai rinkai gali keistis ir jį numatyti iš anksto yra sudėtinga.³⁶⁶ Tokie reikalavimai sukuria perteklinę administracinę našą pareiškėjams, ypač kadangi ši informacija įprastai būna tikslinama projekto eigoje, atsižvelgiant į faktines aplinkybes dėl įgyvendinamų renginių, jų datų ir kt.

³⁶⁵ Remiantis interviu su projektų vykdytoju surinkta informacija.

³⁶⁶ Remiantis Inovacijų agentūros atstovų pateikta informacija.

9.5 PRIEDAS NR. 5. SUDERINAMUMO IR PAPILDOMUMO ANALIZĖ

9.5.1 PŽP VEIKLOMIS ĮGYVENDINAMOS DOTACIJOS IR FP

Kiek daugiau nei pusė (11 iš 20) atrinktų PŽP veiklų yra nukreipta į naujų produktų ar technologijų kūrimą arba kūrimą ir komercializavimą,³⁶⁷ o jų bendras finansavimas siekia 625 mln. Eur (įskaitant privačias lėšas, kurios sudaro 256 mln. Eur). Didžioji dalis šio finansavimo yra iš IP – EGADP ir VB lėšos sudaro tik 43,15 mln. Eur. Pagal 3 iš šių veiklų yra (bus) finansuojamos 5 ILTE administruojamos FP, kurioms skirtas finansavimas siekia maždaug 202 mln. Eur. FP „Akceleratorius 2“, „Ko-investicinis fondas“ ir planuojama įgyvendinti „Akceleratorius 3“ yra nukreiptos į prieš-ankstyvąją ir ankstyvąją inovacijų vystymo stadijas. Šiomis FP įgyvendinamos rizikos kapitalo investicijos į MVĮ (įskaitant startuolius). FP „Ko-investicinis fondas“ atveju fondo įmonė investuoja kartu su rizikos kapitalo fondais ir verslo angelų grupėmis, o investicijos, siekiančios iki 2 mln. Eur vienam subjektui, atliekamos į įmones, galinčias kurti grąžą ir užtikrinančias lengvai prognozuojamą pasitraukimą iš investicijų. FP „Akceleratorius 2“ atveju per atskirus prieš-ankstyvosios ir ankstyvosios stadijos fondus įgyvendinamos iki-akceleravimo ir akceleravimo programos. Pagal pastarąją programą atrinktomis labai mažoms ir mažoms įmonėms (*toliau – MJ*) suteikiamos ir pradinės rizikos kapitalo investicijos, siekiančios nuo 50 iki 500 tūkst. Eur vienai įmonei. Tikėtina, kad būsima „Akceleratorius 3“ FP pasižymės panašia struktūra, kaip šiuo metu įgyvendinama „Akceleratorius 2“, tačiau bus labiau fokusuota į S3 koncepcijos tematikų įgyvendinimą.³⁶⁸

Kitos 2 FP „Ankstyvosios stadijos ir plėtros fondas III“ ir „Perspektyva“ yra nukreiptos į ankstyvąją inovacijų vystymo stadiją. FP „Ankstyvosios stadijos ir plėtros fondas III“ taip pat skirta rizikos kapitalo investicijoms į MVĮ (įskaitant startuolius), tačiau brandesnes – įmonių amžius turi siekti bent 1,5 metų ir jos privalo generuoti pajamas.³⁶⁹ Dalis (5,3 mln. Eur) FP fondo lėšų, kurios yra skirtos ES fondų, yra investuojamos į MVĮ, atitinkančias bent vieno S3 koncepcijos prioriteto įgyvendinimo tematiką. Galiausiai, FP „Perspektyva“ yra teikiamos paskolos, skirtos pramoninių tyrimų ir bandomųjų taikomųjų veiklų finansavimui (MVĮ Sostinės regione, MVĮ ir didelėms įmonėms VVL regione) bei pramoninių tyrimų ir bandomųjų taikomųjų ir inovacinių veiklų finansavimui (tik MVĮ ir didelėms įmonėms, veikiančioms VVL regione). Paskolos yra teikiamos taikant fiksuotą metinę palūkanų normą, taikant lengvatines palūkanas.³⁷⁰ Maksimali vienos paskolos suma yra 10 mln. eurų, o maksimali paskolos trukmė – 10 metų. Šia FP Sostinės regione finansuojami projektai turi atitikti bent vieno iš S3 koncepcijos prioriteto įgyvendinimo tematiką.

Pagal 10 iš 11 PŽP veiklų, nukreiptų į naujų produktų ar technologijų kūrimą arba kūrimą ir komercializavimą, yra (arba bus) įgyvendinami konkursai, kuriems numatytas finansavimas iš viso siekia beveik 423 mln. Eur. Dauguma jau paskelbtų arba įgyvendintų konkursų (12) yra skirti APV

³⁶⁷ Atmetus į TP perkeltas veiklas: „Proveržio sričių tarptautinių renginių Lietuvoje organizavimas“ (05-001-01-11-04-10); „Nacionalinių stendų tarptautinėse parodose organizavimas“ (05-001-01-11-04-11); „Eksporto kompetencijų didinimo mokymai ir programos“ (05-001-01-11-04-12).

³⁶⁸ Daugiau informacijos internete: <https://ilte.lt/paslaugos/kvietimai/kvietimai-finansavimo-partneriams/88/archive/kvieciame-tapti-rizikos-kapitalo-priemones-akceleratorius-3-valdytoju:1873>

³⁶⁹ Daugiau informacijos internete: <https://anelicapital.com/investment-strategy>

³⁷⁰ 0 % metinė palūkanų norma 5 metų laikotarpiui, kai verslas vykdo veiklą ne ilgiau kaip 3 metus; 2 % metinė palūkanų norma likusiu paskolos laikotarpiui; 0 % metinė palūkanų norma 3 metų laikotarpiui, kai verslas vykdo veiklą ilgiau kaip 3 metus; 2 % metinė palūkanų norma likusiu paskolos laikotarpiui.

produktų (arba technologijų), įskaitant gynybos ir saugumo pramonės srityje, kūrimui. Tai apima DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktų ir sprendimų kūrimą Sostinės regione,³⁷¹ DI sprendimų vystymą VVL regione,³⁷² inovatyvių produktų (atitinkančių S3 koncepcijos prioritetų tematikas) ikiprekybinius pirkimus³⁷³. Šios veiklos daugiau nukreiptos į prieš-ankstyvąją ir ankstyvąją inovacijų vystymo stadijas, nes skatinamas technologijų kūrimas ir jų brandinimas iki demonstravimo ar ankstyvos komercializacijos. Didesnė dalis konkursų, skirtų APV produktų (technologijų) kūrimui skatinti, yra įgyvendinami ankstyvojoje stadijoje ir skirti skatinti MVĮ (ar bendradarbiaujančias dideles įmones) investuoti į naujų APV produktų kūrimo veiklas ir sudaryti sąlygas tyrėjams dalyvauti įmonių MTEP veiklose, skatinti intelektinę nuosavybę, ankstyvąją sukurtų naujų produktų bandomąją gamybą, parengimą rinkai VVL regione.³⁷⁴ Dar 2 veiklos, skirtos sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą,³⁷⁵ prisidės prie APV technologijų kūrimo plėtros technologijų ir inovacijų vystymo stadijoje, kadangi yra orientuotos į aukštos technologinės brandos projektus.

Viena veikla, nukreipta į naujų produktų (technologijų) kūrimą, yra skirta startuolių kūrimui ir idėjų vystymui (prieš-ankstyvoji stadija) – konkursu atrinktais projektais įgyvendinami hakatonai ir startuolių inkubavimo paslaugos, kai veikla (verslo idėja) atitinka S3 koncepcijos prioriteto įgyvendinimo tematiką.³⁷⁶ Viena veikla yra vykdomas APV TUI pritraukimas į MTEP vykdymą ir bendradarbiavimą bei technologijų perdavimą tarp didelių įmonių ir MVĮ VVL regione (ankstyvoji stadija).³⁷⁷ Dar viena veikla yra skirta MTEP tarptautiškumo skatinimui, finansuojant pajamas generuojančių MVĮ bei brandžių inovacijų klasterių dalyvavimą tarptautiniuose MTEPI renginiuose ar programose (ankstyvoji–plėtros stadijos). Šių projektų veiklos taip pat turi atitikti sumaniosios specializacijos koncepcijos prioritetų įgyvendinimo tematikas.

Viena veikla taip pat yra nukreipta į naujų (STEP) technologijų kūrimą ir gamybą.³⁷⁸ Šios veiklos finansavimas siekia 46,58 mln. Eur IP lėšų ir 16,08 mln. Eur privačių lėšų. Šia veikla įgyvendinamas konkursas, skirtas finansuoti STEP technologijų kūrimo veiklas (investicijas į MTEP) nuo 500 tūkst. Eur iki 3 mln. Eur bei STEP technologijų gamybos veiklas (investicijas į gamybą) nuo 500 tūkst. Eur iki 8,7 mln. Eur, taip pat finansuojamos darbuotojų mokymo veiklos. Ši veikla yra nukreipta į plėtros stadiją, kadangi paraiškas teikiančios įmonės turi veikti bent 3 m. ir turėti pastovias pardavimų pajamas, o projekto metu kuriamos technologijos turi atitikti bent 6 lygio technologinę parengtį (t. y. kuriami ir demonstruojami prototipai, gaminamos bandomosios partijos ir atliekami sukurtų produktų vertinimai).

Dar 3 (iš 20) PžP veiklos yra nukreiptos išskirtinai į produktų gamybą, jų bendras finansavimas siekia 313,2 mln. Eur (iš jų 98,8 mln. Eur sudaro privačios lėšos). 2 veiklomis yra finansuojamos ILTE administruojamos paskolų FP „Pokytis „Skaitmeninimas VVL““ ir „Pokytis „Skaitmeninimas Sostinė““, skirtos pramonės įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių gamybos procesų skaitmeninimui (įrangos su robotinėmis sistemomis ir (arba) integruotomis skaitmeninimo technologijomis diegimui, technologinio ir skaitmeninio audito atlikimui, technologinio konsultavimo paslaugoms).³⁷⁹ Abejoms FP skirta 159 mln. Eur (iš jų 61 mln. Eur sudaro privačios lėšos). Šiomis FP

³⁷¹ Veiklos „Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05) konkursas 02-018-K.

³⁷² Veiklos „Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07) konkursas 02-124-K.

³⁷³ Veiklos „Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08) konkursas 02-123-K.

³⁷⁴ Veiklos „Skatinti inovacijų pasiūlą“ (05-001-01-05-07-06) konkursai: 02-019-K; 02-020-K; 02-014-K; 02-057-K; 02-118-K.

³⁷⁵ Veiklos „Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“ (05-001-01-05-07-17) ir „Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“ (05-001-01-05-07-18).

³⁷⁶ Veiklos „Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ (05-001-01-05-07-05) konkursas 02-025-K.

³⁷⁷ „Skatinti TUI pritraukimą į MTEP“ (05-001-01-05-07-10) konkursas 02-048-K.

³⁷⁸ Veikla „Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“ (05-001-01-05-07-19).

³⁷⁹ Veiklos „Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03) ir „Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“ (05-001-01-05-05-04).

pasinaudoti gali pramonės (Sostinės regione – APV pramonės) įmonės bei gynybos ir saugumo pramonės įmonės, o maksimali paskolos suma įmonei siekia 10 mln. Eur (iki 75 proc. projekto tinkamų finansuoti išlaidų). Kadangi FP yra nukreiptos į gamybos pajėgumų plėtrą, robotizaciją ir skaitmenizaciją, jos priskirtinos technologijų ir inovacijų vystymo plėtros stadijai. Į produktų gamybą taip pat nukreipta viena veikla, kuria skatinamas užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas VVL regione.³⁸⁰ Šia veikla įgyvendintu konkursu MVĮ skiriama parama tvarioms investicijoms (nuo 2 iki 8 mln. Eur) ir darbuotojų mokymams (nuo 50 iki 500 tūkst. Eur). Kadangi parama skirta įsitvirtinusioms MVĮ,³⁸¹ o projektais turi būti sukuriama ne mažiau kaip 20 tvarių darbo vietų, jas išlaikant bent 3 metus po projekto įgyvendinimo pabaigos, ši veikla taip pat priskirtina plėtros stadijai.

Ketvirtadalis atrinktų PŽP veiklų (5 iš 20) yra nukreiptos į produktų komercializavimą ir (arba) eksporto skatinimą. Šioms veikloms iš viso skirtas 56,5 mln. Eur finansavimas (iš jų 27 mln. Eur – privačios lėšos). Kadangi veiklos yra nukreiptos į jau sukurtų produktų (technologijų) eksportą ir komercializavimą, jos priskiriamos plėtros stadijai. 2 veiklos yra nukreiptos išskirtinai į eksporto skatinimą. Viena yra finansuojami kasmetiniai Inovacijų agentūros kvietimai, skirti finansuoti grupinį įmonių ir jų produkcijos pristatymą užsienyje vykstančiose tarptautinėse parodose ir mugėse,³⁸² o kita – finansuojamas Inovacijų agentūros projektas „InnoHub Lithuania“ Silicio slėnyje JAV.³⁸³ Abi šios veiklos yra išskirtinai nukreiptos į sumanosios specializacijos srityse veikiančias įmones. Dar 3 PŽP veiklos yra skirtos eksporto skatinimui ir komercializavimui, kadangi finansuojamas MVĮ produktų ir paslaugų sertifikavimas ir pristatymas užsienio rinkose. 2 iš jų įgyvendinamos Sostinės regione bei yra nukreiptos į APV ir gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktus ir paslaugas.³⁸⁴ Viena veikla skirta VVL regione veikiančių MVĮ produktų ir paslaugų sertifikavimui ir pristatymui užsienio rinkose.³⁸⁵

Paskutinė atrinkta PŽP veikla yra tik netiesiogiai skirta produktų (technologijų) kūrimui ir plėtrai, kadangi ja finansuojamas Lietuvos dalyvavimas NATO DIANA ir NATO IF priemonėse. Šiai veiklai skirtas 24,37 mln. Eur VB finansavimas.

9.5.2 ILTE GIF, NATO IR EK PROGRAMŲ PRIEMONĖS

ILTE GIF

Vertinimo atlikimo metu pagal ILTE GIF finansuota viena FP „MILInvest“, kurios finansavimas siekia 13,5 mln. Eur. Šia FP įgyvendinamos preakceleravimo ir akceleravimo programos bei teikiamos rizikos kapitalo investicijos, todėl FP apima visas (prieš-ankstyvąją, ankstyvąją ir plėtros) inovacijų vystymo stadijas. Preakceleravimo programa yra skirta komandų ir idėjų formavimui – atrinktiems programos dalyviams, turintiems idėjų ir galintiems sukurti ar kuriantiems naujus produktus gynybos

³⁸⁰ „Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse“ (05-001-01-06-03-05)

³⁸¹ kurios veikia bent 3 metus ir kurių vidutinės metinės pajamos iš savo pagamintos produkcijos per pastaruosius 3 finansinius metus siekia bent 145 tūkst. Eur (MĮ) arba 300 tūkst. Eur (vidutinėms įmonėms).

³⁸² Veikla „Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerysčių plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07).

³⁸³ „Aukštųjų technologijų proveržio krypties plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08).

³⁸⁴ Veiklos „MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas. (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-19) ir „MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01).

³⁸⁵ Veikla „MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklų skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03).

sektoriuje, siūloma mentorystė ir finansinė pagalba (t. y. prieš-ankstyvoji stadija). Akceleravimo programa (ankstyvoji stadija) apima mokymus ir gynybos pramonės bei technologijų ekspertų konsultacijas įmonės kūrimo, komandos formavimo, teisės, lėšų pritraukimo, viešo idėjų pristatymo, pardavimo, produkto ir kitais klausimais, taip pat suteikiamos pradinės investicijos atrinktoms MĮ. Rizikos kapitalo investicijos yra skiriamos MVI, jau veikiančioms gynybos, saugumo sektoriuje arba kuriančioms dvejopos paskirties produktus ir yra vykdomos ankstyvojoje ir plėtros stadijose. Investicijos pagal akceleravimo programą bei rizikos kapitalo fondą atliekamos į įmones, kurių kuriami (gaminami) gynybos ar dvejopos paskirties produktais (ar teikiamos paslaugos) yra inovatyvūs, pasižymi eksporto potencialu ir atitinka Europos gynybos agentūros pajėgumų vystymo planus ir NATO gynybos MTEP 2020–2040 m. prioritetus. Remiantis ILTE pateiktais duomenimis apie investicijų sulaukusias įmones, investicijos į vieną įmonę varijuoja nuo 30 iki 250 tūkst. Eur pagal preakceleravimo ir akceleravimo programas ir nuo 95 tūkst. iki 1,75 mln. Eur pagal rizikos kapitalo fondo investicijas. 2025 m. EIM ir KAM skyrė papildomai 40 mln. Eur naujai FP „MILInvest 2“ įgyvendinti.³⁸⁶ Ši FP turėtų pasižymėti panašia struktūra, kadangi yra skirta pratęsti „MILInvest“ FP.

NATO DIANA

NATO DIANA yra aljanso gynybos inovacijų akceleratorius. Oficialiai įsteigtas 2022 m. balandžio mėn., šis akceleratorius yra skirtas skatinti ir greitinti dvigubos paskirties technologinių inovacijų ir sprendimų kelionę nuo jas kuriančių jaunų bendrovių iki galutinių pirkėjų (valstybių gynybos ministerijų bei karo pramonės bendrovių).³⁸⁷ NATO DIANA yra fokusuota į „giliausias“ technologijas, turinčias reikšmingą poveikį gynybos ir saugumo srityje. NATO DIANA yra fokusuota konkrečiai į dvejopos paskirties sektorių bei suteikia prieigą prie **daugiau nei 20 akceleratorių** (įskaitant Latvijoje, Lenkijoje ir Estijoje) **bei 180 testavimo centrų** (kurių 6 yra ir Lietuvoje).³⁸⁸

Pagal NATO DIANA yra įgyvendinamos dotacijomis grįstos akceleravimo programos startuoliams (MĮ ir MVI), kuriantiems technologijas (produktus) dvejopos paskirties srityje. Programos yra įgyvendinamos pagal kasmet skelbiamus „iššūkius“ (angl. *Challenge Programmes*) ir sudarytos iš dviejų fazių.³⁸⁹ Po nuotolinių interviu atrinktoms įmonėms skiriamos 100 tūkst. Eur dotacijos ir leidžiama prisijungti prie pirmosios fazės akceleravimo programos („Boot-camp“), kurios metu 6 mėn. trunkanti akceleravimo programa įgyvendinama viename iš 5 regioninių akceleratorių. Programos metu įmonės kuria arba pritaiko savo technologijas reikiamiems sprendimams. Programos pabaigoje, sėkmingiausios įmonės kviečiamos dalyvauti antrojoje fazėje („Scale“), kurios metu skiriamos papildomos dotacijos (iki 300 tūkst. Eur vienai įmonei). Antrosios fazės programos, taip pat trunkančios 6 mėn., metu įmonės demonstruoja technologinius sprendimus, kuria perėjimo strategijas ir dirba su investuotojais bei galutiniais technologinių sprendimų vartotojais, siekdami, kad technologijos būtų pritaikomos rinkoje. Taigi, NATO DIANA veikia prieš-ankstyvojoje (pirmoji fazė) bei ankstyvojoje (antroji fazė) inovacijų vystymo stadijose. NATO DIANA prioritetą teikia kelioms giliųjų technologijų sritims, turinčioms dvejopos paskirties pritaikomumą: didiesiems duomenims, DI, autonomijai, kvantinėms technologijoms, biotechnologijoms ir žmogaus tobulinimui, energetikai ir varomosioms jėgoms, pažangiosioms medžiagoms ir pažangiajai gamybai bei aerokosmoso sričiai.

³⁸⁶ Lietuva stiprina investicijas į gynybą: 40 mln. eurų skirta Gynybos investicijų fondui, LR ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2025 m. liepos 23 d. Prieiga internete: <https://eimin.lrv.lt/lt/ziniasklaidai/naujienos/lietuva-stiprina-investicijas-i-gynyba-40-mln-euru-skirta-gynybos-investiciju-fondui-wvqh/>

³⁸⁷ Remiantis Inovacijų agentūros viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://inovacijuagentura.lt/news/2024/02/lietuva-stiprina-pozicijas-gynybos-inovacijose-inovaciju-agenturos-eksperite-tapo-nato-diana-grupes-vadove.html?lang=lt>

³⁸⁸ Remiantis NATO DIANA viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://www.diana.nato.int/about-diana.html>

³⁸⁹ Daugiau informacijos internete: <https://www.diana.nato.int/accelerator-programme.html>; <https://www.diana.nato.int/challenges/how-it-works.html>; <https://www.diana.nato.int/faq/who-can-submit.html>.

NATO IF

2022 m. 22 NATO valstybės narės, įskaitant Lietuvą, įsteigė **NATO IF**, kurį šiuo metu finansuoja 24 NATO šalys. Pradinis fondo dydis siekė **1 mlrd. Eur**, iš kurių Lietuvos įnašas sudaro 28 mln. Eur.³⁹⁰ NATO IF tikslas – investuoti į ankstyvosios stadijos startuolius bei kitus rizikos kapitalo fondus, kuriančius inovatyvias technologijas, susijusias su NATO prioritetais: DI, didžiųjų duomenų apdorojimu, kvantinėmis technologijomis, autonomiais sprendimais, biotechnologijomis ir žmogaus patobulinimu, naujomis medžiagomis, energija, varomąja jėga ir kosmosu.³⁹¹ **NATO IF yra skirtas rizikos kapitalo investicijomis papildyti NATO DIANA**, kuriuo visų pirma teikiama prieiga prie testavimo centrų ir akceleratorių, ekspertų ir kitos techninės paramos. NATO IF investicijos į vieną įmonę gali siekti iki 15 mln. Eur ir yra fokusuotos į įmonių ankstyvosios bei plėtros stadijas (etapus).

EGF

Nuo 2021 m. veikiantis **EGF** yra pagrindinis ES instrumentas, skirtas remti MTEPI gynybos srityje, kartu didinant bendradarbiavimą tarp įvairių valstybių narių įmonių ir mokslininkų.³⁹² 2021–2027 m. laikotarpiu EGF biudžetas siekia beveik **7,3 mlrd. Eur**, kurių didžioji dalis (apie 5,3 mlrd. Eur) skirta pajėgumų plėtros projektams, o likusios lėšos – gynybos srities tyrimams. Kadangi fondo veiklomis siekiama didinti tarptautinį bendradarbiavimą, pareiškėjai privalo burtis į tarptautinius konsorciumus, vienijančius bent tris (arba vystant novatoriškas technologijas – bent dvi) valstybes nares.³⁹³ Remiantis 2025 m. birželį EK išleista EGF tarpinio vertinimo ataskaita, 162 įgyvendinamuose EGF projektuose, susijusiuose su gynybos MTEPI, dalyvauja net 1 366 unikalūs dalyviai iš 26 ES valstybių narių ir Norvegijos, o projektuose ypatingai aktyvios MVĮ, kurios sudaro 43 proc. visų unikalių dalyvių ir gauna penktadalį viso finansavimo.³⁹⁴ Remiantis vertinimu, Lietuva yra viena iš lyderių pagal EGF projektuose dalyvaujančių MVĮ dalį nuo visų dalyvaujančių šalies įmonių – jos sudaro daugiau nei pusę projektų dalyvių šalyje.

EGF lėšos skiriamos kaip EK dotacija – lėšomis finansuojama iki 100 proc. mokslinių tyrimų ir technologijų vystymo išlaidų, iki 55 proc. prototipų kūrimo išlaidų, iki 80 proc. testavimo, sertifikavimo išlaidų.³⁹⁵ Projekto konsorciumą turi sudaryti mažiausiai 3 subjektai iš trijų skirtingų ES ar asocijuotų šalių. Pajėgumų vystymo projektuose papildomai privalomas bent 2 šalių gynybos ministerijų palaikymas vystomam produktui. KAM remia Lietuvos projektus, kurių tema atitinka nacionalinius prioritetus – nacionalines prioritėtines temas KAM kiekvienais metais patvirtina, atsižvelgdama į EGF paskelbtas atitinkamų metų kvietimų temas. Atsižvelgiant į 2026 m. EGF darbo programą, visos finansuojamos prioritėtinės temų kategorijos yra: sausumos kovos sistemos (angl. *Ground combat*), oro kovos sistemos (angl. *Air combat*), karinės jūrų sistemos (angl. *Naval combat*), povandeninės kovos technologijos (angl. *Underwater warfare*), kosmoso technologijos (angl. *Space technologies*), pažangūs sensoriai (angl. *Advanced sensors*), kibernetinis saugumas, informacinis pranašumas, skaitmeninė transformacija, energetinis

³⁹⁰ Remiantis UAB ILTE viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: <https://ilte.lt/paslaugos/25/nato-inovaciju-fondas-189#c1318>

³⁹¹ *NATO launches Innovation Fund*, NATO, 2022 m. birželio 30 d. Prieiga internete: <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2022/06/30/nato-launches-innovation-fund>

³⁹² *Defence industry*, Europos Parlamentas, 2025 m. gegužės 12 d. Prieiga internete: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/04A_FT\(2017\)N54600](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/04A_FT(2017)N54600)

³⁹³ Remiantis Europos gynybos fondo viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf-official-website-european-commission_en

³⁹⁴ *The European Defence Fund: supporting the development of the defence capabilities of tomorrow. Interim evaluation of the European Defence Fund (COM(2025) 299 final)*, Europos Komisija, 2025 m. birželio 17 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/document/download/50cb88a0-7a4b-4f41-9649-f6272ca987ca_en?filename=COM_2025_299_1_EN_ACT.pdf;Interim%20Evaluation%20of%20EDF%20Final%20Report.pdf

³⁹⁵ Remiantis Gynybos resursų agentūros prie KAM skelbiama informacija: <https://gra.lrv.lt/tyrimai-ir-technologijos/europos-gynybos-fondas/>

atsparumas ir energetikos sistemos, pajėgų apsauga ir mobilumas, medžiagos ir komponentai, medicininė gynyba ir CBRN (apsauga nuo cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių ginklų), simuliacija ir mokymai bei disruptyvios technologijos.³⁹⁶

EH

EH programa yra bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimo bei finansavimo programa, kurios tikslas užtikrinti ES mokslinių tyrimų ir inovacijų lyderystę. Priklausomai nuo kvietimo, EH finansuoja MPTEL nuo 1 iki 8 TPL, t. y. nuo fundamentinių mokslinių tyrimų iki sukurtos paslaugos, gamybos produkcijos, proceso, technologijos prototipų galutinio paruošimo ir patvirtinimo rinkai.³⁹⁷ EH programa daugiausia yra įgyvendinama dotacijomis, o finansavimo intensyvumas siekia 70–100 proc. tiesioginių ir 25 proc. netiesioginių išlaidų.³⁹⁸ Nors ne visi EH kvietimai yra prieinami įmonėms, verslo subjektai gali dalyvauti antrojo ramsčio kvietimuose konsorciumams. Atsižvelgiant į EH 2026–2027 m. darbo programą, šioje srityje finansavimo prioritetai yra sutelkti į 6 kvietimų klasterius: sveikata; kultūra, kūrybiškumas ir įtraukti visuomenė; civilinis saugumas visuomenei; skaitmeninės technologijos, pramonė ir kosmosas; klimatas, energetika ir mobilumas; maistas, bioekonomika, gamtos išteklių, žemės ūkis ir aplinka. Siekiant dalyvauti antrojo ramsčio kvietimuose, yra būtini konsorciumai, kurie vienija bent 3 organizacijas iš skirtingų ES arba asocijuotų šalių.

Pagal EH programą įmonėms taip pat prieinamos EIC dotacijų priemonės „EIC Pathfinder“ ir „EIC Transition“. „EIC Transition“ yra nukreipta į MVĮ, atžalines įmones, universitetus ir tyrimų organizacijas bei skirta brandinti ir validuoti inovatyvias technologijas (iki 6 technologinio parengtumo lygio), kurti verslo planus ir didinti pasirengimą rinkai. Šia priemone skiriamos iki 2,5 mln. Eur siekiančios dotacijos bei verslo akceleravimo paslaugos. „EIC Pathfinder“ yra skirta tyrimų komandų konsorciumams, kuriuos sudaro nariai iš bent 3 skirtingų šalių (tarp narių gali būti ir įmonės), o atskiriems iššūkių kvietimams aplikuoti gali ir pavieniai subjektai. Šia priemone teikiamos dotacijos iki 4 mln. Eur vystyti giliųjų technologijų projektams (1–4 technologinio parengtumo lygiuose), teikiamos mentorystės bei ryšių mezgimo paslaugos. Taigi, abi priemonės yra nukreiptos į prieš-ankstyvąją ir ankstyvąją inovacijų plėtros stadijas, tačiau pasižymi labai aukšta konkurencija – 2025 m. pagal šias priemones finansavimo sulaukė tik 2,1–6,5 proc. pareiškėjų.³⁹⁹

Pagal EH programą taip pat įgyvendinamas konkrečiai įmonėms skirtas EIC akceleratorius („EIC Accelerator“), skirtas kurti ir plėsti inovacijas 6-8 technologinio parengtumo lygyje (t. y. ankstyvoji bei plėtros inovacijų vystymo stadijos). Ši priemonė yra daugiausiai nukreipta į startuolius ir MVĮ bei fizinius asmenis, kurie planuoja kurti įmones, o investicijas sudaro dotacijos (iki 2,5 mln. Eur) bei rizikos kapitalo investicijos (iki 10 mln. Eur vienai įmonei).⁴⁰⁰ Nors dalis akceleratoriaus finansavimo yra skiriama įmonėms, kuriančioms sprendimus nustatytoje srityse (iššūkiams spręsti, „EIC Accelerator Challenges“), didesnė dalis finansavimo yra atvira („EIC Accelerator Open“) – t. y. nepriklausoma nuo nustatytų iššūkių sričių. Svarbu pastebėti, kad akceleratorius pasižymi didele konkurencija – 2024 m. tik 6,37 proc. įmonių teikusių paraiškas, sulaukė finansavimo.⁴⁰¹

³⁹⁶ EDF Work Programme 2026, Europos gynybos fondas, 2025 gruodžio 17 d. Prieiga internete: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/edf-work-programme-2026_en

³⁹⁷ Remiantis Inovacijų agentūros skelbiama informacija: <https://inovacijuagentura.lt/vedliai/europs-horizontas-programa.html?lang=lt>

³⁹⁸ Ten pat.

³⁹⁹ Remiantis Europos inovacijų tarybos viešai skelbiama informacija. Prieiga internete: https://eic.ec.europa.eu/news/eic-selects-40-new-transition-projects-bring-research-results-closer-market-2026-02-09_en; https://eic.ec.europa.eu/news/over-eu-140-million-awarded-under-eic-pathfinder-2025-turn-visionary-science-breakthrough-innovation-2025-10-23_en

⁴⁰⁰ Daugiau informacijos internete: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en

⁴⁰¹ Daugiau informacijos internete: <https://www.strata.team/eic-accelerator-summary-results-of-the-2024-calls/>

9.6 PRIEDAS NR. 6. PŽP VEIKLŲ ATITIKTIS ES KONKURENCINGUMO KELRODŽIO IR EK SIŪLOMO 2028-2034 M. SĄJUNGOS BIUDŽETO KRYPTIMS

5 LENTELĖ. PŽP VEIKLŲ ATITIKTIS 2028–2034 M. ES INVESTICINIAMS PRIORITETAMS (SRITIMS)

PŽP NR.	VEIKLA	ES KONKURENCINGUMO KELRODŽIO KRYPTYS			2028–2034 M. ES BIUDŽETO KRYPTYS	
		Technologijų plėtra ir startuolių augimas	Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir prieinama švari energija pramonei	Tiekimo grandinių diversifikacija ir strateginių sektorių plėtra	I ramstis	II ramstis
05-001-01-05-05	„Pramonės bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių skaitmeninimas“ (05-001-01-05-05-03)	-	-	Gynybos ir saugumo pramonės skaitmenizacija, robotizacija	-	Skaitmeninė lyderystė; gynybos ir saugumo pramonė.
	„Skatinti APV kuriančių įmonių bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus įmonių verslo procesų skaitmeninimą“ (05-001-01-05-05-04)	-	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Gynybos ir saugumo pramonės bei kitų APV sektorių skaitmenizacija, robotizacija.	-	Skaitmeninė lyderystė; gynybos ir saugumo pramonė.
	„Finansinės paskatos startuoliams ir atžalinėms įmonėms kurti DI, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus“ (05-001-01-05-05-05)	Skatinamas startuolių APV produktų (DI, blokų grandinės, robotikos technologijų) vystymas.	-	APV sektorių (DI, blokų grandinės technologijų, robotikos) plėtra.	-	Skaitmeninė lyderystė (DI, blokų grandinės technologijos, robotika).
	„Skatinti MVĮ vystyti DI sprendimus“ (05-001-01-05-05-07)	Skatinamas DI produktų (technologijų) kūrimas.	-	DI sektoriaus plėtra.	-	Skaitmeninė lyderystė (DI).
05-001-01-05-07	„Skatinti startuolių ekosistemos plėtrą“ (05-001-01-05-07-03)	Įgyvendinamos startuolių preakceleravimo ir akceleravimo programos.	-	Inovatyvių idėjų vystymas.	-	Skaitmeninė lyderystė (faktiškai finansuojami IRT, kibernetinio saugumo ir kt. sričių projektai).
	„Skatinti startuolių vystymą, akceleravimą ir plėtrą“ (05-001-01-05-07-05)	Rizikos kapitalo investicijos startuoliams, hakatonų ir mentorystės organizavimas.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	Veiklos vykdomos įvairiuose regionuose.	Įvairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).

PŽP NR.	VEIKLA	ES KONKURENCINGUMO KELRODŽIO KRYPTYS			2028–2034 M. ES BIUDŽETO KRYPTYS	
		Technologijų plėtra ir startuolių augimas	Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir prieinama švari energija pramonei	Tiekimo grandinių diversifikacija ir strateginių sektorių plėtra	I ramstis	II ramstis
	„Skatinti inovacijų pasiūlą“ (05-001-01-05-07-06)	Skatinamas APV produktų (technologijų) kūrimas, įmonių MTEP veiklos.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	Veiklos vykdomos įvairiuose regionuose.	Įvairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).
	„Skatinti inovacijas viešajame sektoriuje (ikiprekybinius pirkimus)“ (05-001-01-05-07-08)	MTEP paslaugų pirkimo skatinimas.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	–	Įvairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).
	„Skatinti MVĮ dalyvavimą tarptautinėse MTEPI iniciatyvose“ (05-001-01-05-07-09)	APV produktus, technologijas kuriančių MVĮ ir klasterių MTEPI skatinimas.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	–	Įvairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).
	„Skatinti TUI pritraukimą į MTEP“ (05-001-01-05-07-10)	Skatinamos APV TUI į MTEP vykdymą ir technologijų perdavimas MVĮ.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	–	Įvairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).
	„Dalyvavimas NATO inovacinėse veiklose“ (05-001-01-05-07-15)	Sudaromos sąlygos Lietuvos startuoliams dalyvauti NATO DIANA ir NATO IF.	–	„Giliųjų technologijų“ sektorių, patenkančių į NATO IF ir NATO DIANA prioritetus, plėtra.	–	Sveikata, biotechnologijos ir bioekonomika; skaitmeninė lyderystė; atsparumas, gynybos pramonė ir kosmosas.
	„Skiriant kaupiamąjį finansavimą, sudaryti sąlygas įmonių investicijoms į STEP technologijų kūrimą“ (05-001-01-05-07-17)	STEP technologijų kūrimas.	Galimai, kadangi patenka tarp STEP technologijų.	STEP sektoriaus plėtra.	Veiklos vykdomos įvairiuose regionuose.	Įvairios sritys (STEP technologijos).
	„Skatinti įmonių STEP technologijų kūrimą, skiriant alternatyvųjį finansavimą“ (05-001-01-05-07-18)	STEP technologijų kūrimas.	Galimai, kadangi patenka tarp STEP technologijų.	STEP sektoriaus plėtra.	Veiklos vykdomos įvairiuose regionuose.	Įvairios sritys (STEP technologijos).
	„Skatinti įmonių STEP technologijų gynybos ir saugumo srityje, įskaitant specialiųjų elementų ir specialiųjų mašinų, naudojamų galutiniams produktams gaminti, kūrimą arba gamybą“ (05-001-01-05-07-19)	STEP technologijų kūrimas ir gamyba.	Galimai, kadangi patenka tarp STEP technologijų.	STEP ir gynybos bei saugumo pramonės sektorių plėtra.	Veiklos vykdomos įvairiuose regionuose.	Įvairios sritys (STEP technologijos).
05-001-01-06-03	„Užsienio ir vietos investuotojų su dideliu darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimas Kauno, Šiaulių ir Telšių apskrityse“ (05-001-01-06-03-05)	–	Skatinamos tvarios investicijos.	–	Veikla skirta labiausiai pažeidžiamiems regionams.	Švarioji pertvarka ir pramonės dekarbonizacija.
05-001	„MVĮ APV produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-01)	APV produktų (paslaugų) sertifikavimas ir	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos	–	Įvairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).

PŽP NR.	VEIKLA	ES KONKURENCINGUMO KELRODŽIO KRYPTYS			2028–2034 M. ES BIUDŽETO KRYPTYS	
		Technologijų plėtra ir startuolių augimas	Priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir prieinama švari energija pramonei	Tiekimo grandinių diversifikacija ir strateginių sektorių plėtra	I ramstis	II ramstis
		pristatymas užsienyje.	S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	prioritetų tematikas, plėtra.		
	„MVĮ veiklos tarptautiškumo ir naujų eksporto rinkų identifikavimo veiklą skatinimas (VVL regionas)“ (05-001-01-11-04-03)	-	-	-	-	Ivairios sritys.
	„Lietuvos įmonių eksporto konkurencingumo augimo skatinimas, įgyvendinant tarptautinių partnerysčių plėtros iniciatyvas“ (05-001-01-11-04-07)	Grupinis APV įmonių ir produktų ir pristatymas užsienyje.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	-	Ivairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).
	„Aukštųjų technologijų proveržio kryptių plėtojimas tikslinėse ne ES vidaus eksporto rinkose pagal Sumanios specializacijos prioritetus“ (05-001-01-11-04-08)	APV įmonių ir produktų ir pristatymas JAV.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, plėtra.	-	Ivairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).
	„MVĮ APV ir (arba) gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus produktų ir paslaugų sertifikavimo ir pristatymo užsienio rinkose skatinimas. (Sostinės regionas)“ (05-001-01-11-04-19)	APV, gynybos ir saugumo pramonės įmonių produktų, paslaugų sertifikavimas ir pristatymas užsienyje.	Galimai, kadangi kryptis patenka į finansuojamų S3 koncepcijos prioritetų tematikų sąrašą.	Sektorių, patenkančių į S3 koncepcijos prioritetų tematikas, bei gynybos ir saugumo pramonės sektoriaus plėtra.	-	Ivairios sritys (S3 koncepcijos prioritetų tematikos).

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“

9.7 PRIEDAS NR. 7. INFORMACIJOS TEIKĖJŲ SĄRAŠAS

Šiame priede pateikiamas įgyvendintos fokusuotos grupinės diskusijos dalyvių sąrašas ir asmenų, kurie Vertinimo metu dalyvavo interviu arba kitais būdais teikė Vertinimui aktualią informaciją, sąrašas. Į pastarąjį sąrašą nėra įtraukti trumpi techninio pobūdžio pokalbiai ar rašytinė korespondencija.

6 LENTELĖ. FOKUSUOTOS GRUPINĖS DISKUSIJOS DALYVIŲ SĄRAŠAS

VARDA, PAVARDĖ	ATSTOVAUJAMA ORGANIZACIJA
2026 m. balandžio 24 d. Vertinimo tikslais įgyvendintos fokusuotos grupinės diskusijos dalyviai:	
Artūras Jakubavičius	Lietuvos pramonininkų konfederacija
Darius Antanaitis	Lietuvos verslo konfederacija / UAB „Ostara“
Elena Tamulevičienė	Inovacijų agentūra
Giedrė Ramanauskienė	Baltijos pažangių technologijų institutas
Gintaras Vilda	Gamybos inovacijų slėnis
Jonas Jatkauskas	UAB „BGI Consulting“
Marijonas Mikaitis	UAB „BGI Consulting“
Pranciškus Vaišvila	Inovacijų agentūra
Robertas Juodka	Lietuvos gynybos ir saugumo pramonės asociacija
Simonas Černiauskas	Asociacija INFOBALT
Tomas Milašauskas	Lietuvos gynybos inovatorių pramonės asociacija / UAB „RSI Europe“
Tomas Vitkus	„Novian“ įmonių grupė
Vaidas Kazakevičius	Gamybos inovacijų slėnis
Virgilijus Dirma	Asociacija INFOBALT
Vytis Savukynas	Lietuvos verslo konfederacija

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“

7 LENTELĖ. VERTINIMO INFORMACIJOS TEIKĖJŲ SĄRAŠAS

VARDA, PAVARDĖ	ATSTOVAUJAMA ORGANIZACIJA
Agnė Vaitkūnienė	Inovacijų agentūra
Dainius Kalvaitis	Centrinė projektų valdymo agentūra
Domilė Lideikytė	Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos
Elena Tamulevičienė	Inovacijų agentūra
Giedrė Ramanauskienė	Baltijos pažangių technologijų institutas
Gintaras Bagdonas	Lietuvos gynybos inovatorių pramonės asociacija
Gintarė Kuncaitytė	Inovacijų agentūra
Julija Vasiljevienė	Centrinė projektų valdymo agentūra
Justas Kazlauskas	„Kurk Lietuvai“ programa
Laurynas Šatas	UAB „Aktyvus Photonics“
Neringa Žebrauskienė	VŠĮ „Kauno mokslo ir technologijų parkas“ (Tech-Park Kaunas)
Olga Celova	Ekonomikos ir inovacijų ministerija

VARDAS, PAVARDĖ	ATSTOVAUJAMA ORGANIZACIJA
Paulius Vaitkevičius	UAB „Novian Pro“
Pranciškus Vaišvila	Inovacijų agentūra
Rokas Didžiapetris	Inovacijų agentūra
Rūta Mankevičienė	„Kurk Lietuvai“ programa
Tomas Mitalas	Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos
Tomas Žalandauskas	Baltijos pažangių technologijų institutas
Vytautas Pranckėnas	UAB „Neurotechnology“
Vytautas Šakalis	Baltijos pažangių technologijų institutas

Šaltinis: sudarė „BGI Consulting“